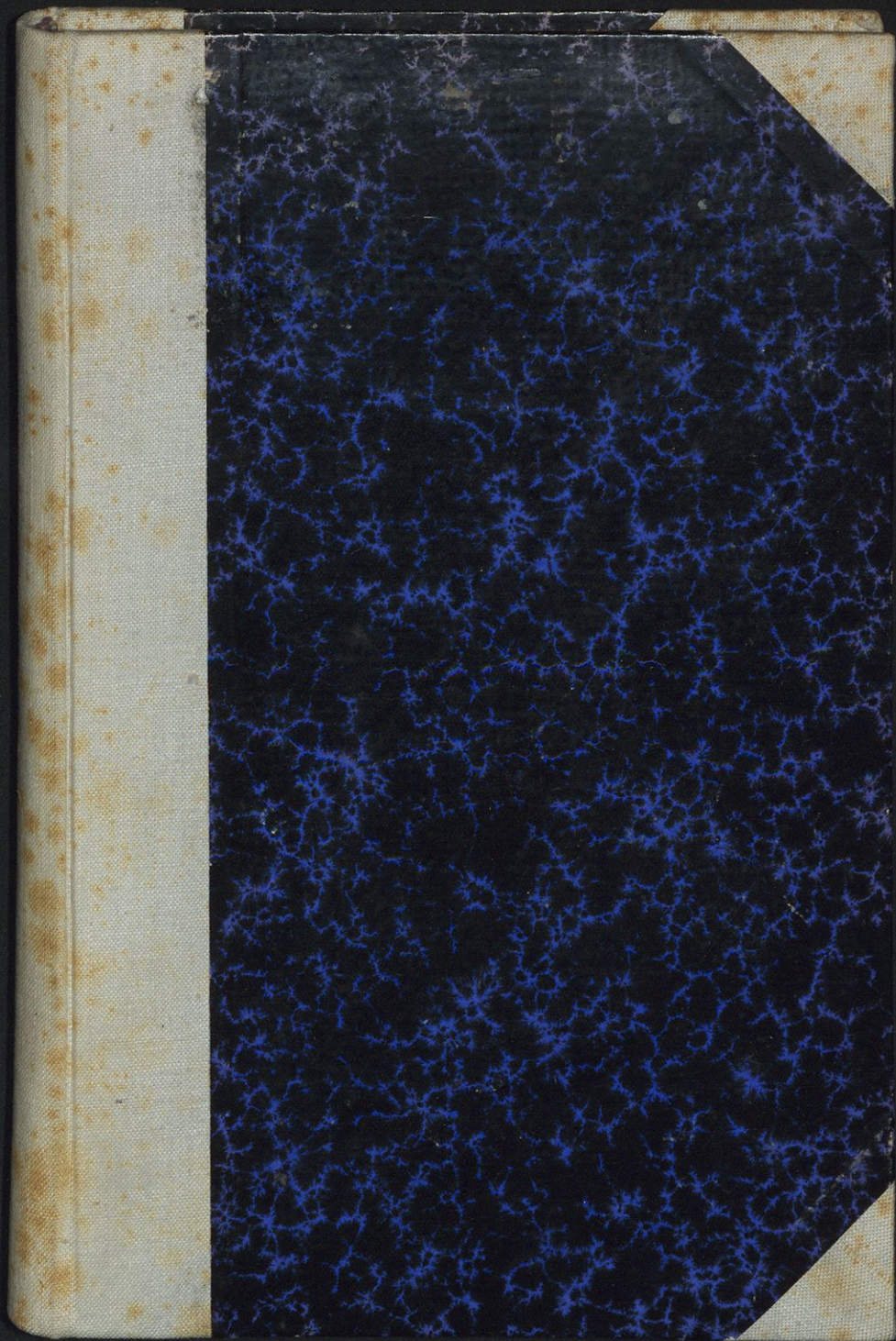
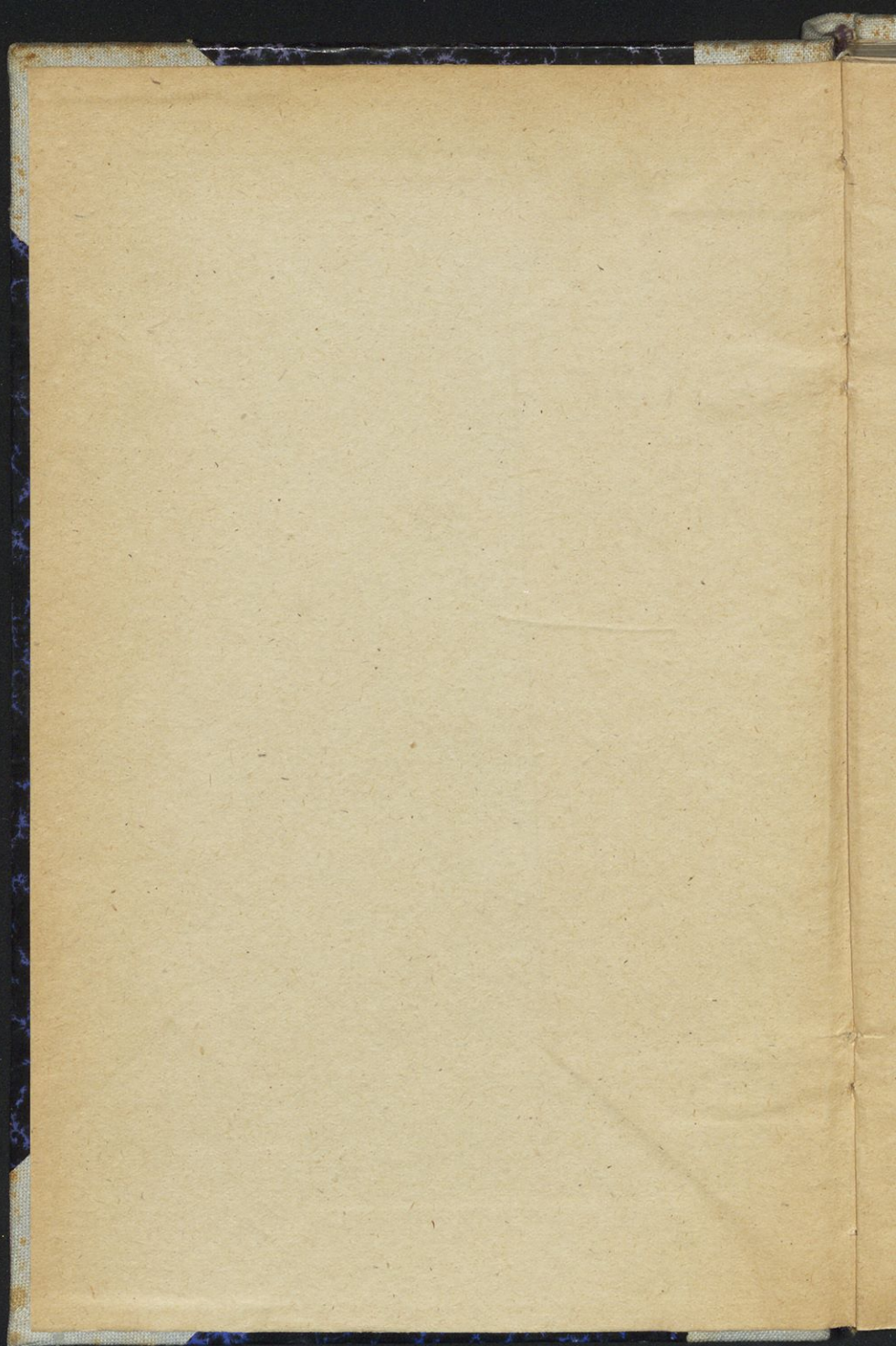

Kako je rabila riječca ,črez' (novoj)slovenskoj
knjizi do prije 50 godina.

NAPISAO

M. VALJAVEC.

*(Preštampano iz LXXXIX. knjige Rada jugoslavenske akademije znanosti i
umjetnosti.)*

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1888.

80

Kako je rabila riječca ,črez' (novojslovenskoj knjizi do prije 50 godina.

NAPISAO

M. VALJAVEC.

*(Preštampano iz LXXXV. knjige Rada jugoslavenske akademije znanosti i
umjetnosti.)*

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1887.

Goriška družina Francete Revka Nova Gorica	
04 - 07.5.2021	
ODPISANO	

202109364

Riječ se črez u hrvatskoj ili srpskoj knizi čita veoma rijetko a na pose štokavštini kao da nije ni poznata. U akademijском se rječniku kod čez veli da dolazi od XVI vijeka u Hrvatskoj i po susjedstvu, između rječnika u Bjelostijenčevu, Jambrešićevu i Voltigijinu, a primjeri se navode iz monumenta croatica jedan, iz F. Glavinica jedan, iz Vitezovića jedan, jedan s oznakom Oliva, i jedan iz Kurelčevih jačkih pjesama. Kod oblika črez kaže se da dolazi između rječnika samo u Stulićevu u značenju inter, i u Vukovu u značenju per: črez nega sam propao, u kojem se značenju još jednom čita u Vuka (pisma 20). Za tijem se navode 13 primjera, od kojih su šest iz Kralića. Za oba oblika ima dakle jedva dvadeset primjera. Jer ako se dva tri puta čita u glagolskom misalu i brevijaru, što no ima akad. knjižnica iz Kukuljevićeve zbirke kao list 13b eda tako estъ poštenie eže azъ izvolihъ črēsъ d'ne umučiti človeku dušu svoju? (isai. 58), list 86b prestavi e črēzъ goru i provede črēzъ more črmnoe (sap. 10, 18) itd. to nije domaće, nego iz stare slovenštine pridržano. Ova toli neznatna poraba u knizi hrvatskoj udari mi u oči s toga što je u slovenštini toli u kraušštini koli u hrvatskoj kajkavštini veoma opsežna, pa me potače na ovu monografiju, ne toliko da stvar samu iserpem, koliko da pokazem opsežnu porabu u slovenštini i u hrvatskoj kajkavštini. U toj se raspravi pokazuje poraba riječce u knizi do po prilici prije pedeset godina. Iz kašne se doba donose samo neki primjeri iz narodnih pripovijesti pjesama i zagonetaka.

Riječ je črez po Miklošiću etym. wörterbuch der slav. sprachen pag. 115 pod kersū: stsl. črēsъ uz črēzъ izvorno supst. krozē, nsl. krez, črēz, čras na zapadu, črez, ug. sl. čerēz s umetnutim e, čez; bug. kruz, hrv. skroz ugr. čriz, u dodatku pag. 425: krez, kroz: skrozi, srb. črez, sravni kroz, skroz, slov. krez, črez; pol. skroś, wskroś, wskłoś, kaś. čez, mrus. čerez, črez, kerez uz krož, kruž, skruž, skrôž, skrôž i sklēž, osklēž brus. čerez, skrož, na skroz, rus. čerezъ, črēzъ, skrozъ, skrezъ, skrostъ, srosъ, srezъ, — prus. kirsā, lit. skersas adj. quer, skerzžakis quersack, skersaj adv. (425: sravni skradžas durch und durch), let. skjērs. grē. κάρσιος. das wort ist schwierig.

Poznato je da čr jedno do drugoga stoje samo na istoku slovenštine, na sjeverozapadu gubi se r, a na jugozapadu umeće se e, vidi Miklošić I² 357. Ali u riječi našoj gospoduje oblik bez r: čez u krauškoj knizi gotovo bez izuzetka i u onih pisaca u kojih u

drugim riječima skupina *čr* dolazi. Tako ima Dalm. luk. 2 čredo, psl. 108 čreul, mark. 1 čreuleu, ali ni jedan put *črez* uz ogroman broj oblika *čez*. Za čudo i u kajkavskim knjigama rabi malo ne samo oblik *čez*, samo dva puta našao sam *črez* u Milovca i to u psalmu, inače ima i on *čez*, a ipak kod svih pisaca ostale riječi dolaze sa *čr*, n. pr. Habledić mar. 296, 1151, 1152 čreva, 270 s črevi, ad. 42 črede, 45 čredo, 38 črešne, drvo črešnevo itd. nu nikada *črez*. Oblik *črez* dolazi u koruških i štajerskih pisaca. U Stativama, selu kraj Karlovca, dodaje se riječi na kraju *a* te glasi *čeza* ispred *ov*, *on* kad im početno *o* otpada: nar. prip. Stroh. 129 kad bu išal *čeza* 've brige. 132 kad smo išli *čeza* 'ne brige. U ugarskim se knjigama čita *čerez*, *čeres* (nikada *čerêz*), ali nije prema rusk. *čeresъ* *čerezъ*, niti prema benetačkoj slovenštini *čeries* (Klodić: o narčiji venecijanskihъ Slovencevъ pag. 7, jer tamo govore i *čerešna*, *čerievje*, *čerievo*), nego je prilagođeno mađarskomu izgovoru, komu je nemoguće izreći n. pr. *črešna*, nego čini od tog *cseresnye*, čitaj *čerešne*, *tā* u drugim riječima dolazi *čr* a ne *čere* n. pr. Küzmič luk. 2, 8 nad *črejdov* itd. U Štajeraca dolazi i oblik *krez*, *kres* uz *črez* *čres* n. pr. Dainko lehrbuch der windischen sprache 1824 pag. 236 mož gre iz mesta *krez* most na pole, 259 *krez* über, *krez* živino, *krez* sad, *krez* glavo; Murko lex. kod über: *čez* oder *črez*, in St(eiermak) auch *krêz*, a u Šerfa ima jedno uz drugo: pred. 1, 140 človek more pred vsem *črez* svojo srce no *krez* svoje počytke pasko meti, 1, 285 za to se je žalostil David tak močno *črez* svoj greh, da je molil no prosil: smili se *krez* me, 2, 288 *kres* koga *pride* bolečina? *črez* čiga očeta *pride* bolezen? itd.

Krajnje se *s*, ako je zbilja izvorno, izgovara kao *s* kad riječ sama ili na kraju rečenice stoji, ili kad dolazi ispred tvrdoga suglasnoga: *čes*, *čes* trebuh. U knjizi dolazi oboje *čres* i *črez*, *čes* i *čez*, *kres* i *krez* kašto u istoga pisca i u onoga koji inače razlikuje *s* i *z*, bez obzira na to da li se riječ koja ide iza *črez* počima samoglasnim, tvrdim ili mehkim suglasnim.

Kao prijedlog govori se kratko *črêz*, *krêz*, *čêres*. Ali u gorenskoj Kraňskoj, kad je proklitika i kao adverab, govori se dugo i otisnuto: *čêz* n. pr. *čêz* me, *čês* te, *čês* se, *čêz* ŋ, *čêz* ŋo, *čêz* ŋe Dalm. jer, 51 *čêz* te, skriŋ. vis. pes. 1, 5 so se *čez*-me vzdignili, sirah 4, 11 on se bo *čez*-te vsmilil, Jap. mat. 14, 34 so se *čez*-prepelali, Wolf. ezek. 46, 3 *môz* me *čez* pêle, Traun psl. 9, 14 *čez* da, Gol. 37 *čez* molela, Leon. 60 de so lože *čez* mogli, Preš. 69 *žé* sédem odbila je úra in *čéz*, ko jéla ravnát' se je Ůrš'ka na plés. Tako biće i u Koruškoj kad se piše *čiez*: Megiser kod uber-geben: tradere *čiez* dat, ubergehen: transgredi *čiez* jiti, Gutsmann: wind. sprachlehre 4. aufl. 1799 pag. 27: *čez*, *črez* oder *čriez* über. Isto naslućujem za crkljansko narječje, vidi Jagićev Archiv VIII, 26: želíznu mŭrjae, číézn pa must. U proklitici govori narod krajnje *z* u *čez* kao *ž* ispred *ŋ*: *čêž* ŋ, *čêž* ŋo, *čêž* ŋe, ali u knjizi toga

nisam opazio. Mjesto čez ŋ govore u nekim krajevima: čezi, gdje ono i na kraju nije nikakav preostali akuzativ stare slovenštine pronomina i ja je, nego je i nastalo od *nj* koje mjestimice biva *in*, a *n* i otpada: kojn, koj mjesto koñ, kako se na primjer govori i agi mjesto ogeñ, ogñ preko ogejn ognj ogj, sravni Koritko 3, 116 čez-j stori sveti križ.

Oblik s početnim *k* mjesto *č* dolazi i bez krajnjega *z* ili *s* kao *kre* u Štajerca Šerfa predg. 1, 326 ker se *kre* bogega smili, da gospodi na dobiček ino on de ŋemi povrnil. 2, 97 v negovem devetnanstem leti so negovi starši mrlji, kde se je on skrbno *kre* svoje male sestre Sinkletile no kres hižavañe vzeli. 2, 443 bog je ŋega (s. Mihala) svoji cirkvi ravno tak za variha dal, kak je on ŋega prle za variha židovske sinagoge postavil ino kak je on prle sebi zavypano židosko lystvo skrbno branil, vu vseh nevarnostah pri ŋem bil no je vseli rešiti skrbel: ravno tak se zdaj jemle on *kre* otrok sebi zavypane cirkve. *Kre* u štajerskoj slovenštini kao i u hrvatskoj kajkavštini može postati doduše od kraj oslabom *a* na *e* i otpadom krajnjega *j* te je onda prijedlog značeci što u hrv. vaštini kraj ŋem. neben, ali u navedenim primjerima *kre* lje nije od kraj, toga ne dopušta smisao. Još bi se moglo prigovoriti da je u drugom tuj navedenih primjera, naimre u: *kre* svoje... krajne *s* od kres otpalo ispred početnoga *s* u riječi koja stoji iza *kre*: svoje; ali ovakovu i sličnu otpadañu krajnjega slova ispred istoga početnoga slova riječi koja slijedi u Šerfa pa ni u drugoga koga pisca nema primjera. S toga držim da uz krez, kres postoji zbiļa i oblik *kre*, te mislim da nije baš nemožno da je krez postalo od *kre*, premda *kre* nisam čuo ni čitao do u Šerfa, kako je naimre vž postalo od vžz, přz od př, itd. To s ili z sravñuje Miklošić synt. 198 stbakt. hât što bi stind. glasil sât a u grč. glasi σω u εσω od ενω, skraćenim vokalom u πῶσε i s otpalim skraćenim vokalom u εις od εἶσε, εῖσε. Nu u etym. wörterbuch der sl. sprachen 69 kod *zi* pod *go* mukte otstupa od toga veleći: das im. ai. den praepositionen ā, ād, apa, anu usw. angehängte gha führt zur vermuthung, dasz slav. nizъ aus ni und zi entstanden sei: man vergleiche auch slav. iz mit lit. iš (iž). So mögen auch noch andere slav. partikeln erklärt werden: naz im. nsl. nazoči anwesend, wenn nicht na vz oči die ursprüngliche form ist¹, asl. paz aus pa in paz-

¹ Ovo će zadnje biti pravo, jer u hrv. kajkavštini dolazi uz nazoči i samo zoči, n. pr. *Milovec* 24: koji su zoči bili, osupnehu.

Jurjević 32: nima ondě vreme niti mésta noči,
sami jesu dnevi vsigdar sami z oči.

52: zrok be koga sem ti z oči povedati
hotel, ali rečih sram né pustil dati.

59: štimam z Likaona da je spaka bila
koja brže neg bi ja zašel pomoći
v jamu je odnesla déte mené z oči.

ногѣтъ ungula, pazduha, pazuha sinus; paz in pozderije stupa; prězŭ aus perzu: prězŭ praeter usw. U synt. 198 navodi Miklošić i našu riječ u obliku črě iz bugarskoslovenskoga kodeksa 13. vijeka: črě dьnъ, ali dodaje: ist wohl ein schreibfehler. Moguće i vjerojatno da jeste, ali može biti i da nije pišćeva griješka, savrni ruski: čerelězati = perelězati. U glagolskom brevijaru od 1470, koji rukopis ima zagrebačka akademija iz Kukuļevičeve zbirke, čitam na 5. listu: ženi kupiše mas'ti, êkože Luka vsvestvuetъ, i v sobotu omlčase s'kozi zapovidъ, zapovid' bo zakona biše da mlčanie soboti ot vičer'ne pet'ka daže k'večeru soboti h'ranilo se bi. I minujušti soboti, eg'da juže proštenie dano bistъ imъ dělati, o zagodě slъnlca ugotovaše mas'ti, i će v'su noštъ ždavše i svitajuštu jutru s'gotovimi mastmi k grobu pridu. Isto mjesto u ,brv'ělu', koji čuva biskupska knjižnica zagrebačka, od god. 1442 glasi pako: črēs': na 147. listu: . . i v sobotu omlčase zapovēdi radi, zapovēdъ bo bē zakona, da mlčanie soboti ot večera petka daže k večeru soboti hranilo se bi; minujuštu že subotoju, egda juže proštenie dano bistъ im delati, i zagodi slъnlca ugotovaše masti, i črēs' vsu nošt' čekavše svitajuštim' jutrom' v prvuju subotu sa ugotovan'mi mastmi k grobu pridu. I ovdje može: će v'su noštъ biti pogriješno napisano, tã će može biti skraćeno čez' kao dolazi skraćeno ā mjesto az' azъ pslm. 37,18.19, 44.2, 108, 22, 25, 118, 111, 162; ali tuj ima svuda potez nad a: ā, dočim nad e u će nema nikakva znaka, i pisano je e ne ê, što inače u tom rukopisu ne smeta, ali je za čudo da nema ni r ispred e: če a ne čre; nu može i tuj biti će ne griješkom napisano.

Ima u krańskoj slovenštini fraza: če dalje + komparativ, n. pr. Traun. psl. 15,7 moje cělŭ po noći vžganu srce mene le to če dalje bol vučy, itd. ali dolazi i čez dalje. Čez u toj frazi može nastati i od: če si preko če sь, če s' čes, čez: ono si skraćeno u s i dodano prednoj riječi moglo bi biti tako dodano kako se dodaje

133: ali van iziti sram ne da, i z oči
gledeti grešniku krati boga oči.

Cantuale 210: čuvši gospa takve glasi
poče trgat svoje lasi,
prsi bijuč tak kričeči,
sinku tako govoreči:
jaj si, sinko, žela moja,
jaj si mene, tugo moja!
gdo mi hoče sad pomoči
pred Pilata pojti z oči?..

320: priatele ke sem vu živote imal
od kotereh nesem ja verneše držal,
kad su z oči, z menum vsi lepo govore,
kad me ne nazoči, suprot mene vstaju!

Nego u hrv. riječi: nazuti, nazuvati, nazuvak moglo bi biti naz, ako nije naz i tuj = na + vьzъ.

vezniku da, koji u Krańskoj malo ne svuda glasi de, u des glih = nem. wenn gleich obgleich. Ali se takovu tumačenje malko upire to, da se niti ne govori niti ne piše dez glih, nego samo des glih.

Ja dakle držim da nije apsolutno nemožno da je črez postalo od črê usprkos tomu da se stsl. črêsa, počrêsije ne može izvoditi od inuda nego od črêst, tã te su riječi mogle nastati tek onda kad je črêst nastalo od črêzt kao i svakako mlada novosl. riječ počreznica od črez.

Prvo značenje biće bilo i u slovenštini oblique quer, jer se govori n. pr.: postavi v hišo dve mizi, eno po dolgem eno pa po čez. Tako je možda i Krel 1, 128^b: Jezus Nazarenus kral judovski. Le tu čez inu vrhu Kristusa pisano pismo so dosti Judov brali.

Što črez toli često u krańskoj knjizi dolazi, to dolazi s veće strane odatle što su na nemačko uzgojeni pisci usisavši duh nemačkoga jezika mislili da treba svako über posloveniti riječju črez.

Kao prijedlog dolazi u krańštini, kojoj ovdje pribrajam i koruštinu i štajerštinu, samo s akuzativom, a u ugarskoj knjizi i s genetivom.

I. črez kao prijedlog.

A. s akuzativom.

Akuzativ uz črez znači

1) *ono na čem ili nad čim se što kako miče s jedne strane na drugu bud s ove onamo ili s one ovamo, bud zgora nizdoše ili zdola na uzgor.* Micañe se uzima u smislu najširem, u pravom i u prenesenom, te dopire do druge strane pa ju i prekoračuje, ali ne mora ni da zbiļa dopre do druge strane ni da ju prekorači; lat. per, trans, nem. über.

a) u krańštini

a) *uz glagole kretñe*, n. pr. uz bežati: Dalm. 1 makab. 4 ajdje so bily pobijeni de so bežali čez ravnu pule. Rog. 2.249 zbéžal je ũ eno pusćavo čez mórje u Francozku krajlevstvu. — bresti: Cvet. 85 ako že pri kraju ne vidiš dna, ne bređi čez vodo. Jap. imos. 32,22 je čez brod Jabok prebrëdil. — dreti: Skriñ. mih. 1,4 vode katere čez strmino derô. joel. 1,6 eno ludstvu dere čez mojo deželo (drukčije grč. i lat: ἐδνωç ἀνέβη ἐπὶ τῆν γῆν μου gens ascendit super terram meam Dalm. sem gori gre v mojo deželo en močan folk, Daničić: dođe na zemlju moju, a Esz: ein Heer fällt in mein land). — po-dati se = nem. sich begeben Šerf. pad. 50 nekda se je Jezuš podal s svojimi vućeniki prek krez galilejsko morje na ov kraj. — vz-dvignoti se = nem. sich aufmachen: Rog. 2,20 žerjavi se čez morje vzdignejo. — genoti se: Jap. 2 mos. 12,22 obeden od vas se ne gani čez prag svoje hiše. 3 mos. 10,7 vy se nymate čez vrata tega šotorja ganiti. jozve 10,12 sônce, ne gani se čez Gabaon, inu ti mešec čez dolino Ajalon. — pri-za-gnati: Ravn. zgod. 1, 115 vzdignil vihár se je in prepelie

neizmérne vláke je čez morje pergnal. Cruc. 5,109 Nemice je bil spet čez hribe zagnal. — hoditi: Trub luk. 11 vi ste koker ty grobi kir se ne vidio, čez katere ty ljudje hodijo inu ne vejdo. Krel 2, 109b ta evangelium nam Kristusa v predigovañu mnogo-tero maso naprej drži: gredočiga, stoječiga, sidečiga, hodečiga čez dežele, vozeč se po vodi po morju. Dalm. jez. 20 bus hodi čez Egypt inu teh Murov deželo. 23 kateri so čez morje hodili. ezek. 33 gore izraelske bodo taku púste de nihče ne bo kir bi čez ñe hodil. luk. 11 ste kakor zakriveni mrtvački grobi, čez katere ljudje hodijo inu je ne vejdo.

iti (samo i složeno s prijedlozi i u oblicima od osnova gred i šed): Krel 2, 167a kaj se pri mizi govori, to nima čez prag iti. Leon. 89 bom kratko spomin iti pustil čez vse večí dela. Jap. 4 mos. 32, 5 prósimo de nas sturiš čez Jordan jiti. Schrey 1 sam. 30, 10 od truda niso mogli čez potok Bezor jiti. poiti: Dalm. 1 mos. 31 taisti kup bodi priča inu le tu znamine bodi tudi priča, de jest ne pojdem h tebi inu de ti ne pojdeš k meni čez le ta kup inu čez le tu znamine k škodovañu. 4 mos. 32 taku ne čemo čez Jordan pojti . . pojdite čez Jordan . . Rubenovi otroci z vami čez Jordan pojdejo. 33 kadar čez Jordan pojdete v kanaansko deželo. 5 mos. 2 pojdite čez ta potok per Arnoni, 3 ti čez le ta Jordan ne pojdeš . . on (Jozua) ima pred tém folkom čez Jordan pojti. 4 jest nemam čez Jordan pojti. 9 ti danas čez Jordan pojdeš. 27 kadar vy čez Jordan pojdete. 30 gdu hoče nam čez murje pojti? jez. 11 čez try dny pojdete čez le ta Jordan. 2 sam 17 pojdite hitru čez to vodo. jez. 41 on pojde čez te mogoče kakor čez yl. jez. 7 bo gospod čez ñe pustil priti močne inu mnoge vodé te reke, de pojdejo čez vse nyh potoke inu čez vse nyh brege. Cruc. 2, 134 skriña božja stariga testamenta je imela čez ta dereči potok Jordan čez pojti. Jap. 4 mos. 20, 17 tebe prosímo de smemo skuzi tvojo deželo jiti. My ne pójdemo čez nyve, tudi ne skozi vinograde. 32, 29 vsi Gadovi inu Rubenovi synovi čez Jordan pójdejo. 5 mos. 3, 28 ti ne pójdeš čez le to vodo Jordan. 11, 31 vy pojdete čez Jordan. 31, 2 ty ne pojdeš čez le ta Jordan. Skriñ. izaij. 16, 8 ñega popušene mladike pojdejo čez mórje, 23, 6 pój-dite čez mórje. 32, 21 tam ima reka prav široke inu prostórne potoke, po ñe se ne bó mogel nobeni čoln z vesly, pelati, tudi ne pojde velika galejna ladja čez nó. 1 kralj, 2, 37 kadar kóli čez potok Cedron pojdeš, imaš vèditi de bóš vmorjen. Ravn. zgod. 1, 122 ne pojdem čez Jordan. Kor. 3, 11 grem do mojga prijatla, de va-

svat kam pojdeva daleč čez ravno polé. — priti (s praet prišel): Trub. joan. 6 pridejo čez tu morje v ta Kapernaum. Krel 2, 68b so včili da se v soboto nima priti čez nyve ali travnike. Schrey 2 sam. 19, 17 inu hitę priditi čez Jordan pred krajlam. Škrb. 1, 192 on se muja čez vodo priti. Dalm. joz. 3 dokler je vus folk čez Jordan prišal. judit 2 kadar je on vže čez pokrajne asirerske dežele bil prišal. 6 kadar so čez ravnu púle h goram bily prišli. 1 makab. 5 kadar je vže taku Juda z' svojo vojsko ner poprej čez vodo bil prišal, so se sovražniki v bejg spustili. . . inu so prišli čez Jordan na ravnu póle. 16 inu je prišal čez to vodo. Jap. 4 mos. 35, 20 kadar bóte čez Jordan v deželo Kanaan prišli. 5 mos. 27, 12 kadar bódo čez Jordan prišli. 31, 13 kadar bóte čez Jordan prišli. joan. 6, 17 kadar so bili v en čóln stopili, so ony čez mórje kje v Kapernaum prišli. Škrb. 1, 404 de b' peršli čez nevárno murje tega svetá. List. cel. 77 tedej je Jezus z nimi čez potok Cedron prišou k pristavi. Ravn. zgod. 1, 199 kadar pride čez Jordan ľudstvo. 245 nékšina Kanánka, ajdiňa, pride čez mejó. — iti (s prezentom osnove gred): Dalm. 1 kral. 2 kateri dan ti . . čez potok Kidron greš. job. 41 on gre čez ostre skale kakor čez blatu. jer. 4 en suh vejter gre čez gore semkaj. 12 opuščavci gredo semkaj čez vse hribe te pusčave. prip. 8 je on vodam cil postavlal, de čez negovu poročenje ne gredó. Kast. cil 270 de ti zlobnúst tega srda vtolažiš, je potrebna krotkúst, de ti ne grěš čez mejuike sem ali tam. Cruc. 5, 79 kadar se sajna de gre čez en restrgan most, se bo ustrašil. Jap. 5 mos. 30, 18 bóš malu časa ostal v tej deželi v katero greš čez Jordan de jo posedeš. Traun psl. 103, 9 ti si vodám mejó postávil, čez katero ne gredó. Škriň zofon. 1, 9 inu bom pokoril slědniga kateri ta isti dan prevzětnu čez prag noter (v tempel) grěde. Škrb. 1, 218 aku lih on čez murje gre. Ravn. zgod. 2, 238 tvoji valóvi naj grědo čez mé. Cvet, 82 zdaj grědo težáve čez moje srcé ko gredo meglíce čez ravno polé. Nar. zagonetka: gdo gre čez vodo pa ne dela sence? (odgon. luna). — iti (s part. praet. šel): Krel 1, 114²b za kaj je šal Kristuš iz mesta Jeruzalema čez ta potok Cedron v ta vrt? . . David je šal čez ta potok Cedron. 2, 109b kako je čez judovsko galilejsko deželo šal inu čez ajdovske pokrajine predigujoč. Dalm. 1 mos. 32 jest nesim ništer kakor le to palico iměl kadar sim čez le ta Jordan šal. 1 mos. 13 Ebreeři so šli čez Jordan. 2 sam. 2 so šli čez ravnu pule inu so šli čez Jordan. 17 ona sta šla čez le to vodico. riht. 10 Amonovi otroki so tudi šli

čez Jordan. psalm. 66 on je premenil morje v suhoto de so k nogam čez vodo šli (ne = skozi vodo nego preko vode). psalm. 124 potoki bi šli čez našo dušo. jer. 51 enu morje je čez Babel šlu. 1 makab. 3 je krajl vunkaj šal iz svojga mésta Antiohije čez Eufrat gori. 5 Juda inu Jonatan sta šla čez Jordan v pusčavo . . je skuz šal čez ta mrtva trupla. joan. 18 kadar je Jezus le tu bil izgovoril, je on vunkaj šal (s) svojemi jogri čez ta potok Cedron. Cruc. 5, 579 tepli so to živino de bi čez leto vodo šla. 640 je vselej en očanaš inu češčeno Marijo zmolil za duše tamkaj pokopane, kadar je šal čez britof. Bas. 51 kir je on šal čez enu puže, je zaslišal en velik glas. Rog. 2, 242 hčy te Herodiadis po zymi šlà je čez en premrzle potok. 392 use šle so h nogam čez gorè inu hribe ú tu rimsku mestu. 530 Xaverius šul je čez to u'soku morje u Kino. Jap. sod. 8, 4 kadar je Gideon k Jordanu prišal, je šal čez nega. mat. 26, 71 kęr je pak on čez prag vùn šal, ga je dekla vidila. joan. 6, 1 po tem je Jezus proč šal čez galilejsko morje. joan. 18, 1 kadar je Jezus le tó bil zgóvoril, je on z svojimi jógri vùnkaj šal čez potok Cedron. hebr. 11, 29 skuzi vero so ony čez rudeče morje kakòr po suhi zemli šli. Škriñ. prip. 24, 30 jest sim čez nivo leniga človeka šal. Traun psl. 65. 6 on je morje posušil, čez reko so ony pejš šli. Schrey 1 sam. 13, 7 so pak Hebrejci čez Jordan šli. 2 sam. 15, 23 vse ludstvu je čez šlu, tudi krajl je šal čez potok Cedron. 17, 22 nikar eden ne ostane kateri bi bil čez reko šal. 1 kralj 10, 22 krajlove barke so s Hiramovimi barkami en krat v treh lejtič čez morje šle v Tarzis. Ravn. zgod. 1, 191 Absolon je šel nad očeta z veliko vojsko čez Jordan. List. celj. 60 v tajistim časi je Jezus proč šou čez galilejsku murje. Šerf pred. 1, 408 prevzeto Jezabel je bog močno pokaštigal; skoz okno je bila dol vržena, koñi no kola so šle krez no. 2, 299 Marija je se že v tistih dnevih na pot vzela ino šla krez brege v Hebron. Kor. 3, 124 sónce že gòri gré, grôzno je žalostno, kaj b' ne b'lo žalostno, ker čez vojsko je šlo. — čez deželo iti je nem. übers land gehen = abreisen ἀποδημῆν: Dalm. mat. 25 en človek kateri je čez deželo šal, jo poklical svoje hlapce. (Jap. je na deželo šal. Küzm. na pout idouči.) — jezdi: Bas. 42 kir je ob enim časi čez en most jezdil, se je most pod nym polomil. — raz-kropiti: Schrey. 1 kralj 14, 15 bô ñe čez reko razkropil. — pre-kucnoti: Ravn. pov. 23 čez okno se prekuene. — ladjati: Šerf pred. 1, 433 ladjajte krez morja lybezni iskat. 2, 250 Vido se je podal z Modestom no Krescencjoj na morje no ladjal krez predbrežje kero se

še dnešni den Vidovo veli. — laziti: Kreĭ 1, 13 kakoš vzame piščata pod se, je pokrije inu greje, pusti je de pod nu inu čez nu lazejo. — raz-légati se: Škrb. 2, 45 lev stri tak šum, de se čez hribe inu doline razlega. — leteti: Cruc. 1a, 26 Artemon je bil taku močnu strašan, de li ena muha je čez néga letela, on kakor šiba se je tresel od straha. Kor. 3, 25 davi tri ure pred dnévam sim čez neko vas letéla. Cvet. 46 sim črez morje črez letela. Bas. 278 u mrzlih deželah glastovce ne zlete čez morje. — raz-liti: Jap. prid. 2, 15 tē čez vodotóče razlite vode. — metati, vreči: Kreĭ 2, 134a so nyh mrtve čez zyd metali. Ravn. zgod. 1, 264 pomoriti jih je rekel veliko, in njih trupla iz mesta čez zid pometati. pov. 99 Tinčetovo vesele je bilo kámeŋe lučati, zadi na dvorišču čez mali zid je metal. Dalm. makab. 6 so je doli čez zyd vrgli. Kor. 1, 102 prijel jo je nizko čez pas, vrgel jo je čez okno v bistro vodó. — minoti: Dalm. dan. 4 dokler čez tebe sedem časov mine. — mrdati: Nar. zagonetka: jelen mrda čez vsa brda, vzdigne glavô čez naj veči gorô (odgon. megla). — pre-nesti, pre-našati, pri-nesti, pri-našati: Cruc. 2, 122 Pachomius zapovej enemu krokotilu, de ga ima čez to veliko reko Nilus prenesti, kar precej ga prenese. Rog 2, 94 hoče tajste (ludi) čez ta pótrok prenašat . . katéru délu te lubèzni dopadlu je taku Jezusu de sam . . pustil se je od 'Christopha' čez ta pótrok prenesti. Dalm. riht. 7 inu so Orebove inu Sebove glave h Gideonu pernesli čez Jordan. Jap. 1 mos. 32, 10 jest nisem drugiga kakor mojo palico čez le to vodó pèrnesèl. Dalm. jez. 23 kar je sadu per Sihori inu žita per vodi zraslu, tu so k néj notèr pernašali čez velike vodé. jer. 10 srebrne plehe pèrnašajo čez morje semkaj. — pehnoti: Skriñ. 2 mahab. 6, 10 dvę ženę so (!) bilę zatožene de so svoje otročiče obrezale; tēm so otroke na prsi obęsili inu po tēm čez zyd doli pahnili. — peĭati, od-, iz-, pre-pipelati: Kreĭ 1, 96^a k unimu času se je Jezus peĭal čez galilejsko morje . . za kaj se Kristus peĭa čez morje? 2, 96a kupci prave: my moramo . . čez morje inu vodo se pelati da z našo kupčijo naprej gremo. Dalm. 2 sam. 19 kadar se je on čez Jordan pelal. jez. 7 ti si le ta folk čez Jordan pelal. 16 ta folk pelajo čez vrbji potok . . nyh grebenice so reskroplene inu čez morje pelane. 33 bodo široki vodeni grabni, de se čez né obena ladja z vesly ne bode mogla pelati. jer. 48 tvoje trte so se čez morje pelale. baruh 3 gdu se je čez murje pelal? joan. 6 potle se je Jezus proč pelal čez morje. Stapl. joan. 6, 1 h teistimu času se je pelal Jezus čez

to galilejsku morje. Rog. 2, 498b na kateru zapovedjal je Kleména zbandézat inu čez mórje u' eno samotno pusčàvo peláti. Skriñ. modr. 14, 1 kadar se začne čez divje valóve pelati. 14, 5 kadar se čez mórje pelejo. Jap. prid. 1 praefat.: kupèc se podstópi med tréski inu viharji na konèc svejtá čez morske brezne pelati. Ravn. zgod. 1, 124 ta zapoved tudi ni unkraj morja de bi se izgovarjali: kdo se nam pelá čez morje po nó de jo zaslišimo? List. cel. 319 se je Jezus pelal čez galilejsku murje. Šerf. pred. 1, 165 Jezuš se je pelal nekda prek galilésko morje. Kor. 3, 75 ko s' mi ljubco odpeľala čez strašno črno morje. Jap. joz. 7, 7 za káj si hotel le tó ludstvu čez vodó Jordan čez spelati? Dalm. 1 mos. 31 se je prepelal čez vodo. 32 inu je né vpreg prepelal čez vodo. joz. 2 sta se čez Jordan prepelala. Cruc. 5, 261 so bily čez morje se prepelali. 616 Charontes ga čez eno glaboko vodo prepele. Jap. 5 mos. 30, 13 kdo iz nas bó zamogel čez mórje se prepelati? Schrey 2 sam. 19, 15 de bi néga čez Jordan prepelal. 19, 18 kadar se vže čez Jordan prepele. Skriñ. 1 mahab. 3, 37 po tem se je kralj čez rëko Eufkrat prepélat. Wolf. baruh 3, 30 kdó se je čez mórje prepelal? Škrb. 2, 30 kdó bo zamogel čez morje se prepelati? Kor. 1, 3 bóde daleč prepeľána: čez tri gore zelene, čez tri vode studene. Cruc. 4, 174 Mojzes je bil ta izvoleni folk čez tu krivavu morje pripelau. Rog. 2, 263 mogla se je čez eno vodó pred mestam perpelat. — pihnoti, pihati: Staplet. joan. 20, 22 kadar je on to zrekel, je on čez ne pihnil (grč. i lat. drukčije: ἐνεπύσθησε in sufflavit. Dalm. i Jap. v né dahnil, Luter: blicer sie an. stsl. cod. Mar. se rekъ dunu i glagola imъ. — čez né može biti i = na né po 4.). Rog. 2, 255 držali so štiri vetre, de niso pahali ne čez zemlo ne čez morje ne čez enu drevu na svejtu. Jap. apokal. 7, 1 kateri so tē štiri vetróve te zemle nazaj držali, de bi ne pibali čez zemlo ne čez morje ne čez enu drevú. — plavati, pre-, splavati: Dalm. ezek. 47 ta voda je bila pregloboka, de se je moralo čez nó plavati. Cruc. 1a 160 jeleni kadar čez murje plavajo edin tiga drugiga glavo inu noge na hrbtu svojga bližniga drži. Red. 116 o vy presrečen izvoleni božji, kateri ste že čez to murje naše vmrjočnoste splavale inu peršli. Škrb. 1, 493 moja duša je srečno čez vodo preplavala. Kor. 2, 52 Matjaš čez reko splava široko. — potovati: Krej 2, 96a kupci prave: my moramo čez deželo potovati inu iti. — spraviti se: Jap 1 mos. 31, 21 kadar se je bil čez vodo spravil. 4 mos. 34, 51 kadar se bote čez vodo Jordan čez spravili. — sprémiti: Dalm. 2 sam.

19 ga (krajla) je čez Jordan spremil. — iz-próžiti: Schrey. 1 sam. 20, 36 kadar je fantič tekèl, je eno drugo pušico čez fanta izpróžil. — s-pustiti demittere: Šerf pred. 2, 243 Jezus je rešil Pavla od pregañavcov v Damaški, kde so ga vyčeni v koši krez zid dol spustili. — skakati, skočiti: Dalm. zefan. 1 kateri čez prag skačejo. Trub. psalm. 18 (30) z mujem bogum jest čez ta zyd skočim. Dalm. ibidem: z moim bogom čez zyd skočim (a Trplan: prejk zida skočim, stsl. prêlêza stêna polag ὑπερβήσομαι τείλος) Dalm. 2 sam. 19 s tabo morem jest vojsko rezbiti inu z mojim bogum čez zid skočiti. Nar. pes. zapisao Kurnik: kdo vé mar za plot, kdo ve mar za zid, de b' jest se ne upal čez néga skočit' — na-slañati se: Ravn. pov. 23. ne sedaj na okno in ne naslañaj se tako éz n. — stopati, stopiti, stopiño storiti: Skriñ. sir. 9, 20 stópaš čez orožje srditih. Krej 1, 19a pred sadašnjim časom so ljudje tekali v Rim, v Ah, v Rakanat, ker se od Kristusa ništar nej predigovalo, zdaj pak ker Kristusa sa vso njegovo milostjo celo pred vrati imamo, se nikatirim pretežko zdy le čez prag stopiti. Cruc. 2, 556 krajl Salámon je bil prepovedal timu: pod štrajfingo te smrti nima čez potok Cedrom stopit, ti pak, usmileni Jezus, naložen z butaro naši(h) grehov greš čez Cedron. Jap. 2 mos. 19, 21 opominaj to ludstvu, da se kjè ne podstópi čez mej-nike stopiti. Ravn. zgod. 2, 52 Jožef in Marija sta čez prag stopila v svojo revno hišico. Jap. 5 mos. 4, 21 ne bóm čez Jordan stopiñe sturil. — streliti: Dalm. 1 sam. 20 kadar je pak ta hlapčič tekèl je on eno strejlo strejil čez néga. — sunoti: Metelko 276 če vléčeš očeta do praga, te bodo tvoji otroci čez prag súnilb. — raz-širjati: Leon. 60 potle razšira svojo gorečnost za božjo čast čez hribe v Bolognenskim. — šprienoti: Fant. kuga 104 z blatam se more ravnu taku sturiti, katëriga živali za volo močniga dereña daleč čez slamo na zemlo šprienajo. — teči = rennen i rinne: Trub. psalm. 124 te vode bi nas bile potupile inu ty potoki bi bili tekli čez naše duše, te visoke vode bi bile tekle čez naše duše (grčki je drukčije: ἡμίμαλλον διήλθε ἡ ψυχὴ ἡμῶν. ἔρξ διήλθεν ἡ ψυχὴ. ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυποπόσταντον lat. torrentem pertransivit anima nostra, forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. Dalm. potoki bi šli čez našo dušo, vodé bi šle silnu visoku čez našo dušo. Traun: dereče vodé bi nas bile pokrile, zarës bi nas bily visoki valovi zagrnili. Trplan: potok bi tekao po duši našoj, voda gizdávcev bi tekla prejk po duši našoj. Milovec: morè biti nas voda potopi, duša naša proidè čez bistri

potok, skoro bila bi duša naša prèšla čez vodu nèprèmoguču. stsl. sin. voda bi potopila ny, potokъ prèide duša naša, ubo prèide duša naša voda nepostoina, brevijar pazmanski: ubo voda bi ni potopila, potokъ preide duša naša, ubo preide duša naša vodu ne-nepostoènu.) — po-te-g-no-ti Dalm. 5 mos. 27 imaš bogu en kamnat altar zydati, čez kateri nimaš obeniga železa potegniti? kralj. 21 hočem čez Jeruzalem te Samarije merno žnoro potegniti. job. 38 gdu je eno merno žnoro čez nó potegnil? ezek. vzami en meč inu ga potegni čez tvojo glavo inu brado (= ostrizi, obriji se). jud. 2 on je tudi potegnil (= nem. zog) čez Frat. Skriñ. iz 34, 11 mēra bo čez nó potegnena. zahar. 1, 16 svinčena zydarska mēra bo čez Jeruzalem potegnena. pok. 3, 97 i Traun. psl. 102, 16. človek je v svojim živleñi kakur trava, on kakur polska rōza cvede, za kaj aku vejter čez nó potegne, nē ni več. — vléči = nem. ziehen: čez deželo vleči = über land ziehen = abreisen ἀποδημεῖν: Trub. mat. 25 en človik kir je čez deželo vlekal Luther: der über land zog. — pre-voditi: Kast. cil 263 on tebe bo prevodil čez place inu gase. — voziti: Bas. 233 čounarji kadar čez vodò vozijo, vesla iz rok ne položè. — Tako i *most napraviti*: Leon. 60 je bilo treba napraviti dva mosta čez vodo. — *Kašto je glagol kretñe izostavljen, ali ga je lasno mišļu nadomjestiti* n. pr. *ne magati, ne moči kaj je* = *ne moči iti preko čega*: Kor. 1, 45 čez goro ne magam, po ravnem ne vém, mudí se mi z blagam, nočiti ne smēm. Cruc. 2, 385 pride k eni glaboki inu široki vodi, čez katero nej mogel prez čolna. — *smēti čez kaj znači: smjeti ići preko čega*: Dalm. 1 makab. 5 aku on ne bode smēl čez potok sem tako hočemo my čez vodo pojti. Ravn. zgod. 2, 280 le od déleč vbožcam je kazal svojo velikóst, čez prag, bōš! de bi bili smeli. — *hoteti čez kaj znači: hotjeti poći preko čega*: Rog. 2, 94 je bil prišal k enimu hudimu potoku, u' katerim veliku ludy je konèc uzèlu zavol kir so téga mógli bresti, če so hóteli čez tega, ker ni bilú mostà ne čolnà ne druge viže čez tega priti. — *kupčevati čez morje znači: trgujući hoditi preko mora*: Leon. 4 nēga oče Dominik je čez morje kupčeval. — *hlače čez kolena znači: hlače koje sižu ili idu preko kolena*: Dainko pes. 197 dvojne smo ene, za moške, ne žene, časi zelene, sive, syknēne, bele, platēne, dol krez kolene, prtēne, vseli li ene. — *biti čez kaj znači: da se već prešlo preko čega*: Ravn. zgod. 1, 98 Izraelovi otroci so bili zdaj čez morje inu so v puščavi šotorili. — *Glagol se kretñe izostavlja kašto kad se kaže samo radña za koje se što miče preko čega*, n. pr. moj fant čez travnik žvižga

= moj fant žvižgajoč čez travnik gre. Grajski vampež (der dickwanstige frohnherr) čez poľe sopiha itd. tako: Cvet. 92 kadar bčela čez cerkev frlí, pravi: vse moje gorí. — šumeti: Dalm. jez. 5 inu bo čez ne šumelu ta isti čas kakor morje. Škriin. ibid. (5, 30) inu bo čez nega šumelu kakor šumy morje. Škrb. 1, 493 k'je nih togota čez me šumela, bi me ble morbit vode znale potopiti. — I u *gledati, videti ima pojam kretne*: Jap. 1 mos. 26, 8 je Abimeleh čez oknu gledal (ne = skozi okno). Šerf. pred. 2, 552 Zahej je na drevo splezil, da ga je za volo svoje male zrasti nači čez lydi ne mogel viditi. Kor. 1, 102 gospod gleda čez okno (= über das fenster herab). Cvet. 14 vrtnár na travniku klečí imá zavézane oči: odveži, rabel, mi oči, de vidil bom čez vse ljudi. Zaveži, rabel, mi oči že vidil sim čez vse ljudi, med nimi je tud ljubica.

Pojam micanja od jedne na drugu stranu ima i u nazovih dijela tjelesnih kao: pás, prsi, ledja. Govori se n. pr. Tine je širok čez pas, čez pleča meri poludrugog ped. Iz knjige imam malo primjera za to. Krel 1, 47a inu se je kožnim pasom opasoval čez svoja ledavja. Cruc. 2, 587 temu se na čudem, zakaj nej navada de bi moške peršone se prepasali čez prsi, temuč čez želodic; žene za gvišnih uržahov volo se čez prsi opašejo, ali moži ne. Rog. 2, 299 hodil je iz enim ledrastim jermenam čez ledja prepasan. Kor. 1, 102 prijel jo je nizko čez pas. Jap. 4 mos. 25, 8 je oba vkupej možá inu ženo čez pas prebódil. Cruc 2, 398 ga je bil zapovedal čez srejdo zžagat. slično: Dalm. 2 mos. ga imaš opasati zunaj čez efod. 2 sam. 20 Joab je bil opasan čez svoj grant. mark. 14 je bil z enim platnom obličen čez nago polt.

b) u kajkavštini:

uz bežati: Jurj. 145 teda poj kam hočeš prez vse protivnosti, i lastivne béži očinske čez kosti. Nar. prip. 287 tak je bil negda jež i srna. Ovi dva so se vgañali da koj bode bole čez jeden dol bežal. — od-bití: Jurj. 134 ah dva kotera je tovaruše sila čez vode tak dalko i zemľu odbila. — pre-broditi: Vram. 38a prve nego je bil kral (Andreaš) v Carigrad došel, išče ne se bil čez morje prebrodil, Gertrudu kralicu Bankban svojim mečem i horožjem ranil i posekel beše. 49a Mathias kral ono vreme po korunenie svojem prebrodi se čez Savu, v Bosnu doide i podsede grad Srebrnik. Gašp. 3, 866 Da bi se čez morje prebrodili, otec z ladje z nami dvema izide. — po-cureti: Vran. rob. 1, 215

suze radosti i zahvalnosti počureše čez lica negova. — drčati: Jurj. 167 teda je Rim verval čez pijac širom jezero drčati Šim mar. 19 predrčala je čez onih petnajst stubov iliti gradičev bez ničije pomoči. Hižn. 231 zakaj je zlo znamenje, kada zajec čez put predrči? Vran. rob. 1, 225 čez jeden mali brezànčec predrčal je. — duknuti: Nar. prip. 79 kobila bejži i čez vrata (= über ne durch) duknula. — na-gaňati: Venc. ovc. 41 to isto se pripeča kada pastir breje ovce čez grabe nagaňa. — gazi: Habd. ad. 956 gda tužni otec gazi čez vodu, doteče velik vúk ki mu i onoga sinka zgrabi. — hititi: Gašp. 3, 161 od vraga neprijatela čez štenge hičena cela je ostala. — hoditi, pre-hajati: Fuč. 66 Hodi taki čez ov most. Gašp. 3, 245 čez krvavo morje žuhke muke prehajati. Vran. rob. 1, 74 videl je da vu vseh onih okolicah, čez koje on ovde prehàjal je, nikaj drugo ne raste kak neplodno drévje. — iti (složeno s prijedlozi i s part. praet. od osnove šed): Habd. ad. 50 gda bi čez Jordansku reku bil prešel. 855 iz opadca kakvoga naglo su vumrli, ali vu vode, čez ñu iduč, vtonuli. Jurj. čez vodu je v jednom brodišču prek iti, 139 ar kak male od vod vekših povekšane čez sětve i trave idu pomešane. 143 od tud čez vodè širokè cela dojde ladja v domače potoke. Mul. jur. ap. 1386 s. Antun opat, iduč čez potok Lycus, veliku težkoču je imal svoje noge odkriti i gole videti. Nar. prip. 80 kralj pa ni mogel iti dalje čez stupe, 97 (čez dužinu) dogodilo se je da je išel čez jednu šumu koja nije bila široka, a on je moral čez dužinu iti. Gašp. 3, 789 ovako čez morje dojde vu Aziju. Habd. mar. 226 nesrećnak napetce van čez prag izide i taki pred pragom mrtev opade. Gašp. 3, 584 čez morje vu Rim odide, 4, 424 devičica prez vsake pomoči čez one petnajstere gradiče odide do oltara. Zagr. 5a 174 vzeli su mu luctvo silum spod oblasti, iz vuze izpelali prek črlenoga morja i vu puščinu, čez koju su morali vu zemlju obećanu pojt, zdravo i veselo jesu zapelali. Kraj. u predgovoru: srećno čez onu strahotu preiti, 136 dōbete i nam to da i mi oblādavši naše neprijatelè čez ovoga sveta pogibeli srećno prejdemo. Petr. 117 vlezši Jezus vu ladicu prejde čez morje Mil. 265 bratja marianska ako poleg regulè svoje hodè i živú, naj se ufaju da segurno prèidu čez onu strašnu brv, to je čez smrtnu strahotu. 295 kada spoznaš težkoču muke (purgatorijumske), pomiluj one koji su vu ñe i ne dvoj da ti je čez ñu prejt. Habd. mar. 291 šetuju k jezerišču da čez ñe po ledu preidu, ad. 393 čez most mu je na ñem (koñu) bilo preiti,

120 neki, ako i čez škole prejdu, malo već znaju nego da bi se i vučili ne bili. Ev. tirn. 105 stupivši Jezus vu lađicu prejde čez morje. Zagr. 5a 235 jeleni kada hote čez kakovu veliku vodu prejti, naj jači zmeđ njih naj prvoga se postavi. 5b 78 zagovori se ona mlada grofica ali pak koja stara babica vu svoje potreboče vu Marije Cel poiti, koje komaj mogu čes hižu prejti. Mul. jur. fer. 36 navuči me da čez ova vremenita i spadliva dobra tak spa-metno preidem da vekovna ne izgubim. Gašp. 1, 323 bi čez potok Liku bos prejti moral. 2, 257 premišlava kak čez potok prejde. 2, 534 kuliko goder krat čez potok zgrablivi Durius zvani bi moral prejti, tuliko krat plašč svoj na vodu prestirajuč srečno prek je preplaval. 3, 52 pošikne koče i kakti po zemlji čez vodu prejde. 499 zapove vučenikom vu ladjici čez morje prejti. 4, 316 šestdeset jezer Saracenov pobegnu do potoka Dena, da bi čez njea mogli prejti. 701 vsaki duši zbog vučine jedne pregreške od nebes odričeni na prvo postavla se jeden herubin z ognjenem mečem, čez kojega mora prejti, ako vu nebeski paradižum hoče doiti, to je: mora prejti čez osnaženje i očišćenje purgatoriumsko, prejti mora čez meč pravice božje, prejti mora čez plamen meča, to je: čez ogeň purgatoriumski. Kron. 51b vu onom vremenu poslani iz Beča kraljevski foreri po horvacke zemlje pute, čez koje dvoru kraljevskomu bilo bi prejti, prevideli su i gledali. Kov. kemp. 64 srdce čisto prejde čez nebo i zemlju. 160 treba je čez vsa vitežki prejti. Švag. 1, 223 koji goder k noj doteče, čez morje ove ili one te-lovne pogibeli hoče prejti. Reš 120 plamni blaznosti ne listor prejdu čez zemlju, nego i tja v nebo zajdu. Mil. 102 duša naša proide čez bistri potok (psl. 123). — Habd. ad. 960 gda bi čez morje v ladje išli, otec je z ladje z nami dvemi žalosten izešel. Fuč. 336 pripetilo se je da jednoč kesno vu večer pijan domov išel je čez jeden cintorium. Gašp. 3, 141 plemeniti neki vitez de Cuge, da bi čez potok Ticin prek išel pod varaš, kojega podsesti je hotel, nut iz velikoga štuka globuš izhičen njea vu prsi vudre. 628 tan-cušica da bi po zimi čez zmržnjeni glubok potok išla, pod njea led puči. Lovr. rođb. 66 noruje se z menum prek do sitosti, dar mi je vre i čez bradu išlo. Nar. prip. 160 je išel čez jednu vodu. 210 pak je to čudnovato da su se voli tam pasli, a išli smo čez tak lepo poje i senokoše, ali nisu šteli nigdi gobca doli deti. Gašp. 3, 788 kada bi vnožina poganinov čez morje došla vu latinsku zemlju. Kraj. 135 o dvorani nebeski i odičeni gospona boga svēci, ki ste vrē čez ovoga sveta pogibelno morje prēšli, prosimo vas da

i od nas imate spomenek . . mi se izda vozimo med pogibelnimi morskemi slàpi, čez katerè ste vi srečno prešli. Mil. 102 skoro bila bi duša naša prešla čez vodu nepremoguču (psl. 123) Habd. ad. 50 gda bi čez jordansku reku bil prešel, oroslañ proti nemu pride 297 kaj su oni ki su prvo čez te navuke prešli? vsi su proti ovomu ali malo ali ništar. Šim. 18 gde ti je luctvo izraelsko čez Jordana (to nije pravi genitiv, već je gen. mjesto akuzativa) pešice prez ladje prešlo. Fuč. 64 kada je čez onu ravnicu prešel, došel je do one peči. Gašp. 3, 560 Ivan bežeč opadne, čez kojega kučije pune ludihi tri krat prešle jesu . . kada vre čez dečaka kola prešla jesu, kučiš stegne koñe; — jahati: prejahati: Habd. ad. 394 gda je na nem čez glubok potok jahal, koñ je oposred potoka v vodo legel. 960 gda bi jen krat bil jahal čez vodu neku po mostu, zadel se je koñ za mostnicu. Nar. prip. 80 kralj je komaj čez brege prejahal. — koračiti: Lovr. rodb. 50 već nigdar ne poufajte se čez moj prag koračiti. — lesti: vlesti: Kron. 11b markez Vieuville Placentiju je zasel, potlam bi vu nu znevarce Michelleti čez zid od strane Fodeste vlezli bili. — nesti: Fuč. 360 koñ odnesel ga je čez veliko pole, loze i pečine. Habd. mar. 442 ta ista sveta hiža i s fundamentumi anđelskum močjum i službum spukñena i iz Galilee prenešena be čez veliku kruto zemlje i morja širinu na breg Trsat. Mul. jur. ap. 585 od onud jesu nu preneshli čez morje. Gašp. 2, 514 iz Galilee prenešena je čez veliku kruto zemlje i morja širinu na breg Trsat imenuvani (to je Gašp. prepisao iz Habd.). 4, 642 nu po angelskeh svojeh dvorjanikah iz Galilee čes vsu Širiju, Macedoniju, Albaniju i Dalmaciju (Dalmatiu) mil najmre latinskih 1895 dal je preneshi na Trsat poleg Reke, a od ovud znovič nu po angelskeh rukah je zapovedal preneshi čez morje adrijansko po vodi i kopnom vu lozu recinetansku. 3, 863 jednoga sina otec čez vodu prenese. Nar. prip. 276 dva tri put bum te čez pole preneshel. — padati, opasti: Gašp. 1, 273 divojčica čez visoke stupalnice iliti štenge pripetce opadši glavu si je razkolila. 3, 190 opal je čez štenge dvora svojega. 595 pater čez vse štenge opade. 4, 125 čez štenge doli opadajuč čelo je tja do moždan razbil. — pelati: pre-, zapelati: Gašp. 2, 786 čez vode prepełani. 4, 145 Tereža čez potok prepełati pajdaše nakani. 2, 247 Uršula tuliko jezer devic je sveto ravnala i ladalala ter tja čez istu muku i smrt je ne srečno vu nebo zapelala. 3, 70 sina oprosi naj nu domom zapela ne po obćinskom putu, nego čez gorice. — plavati: preplavati: Gašp.

3, 372 vol je čez jeden glubok potok preplaval. — pustiti: spustiti: Vran. rob. 2, 295 spustil se je čez vužne lojtre dole, Gašp. 2, 862 židovi hoteli su ga skončati, kojem da se vugne, čez zid varaški vu košari spuščen odide vu Jeruzalem. — putovati: Gašp. 3, 326 putujućemu vu Tološu čez Aregiu potok nekoje knige vu vodu opadnu. 4, 343 čez gore putujući na razbojnika nameri se. — skakati, skočiti, preskočiti: Habd. ad. 39 skakali smo čez stole. Nar. prip. Kres V 507 pak su skakali čez namu. Nar. prip. 96 me je on napeľal da sem čez jednu staru podrtu bukvu skočil. 139 koň je čez vrata skočil. 274 zajec skoči čez jednoga škrakastoga hrasta. Kres. V. 507 koj god čez onu jamu skoči, negva bu kći kraľeva. Nar. prip. 139 preskočil je čez stražu. — sledovati: nasledovati: Švag. 2, 151 nasledoval je čes krvavo morje mukotrplivosti Kristuša. — sunuti: Krist. anh. 161 ako vlečeš oca do praga, budú tē tvoji sini čez prag sunuli. — teči: Jurj. 169 simo Urban zdenca device živoga veli čez breg teči mešterskoga. Vran. rob. 2, 91 vu onu grabu nakanil je takaj potóčec napeľati, nego tak da jedna stran potóčca čez dvorišće mu tekla bude. — tirati: pretirati: Šim. 428 toti me inaši s korbači pretiraše čez gradiće. — potočiti: Vran. rob. 1, 165 suza potóčila se je čez lica negova. — vlačiti: Jurj. 9 po tom se čez prsi i kotrige kaće, ništa ne bojeći, jedna z drugum vlačē. — vleči, pre-vlekavati: Jurj. 62 gda se je (žena) čez vode vlekla morja duge. Mikl. diog. 43 konec prevlekava čez gledališće v drugu hižu. — tako: *most napraviti*: Mul. jur. ap. 1364 most čez ves purgatorium napraviti. — tako uz: gledati, videti: Lovr. rodb. 23 tvoj brat gledi svoje rođake čez pleća. Gašp. 3, 590 človek mora čedno hoditi s takvem poglavarom, koji čez brege i dolice čineňa daleko videti mogu. — *ispovedati se čez zapovedi* znači: kazati što je sagriješio protiv zapovjedim idući mišľu od prve do zadnje preko svih: Gašp. 2, 904 ar se je spovedal lepò redom čez desetere zapovedi. — *izostavljen je glagol kretne kod smjeti*: Zag. 1, 37 bog postavľajući vodam meu, čes koju ne smeju, da bi nam škodile. — uz šumeti: Jurj. 167 Tybris čez mosta šumeč visinu je lēta vraćati se grozil potoplenja svēta.

b) *Rjeđe dolazi čez u supstantive koji znače kako micaňe*, n. pr. hója: Ravn. zgod. 2, 15 bošt je svojo pergodbo ob samotni hóji čez gore premišľovala. — pót: Ravn. zgod. 2, 11 nē téža tri dní hoditi, ne hude pota čez goro, nič ne more mlade divice držati. Jurj. 84 tak se ja Belizar budem smējal gda ti z veseljem čez

pijac put Rim hoče dati. 128 put čez gore i strme pečine. — prenašanje: Rog. 2, 94 susebnu pak vidilu se je tu po tem kir je Krištofa od prenašajna tēh ludy čez to vodó h nōšc svojga synú poklical. Leon. 53 teško inu dolgo je bilo to prenašanje čez ojstre gore. — prehod: Kron. 89b da bi jim zapačiti mogel prehod čez Muldu potok. — sprehađanje: Vran. rob. 2, 265 odlučil je vekšu stran dneva današnjega vu lovu i sprehađanju čez brege potrošiti. — tako može se tumačiti i prestopa: Leon. 101 imeti za nar večí smrad slehrno majnši prestópo čez to čednost.

Kao micahe shvata se i pružanje ili protežanje: Skriñ. sir. 45, 10 on je nemu dal eno čez nogę doli viseće sukno. Leon. 34 pade iz sedla, se vbije de je nemu jezik strašno iz ust čez žnable visil. Jap. 4 mos. 7, 89 kadar je Mójzes v šotor tę zaveže nòtēr šal, de bi božji odgovor za svēt prašal, je on slišal en glas od pokrova tę sprave, kateri je bil čez skriño tiga spričovaña med dvěma herubima. Gol. 40 stręha od sprędej napręj moly za 1½ šoln, per o. o. o. o. so 4 štekli za te zimske sprędne urate čez te spodne 3 vrste. Cvet. 52 leži leži ravno polé, čez polé pa bele cesté. Kron. 45b od Manduševca koñaniki i pešci redom čez harmicu mimo s. Margarete do vrat mesničkih (pogrješno: mešičkih?) i za nimi varšci z oružjem stali jesu.

Tako i u prenesenom smislu uz: stegniti se = nem. sich erstrecken über etwas: Cruc. 2, 138 božja oblast se stegne čez le te rečy katere se ne najdejo v obenem mejstu. Res. 93 takešnu pokončanje bi se le čez stvari stegnili. 166 le ta božja zapoved se čez cielega človeka stegne. 177 so svojo hudobo čez mene stegnili. Škrb. 2, 75 negova mogočna kralева palca se rastegne čez vse ludstva. 162 ktirga oblast se rastégne čez vse kralestva celiga svejta. — uz seči = nem. reichen: Škrb. 1, 485 milost božja seže čez vse tvoje pregrehe. — *u kajkavaca uz:* pretežati se: Krist. nač. 82 vsa ova obvršanja potrebju nedokončano sobstvo, kojega duh i moč čez vsa ova se proteže.

Akuzativ s prijedlogom čez znači 2) ono kroza što se što miče, to je ono iznutra čega ili između čega se što miče s jedne strane na drugu. To značenje ima čez samo u kajkavštini, kranštini ugarskoj i staroj slovenštini rabi za to prijedlog skozi koji je istoga postana kojega no je črez (skous, skvosē, skvozē, vidi niže kod uho). Ono kroza što še što miče je.

a) *samo sobom kakav otvor, ili što ima kakav otvor, jedan ili više njih, kao riječ*: otvor: Reš. 68 kada se prime vudarec, onde se odpre rana i čes isti otvor kojega čini rana shaja i toči se krv. — *glubina*: Jurj. 21 Tantalus sem on ja, zauman čez glubine pekla tiram lačen bežeče jestvine. — *predrtina*: Vran. rob. 1, 209 vúžgeju se ove stvari vu zemlje kada voda do njih dojde, i kad počnu góreti razširi se zrāk koteri vu takovih škulah zaprt je na tuliko da već prostora nutre néma. Onda s silum rad bi van iziti i tak strěsa z zemļum dok si gde goder predere. Čez ovu onda predrtinu sili van kakti najjakši kakov viher. — *kao otvor uzima se i*: rana: Jurj. 139 tak gda se zléjavši krv van čez zijane z vnožinum je tekla neviđenum rane. Gašp. 1, 772 nekoja devojčica sedem strašnih ran zadobi na želudcu i na prsah na tuliko da čez jednu ranu nutrna tela dapače isto srđee je se vidilo. 2, 90 da bi jošče nesrečnu dušu ne mogel zbluvati čez veliku prebodenoga grla ranu, lovci peklenski na pol mrtvoga vu skrovno mesto odpeľati dokončaju. Venc. ove. 66 ranica čez koju voda zide sama se od sebe zaceliti hoče. — *kužel (vorago)*: Jurj. 107 mirneši Getulske bi čez kužle išel. — *lukňa*: Habd. mar. 311 ako v večnost peklensku vlezeš, znaj za stanovito da ni oblučea ne bude ni lukńice nijedne čez ku bi listor pogledati vun mogel, da ne rečem iziti. Zagr. 5a 222 čez jednu luknicu nuter se je nalukaval. 317 kak je ona velika diňa čez tak malu luknicu vu ono steklo dospela. 5b 20 vnogi zmeđ vas videli su kavklare (gaukler) deset nitih konca slepečki čez luknicu malahne iglice prevleči. 269 van idu čez lukńe. Gašp. 3, 818 bila jest jedna lukňa s kamenom zakrivena, čez koju malo hrane vuznikom podavali jesu. Venc. duh. 32 igla imajuča okruglu lukńu, da se čez nju zasukana nit prepeľati more. Vran. rob. 1, 84 ov sok mogel se je lahko čez tri vre od nárave za to pripravljene lukńice van iztočiti. 1, 190 lamaza prevlěkla se je čez lukńu. 248 vrezal si je lukńice, čez koje dreticu prepeľával je. 267 čez lukńu jednu palicu preteknul je. 2, 38 na nekojeh mesteh nāsipa napravil je male lukńe, čez koje on van gledeti bude mogel. Nauč. 209 Prevrtaj brezovo drevó tuliko da se bu kazala voda van čez lukńu. Lovr. rodb. 30 na Klaričina vrata dojde i onda čez lukńu kľučenice zove: Klarica! Nar. prip. 100 ovo zidar pusti ovoga Jožeka čez jednu lukńu dol vu drugi svet; jošče u rukopisu iz Martijanaca: Onda se je skrila pod jedan lagev i lukala je čez jednu luknu. — *jama*: Habd. ad. 1053 pri-doše v temne noći i jednoga čez navadnu jamu (vu klet iskopanu)

z vedricum nuter poslaše. — prelo: Gašp. 3, 115 pogleda čez prelec vrat vu hižicu. — škuļa: Gašp. 2, 760 pogleda čez škuļu klūčenice. — cev: Nauč. 242 siliti jeden drugoga na zlevaŋe tulcev i žmulov po tri te četiri prste iz škafa čez cevi vleči vu se. — vutliuka (foramen): Jurj. 147 gde najdem vutlinku, čez ŋu brzo pojdem. — zjatlo: Mitt. svil. 50 galete vu peč vrini naj se nutri peku dotmar doklam čez pečno zjatlo nikaj vre šumeti ne počuješ. — vrata: Petr. 85 kí ne vlázi čez vrata vu ověu ovčárnicu, nego vlazi od drugod, on je tát i tolvaj, kí pak hodi vnúter čez vrata, on je pastir ovči. Mil. 24 koji su z oči bili, osupnehu i z velikim strahom moliti začehu, doklam hudi duhi kak jeden gusti črni dim čez vrata i čez obloke vun izletehu. 503 ne menšega najema i preštimaŋa vredna ľubav onoga človeka koji svoja dobra dela dušam luckim na oslobođeŋe čini, ar kuliko da bi čez nebeska vrata mesto sebe drugoga pred sobum porinul vživat onoga nezgovornoga i vekivečnoga dobra, sam gotov do časa strađati. Habd. mar. 293 videl je da kuliko goder pokornica ona grehov je valuvahu, tuliko je krastaveh žáb iz ŋe vust izbajalo i po cirkve vun čez vrata skakalo. 311 viđ da ti je čez jedna zmeđ dvojuh vrata v vekovečnost priti. Habd. ad. 530 ki očiju svojeh ne čuva, nego je nerazumno na vsaku nečistoču odpira kakti vrata, čez ktera duševni neprijатели tolvajskem zakonom na dušu navale. Ev. tirn. 78—79 kí ne ide čez vrata vu ovčárnicu, nego vu nutar ide od drugod, on je tat i tolvaj, kí pa hodi vnuter čez vrata, on je pastir ovči (ioan. 10, 1—2). Jurj. 68 ravno k žalostnomu varašu dojdose, i prva prez straha čez vrata projdose, gda k ŋim šereg drči. — Zagr. 1, 123 trsete se vlesti čes vuska vrata vu nebo. 252 vu koju ovčarnicu mi kršćeniki kak ti tulike ovce od Kristuša pastira našega vpeľani jesmo čes vrata s. krsta. 253 kak ti goder oyce, ako hote vu ovčarnicu vlesti, moraju čez vrata iti, ne mogući čez plot ali zid preskočiti, ravno tak vsak zmeđ nas, koji hoče vlesti vu ovčarnicu nebesku, mora iti čes vrata vrednosti muke i smrti Kristuša. 270 zapeľana vu diku nebesku čes zlata vrata. 5a 139 koji ni hotel čez cirkvena vrata hoditi nuter ponizen, potreba je da čez peklenska ide vu pekel prisilen. Mul. jur. ap. 678 opomina da je vuzek pút i tesna vrata, čez koja vlesti moramo vu kraljestvo nebesko. 1004 i škol. 307 sveti krst je vrata, čez koja vu crkvu božju mora vlesti. 1192 nek idu čez vrata vu ovčarnicu. Gašp. 1, 456 komornik Ivanov čez vrata zapazi pišučega biskupa. 742 doće Ivan, čez vrata med ogeŋ naturalski skoči. 806 ľuctvo niti

nogúim čez odprta vrata vu cirkvu koráčiti ne se poufalo. 2, 703 puščaju nuter živinu čez vrata vust svojeh: kopune, kokoši. 3, 127 po nih kak ti čez vrata dojdemo vu varaš. 229 on koji dojde vu cirkvu ne povrne se iz cirkve nazad čez ona ista vrata čez koja je nuter došel, nego čez druga naproti stojeća iziti mora. 276 težko budemo dojti mogli čez tesna vrata vu diku nebesku. 438 gospone, hvalu tebi dajem, ar si me vrednoga vučinil čez vrata tvoja projti. 543 čez druga vrata vu cirkvu pristupi. 712 gdo čez ova vrata ne dohaja, on nigdar vu nebo ne dojde, a čez koja vrata jesi ti vu nebeski Jeružalem došel? 755 na kola priklenu par volov, koji taki čez odprta pri gradu vrata odidu. 776 voli čez tesna vrata kapelice z vozom nuter odidu . . . vsi čudeći se kak su mogli čez mala vratca z vozom voli nuter vlesti. 4, 32 živa zakopana videla jesem odprta meni vrata peklenska, čez kotera bi mi bilo projti. 336 van čes vrata cirkvena jest odišel. 474 kada bi čez druga vrata iz váraša išel s. Andraš, ovo mrtvoga mladenca van nesli jesu. Kov. kemp. 21 lagle se neprijatel oblada, ako se čez vrata pameti vlesti nikak ne pušća. Švag. 1, 265 ova vrata jesu boga nebeskoga, čes koja ne prehađaju drugi k nemu, nego pravični. 361 sveta profesija je kak ti jedna vrata, čez koja vlezne v redovnički stališ. 1, app. 48 isti dan nikaj v menšem broju je se van steklo iz glubline peklenske čes odsujnena, ali da bole rečem, razbita vrata hercegov tmice peklenske. 2, 133 sveti škapular marijanski je na spodobu odprteh vrat, čez koja vsi pobožni brati i sestre dohađaju vu kralstvo nebesko . . . Godefridus bil je viđen, da zraven čez odprta vrata nebes prešel je na počinek. 145 na zapoved ovu taki čez vrata vu palaču dojde divojka. Mul. iv. 1, 43 Kristus vlezal je k apoštolom čez zaprta vrata. 151 čes zaprta vrata vlezal je k vučenikom. Vran. rob. 1, 190 jedna vratca ili ti prelo ostavil je tak velika, da se čez ne lámaza lahko prevleči je mogla. Lovr. rodb. 25 Tonček zalukava čez vrata. 32 vtekne glavu čez vrata. 91 oprosti mi samo, da sem toga žutoga kluna (nesretan prijevod nem. gelbschnabel) čez vrata van hitil. Nar. prip. 161 gda pete čez vrata, onda se ga dalko vugnite. Nar. prip. u rukop.: presika je lagev koj ima zgora vraca čez koje se grozdje meće. — o b l o k: Petr. 272 i ev. tirn 273 ar su to oni obluki, čez ktere smrt vlázi (tirn.: vhađa) vu hižu srdea tvojega. Habd. mar. 99 David je čez oblok pogledal. Habd. ad 585 nektare v navade imaju gusto krat čez obloke se nagledati. 660 hitil je čez oblok kruha psom. 779 črni oštarjaša popade, zmeđ vseli zgrabenoga

čez oblok kak ti nagel viher odnese. 874 kaj je goder v hiže bilo, začeli su brzo čez obloke i vrata znašati i hitati. 967 v ruke mu ga je čez oblok podala. 1160 gori hiža, vre čez obloke plamen suva. Jurj. 81 včera da bi odprt čez oblok pogledal. 155 bi ja dolé bil čez oblok skočil. Šim. 83 ne bilo veliko dugovañe kaj je David mozi biti iz prokšeha van pogledal čez oblok. 194 ovi obluki nesu drugi nego našeh pet čuteñ, čez ove obloke dohađa smrt vu nas. 241 vezda znamo kaj je znamenovalo ono vnogo čez oblok pogledañe vu hižu Beržabeinu. Zagr. 1, 54 čes jeden odprt oblok je pogledal van. 65 čes domače obloke zbrivajuč po vulicah. 246 golubicu je s. Noe patriarka iz arke van čes obluk izpustil odleteti. 5a 14 pokazal je vu jedne male škatule iz dreva napravljene vrabce, koji su iz škatule izleteli i ne samo po komore, nego čes obluka van izletavali i pak nazad vu škatulu kak ti na gnezde doletavali. 40 rajši se je čez visoki obluk one komore naglavce dole hitila. 176 zagledal je čez obluk nekaj beloga vu potoku gibati se. 307 čez obluka gledeč 5b 183 je hotela čez obluk van vujti. Mul. jur. fer. 24 čuteña marljivo čuvaj, ar su ovo obluki i prela čez koje nesnága ili ti greh i smrt vlezáva. Mul. jur. ap. 39 Martin Luter vu šakreštiji vitembergenske hotevši iz človeka vraga iztirati komaj sam je čez oblok van vušel. 580 da bi ne bila one žene zazvala, bila bi vezda čez oblok hičena. Za tem vu prilike črnoga psa je se sam vrag čez oblok dole hitil. 960 vsa naša čuteña kak ti obloke, čez koje bi nečisti duh vlezal i dušu natepel, marljivo zapirajmo. 1362 ki je v noči čez oblok sirotam penenze hital. Švag. 2, 197 gdo mimo prehaja, čes obloke i vrata van zglestavate. Gašp. 1, 486 biškup čez oblok pogledavši reče: . . . 711 prepusti čez oblok po lojtri oditi sina. 2, 547 idučega zapazi kralj Venceslaus čez oblok gledajuči. 889 kada su krivo prisegli na sudu, došel je vrag i ne čez oblok je odnesel. 3, 707 ako mene s. Peter vu nebo ne pusti čez vrata, silum čez ov oblok vu nebo vlezem. 852 Eršek začuje larmu čez oblok. 899 Tekla, čez oblok hiže svoje čujuča rečene navuke, vu dobrom vdobrovoli se. 4, 129 čez obloke gledajuč. 281 hotejuča vodu čez oblok zlejati, samu sebe čez oblok prehiti. 480 lojtru pristranče, da čez obluk nuter dojdu. 599 Mikula čez oblok hiti zlato vu hižu. 745 čez odprti oblok zleti papiga. Mul. iv. 1, 199 mala je bila falinga ono Davida kraļa čes oblok Bedzabee noge si peruče gledañe. Lovr. rodb. 13 ljudi čez obloke nagledavaju se. 88 dečko, ako ja mojega kamerdinara dozovem, tak se buš ti čez obluk šetal. Krist. nač. 214 ne bi li bilo bedasto

da bi se kruh čez oblok hitil? — d i m ŋ a k: Zagr. 5a 195 škrapec došiel je čez dimŋak. Fuč. 34 čez dimŋak došli su dva velika psa. — o b r u č: Nar. prip. 92 mu je povedal, ako bi se gdo čez obruč, kojega mu on bi dal, štel prepeľati, onda bi on bil oslobojen. 93 dojde jeden klapasti vuk pak se čez jeden obruč tri put preko-piene. — k r o v: Gašp. 2, 624 Kristuš onoga gutum vudrenoga čez krov i gornji pod hiže med vnožinu puščenoga je zdravoga vučinił. — v u s t a: Habd. ad. 150 Pharnukes s koŋa je opal i tuliko krvi čez vusta izhital da je suhi beteg dobil i vu ŋem vumrl. 155 Julianus v teŋek beteg be opal, od koga su mu vsa ŋegova nutriŋa zgŋila i gnoj ŋegov ne več navadnem putem, nego čez vusta je išel. Zagr. 2, 185 vusta jednoga lampaša ali jedne leščerbe, čes koja vusta ide van svetlost i toplina. 5a 166 človek on čemer, koga na srcu proti bližŋemu svomu nosi, čez vusta van bluje. Fuč. 293 dva jesu došli i ŋemu ogeŋ vu vuha puhali tak jako da mu se je čez oči, nos i vusta velik plamen sipaval. Mul. jur. ap. 908 ono ne zatepe dušu kaj nuter vlezne čez vusta. Gašp. 1, 893 obrh groba ŋegovoga izkaže se z obilnoga listja zeleninum lepo odeto drévo. Biškup telo izkopati vučiniŋi najde da je rečeno drevo tja vu srdcu zakoreŋeno čez vusta izniklo. 2, 537 k tomu začne se burkati želudec i silno se s teŋkum mukum čez vustica prazniti. 3, 916 na zemlji z odprtemi vusti gluboko zadremle. Vu ovako spavajučega nesrečno kača vleze. Znovič sen trudnoga na zemlju povali, kača čez vusta znovič vun zleze. Lalang. vrač. 70 ako mu se preveč spuhava čez vusta. 118 otok se razpuči i gnoj čez vusta vun izide. 184 ona krv z brohaŋem ili ti štropotom pluč čez vusta vun se hita. *Isto tako vaľa črez tumačiti u ovim primjerima gdje može značiti i sredstvo*: Mil. 85 kak je govoril čez vusta svojeh prorokov. Habd. mar. 23 kaj s. duh govori čez vusta mudroga Šalamona. 38 svedoči to s. duh čez vusta mudroga Šalamona. Habd. ad. 96 ima-jući priliku z Evum na samom govoriti ne hotel sám vu svojem kipu, nego vu šegavoga zvereta kače, čez ktere vusta svojega je skušavaŋa čemer vlejal vu prsi prokšene Eve. 303 ar je pravo rekel duh sveti čez vusta Pavla apoštola. 687 ona je čez strašľiva farizeonska vusta kričala: ovo je lakomec. Zagr. 1, 472 mora čes svoja vusta grehe spovedat. Mul. jur. ap. 73 muči nebo, ali ŋega samo pogled, glas daje od svake trumbete glasneši, ne čes vusta nego čes oči, vučeč nas svojega stvoritelja i ravnitelja vnogo vekšega od človeka: boga. — v u h o: Habd. mar. 322 videl sem v varaždinskem varašu ženu, které je čez vuho do moždeni jedna stri-

žavka (forficula auricularia) i onde male črve zakotila, keh sem sam nekuliko čez vuho zvačlenih videl. Zagr. 1, 137 kajkakve čalarne misli ne puste se vu srcu božje rěči vkliti, ar čes jedno vuho nuter, čes drugo van. Krist. anh. 163 čez jedno vuho nuter, čez drugo van. — *i lukhica u igle zove se vuho ili vuha na poznatom mjestu u svetom pismu* mat. 19, 24; mark. 10, 25; luk. 18, 25 εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος (τρυπηλιᾶς) ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν, facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum coelorum *kako je pojedini pisci prevode:* Zagr. 1, 193 legle je gamili čez vuho jedne igle prejšti, nego bogatcu vu kraljestvo nebesko. Fuč. 310 lagle je debelo brodarsko vuže prepečati čez iglena vuha, neg bogatoga (!) vlesti vu kraljestvo božje. Mul. jur. ap. 1355 legle je brodarsko vuže čez iglena vuha prepečati, nego bogatomu vlesti vu kraljestvo božje. Gašp. 3, 649 leže je gamili prejšti čez vuho šivanke igle, nego bogatašu vlesti vu kraljestvo božje. 830 gamila leže prejde čez vuha šivanke igle, nego bogatuš v nebo. Mul. iv. 1, 117 lagle prejde gamila čes vuha igle, nego vlezne bogatuš vu kraljestvo nebesko; u Dalm. lažej ena kamela gre skuzi ušesa ene ygle, Jap. lóžej je de ena kaméla skuzi vuhú ene šivanke skuzi gre, Küzm. ležejše je kumili skous iglé vüh idti. Šerf. 1, 442 ložej je, da kamela skoz iglino vyho gre, kak pa bogatec v božjo kraljestvo pride. Assem.: udoběe estъ velbādu skoz ē uši igblinē proiti, neže li bogatu vъ carstvie božie vъniti. — oči: Habd. ad. 409 kak je prisegel, taki se je na pol razpučil i ves voñuči gnoj ž ňega je taki skisal, krv čez oči i vusta i nos izkipela. 525 lepota hitreje rani nego strela, i čez oči v srce opada. Gašp. 3, 208 pustil je plakati Magdalenu, da ves čemer grehov iz srdca van čez oči skaple. — nos: Habd. ad. 155 Galerius Maximus tak je bil na nutreh zegnīl da su mu črvi čez nos, vušesa i vusta kipeli. 151 Atila krvnem čez nos prelejanem nečistu dušu izhiti. 766 ki im se kaj na drugoga našepče, laliko i radi veruju, ništar ne vpitavši onoga ki je obtužen, ali ako igda čez nos opitaju, ne veruju. Gašp. 4, 574 zapove Barbaru z grebeni železnemi drapati, z goručemi dupleri pripekati i žgati, glavu pako s kladivci tuči, da ňe možđani čez nos i vusta razlevali se jesu. Lovr. rodb. 23 na kaj čez nos nekaj zamrmra. — grlo: Habd. ad. 470 gladni pas falat ki mu se v usta hiti, nikaj ga ne pregrizavajuč taki v želudec celoga čes grlo prehiti. 505 gda je pri kom drugom na obedu ali na večere, prece je jako luckemi jestvinami zube brusil, vusta

punil da je jedvaj čez grlo zrnaste založaje prehitavati vtegnul. 830 takvi su neki lakomeci kel nasititi ne moči: kaj bi trem ali četirem dosti bilo, to čez njegovo grlo kak ti čez lakomicu v trbuh opada. 873 kaj ves tjeden z velikem trudom dobe, vse ono v svetek ali v nedelu pretiraju čez grlo. 882 sta od stola i jedvaj i jedvaj da vsega pri stolu ne ostavi kaj je pri nem pojel i popil, nego tuliko mu je išče samo sreča služila da je napučen želudec van mogel znesti, gde ga je na grlo spraznil čez ko bil ga je napunil. Šim. 418 takovo vreme ljudi ostavljaju mešu, prodečtvo, cirkvu na stran ter idu rajši kostaña péč v klét pak mošta žulit tak da vno-gem čez grlo iti mora. Zagr. 5a 77 čez ona grla tulike lakomosti nuter, tulike blaznosti, kletve, prisege i drugi grehi jesu izišli van. Gašp. 3, 716 nekoji vitez domom bogat povrne se, ali čez neku-liko vremena vsa i sledña čez grlo prepravi. Math. 1a 80 tvoje ostavleno odvečtvo jesi čez grlo pretiral i le bud kak rastrošil. Krist. anh. 184 vse je čez grlo pretiral. — *po ž i r a k*: Krist. anh. 184 vse je čez požirake prešlo. — *z a d n a s t r a n* (euphemice = *podex*): Habd. ad. 738 i taki su vrugi, veliku voñbu ostavivši, čez zadñu stran iz njih izašli. — *t a k o i k o m o r a*, *c i r k v a*: Habd. mar. 299 pošel je na komediju čez nekuliko komor onoga dvora vu palaču. Fuč. 371 čez cirkvu z kloštra pobegnuti. — *š t o i m a* *više otvora kao*: cedilo: Lalang. vrač. 335 čez cedilo precedi. Mitt. svil. 8 koje s friškum vodum čez cedilo večkrat prilevanom čisto postane. — *g a t r e*: Mitt. svil. 40 čez koje gatre vsa nečistost prepadne. — *r e š e t o*: Mul. jur. ap. 726 čez rešeto polevati. — *r e t k o s e j a*: Gašp. 2, 490 bog već prazne pleve čez retkoseju preseje. — *p l a t n o*: Venc. ovc. 57 potlam se ta voda čez gusto platno precedi i prežmika. 63 tu vodu čez platno precédi. 67 daj tu pivu ali vino čez platno precediti. Hižn. 198 namoči ono seme vu tikvine vode isprešane van iz jednoga falata tikve čez platno. — *r u b e c*: Lalang. vrač. 64 potlam naj se precedi čez čisti rubec. — *p e p e l*: Nauč. 177 pepel on čez kojega lug je prešel dole, stavi na koreñe. — *g r e b e n*: Vran. rob. 1, 144 kad lan dozrele, popučuju steblenca i prevlečuju jê čez drveni greben. — *j a h l i c e*: Vran. rob. 1, 145 naj zadnič jahljaju ga (lan) čez jahlice. — *u p r e n e s e n o m s m i s l u*: prsti *u f r a z i*: čez prste gledati: Zagr. 1, 180 vidite da vaša deca i družina lotruju, pijan-čuju, krađu, blázne . . ter mučite, ter čez prste gledite, ter se sme-jete. 405 oh moj pater, ne zamerete vi toga, da bi to istina bila, da naimre božja voļa je da ov mene na glavu sili, da mi on drugi

blago zgràbi, da mi on tretí pošten glas blàti, ter bi ja ova pod vuho moral metati, čes prste gledati, ruke vu žepu držati i vsa dobrovoljno podnašati. 413 kuliko vremena sem te čes prste gledal. 449 mučiš ter čes prste gledaš. Krist. anh. 182 treba je nekaj i čes prste pregledati. — *b) nešto što ima prolaz ili što samo znači prolaz, kuda se prolazi* n. pr. zemlja, kotar, varoš, selo, šuma, vulica i slično: prohoj: Jurj. 167 Tybris, čez mesta ne hteč pojtí svoja, je novoga iskal čez varoš prohoja. — zemlja: Vram. 52a ovo isto vreme sedemnadeste jezer Turkov na koñeh čez horvacku zemlju jesu na Kransku robiti, žgati i pleniti zašly. Gašp. 4, 98 da bi nazad čez francusku zemlju išli, vu Attrebatu varašu Ulfo na smrt obeteža. Kron. 128 Turci čez horvatsku i krañsku zemlju porobili jesu Friul. 89b čul je da Dobna, glavar brusijanski, iz Pomeranije čez Torgaviju vu Eulenburg šetuje. Math. 2c 163 kada bi jednoč Jezuš odišel vu državu galileñsku, vzel je tam pùta čez Samariju. 2c 27 kada bi Jezuš išel vu Jeruzalem preháđal je čez sredinu Samarije i Galilee. 2c 214 izidúći Jezuš iz kotarov Tirusa došel je čez Sidon k morju galileánskomu. Vračan. 2, 127 Jezuš čez Galileu jednoč putujuči došel je k jednomu varašu. Lovr. rodb. 14 štimal je, ako Špañólcí hočeuju Gibraltar obsesti, tak moraju čez nemšku zemlju iti. — kotar: Habd. ad. 356 gda vojaniki ñegovi čez kotare ili varoš budu prehajali, listor onu haļu naj pokaže, prosti budu od vsega kvara. — varaš ili ime mu: Habd. mar. 450 Herceg veselo se v svoju domovinu čez Laureatum povrne. 561 kam (v Rim) je mladenec iz Beča čez Delingu pešice zašel. Gašp. 1, 542 čakajuči vremena da bi ga (Blaža) skoro čez varaš peļali. 635 vu Rim iduča čez Nikomediju. 2, 298 putujuči čez váraš matiskonski za vugodnu rosicu bogu pomoli se. 3, 191 išli su Elias i Eliseus iz Galgale mesta čez Bethel i Jeriho k Jordanu potoku. 657 da bi čez stanoviti varaš išel, začuje sina pokojnoga. Mikl. diog. 31 more biti je kada čez ov varaš prešel. — selo: Gašp. 1, 197 da bi pako išli bili čez bližite Antiokije selo. 2, 534 iduči čez selo Maloputeolana, zapazi detece. Lovr. rodb. 12 more biti je koj novinonosec čez naše selo prešel. — puščina: Math. 2c 21 na ovom pùtu moral je človek čez jednu pogibèlnu puščinu putùvati. — u opće: mesto: Math. 2c 22 ovo isto včinil je takáj levita, koteri malo potlam čez ovo mesto, gde rañeni je ležal, mimo išel je. — *tako i*: tabor, armada, neprijatelj, straža; tabor: Habd. ad. 535 obodve su izašle i prešle su čes tabor. Švag. 1, 31 koji čes polovicu tabora

preidući neprijateljskoga segurnem srcem hladne vodice iz zdenca betlehemitanskoga žeđnomu jesu donesli Davidu. — armada: Švag. 1, 332 junaki jesu se zgovorili, da čes celu armadu i čes sredinu svojeh neprijatelov hote preiti i kralju Davidu vode donesti. neprijatelj: Kron. 10b dragoneri z mečem čez sredinu neprijatelov put si napravili. — straža: Gašp. 1, 676 misli, bi li čez stražu ali čez visok kruto oblok pobeći morali. — *tako možda i*: purgatorium: Fuč. 383 jednoga Franciška duša čez purgatorium je prešla. — loza, šuma: Hahd. mar. 532 išel je čez jednu lozu. Šim. 187 ov išel je s svojemi drugemi tovaruši jedan krat čez nekoju gustu lozu. Fuč. 26 iduć vu jedno selo čez nekoju lozu nameril se je na tolvaje. 237 putovali su čez onu lozu. 336 išel je čez onu lozu. Nar. prip. 9 dok čez onu šumu prek prešla, ti čas ovi daleko odišli. 97 dogodilo se je da je išel čez jednu šumu koja nije bila široka. 115 hiti kefu i postane za nim šuma velika da su ne mogli se skorom prevleći čez nu. 184 kad su oni išli čez jednu šumu vlovili su srnu. 187 kad je dimo išel s kruhom išel je čez šumu .. kruha kupi i ide čez šumu. — vulica: Habd. ad. 895 tesna je vulica čez ku ideš. Mul. jur. ap. 1449 kuliko se nekoji vsu nōč do zorje tancajuč ili ti plešuč radi trude, â vu cirkvu čez dve vulice dojt i nemoguće sude. Gašp. 2, 549 ide iz cirkve i nut komaj prejde čez jednu vulicu, do pojasa vu blato zagazi. — *tako i*: črleno morje (*kad se rastupilo i kroza se kao ulicu načinilo*): Vram. 4b Izraelsko luctvo slobodno pride po suhe čez globoko morje, ar š nimi beše bog i hvališe boga. Habd. ad. 553 tak je popeval Mojzeš, gda je z izraelskimi sinmi prešel čez morje bežeći Faraona kralja. Šim. 418 nas je gospodin bog čez črleno morje spešal iz službe faraonske. Mul. jur. ap. 702 Židovi su iz egiptonskoga sužanstva čez črleno morje izpelani. 765 Židovi čez črleno morje srečno su prešli. Gašp. 2, 224 ne li Mojzeš po šibi put vsemu luctvu izraelskomu čez črleno morje vu Palestinu napravil? 553 črleno morje razdvojeno je tvrdo postalo, kak ti jeden zid stalo, doklam čez ono izebrano luctvo je srečno prešlo. Horv. prod. 4, 8 isto morje je vsušil, da su čez ne prez přčke mogli prejt i. — c) *ono u što se silom načini kakav otvor da što kroza n preći može te se obično i ozledi*. n. p. glubaňa: Gašp. 2, 209 koň tresne vu slepo oko tak strašno Petra, da čez pučenu glave glu baňu vnožina izteče krvi. — trbuh: Gašp. 1, 667 Judaš nesrečnu dušu ne čez grlo, niti čez vusta, nego čez razpūčeni trbuh izruči vragu peklénskomu. — bolta: Gašp. 2, 509 hižica nazarenska

od svete Helene z glasovitum crkvum obstrta i boltum zakrivena vendar od angelov kak ti jedna srčina cedra čez raztrganu boltu van cela izvađena prenešena je na breg Trsata. — oklop: Reš. 221 varaščani pune vože kipučega oľa zvrhu glav nihoveh zlejali jesu, kotero kada čez oklopi do živoga je došlo, soldati iz zidov varaških vu grabe sobum hitali jesu. — tako plamen: Habd. ad. 1160 zateče se i čez plamen da kinč ogñu otme. — stena: Venc. ovc. 20 od vsake strani štale moraju se dupla čes stene ostaviti da zrak prehajati more. — d) *nešto u što čini otvor ono što silom prolazi* n. pr. list: Venc. duh. 34 prebodne rebro iliti kocen lista (duhanovoga) čez široku stran. — vusta: Gašp. 3, 272 iz voza skoči, ali na železne rogle z glavum svojum dospe, gde jedne vile čez vusta, možđani i glavu prek i prek prebodu. — vuho: Mul. jur. ap. 1109 kopje goruče čez vuha prebito. — slepe oči: Gašp. 2, 601 Jahel je najvekšega Izraelcov neprijatela, čavel čes slepe oči prebijajuč, vumorila. 3, 753 čavel, s kojem prejaka Jahel peklenkomu šišare je glavu prek čez slepe oči k podu prikovala. — rame: Gašp. 4, 589 tolvaj živ na kolec je nateknjen tak da po vsem telu van čez rame poleg glave špica je izišla. — prsa: Gašp. 4, 583 od viteza prek čez prsa preboden. — trbuh: Habd. ad. 335 stojećega pred postelju halabardum čez trbuh prebode. — hrbet: Habd. ad. 159 Mikulu včinił je čez hrbet i boke pilum prepiliti. — slično i lagev: Krist. anh. 162 bi suh čez lagev prešel (reče se pijanici), pa i: plot u nar. zagoreci: ja imam takvu kujsiću koja prek čez plot (= durch den zaun hindurch) vgrizne (odgonetlaj: kopriva). — e) *Ono kroza što bez zapreke prodire što a da ono nema otvora u navadnom smislu* n. pr. steklo: Zagr. 5b 20 Arkimedeš napravil je takovo steklo koje kada je naproti suncu postavljeno bilo, kamo goder je ono svoje sunčene trake čez se pušćalo i postavljalo, gorje neg ogeñ je vužgalo. Krist. nač. 176 ludem koji svojega razuma čez steklo povekšavaña premišļavaju, nikaj povedati nēmamo. Krist. anh. 168 kaj hasni med čes steklo lizati? was hilft das anschauen ohne genusz? — zrcalo: Kov. kemp. 182 o da bi dēn on bil svēnul i vsa ova vremenita konec vzela! Svēti se za isto svētcem neprestajnum svētlostjum svētel, ali putujučem na zemļi nē neg i čez zrcalo. — očale: Habd. ad. 799 negda takove načine očale da, ki čez nē gledī, vekše mu se ono vu kaj gledī pet krat ali šest krat vidi nego jē. Švag. 1, 136 proroki prorokujuč kakti čez očali jesu videli. Lovr. rodb. 42 koji svoje očale nigdar iz nosa ne vze meju, če prem oni taki niti tri

koračaje dalečinu čez ne videti (ne) mogu. — očnik: Vran. rob. 1, 35 kad bi čez očnik glèdeli bili, zapaziju nasred morja dve male šajke. 2, 273 kad bi čez očnik pogledel bil, skima z glavum. — kristal: Habd. ad. 1084 tak čisti moraju biti, kak je čist naj lepši i naj glajši kristal, čez koga sunčeni traki ništar ze vsemi ne vraženi prehajaju i svete. — kamen: Šim. 165 vu vsem telu lepa belota kako sneg belila se je. Jasnoča negova je od sunca svetleja, tenkoča je ne čez groba kamen zapełala. Gašp. 2, 41 Kristus čez kamen prez oskruheņa pečati je zišel iz groba. — senčenica (ambrela): Vran. rob. 1, 103 napravil je tak dobru sēnčenicu, da niti naj tenši sunčeni trāk čez nu sėjati ni mogel. — zid: Fuč. 69 zid bil je svetel tak da je lahko mogel čez nega videti vse. Mul. jur. ap. 205 kaj je Kristuševo telo po smrti osēbujnoga dobilo? Tenkost da more kak ti misel čez vsako telo i čez zid prez prela prejti. Gašp. 2, 41 duša Kristuševa vu telo vleze ter isto odiči s tenčinum po kateroj kak ti misel čez vsako telo i čez zid je prez prela prejti moglo. — oblak: Habd. ad. 1074 drugi ki išče kuliku tuliku iskricu pobožnosti zadrže i kak ti čez oblake meseca gledeči na spoved negda pomisli. — zrak: Jurj. 36 idem, da na vašu čez zrak goru pridem. — tmica: Jurj. 23 ovo dobro dalko čez peklenske tmice vidim otea lépo Abrahama lice. — glava: Zagr. 5a 251 po noči misli nečiste čez glavu vu srdce dohajaju.

Gotovo samo prema osjećaju, da nem. durch znači čez, napisano je ovo: Vran. rob. 1, 144 je li znaš čez kuliko lan ruk mora preiti predi nego se na niti presti more? Gašp. 1, 954 vsa čez ruke moje na stol dohađaju.

Od značēna da se što miče s jedne na drugu stranu razvilo se to da akuzativ uz črez znači 3) ono proti čemu se što neprijateljskom namjerom miče, pa dakle ono što kako udi, mjesto proti ili zoper, lat. contra, adversus, nem. wider, gegen, stsl. na. Ono što je proti čemu napereño izriče se

a) supstantivom koji je kao neko sredstvo koje se pokreće suprot onomu što znači riječ u akuzativu uz črez, da se time ukloni ili obrani od nega. Tako uz: arenija: Cruc. 1b 90 le ta je ena dobra arenija čez preuzetnost. Škrb. 1, 213 kratko zdihvanje je arenija čez greh. — bramba: Rog. 2, 279 znajti ni nobeniga sovražnika zuper inu čez kateriga bi Marija dala te brambe. Vojska 64 nar bulši bramba pak čez težave inu britkusti je le ta. 70 bramba

inu pomuč čez le tu je svoje oči inu ušesa skrbnu varvati. Jap. prid. 2, 293 nadloge ne služijo samu k doli zbrisañu naših grehov katere smo dopernesli, ampak tudi k eni brambi čez te iste katere bi znali dopernesti. — molitev: Traun psl. 55 vsak kristjan ima v tim psalmu eno lepo molitu čez sovražnike svoje duše. — orožje: Cruc. 4, 40 kateri nas učè orožje nucat čez skrivne sovražnike naše. Vojska u podučèñu: ter yh (nauke) koker enu dobru orožje čez zmote hudičove inu tvoje grešnu nagneñe nucej. 2 de bi z orožjam čez zapelvajne inu zmote tiga sovražnika se preskrbeli. 245 le te štiri reči so več tal to orožje, kateru ob času te smrti ta sovražnik v navadi ima čez nas nucat. Gol. 11 natura je ñeh z enim žalam koker iz orožjam čez ñeh sovražnike previdla. Jap. prid. 2, 56 vèdnu v svoji glavi novu orožje čez svojiga zuprnika kuje. Škrb. 1, 357 je za volo greha bogu orožje čez se v roko dal. 2, 47 nebo je z vsim ojstrim orožjam prevedeno čez grešnika. — pomoč: Vojska 18 skuz s. obhajilu veči pomuč čez svoje grehe iskati. 186 prosi nyh za pomuč čez vse tvoje pregrehe. Skriñ. sir. 34, 20 pomoč čez padec. 43, 24 pomoč čez tó je aku hitru megla nastopi. pok. 3, 15 nar bolši pomoč čez tako žalost inu otóžnost je žalost katéro resnična pokora obudy. — pomočnik: Rog. 2, 76 vsi kristjani ñega držè inu častè kakor eniga susebniga pomočnika čez ta tresk, točo inu čez vse hudu inu nevarnu uremè

b) *glagolom kojim se pokazuje kako, ili supstantivom kojim se pokazuje što se pokreće, što je napereno proti onomu što znači riječ u akuzativu uz črez: biti: ono proti čemu je što napereno može biti bog, čelade ili stvar: bog i što se mjesto ñega kaže: Rog. 2, 96 ni modrústi, ni pámeti, ni svetuvaña čez gospuda čez buga non est sapientia, non est prudentia, non est coosilium contra dominum. — čelade izrečeno pronominom: Dalm. psl. 55 nyh je veliku čez mene. Stapl. luk. 11, 23 kateri ni z mano, ta je čez me, (ó μὴ ὧν μετ' ἐμοῦ ἔστ' ἐμοῦ ἔστιν, Dalm. kateri nej z mano ta je zupàr mene, tako i Jap. a Kùzm. ki je nej z menom, prouti meni je; zogr. iže nêstř sř mnoja, n a me estř, Luter: der nicht mit mir ist, der ist wider mich.) Jap. kolos. 2, 14 inu je naše roke pismu katéro je bilu čez nas inu nam zuper, doli zbrisal. — stvar kaka: čast: Cruc. 1a 200 tebi težku se bo zgodilu kateri vse kar si sturil je bilu čez čast božjo. — dolžnost: Jap. prid. 1, 379 le to naprej vzetje bi ne bilú čez našo dolžnost. — lubezen: Rey 1, 293 pridigar nigdar ne sme per pridigi iz svojim naukam le*

eniga samiga zadeti, kir tu bi blu čez kršansko lubezen. — nagnehe: Škrb. 2, 154 resnični evangelski navki so čez vse nagnehe, tedaj se ne poslušajo. — natura: Škrb. 2, 170 una evangelska postava je čez naturo. — ordnunga: Cruc. 4, 184 boga žalijo menejoč de vener g. bug yh ne bô štrajfal, kateru je čez ordingo božje pravice. — stan, sramežljivost: Jap. prid. 1, 377 ta kateri svoj stan prav spozná, vselej na tó glêda de nič ne stury kar bi čez ñegov stan bilu. Škrb. 1, 124 na to so šle nove šege, nečimrno pohujšljivo oblačilo, če je tudi čes stan inu čes sramožljivost, nič za to, de se le dopade. — voľa: Cruc. 4, 304 jest se odpovej m vsimu timu, katuru je čez tvojo sveto volo. Rog. 2, 441 le tu je bilu čez volu inu cil te bratovšine. Škrb. 1, 182 hočmo odvrniti vse kar koli bomo skuz tojo gnado spoznali de je čez tojo voľo. — zapoved: Cruc. 1a 147 kar kuli mesu ali telu želi, temu ne morjo odpovedat kakor Adam Evi, de si glih je čez zapuvid božjo. 1a 142 le tu bi bilu čez zapuvid božjo. 1b 144 kateri vse sturè tu kar vedo te nym dopade, de si lih je čez božjo zapuvid. 2, 171 žene so dolžne svojmu možu pokorne biti (v) vsili rečeh katere nejso čez zapuvid božjo. 2, 290 boga nočejo za svojga gospuda inu firšta spoznati, kateru je čez to prvo zapuvid božjo. 2, 352 pobij je čez vse zapuvidi: je čez zapuvid te nature, čez zapuvid stariga inu noviga testamenta, čez cesarsko inu cerkovno. 4, 345 ima možu pokorna biti, de li nej čez zapuvid božjo. Jap. prid. 2, 36 smo dolžni ñim pokorni biti v vsim kar ny čez božjo zapoved. Ravn. zgod. 1, 268 vari se kaj storiti, kar bi bilo čez božje zapovdi.

Često tako dolazi sama riječ u akuzativu uz črez kao nekakva skraćena rečenica bez glagola, koji može biti malo ne uvijek biti, n. pr. čez čistost: Leon. 84 bom pregnal misli na te reči kakor se preganajo misli čez čistost. Rey 1, 226 use radovolne misli, besede inu djañe (može se misliti: ki so) čez čistost inu pravično ordingo te nature so prepovedane. — čez naturo: Jap. rim. 1, 26 ñih ženství je to šego po naturi v šego čez naturo prebrnilu. — čez navado: Krel 1, 30b divica Marija je čez uso navado drugih žen prez možkiga priložena od s. duha spočela. Rog. 2, 22 kir Urih u 12 tednu po rójstve bil je odstavljen čez vso navádo začel je bil pèr tèm postu se poprávlat. 646 pozabil je na svojo krod kust: čez navado spleđel je eno gajžlo, iz to uzdignil se je čez kupcè inu prodajavce. Wolf ezek. 16, 34 per tvojim kurbañi se je čez navado drugih godilu, inu za teboj ne bo kurbána tvojim ena-

kiga, v tem namreč de si plačilu dajala inu nisi plačila prejemale se je per tebi čez navado godilu. *tako i:* Krelj 1, 39b bog je tako veliku milost nad no skazal da je le prez boleznj čez druge žene v divičstvu rodila (čez druge žene = čez navado drugih žen.) — čez ordingo in regelco: Vojska 26 takušnu te nagiba bel inu bel čez uso ordengo inu regelco te modrusti no lubiti ali sovražiti. — čez postavo: Dalm. 1 mos. 4 in margine: Lameh je ta prvi kir je čez postavo dvej ženi vzel. Skriñ. modr. 2, 13 on nam naprej meče grehe čez postavo. — čez pravico: Cruc. 4, 150 Turk prez vsiga uržoha inu čez vso pravico uleče čez nas. 145 gospoda katera čez vso pravico svoje kmete dere. 5, 18 ti si en lakomen Akab, kateri čez vso pravico tvojim bližnimu, tvojmu kmetu si uzal taistiga vola, taisto nyvo, taisti travnik. — čez prepoved Bas. 376 kateri se je postopel čez božjo prepovid inu čez use opominovanje Moyzesovu iti na vrh hriba. Rog. 2, 95 tega opómynat začel je de bē nehāl od pridigavajna inu na nesel naprej te nove vjere katero oznanuje u negovim kraljéství čez vso kraljévo prepoved. — čez previdnost: Bas 326 spoznaš tedaj tvojo neumnost, u kateri si tok deleč zašal de si čez previdnost božjo skuzi tvojo prošno tok rekoč persilil, de je Evlogijo to srečo naklonil. — čez resnico: Cruc. 5, 16 so tekli dohtarji ter so jo topli v tim ker čez vso resnico pišejo inu govore za taiste kateri ym dobru plačejo. — čez spodobnost: Rog. 2, 319 se najdeš en uhrni kryvyčni, kateri čez uso spodobnost uléčeš od posódenih denárjov te čimže. 517 pogovarjala sta se od smrti nyh lubiga inu s. mojstra, kaku so nega Pilatus inu druga viši gosposka nedolžnu umóрили inu križali čez uso spodobnost inu právyco. — čez svèt: Cruc. 5, 342 kaj z' ena velika nepamet bi bila tiga človeka, kadar bi on hotel samuvolen jesti eno gobo čez svit tih dohtarjov! — čez upańe: Kemp. 211 (III, 10, 2) ti si čez vse vupańe milost s tvojim hlapcam sturil. Jap. rim. 4, 18 kateri je čez vupańe vupal inu vęruval, de bo on oče veliku narodov postal. prid. 2, 171 će se pak kaj hujšiga permeri, čez vse naše vupańe, taku recimo: od gospóda je le tu storjenu. Skriñ. modr. 5, 2 se bodo začudili, kakó so uni takú naglu inu čez vse vupańe izveličańe dosegli. 11, 8 si unim čez nih vupańe obilnu vodę dal. Škrb. 1, 196 čez vse vupańe strí bóg novo čudo svoje dobrote. — čez vero: Cruc. 1b 6 obari bug de bi tu ner manši zamerkali per nyh čez to zakonsko vero, ony pa de le perložnost imajo, taku v prešestvu padejo. — čez volo: Kast. 56 skoraj pride

tá dán od boga odločen, de bodeš mogil le tú vse čez tvojo voľo inu z veliko žalostjo zapustiti. Cruc. 2, 378 ti nimaš krasti, tu je de nymaš čez inu zuper volo tvojsa bližniga vzeti kar nemu sliši. 418 vsaka nečista misu nej greh, zakaj veliku krat pridejo čez našo volo. 284 grešni človek sam svojo volo sturi, svoje žeľe inu hudiča boga, svoje lušte inu trošte ijsče, de si lih so čez voľo inu zapuvid božjo. 293 vy bi bily veliku hudy de čez vašo volo, čez vašo oblast en drugi vaše blago nuca. 4, 463 de bi čež volo božjo ta prepovedani sad vtrgal. 5, 7 boš mogal pojti čez tvojo volo pred rihtarja. 86 po nyh nori glavi čez volo svojh stariših se ženijo. 184 ti bugaš trebuh ter mesenu čez božjo zapuvid jejš, tedaj trebuh je tvoj buh dokler temu čez volo božjo si pokoren. Bas. 464 boga boječi človek čez svojo lastno voľo svoje djaňe inu zadržanje obrača toku koker je nemo svitvano bilu . . . je bil prepovorjen čez svojo volo. Rog. 2, 24 Udalricus u 33 lėje njegove stárosti bil je h škofu žegnan inu čez voľo postavljen. 241 una dekelca imela je enimu požrešnimu lintvernu naprej vržena biti čez volo tiga očeta. Vojska 72 kir bi v tim premišľuvajnu tebe le naprej čez tvojo volo motile le táke grešne žeľe, neč se na boj. Tob. 71 neč ne vela ta zakon, kadar bi eden iz sylo ali gvautjo odpelal eno ledig ali udovo čez nie inu nie starešov volo. Skriň. sir. 14, 7 tudi dobru sturi po nevědama inu čez svojo volo. pok. 1, 98 ne deľam dobru kar hočem, ampak sturim (to je: meni vjide čez voľo) húdu kar sovražim. 2, 63 ne samu nesramne rečy srce ognúsiyo, temuč tudi vse kar srce ľubi čez tvojo volo, o bog! 3, 78 kateri (prestopki) čľověku čez njegovo volo ujidejo. Jap. 4 mos. 35, 11 kateri bi tegnili čez svojo voľo kry prelyti. 5 mos. 4, 42 kateri bi čez svojo volo svojga bližniga okuli pernesel. Schrey 2 sam. 18, 13 inu aku bi se bil tudi čez mojo volo tó sturiti postópil, bi ne bilú moglu tó pred krajlam skritu ostati. Red. 247 ti nas tudi čez našo volo na to pravo pot perpeľeš. Škrb. 1, 52 tebe hudo nagiňene tudi čez toja voľo v greh zapelá. 172 kdor začne en krat iz ene strme povske visokósti nazaj letéti, se ne more vstaviti, on bo od naturne težeľ zmiram naprej gnan čez sojo volo. 242 dopušeňe (meso jesti) nič ne vela če ga dobiš čez voľo cirkve. 375 za to boš moglo čez tojo volo spoznati čas moje pravične jeze. 2, 69 močno ražáli bogá ta isti, ktir cajt čez božjo volo obrača. 85 kader ti zapoveduje, se mu boš mogel čez voľo, persilen, podvreči. 180 znamine de je kršen bil more obdržat čez svojo volo. 231 naj kdo kaj stri čez nie volo, je prec kry vroča. Rey 1, 205 velikiga

greha so krivi taisti sinovi inu hčire, aku lih so sojm starišam zlo potrebni, vender le jeh čez nêh volo zapustijo. Ravn. zgod. 2, 18 lepo je de sta se Caharija in Caharijovka čez voľo cele žlahte tako trdo angeloviga vkazila držala. — čez zapoved: Cruc. 1b 195 en menih je čez svojo klostersko zapuvid enu jajce na goreči svejši po noči pekel. 197 Eva ta lepi sad utrga inu pokusi ter čez zapuvid božjo ga požre. 2, 283 kadar človek svojo lastno volo čez božjo zapuvid sturi, g. bogu se v punt postavi. 5, 6 kateri čez zapuvid božjo je truplu cartal. Bas. 253 en priprosti prerok je poslušal opominvanje eniga hudobniga svitvavca, de bi čez božjo zapuvid obračal. Jap djañ. ap. 18, 13 inu so ga pred sodni stol pripelali rekôc de le tá čez zapoóvêd ludem pergovarja boga častiti. — čez zasluženje: Kemp. 211 (III, 10, 2) ti si nemu čez vse zasluženje to gnado inu perjaznost izkazal. — čez željo: Traun psl. 139, 9 ne izdaj me čez moje žele grešniku. — delati: Skriñ. 1 makab. 9, 51 inu je varhe v te iste postavil de bi čez Izraela sovražnu delali. — divjati, obdivjati: Rog. 2, 474 ta folk na le tu začel je še hujši dovjáti čez tega nedolžniga škofa. Skriñ. modr. 6, 23 morjá voda bo čez nih divjala. Jap. prid. 1, 232 nêhajte vy rabelni čez nêga divjati. Škrb. 1, 305 grešnik ne stri le to, on divjá še čez Jezusovo razbodeno glavo, čez negove raztégnene ude, čez negovo že umorjeno truplo. 2, 189 hudičova hudoba inu božja pravica bo čez te velike bol divjala kakor čez nevirne. 247 ni pred nehala čez svoje truplo divjat, dokler je smrt dušo od trupla ločila. Jap. djañ. ap. 26, 11 ker sim čez nê še bol obdivjal, sim jih celú v tê vunañe mesta pregañat hodil. — do-prinesti kaj: Bas. 379 de kej na doperneseš čez zapovid tiga kateri poleg tebe stoji. — faliti: Red. 240 gospud, zanesi ti meni, kulkur sim čez to maso v jedi falil. — grešiti, pregrešiti, pregréšati, greh: Dalm. 3 mos. 4 kadar ena duša greši ne vejdoča čez eno gospodno zapoved. Kast. 185 vsi grêše čez lubezan svojga bližniga, čez božje zapuvidi. Cruc. 2, 298 čez le to zapuvid greši kadar eden v norčiji tu s. ime v usta vzame. 393 v dveh vižah čez le to s. zapuvid se greši. 421 kadar eden volnu se zadržý v nečistih mislyh, ta krat čez le to deveto božjo zapuvid greši. Jap. 4 mos. 18, 1 ty inu troji synovi s tabo bote mogli trpêti vse kar bóte čez vaše duhóvnstvo grešili. 4 mos. 18 32 vy nymate čez le to grêšiti. 5 mos. 9, 16 sim vidil de ste vy čez gospóda grešili. Škriñ. jer. 50, 14 on je čez gospoda grešil (domino peccavit, Esz: sie hat sich wider Jehova versündigt). pok.

1, 55 nisim čez tvojo milost nehvaležnu grešil. Cruc. 1b 10 kar drugi sturè al čez boga ali čez bližniga pregrešijo, ti precej hočeš imeti pravico. 2, 163 čez kateriga se pregrešijo ta isti kateri nečisto lubezan imajo. 4, 457 more biti se je pregrešil čez zapuvid cesarsko. Leon. 71 Ako bi pak pregrešil čez to, bom moj dolg spoznal. 100 de si lih bom v dopernašanju dosti krat čez to sveto čednost pregrešal, vunder spričam de se očem pobolšati. Jap. 1 mos. 42, 21 my smo se čez našiga brata pregrešili. 2 mos. 10, 16 jest sim se pregrešil čez gospóda vašiga boga inu čez vaju. 2 mos. 32, 33 kateri se bo čez mene pregrešil, tega bom jest iz mojih buku zbrisal. 4 mos. 18, 1 bóte plačali vse kar se bó čez ta sveti kraj pregrešilu. djañ. ap. 25, 8 nisim ne čez postavo tih Judov, ne čez tempel, ne čez cesarja kaj pregrešil. prid. 1, 280 lakomnimu človeku se ne more nič očitati dokler se eden kaj čez negovu blagú pregrešy. Škriñ. sir. 7, 7 nikár se čez městno mnóžico ne pregreši. jer. 16, 10 kaki je naš grěh s katerim smo se čez gospóda našiga bogá pregrešili? Schrey 1 sam. 20, 1 kaj sim pregrešil čez svojiga očeta, de jiše mene vmoriti? Wolf baruh 6, 13 ne zamore vmoriti tigá kateri se čez nega pregrešy. Škrb. 1, 238 vstane prashañe, kdaj se smrtno pregrešy čes zapoved posta. 2, 12 karkol ste čez čistost(o!) pregrešili. 2, 77 mi bi se čez negovo nar vikši gospódstvo močno pregrešili. List. cel. 310 kolku krat se sme moj brat čez mene pregrešiti, de bi jest nemu odpustiu? Bas. 465 veliku grehov je dopernesel Ahab čez s. preroke inu čez izvoleni božji folk. Jap. 5 mos. 9, 18 katere (grehe) ste vy čez gospoda dopernesli. Rey 1, 225 u le ti zapovdi bodo vsi grehi čes naturo doperneseni oistro prepovedani. Rog. 2, 80 eni grehi so čez svetiga duha. — imeti kaj: Jap. mark. 11, 25 kadar se vy k molitvi postavite, odpustite aku kaj čez kateriga imate (εἰ τι ἐχέτε κατὰ τινος si quid habetis *adversus* aliquem, stsl. zogr. ašte čto imate na kogo, küzm. či kaj máte prouti komi. Dalm. aku kaj zupàr koga imate, Esz: wenn ihr *wider* jemand etwas habet). djañ. ap. 19, 38 aku Demetrius inu ti antverharji kateri so ž nim čez kateriga kaj imajo, taku se ja sodne zbirališa drže. 24, 19 aku bi kaj čez mene imeli. Škrb. 1, 8 al najdete ktirga, de b' po spovdi imel eno pravo sovražtvo sam čez se? — jemati mite: Trub. psl. 15 kateri suje denarje na žuh ne da inu mytov čez nedolžniga ne jemle, po Luteru: nimmt nicht geschenke *über* den unschuldigen. Dalm. psl. 15 kateri svojih denarjev na žuh ne daje inu mitov ne jemle čez nedolžniga (stsl. pslt. sin. s'rebra svoego

ne dastъ na lihva i myta na nepovinnychъ ne prijetъ). — misliti, izmišľevati, domišľanje: Dalm. psl. 41, 8 hudu čez me mislijo, Lut. denken böses über mich. Traun psl. 40, 8 ony so si čez mene hudú zmišľovali. Škrb. 2, 198 kdo bo zrajtal vse ta isto hudobno domišľanje ktiro vstane v srcu čez taistiga ktiriga ne moreš trpeti? — moči kaj: Jap. 2 kor. 13, 8 my ne móremo kaj čez resnico, ampak za resnico (a Dalm. my ne moremo ništer zupar resnico, küzm. ne moremo kaj prouti istini). — nadležati: Vojska 200 kateri bodo tebe nadležali bodi si čez tvojo čast, ali čez tvoje truplu. — nameniti, obrniti kaj: Vojska 166 na tako vižo te strele nameñene čez druge, kir so imele tebe ranit, obrnene čez te inu čez tvoje tadle, bodo ozdravile tvoje rane. Trub. psl. 7 nega nesreča se bo obrnyla čez nega glavo. Dalm. psl. 81 taku bi jest hotil mojo roko čez nyh zuprnike obrniti. Traun psl. 81, 15 bi bil jest negove sovražnike kmalu ponižal inu čez te kateri nega stiskajo mojo roko obrnil. — oznaniti praznik: Dalm. jer. klag. 1 (15) on je čez me en praznik pustil oznaniti, de bi moje mlade junake končal (vocavit adversus me tempus). — početi kaj: Škriň. sir. 8, 2 nikár se z bogatim človekam ne vleči, de ki čez te pravdo ne počné. — podstopiti se: Jap. 3 mos. 19, 16 ti se nimaš kaj podstopiti čez kry svojga bližniga. — poslužiti se čega: Gol. 14 matica svojga žela se na posluži koker le čez svojo gliho, nikol pa čez človeka. — prebuditi se: Dalm. ezek. 7 konec gre sem, on se je prebudil čez tebe (evigilavit adversum te, ἐξηγέρθη πρὸς σε). — privleči: Pohl. tschup. 39 gospud, pozabi na moje nevednost, zbriši neh 'z teh strašneh bukuv katire boš ti čez mene naprej pervlekel. — puhati: Dalm. djaň. ap. 9 Saulus pak je še puhel s priteñem inu morjeñem čez gospodne jogre. Jap. ibid. Saul je še vselej zgol žugañe inu vbijañe čez jogre tiga gospoda puhel (ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόβου εἰς τοὺς μαθητάς spirans minarum et caedis in discipulos a küzm. pihavši pritjé i ludomorstvo na vučenike). — ravnati: Jap. prid. 2, 46 ta tretja stopiña te jeze je kadar se eden takú deleč zguby inu čez pamet ravná de krivica tega bližniga iz tega pride. — razdvojiti: Jap. mat. 10, 35 jest sim prišal razdvojiti človeka čez svojga očeta inu hčer čez svojo mater, inu nevesto čez svojo tašo (ἡλθὼν διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νόμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, veni separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam).

stsl. mar. prid^u razlačit^u človeka na otc^a svojego i d^ušter^a na mater^a svoj^a i nev^ust^a na sv^uekrov^a svoj^a. Kūzm. sem prišao odloč^uavat človeka, tou je sin^a prouti oči svojemi, i č^ur prouti materi svoj^oj, i sneh^u prouti svekrvi svoj^oj, a tako i u staro-hrvatskom negda Kukuljevičevu a sada akademij^uskomu misalu na 83. listu: pridoh^u bo razlučiti človeki: sina protivu otcu svoemu i d^ušter^a protivu materi svoei i nev^ustu protivu svekr^u'vi svoei. Dalm. jest sim priš^ul človeka rezdv^ujiti zup^ur svojga očeta inu hč^ur zup^ur svojo mater inu nev^usto zup^ur svojo tasč^uo [snaho]). — snovat^u kaj: Schrey 1 sam. 24, 10 David č^uz tebe hūdu snuje. — stvoriti kaj: Krel 1, 93^{2b} hudič^u se edan drugiga drže kakor ripje ali ketine: kir je kuli edan, ta nyh ima vselej več polak sebe, edan č^uz družiga ništar ne sturi Dalm. 3 mos. 4 de bi kaj bily č^uz eno zapuvid tiga gospuda sturili . . . kadar pak vjuda gr^uši inu kaj č^uz zapuvid gospuda svojga boga stury, ima k ofru pernesti eniga kozla Cruc. 1a 3 Kaligula cesar še huš^u č^uz svoj visoki stan je sturil v tem kir več krat svojga kojna je v gostje povabil. 2, 129 more premislit kaj je pregrešil inu sturil č^uz tih deset zapuvid božjih, kaj č^uz tih pet zapuvid duhovne matere kršanske cerkve, kaj č^uz g. boga, kaj č^uz svojga bližniga. 466 vprašaj vejst tvojo, naj povej tebi kaj si sturil č^uz tih deset zapuvidi božjih. Bas. 346 kulku hudiga stury en taki zvujzdani strupeni jezik ne le č^uz človeka, ampak tudi č^uz božjo čast. 347 kar je Joab zuprniga sturil č^uz Davidovo peršono. 348 vidiš kulku pregrešniga sturi en taki jezik ne le č^uz človeško, ampak tudi č^uz božjo čast. 440 Absolon je djal de nema syna, ker je mejnil de zavol tiga greha kateriga je č^us svojga očeta sturil, neega otroci neso uredni de b' živeli. 465 so tebi naprej nesli golufne uržoh^ue, de b' to al guno č^us božjo zapovid inu tvojo vejst sturil . . jim privoliš inu sturiš č^uz tvojo lastno volo. Jap. 3 mos. 4, 2 aku en človek kaj stury č^uz kar koli za eno zapóved tiga gospóda, ima za svoj gr^uh enu tele brez tadla gospodu ofrati. prid. 1, 175 bi ne smel nikoli kaj č^uz svojo vejst sturiti. Wolf baruh 2, 12 grešili smo, hudobno d^ulali, krivičnu sturili č^uz vse božje zapóvedi. Škrb. 1, 397 Agata, Helkonija preden bi ble kaj č^uz čistost strile, so rajši trpele. — tako i: potvrditi: Boln 19 skuzi le ta s. sakrament bode ta bounik na negovi duši č^uz te skušnave tega peklenskiga suražnika potrden. 134 de mene Jezus č^uz use skušnave inu zmotnave potrdi.

Tako osobito uz glagole koji znače kako god očitolati protivnost, ili uz supstantive značenja slična takim glagolima. Neki se taki primjeri mogu na više načina tumačiti, i kako, recimo u grčkom, dolazi γογγύζειν κατά τινος uz ἐπὶ τινι, ili u nemačkom murren wider etwas uz über etwas, tako se može godrnjati mrmrati čez kaj tumačiti ne samo tako da godrnjaše dolazi na što, nego i da biva radi čega. Tako uz: (brečati brenčati: Dalm. jez. 16 za tu brečy moje srce čez Moaba kakor ena arfa inu moje znotreše čez Kir Harez. Škriñ. iz. 16, 11 za tó bo moje srce čez Moaba kakor citre brenčalu inu moj drób čez zyd žganiga cegla. — bučati: Dalm. jer. 48 za tu bučy moje srce čez Moaba kakor ena trobenta, inu čez ludy v Kirherezi bučy moje srce kakor ena trobenta.) — djati: Cruc. 2, 401 una dva falš priča, katera sta čez s. Štefana djala: homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum et legem, sta bila uržoh de Judje so bily s. Štefana ubili. — godrnjati godrnjaše: Rog. 2, 41 veliku krat čez tega godrnámo. 325 prosil je ta istiga za zaméro de je taku nespodobnu godrnjal čez néga. 566 čez boga godrnámo. 657 iz srda záčel je godrnjat čez tega preróka. Jap. 2 mos. 15, 24 ludstvu je čez Mojzesa godrnjalu. 4 mos. 14, 36 kadar so nazaj prišli, so vso množico čez néga godrnjati sturili. 16, 11 kaj hoče Aaron biti, de bi vy čez néga godrnjali? 17, 5 bom tē tožbe izraelskih otrok od mene odvrnil, s katerim čez vaju godrnajo. mat. 20, 11 kadar so prejeli, so godrnjali čez lišniga gospodarja ἐγγύζον κατά τοῦ οἰκοδεσπότης murmurabant adversus patrem familias stsl. asem. ἡρῃπαῖαῃ na gospodina. Küz. mrmrali so prouti gospodari. joan. 6, 41 Judje so čez tó godrnjali, Luter: murrten darüber. prid. 2, 142 čez božjo previdnost godrnajo. Škriñ. sir. 31, 29 čez tega kateri skopú kruh vùn dely bó meštu godrnalu. pok. 2, 42 ker sim čez nē godrnjal, 1, 115 aku bi slišali mene čez tvojo previdnost, o bóg! godrnjati, bi se nad tim mojim padecam veselili, 3, 35 aku bi čez svoje odlašanje godrnjali. Škrb. 1, 10 več ne godrnaš čes križe, nesreče. 1, 61 so čes nó godrnáli, 1, 111 ne godrnej čez križe inu nesreče. 1, 125 druge toži, čes druge godrna. 1, 176 je vselej nevolno godrnjal čes vsako mejhno bolečino. 1, 228 pomankaše lubezni prot bogó je, ako čez bogá inu negovo previdnost godrnáš. 1, 406 če družiga striti ne morejo, se čez boga vzdignejo, čez negovo previdnost godrnajo. 2, 200 Mirjam inu Aaron sta godrnala čez Mojzesa. 2, 240 si godrnal čez negovo previdnost. Ravn. zgod. 1, 118 nobedin vsih vas ktiri ste čez me godrnali, ne pojde v obljubleno

deželo. List. cel. 44 so godrnjali čez hišniga gospodarja. — godrnane: Jap. 4 mos. 13, 31 godrnañe tiga ludstva je čez Mojzesa vstalu. Škrb. 2, 41 godrnáñe čez ñegovo previdnost. — golčati: Šerf. pred. 1, 131 ne guči krivo črez ñega. 2, 202 kerí so med vratami sedeli, so krez me gučali. — *govoriti, govorjeñe, često s kakim dodatkom*: hudo, zaničljivo itd. Trub. psł. 27 zubper me falš pryče vstajejo kir čez me sylo inu krivu govore. Dalm. psł. 50 ty sediš inu govoriš čez tvojga brata $\alpha\tau\alpha\ \tau\omicron\upsilon\ \acute{\alpha}\delta\epsilon\lambda\phi\omicron\upsilon\ \sigma\omicron\upsilon\ \kappa\alpha\tau\epsilon\lambda\acute{\alpha}\lambda\epsilon\iota\varsigma$ Lut. redest wider deinen bruder Trpl. gučiš prouti brati stsl. sin. sêdję na bratra svojego klevetaše. Kast. 69 kadar zvêš de edn hudú je čez tebe govuril, vprašaj tvojo vejst, je li si kriv ali nikár... aku nési nič takešniga hudiga sturil kakòr se čez tebe govory, ti bi ga vtegnil še sturiti. 108 jeziku je vse odprtu. Ty veliki firšti inu krajli néso pred nym žyher, de bi čez nyh ne govuril. 110 takú ti tudi se zadrži, kadar se čez tebe hudú govory. 167 čez tebe hudú govore. Cruc. 1b 113 vse tu hudu kateru se more zmislit čez nyh govory. 2, 300 gdu je bil prebodil tiga hudobnigá Julijana apostata? šentavañe kateru je čez Kristusa govovil. 301 Mojzesovo sestro Marijo bug je bil gobamy štrajfal za tiga volo de en sam krat je špotlivu čez brata Mojzesa govorila. Ah kaku veliku več bô vas štrajfal kateri vsak dan skorej špotlivu govorite čez svetnike, čez rane božje, čez s. zakramente, čez s. imê božje. 5, 6 preveč špotliv' čez žene govorite. Bas. 287 velik greh je čes čast inu pošteñe svojga bližniga opravlive besede govoriti, še veči greh govoriti čez domače. 471 začel je čez ñega govoriti inu mrmrati. Rog. 2, 26 ta kir prišál je h svojmu firštu, tu prou bilú je govórit grdú čes te s. škofe. 479 ni bilú nobéniga kateri bi bil čez ño kaj hudiga govóril. Jap. 4 mos. 12, 8 za kaj se nista bala čez mojga hlapca Mojzesa govoriti. 13, 33 so čez to deželo katéro so ogleđali per izraelskih otrocih hudú govóрили. 21, 7 my smo grešili de smo čez gospóda inu čez tebe govóрили. 2 kor. 6, 3 obenimu pohujšaña ne dajmo, de se ne bo čez našo službo hudú govorilu. 8, 20 zraven se my varùjemo de kdó kaj čez nas ne govory, prid. 1, 278 on posluša z veselam, kadar se čez ñega hudú govory, 2, 37 de se ne pustitê preslepiti od eniga hudobnika kateri vsaki dan čez vëro govory. Škrin. pridg. 7, 22 ne poslušaj rad vse besêde, katere se govore, de ki svojiga hlapca čez te hudú govoriti ne slišiš, 10, 20 ne govori hudú čez krajla, 1 mahab. 11, 11 on je hudú čez ñega govóril, pok. 1, 114 kër so se moje noge spodtikùvale, so čez mene mogočnu govorili. Traun psł. 34, 26

katèri čez mene prevzètnu govore *μεγαλορρημονοῦντες ἐπ' ἐμέ*, 49, 20 prav z naprejšvètjam si ti čez tvojga brata govoril, 58, 13 katèri v sodíši sèdè, čez mene govore *κατ' ἐμοῦ ἡδολέσχουν*, 74, 6 ne govorite čez bogá hudobnu *μὴ λαλῆτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν*, 108, 3 ony so čez mene z lažnivimi jeziki govóрили. Schrey 1 sam. 27, 11 de ki ne bodo čez nas govorili inu rekli: to je David sturil, 2 sam. 19, 21 ne bó már za volo teh besedy Semej vmorjen, kèr je hudu čez gospodoviga kristusa govoril? (1 kralj. 13, 32 resniènu se bodo besède dopolnile, katère je na gospodovu povele naprej govoril čez altár (*ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον*) katèri je v Beteli inu čez vse malikovske hrame na visočinah.) Wolf. ezech. 35, 12 jest sim slišal vse tvoje očitaña, katère si govorila čez izraelske hribe rekóčá: zapušeni so. Leon. 19 misijonar je dobil perložnost še boľ čez plèš govoriti. Škrb. 1, 342 je čez viro, čez andoht inu brumnost zanièljivo govoril. 2, 199 če kdo začne govórit čez tiga ktirga ne móreš trpèti, se posluša. 2, 237 vikši farji, ne govorite čez Jezusa. List cel. 246 zraven se varjemo de kdu kej čez nas ne govori. Met. 247 čez tebe govore. govórenje: Kast. cil. 62 tu pride šentuvãne, mrmrañe, kletov, govórenje čez bogá, čez ñega stvari, čez svetnike. Škrb. 1, 151 zanièljivo govórenje čez viro inu božje rečí. pogovor: Škrb. 1, 347 od zanièljivih pogovorov čez viro, cirku, duhovstvu inu božje rečí. — grlo odpreti: Trub. psl. 22 nih grlu so oni čez mene gori odprli (Dalm ibid. ony svoja usta zupàr mene odpiraju. Traun. 21, 14 ony so zupèr mene svoj góbèc odprli. Trpl. ibid. odpérajó prouti meni grla svoja. stsl. psl. sin. otvrèsjè na mjè usta svoè. Luter: wider mich. grč. *ἐνοιζαν ἐπ' ἐμέ τὸ στόμα αὐτῶν*). — grméti: Jap. prid. 1, 282 ali nisim jest eden od tih lakomnih ali vohrnih, čez katère pridigar taku strašnu gãrmy? 2, 114 leta je bila ta velika pregrèha tih farizerjov, čez katèro je naš izveličar tolkajn grmel. 150 ti sveti crkovni vuèeniki na eno strašno vižo čez tè bogate grmè. 202 bote spoznali de se čez eno tako hudo navado ne more zadosti grméti. Škrb. 1, 43 ako se grmí čes rezvojsdanóst v zadržãnu, čes pohujšãne v tovarštvu, čes nesramnost v oblačilu, se prec oglásjo posvetni otroci. 2, 90 nobenga med vami ni, čez ktirga bi grmele en krat te strašne besede. — jezik brusiti, iztezati: Rog. 2, 78 udari u' kako hišo ali koele inu vse pogory, koga ta čas delate uržoh le take nesreče? čez boga jezik brusite inu godrñate čez vaše mašnike. Škrb. 1, 60 živíš med takimi, ktiri čez viro, čez cirku, čez božje rečí inu čez duhovstvu zanièljivo jezik stégajo.

— kleti, preklinanje: Jap. rim. 14, 16 čez našo dobroto se nima kleti. Šerf. pred. 1, 2 ne smemo kleti čes negovo mudro ravnanje 2, 141 ludje kres vas za mojo volo klejejo. Škrb. 2, 221 inu v temu preklinanju čez svetnike, čez Marijo, čez bogá se bo pogreznil grešnik v brezen. — kričati, kričanje: Dalm. jer. 12 tebe ferahtajo tudi tvoji bratje inu tvojga očeta hiša inu čez tebe kričé, jer. 51 eno kričanje se bo slišalo čez vso silo v deželi. — lagati, laži plesti, spletati: Trub. kateh. 185 nesramnu čez nas lažo. Cruc. 5, 441 ste se zlagal čez taisto dekelco. Wolf dan. 14, 11 kateri je čez nas lagal. Škrb. 2, 245 tam stoji gréšnik ves v mislih ker ga svari vést de je bližniga opravlal, čez néga lagal. Škriin. sir. 7, 13 nikar lažé čez tvojga brata ne plédi, μή ἀπορρίψα ψεῦδος ἐπ' ἀδελφοῦ σου. pok. 1, 107 vse sorte lažy čez me spleťajo. — momlati, lajati: Rog. 2, 314 farizeerji te lepe čednosti tega vsmilejna katéru izkazúval je tem publikanam niso mogli per gmahu pustyti de bi čez to na bily momlali inu lajali. — mrmrati, mrmranje: Trub. joan. 6 Jezus je vejdel per sam sebi dé so nega mlajši čez tu mrmrali. mark. 14 inu so mrmrali čez nó. Dalm. 4 mos. 14 je čez tu vsa gmajna mrmrala. jozve 9 vsa gmajna je čez to mrmrala. mat. 20 so mrmrali čez hišniga očeta. luk. 5 farizeji so mrmrali čez njegove jogre. joan. 6 so negovi jogri čez to mrmrali. Kast. 133 ti nēmaš čez take reve mrmrati. 312 aku tvoje telú se toži inu mrmrá čez post, potrošťaj ga s premišlovanám večniga veselá v nebesih. Mrmrá čez hude inu žleht gvante, oblubi nēmu nebeško luč. Cruc. 1a 132 zatoraj so mrmrali čez boga. 197 mrmrat čez svojga bližniga. 1b 7 kadar je to vidil ta farizeu, je bil začel mrmrati čez (*griješkom* črz) Madaleno. 1b 8 mrmrajo čez nyh de so groby. 85 Simon Pharisaeus je čez Madaleno mrmral. 109 za kaj se tožiš de drugi čez tebe mrmrajo? 2, 111 Izraeliterji v pušavi so čez boga mrmrali. . . varvajmo se de nihdar ne bomo mrmrali čez boga. 141 čez boga mrmrate. 4, 12 čez pridigarja mrmrat. 31 mrmraš čez mašnike. 51 Izraelitery so mrmrali čez Mojzesa. 61 pregreši Aron inu negova sestra Marija, za kaj sta mrmrala čez svojga brata Mojzesa. 5, 32 negova žena je čez néga mrmrala. Bas. 8 čez božtvo si mrmral. 153 mrmraš ne le čez stvari, čez stvarnika. 468 ga je negova žena šuntala de bē čez boga mrmral. Rog. 2, 467 mrmrat čez vboštvu. 565 more biti je ona čez nēh mrmrala. Tob. 191 ne mrmrej čez gospud boga. Jap. 2 mos. 16, 2 vsi izraelski otroci so v pušavi čez Mójzesa inu Aarona mrmrali. 4 mos. 14, 29 vy vsi

ste čez mene mrmrali. 16, 41 vsa množica izraelskih otrok je čez Mojzesa inu Aarona mrmrala. Rey 1, 186 čes tu ureme mrmrati. Šerf. pred. 1, 437 potrpliv človek ne mrmra proti bogi čres trpleńe no težave. 2, 340 ona je ne nikoli mrmrala črez svojo nerodovitnost. — mrmrańe: Kreĭ 1, 73a takovo sovraţtvo se je začelo v prvej cerkvi k času teh apostolov, ker je mrmrańe vmej kršćeniki vstalo čez dawańe inu razdelańe almoţna. Dalm. djań. ap. 6 je enu mrmrańe vstalu mej Grki čez Ebreerje. Bas. 153 zdajci v začetku tiga vpraşańa zagledaš tvojo veliko nevolu, godruańe inu mrmrańe ne samu čez velike, ampak tudi čez majhine nadleţne rečy. Vojska 35 včasu v to mrmrańe cilu čez g. boga pade. Jap. djań. ap. 6, 1 v tih istih dnevih pak kir je tó število tih jogrov gori jemalu, je vstalu enu mrmrańe tih Grkov čez Hebrearje. — nagańati za kaj čez koga postulare aliquid adversus aliquem: Jap. djań. ap. 25, 3 inu so čez űega za le to dobroto nagańali, de bi vkaţal űega v Jeruzalem perpelati. — obrnotti se: Jap. prid. 2, 191 bodo ony samy enkrat ta urtel prejeli, čez kateriga se ne bodo mogli k obenimu vikşemu sodniku obrniti. — omahovati: Škrb. 2, 170 v unimu tovaŗstvu omahujejo čez resnice, ktire je vender cirku trdnu virvala. — pisati: Cruc. 5, 592 Julius Cesar je slišal de Catulus je pisal čez čast inu poštejne űegovu. — posvetovati se: Traun psl. 82, 4 ony se čez tvoje svētnike posvētujejo. — praviti: Trub. kateh. 185 več čez nas tudi pravijo de viŗe zaŗpotujemo. 205 vsak bo sam čez se pravil de je kriv. Dalm. ezech. 25 za tu ker vy čez mojo svetińo pravite: aha, ona je k nečasti sturjena, inu čez izraelitarsko deţelo: ona je opuŗčena, inu čez judovsko hiŗo: ona je v ječo proč pelana, hočem tebi izdati. Šerf. pred. 2, 482 straŗne besede pravi sveti Jakop črez take keru bliţnemi v potrebi ne pomagajo. — prepirańe: Jap. djań. ap. 15, 2 sta Pavl inu Barkalaz ne enu majhinu prepirańe čez űe vzdignila (facta seditione non minima Paulo et Barnabae adversus illos). — prerokovati: Wolf. ezech. 4, 7 inu bōŗ čez űega prerokoval (prophetabis adversus eam). — preteţ: Kreĭ 2, 201a le to da Jairus za zdravje inu za leban prosi, to je eno risnično znaameńe űegove vere, zakaj kadar bi ne veroval da hoče pomoč inu troŗt per Kristusu zadobiti, taku bi ne bil k űemu šal za pomoč prositi suseb kadar je bil edan poglavica şule inu kada je sice znal tih viŗih farjev inu farizeov priteŗ čez te kateri Kristusa spoznajo. — pričati, izpričevati, priča, izpričańe: Kreĭ 1, 121^{2b} naj si je dosti krivih prič vstalo inu pričalo čez űega, taku se vsaj nejso glih

vkup rajmale. 2, 76b nyh lastna vejst čez ne priča, de je nyh uk inu življenje zanikrno inu nepravilno. 138a krivo priča čez vboziga colnarja. Dalm. 4 mos. 35 ena priča nema pričati čez eno dušo k smrti. Cruc. 2, 401 ona dva sta folš pričala čez tiga nadolžniga Nabota. 4, 143 so čez Eduarda folš pričali. 5, 2 angeli bodo pèršli pričat čez nas. Škrb. 1, 322 ti s krivjo pomóčena zemla! ti pričaj čez take katiri tako govoré. Dalm. mat. 26 ništer ne odgovoriš h timu kar lety čez tebe pričujo? Jap. 5 mos. 17, 6 kadar le edèn čez nega pričuje, nima obedèn vmorjen biti. mat. 26, 62 ali ti nič ne odgovoriš na tu kar le ty čez tebe pričujejo? Wolf. dan. 13, 49 ona dva sta čez nó krivu pričovala. Rey 1, 240 krivu čes bližniga pričujejo. Cruc. 2, 402 so pred rihtarjam s persego spričvali čez s. Narcisa škofa. — priča: Krel 1, 121^{2b} visoki farji so iskali krivih pryč čez Jezusa. Dalm. 1 mos. 31 bo čez tebe h priči. Cruc. 2, 393 grešy kadar pred pravico krivo pričo čez svojga bližniga govory. 2, 401 Alcimus je folš priče pelal čez Juda Mahoberja. 402 kaj z' en urzoh je bil de tulikajn folš pryč se je našlu čez Krístusa dokler nihdar nej človeka režalil? .. zatoraj de bi nyh gnado dosegli, so krive priče čez Kristuša pelali. 5, 204 krivične priče so čez nega pelali. — spričańe: Cruc. 1a 227 v rihtnih hišah ta krivična sodba inu fauš spričajne čez te vboge sirote. — pridigovati: Cruc. 2, 552 vse skuzi je pridigoval čez greh. — prinesti naprej = nem. vorbringen: Cruc. 2, 401 uni folš priče, kateri so bili potrdili kar Tertullius čez s. Paula je bil pernesil pred rihtarju(!) Feliksam, so bili urzoh de .. Jap. djań. ap. 25, 19 ony so nekatere prašana od svoje vraže čez nega naprej pernesli. — psovati (= nem. schimpfen über jemand): Šerf pred. 2, 491 blaženi ste vi, či lydje čez vas za mojo volo psyjejo. — razodéti: Škrb. 1, 257 nerad rezodéne sam čez se to kar mu je h špóti. — reči, izreči: Kateh. 219 hudu smo rekli čez nega. Cruc. 5, 442 kaku hitru človek z jezikan reče eno besedo čez poštejne svojga bližniga. Rog. 2, 216 per katérem vsem véner Job kazal ni nobéne navoľe, rekal ni čez tu nobene hude beséde. 478 težkú bi brez hudih čez se rečenih besedy bila znajdena .. težkú bi sedaj Judit bila takú šréčnà de bi čez nó nobedin ene hude besede ne rekal. Vojska 91 tukej perkrita ležy ta peklenska kača inu je perpravlena tebe oskruniti ali usaj raniti, čez katero znaš reči: o prekleta kača! Škriń. 26, 2 kakòr ptica drugàm prelety inu grabèc kamòr bodi grè, takú bo ena brez potrebe čez koga rečéna klétva čez šla. Wolf. dan. 3, 76 kateri bo čez

boga kletu izrekèl, more konèc vzeti. — rjuti, rjovéti: Dalm. jez. 16 za tu bo en Moabiter èez družiga rjul. Vsi bodo kmalu rjuli èez grunte tiga mesta. Skriñ. jer. 12, 18 kakòr lév v gózdi je èez me rióvel, za to sim ñega sovražil. — rohnéti: Jap. sod. 8, 3 kadar je on le tó zgovóril, se je ñih togota vlegla, od katere so èez ñega rohnéli. — sekati: Škrb. 1, 160 živiš med neèistim ktiri nesramno klafájo, èes sramožlivost sékajo. — spoznati (= erkennen wider): Dalm. suz. hoèeva èez tebe spoznati. — sramoèeñe: Šerf. pred. 1, 460 sramoteñe èrez pobožnost. — svèt držati (= rath halten über jemand): Dalm. mat. 12 so držali en svit èez ñega kaku bi ñega pogubili, i Jap.: so svit držali èez ñega. Mat. 27 so vsi viši farji inu stariši tiga folka svit držali èez Jezusa de bi ga vmurili, i Jap.: so svit držali èez Jezusa (συμβούλιον ἑλαβον κατὰ τοῦ Ἰησοῦ consilium inierunt adversus Jesum. Küzm. tanáč so držali prouti Jezušì. stsl. zogr. свѣтъ створѣ на Исуса). — svetovati se: Trub. mat. 12 farizeì se svejtujo èez ñega kaku bi ga pogubili; — šentovañe: Cruc. 2, 585 šentovajne èez svetnike inu boga. — škripati: Trub. psl. 35 škriplesjo ž ñih zobmi èez me ἔβρουζον ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας. stsl. sin. skrbžbtašje na mje. 37 škriplesjo ž ñega zobmi èez ñega. Dalm. job. 14 ta z zobmy èez me škriples. psl. 35 ony zobmy èez me škriplesjo. 37 nevernik z zobmy èez ñega škriples. Djan. ap. 7 kadar so ony le tu slišali, je nym šlu skuzi srce inu so z zobmy škripali èez ñega. tako i Jap. 7, 54 i List. cel. 17; Jap. prid. 2, 129 vy bôte èez to od jèze škripali. Traun psl. 34, 16 ony so èez mene s svojimi zobmy škripali. 36, 12 èez ñega s svojimi zobmy škriples. Šerf. pred. 1, 86 naj on èez nas zapston škriples. — tožiti (u ,tožiti ili tožiti se èez koga ili kaj' ima u svakom sluèaju ñeko neprijatejsko kretañe proti onomu što se izrièe rijeèju u akuzativu uz èez pa bilo ono prema ñem. klagen über, ili klagen wider ili wegen etwas, a svuda je lih germanizam. S toga èu sve primjere, tumaèe li se ovako ili onako, ovdje navesti): obtožiti, potožiti, pritožiti se, tožba, tožnik; klagovati, klagovañe: Trub. psl. 38 toži bogu èez sùjo težko bolezan inu èez suj betež, èez suje grehe, èez suje perjatile kir so ga cilu zapustili, èez suje sovražnike. 55 toži èez vse žlaht suje sovražnike, èez Jude, Turke, tirane. 79 ta stara izraelska cerkov tože èez Kaldeerje ali Babilonerje inu èez Antioha tyrana, inu ta sadašna kršèanska cerkov èez Turke, papežnike, èez antikristusove hlapce. Trub. kateh. 185 èez tako sylo, krivico komu hoèmo tožiti? luk.

23 jest ne najdem na(d) nim obenih takih krivih riči, za katerih volo vi čez nega tožite. Krej 1, 76 Marta je tožila čez svojo sestro Marijo. 109a nyh lastna vejst bode čez nyh tožila. Dalm. sir. 4 de ne bo tožil čez tebe. 42 otroci morajo čez neverniga očeta tožiti. djañ. ap. 24 kar čez me tožijo. 1 makab. 9 aku bodo ony dajle čez tebe tožili, taku moramo my ñe braniti. 13 je on Tryphonu te denarje inu otroke poslal, de bi ta folk čez ñega ne tožil. 15 ker ti pak čez tu tožiš de smo my Joppe inu Gazo vzeli, je le tu ta uržah. Kast. cil. 166 toži čez tvojo hudobo, 176 dosti krat se tóžiš čez te pretečene dny. 222 včasi se tožijo čez človeško nevernost. Cruc. 1a 18 inu vener se smejo podstopit čez boga tožit de jim ne pomaga . . kodar hodi, čez boga se toži . . nikar se ne toži čez boga, aku tvojo prošno ne vsliši. 184 čez katere sam bug se je tožil. 211 pravičnu se morem čez vas tožit. 223 grem de bom moj' prijatelci tožila čez moža. 224 žiher se moreš čez takušne hudobne ludy tožit. 1b 4 bo nekateri syn se tožil čez svojga očeta . . bo una hčy prez vsiga konca tožila se čez svojo mater. 159 bug vsiga mogočni čez takušne se toži. 172 ah čez takušne g. bug se močnu toži. 177 za kaj se tulikaju tožite čez ta svejt? 187 eni bodo se tožili čez luft, drugi čez nerodovitnost te zemle, drugi se bodo tožili čez ludy, drugi čez hudiča inu cilu eni bodo mrmrali inu tožili čez g. boga. 189 kaj se ti žena tožiš čez Kristuša? kaj se vy čez boga tožite? 192 jest imam uržoh se čez te tožit. 2, 140 one niker se ne morijo čez nas tožit. 211 sam g. bug se toži čez kršanstvu. 210 sam g. bug se toži čez taisto dušo, 4, 154 vže več krat sim slišal tožit se čez naše generale. 186 vsi se tožijo čez vahte. 378 obari nas bug de ony bi se hoteli čez ranco gospo tožit. 382 čez koga se tožim? čez smrt? 5, 472 posly se čez ceringo tožijo. Bas. 221 nikar se ne toži čez silne skušnave, čez tvojo slabovižnost. 318 ptujga greha deležni postanejo inu vender se čez to ne obtožjo. 319 predajovc se obtoži čez tatvino. 383 kateri se komej čez deseti dev svojih grehov obtožijo. Boln. 8 se ni nihdar čez tu pertožila. Jap. 4 mos. 11, 1 med tēm je enu godrnañe teh ludy vstalu kakor de bi se za volo truda čez gospoda pertožili. 17, 10 de ony ñehajo se čez mene potožiti, djañ. ap. 25, 11 nič takušniga ny, kar le ty čez mene tožijo, hebr. 8, 8 on se čez ñe potóži. prid. 1, 310 jest se ne potožim čez tó kar za vas sturym. 2, 49 čez kogá se jest morem potožiti, ker sim toli krat smrt zaslužil? 160 fale če se čez božjo previdnost pertóžijo. 273 gdo se čez take grešne žeļe obtóži? 291 ali se potóži en tat ka-

teri bo k galgam pelán čez svojga sodnika kteri ga je k smrti obsodil, ali čez rabelna kateri bo to sodbo nad nim spolnil? Traun psl. 40 David toži čez Judaža. Skriñ. sir. 29, 6 tóžijo čez drage čase. modr. 13, 6 vendèr pak se je čez tē mājn pertóžiti. pok. 1, 12 jest se čez tvojo ojstróst celu nič ne pertóžim. 110 moja sam-svojna lubèzen me žene, de bi se čez tó obnášanje mojih zuprnikov per mojih pèrjáltlih pertóžil. 3, 27 čez ta moj britki stan se nič ne pertóžim. 84 pridite inu pertóžite se čez me. Škrb. 1, 125 srditi naprejpostavljeni tóži čes nebogliviga podlózniga. 331 za to mórem tudi le sam čez se tóžiti. 113 ali bomo še perпустили de bo tóžil čes nas Jezus? 414 če tedaj nas sovražnik premága, če nas pogubí, čez kogá imamo tožiti kakor samí čez se? 475 slišim nebeškiga očeta de se toži čez sedajni svejt. 2, 67 čez zgubo cajta nobeden ne toži. 194 jest nimam nič čez néga tožít. 194 se je čez nih sovražno srcé potožil. Šerf pred. 1, 97 prenašajte eden ovega, odpystite eden ovemi, či ker krez ovega tožiti ma. 2, 159 bog človek se ne toži čres svoje rane, temoč le črez našo nevoló; tožba: Dalm. djañ. ap. 25 so naprej pernesli veliku inu težkih tožbi čez Pavla. Kemp. 238 (3, 18, 1) dosti krat sim velike tožbe čez me slišal. Jap. luk. 6, 7 farizerji so na néga ravnu gledali, aku bo on ob sabóti ozdravil, de bi eno tožbo čez néga nešli (stsl. mar. da obreštatъ rêčъ na nъ), joan. 18, 29 kaj za eno tožbo pernesete vy čez tiga človeka? (stsl. mar. kajá rêčъ prinosite na človeka sego?), djañ. ap. 25, 7 inu so čez néga velike inu težke tožbe naprej pernesli. Kološ. 3, 13 zanesíte si med sabo, če kdo tožbo čez eniga ima; tožnik: Krel 1, 84a ta pravični je sam čez se tožnik; klagovati: Dalm. jerem. u predgovoru: zgul svary inu klaguje čez hudobo tih Judov. ezech. 19 ti klaguj čez izraelske viude. Cruc. 1b 12 zakaj tulikajn klaguješ čez te druge? 2, 299 s. Hieronymus ner ble čez norust ty(h) šentuvavicev je klagoval. 4, 377 de bi ne klagoval čez smrt moje lube žene; klagovanje: Dalm. riht. 2 gospodu se je smililu klagovanje čez te kateri so ne doli tlačili. — ukati = nem. jubeln über jemand: Trub. psalm. 41 ti imaš na meni enu dopadene de ta muj sovražnik ne bo čez me vukal, i Dalm. moj sovražnik ne bo čez me vukal. Dalm. psl. 108 jest hočem čez Filisterje vukati. sir. 31 vukajte čez glavo teh ajdov. jer. 50 vukajte čez nó (Babel). 51 bodo vukali čez Babel. baruh 4 so ony čez tvoj padec vukali. Škriñ. jer. 51, 48 vukalu bó čez Bábilon nebú inu zemla. (Bole slovenski je: ukati nad čim). — usta pretegovati, odpreti, odpirati:

Trub. psl. 35 oni nih vusta resteguju čez me inu pravijo: ej ej!
 Dalm. jez. 57 čez koga hočete vže usta odpirati? Skriñ. jer. žal.
 2, 16 vsi tvoji neprijátli odpèrajo svoje vusta čez te. Traun psl.
 34, 21 so svoje vusta čez mene široku odprli. — vpiti, vpitje:
 Trub. u kateh. 111 vsi so čez ñega vpili: le križaj ga. psl. 71 ty
 kir čez me vpyo: eya eya, nazaj pobegno. Krel 1, 89^{2a} gospod
 pomagaj, jest sice ne morem dale obstati: ako mi ne pomoreš,
 tako čo čez sylo vpiti. 2, 69a naši sovražniki tudi zdaj čez ta s.
 evangelium vpijo: le doli le doli ž nym. 2, 173a je do osem krat:
 ve vam! čez ñe vpil. Dalm. 5 mos. 15 de on ne bo čez tebe vpil
 h gospodu. 24 de on čez tebe h gospodu ne vpije. 1 sam. 8 kadar
 bote vpili čez vašiga krajla kateriga si izvolite, taku vas gospud
 ta isti čas ne bo vslišal. job. 19 ako jest vpyem čez krivico, taku
 jest vsaj nesim vslišan. 35 ony bodo tudi vpili čez ofert tih hudih.
 psalm. 43 čez me vpyeo: eja eja (Luter: die über mich schreien:
 da da!) jer. 6 ñe prevzetnost inu syla vpije čez ñe. 35 kaj vpiješ
 čez tvoje streñe inu čez tvoj britku hud betež? suz. ta stariša sta
 tudi čez ño vpila. sir. 25 solze tih vdov rejs po lici doli tekó, ali
 one uvišek vpijo čez tiga kateri je vunkaj tlačì. djañ. ap. 22 za
 kakoviga ursaha volo bi ony čez ñega taku vpyli? Dalm. kateh.
 167 sovražniki moji se bodo veselili ter nesramnu čez me vpili.
 Cruc. 2, 222 vpije ena vboga žena čez ñe požrešniga moža: oh
 de bi tebi gout inu svinsko kožo . . vpije en révni mõž čez svojo
 jezično ženó: eh de bi tvoj jezik, trmo inu kožo uni inu ta strojel!
 vpije drugi drgači čez drugu inu čez nyh kože, vener ne čez te
 žive, prave inu človeške, pač pak čez nyh tadle inu hudobije kakor
 čez ene nym perrašene kože. Jap. djañ. ap. 22, 24 za kaj so ony
 čez ñega taku vpili? prid. 1, 2 čez vas vpije nebu inu zemla, čez
 vas vpijejo vse stvary. 145 pridigar vpije čez tu pohujšañe kateru
 ludem daješ. Leon. 35 Leonard je srečno vpil čez staro navado
 ob praznikih delati. Škrb. 1, 140 cel take stvari ktere živlena inu
 občutljivosti nimajo, polne srditosti vpijejo čes grešnika. vpyeñe,
 vpitje: Dalm. 2 mos. 2 nyh vpyeñe čez nyh delu je pred buga
 prišlu. Jap. 2 mos. 2, 23 ñih vpitjé čez dèla je k bogu gori šlu.
 3, 7 sim slišal ñegovo vpitjé čez nevsmileñe tih pergañancov per
 delih. Skriñ. sir. 35, 18 vdove solze tečéjo čez ñe lica doli inu ñe
 vpitje čez tega kateri jih vùn istiska. — žugañe (minae): Jap.
 prid. 2, 24 my vejmo za to strašnu žugañe božje čez te hudobne.
 137 svètu pismu je pólnu tiga nar hujšiga žugaña čez bogastvu
 inu čez te kateri svoje srce na taistu vežejo. — žvekati: Jap.

prid. 2, 38 vsakimu verjameš, kar on čez vero al svojga bližniga žveká. — tako i uz slišati: Bas. 349 aku si kej slišal čez tvojga bližniga, naj tistu v tebi vmrje. Rog. 2, 546 kadar slišal bo ki iz Miklaužam čez se ki kaj špotliviga.

Na dale dolazi čez uz glagole i supstantive kojimi se označuje neprijateljska navala ili spremahe, polazehe, poticahe na navalu u pravom i prenesenom smislu, često mjesto pravilnijega na ili nad. Tako uz: bojovati, boj: Jap. 4 mos. 21, 26 katēri se je čez moabitarskiga krajla bojuval. Skriñ. sir. 29, 17—18 on (dar) se bo čez tvojga sovražnika bōl bojuval kakōr škit inu sulica eniga junaka. modr. 6, 21 cēl svejt se bo z nim čez nevumne bojuval. iz. 29, 7 katēri so se čez Ariela bojuvali. jer. 15, 20 ony se bōdo čez te bojuvali. 21, 5 jest se bom čez vas bojuval. 34, 7 vojskna trūma babilonskiga krajla pak se je bojuvala čez Jeruzalem inu čez vsa mēsta Juda katēre so ostale: čez Lahiz inu čez Aceho. 37, 7 Kaldejci bodo zupet prišli inu se čez tu mēstu bojuvali. zahar. 14, 3 gospod se bō bojuval čez te iste narode. abdija 1 vzdignite se bojujmo se čez nēga. 1 makab. 2, 35 ony so se tedaj čez nē bojuvati začeli. 2, 41 čez vsakiga človeka katēri se bō na sabōtni dan čez nas vojskūval, se bomo bojuvali. Traun psl. 119, 7 se ony po krivim čez mene bojujējo. Schrey 1 kraļ. 20, 1 Benadad se čez Samarijo bojuje. 20, 23 bōlši je de se čez nē na ravnim pōli bojujemo. Škrb. 1, 413 so se z mečam v rokah čez sovražnika bojuvali. boj: Cruc. 5, 516 žolnerje muštrajo poprej, kakor v ta pravi boj čez sovražnika pelejo. Jap. sodn. 20, 24 inu so izraelski otroci na drugi dan čez Benjaminove otroke na boj šli. Skriñ. 1 mahab. 5, 19 nikār se v boj čez nevērnika ne podajta. 5, 39 so čez tebe na boj perpravleni. 2, 32 inu zdajci so na nē šli inu na sabotni dan čez nē boj napravili. Schrey 1 sam. 7, 10 kadar Samuel žgani ofēr darūje, začnéjo Filistējci čez Izraelce boj. 17, 2 tudi Saul inu Izraelci pridejo vkup v terebintovi dolini inu se na boj perpravijo čez Filistejce. (*dobro bi bilo: bojovati se s kim ili zoper koga, proti komu*). — iti (*s prezentom od osnove grede i part. praet. act. od osnove šed*): Dalm. jozve 10 taku je Jozua naglu čez nē prišāl. Cruc. 4, 314 v polski deželi en oberster gre čez Tatarje, eden nēga strelī. 5, 527 po tem je šal čez ta praviga lintvorna. Rog. 2, 26 s. Urih iz tem z drugim folkam šal je čez te Vogre. 503 David en pastir šal je prez vsiga orodja iz samo fračo čez tega grozniga Golijata. Jap. 5 mos. 20, 10 kadar pojdeš čez enu mēstu de bi tō istu nōtēr vzēl, taku imaš nēmu poprēj

myr ponuditi. luk 14, 31 kaj za en kralj ima jiti vojsko pelat zuper eniga drugiga krajla inu se ne vsede poprej inu ne premisli, aku on zamóre z deset tavžent temu pruti jiti kateri z dvajset tavžent čez nega pride? (stsl. mar. grędaštaago sť dvęma desetřma tysaštama na nř). Skriř. pridg. 9, 14 je bilú enu majhinu męstu: en velik kralj je čez to istu prišal. 1 mahab. 9, 8 vzdignimo se, pojdimo čez naše sovražnike, če se bomo mogli čez nę bojuvati. Schrey 1 sam. 4, 1 tudi Izraelci so čez Filistejce na vojsko pruti šli. 12, 12 amonski kralj čez nas gre. 2 sam. 12, 29 na to David vse ludstvu vkup pokliče inu čez Rabato gre. Škrb. 1, 108 David gre čez Golijata. 411 berem de čez Asa je peršló deset krat sto tavžent zamorcov inu vender so bi vdarjeni. — meč brusiti, izdreti, potegniti, vzdignoti: Škrb. 2, 120 megla nečistiga gręha prut nebęsam vstaja inu brusi še zmiram bol čez nas meč božje srditostí. Dalm. ezek. 30 bom moj meč babelskimu krajlu v roke dal de je čez Egipt izdere. Wolf. ezech. 30, 11 svoje meče bodo čez Egypt izdrli. Jap. 3 mos. 26, 33 bom čez vas moj meč vun potęgnil. Skriř. iz. 2, 4 národ ne bo meča vzdignil čez národ (non levabit gens contra gentem gladium.) — nadražiti, nadraževati: Cruc. 1a 39 kateri so te nar neusmileniši trinoge čez taiste nadražili. Skriř. izr. 19, 2 bom Egyptovca čez Egyptovca nadražil (concurrere faciam Aegyptios contra Aegyptios). Schrey 1 sam. 22, 8 je moj syn mojiga hlapca čez mene nadražil. Skriř. pok. 1, 118 aku tebe gospód čez mę nadražúje, naj nęmu óřer dopade. — navaliti: Kreř 2, 173 edni so štimali de vkup čez nega navale. — orodje napraviti: Skriř. 1 mahab. 11, 20 ony so čez nega (grad) veliku vojskniga orodja napravili. (fecerunt contra eam (arcem) machinas multas). — za orožje prijeti: Skriř. iz. 29, 7 kateri so čez nega za orožje prijeli. — postaviti se: Bas. 222 kdur se trdnu ne postavi čez svoje več lejt perrašene navade tiste s korenino vun izruvati, ne bo nikuli stanoviten v dobrih delah. — potegniti, vleči = nem. ziehen: Cruc. 1b 209 Amoniterje čez Galaaditerje so potęgnili. *s dodatkom:* z možmí, vojsko; žolnerščino: kateh. 219 Turak čez nas vleče silno vojsko. Rog. 2, 392 ulekel je iz 300 možmy čez te Madianiterje. Cruc 1, 155 Filisterji z eno veliko vojsko so vlekli čez izraelskiga krajla Saula. 182 general Joab je en krat z veliko vojsko čez svoje sovražnike vlekel. 4, 151 z veliko vojsko je čez nas potęgnil. 159 z eno veliko vojsko so vlekli čez Jozva. 5, 479 z mojo vojsko sim potęgnil čez Amalekiterje. Rog. 2, 388 krajlica iz eno

veliko žolneršino ulekla je čez šouražnike. 494 ulékel je iz žolneršino čez te šouražne zamúrce. — pripravlati, spraviti se: Rog. 2, 181 my nismo prišli le sem tebe požreti, za tú zabstojn se mujaš inu čez nas perpravlaš. Jap. 4 mos. 16, 19 so vso množico čez niju pred vratmi tiga šotora vkup spravili. — puntati, spuntati se, punt, puntañe, puntarstvo: Skriñ. iz. 3, 5 mlajši se bo puntal čez stariga inu nečastliv čez častliviga (tumultuabitor puer contra senem). pok. 1, 71 si se od napuha vnět čez zapovēdi tvojiga stvarnika spuntal. 3, 7 Izraelci so se čez Mojzesa, kateri je bil samu človek, puntali, inu kristjani se čez odrēšenika ečliga svejtá toliku krát púntajo. 3, 108 duh spozná tvoje svēte postave za pravične, ali mesu se čez te iste punta. Traun psl. 106, 11 so se čez božjo besēdo spuntali. Schrey 1 kraļ. 16, 9 čez űega se je spuntal űegov hlapec. Jap. 4 mos. 26, 9 kadar so se čez gospóda spuntali, prid. 1, 118 se je čez bogá spuntal . . űegovu mesú se je spuntalu čez duhá. 2, 44 boleče čutenē tē duše kateru se čez tega spunta kateri se ji ne zdy pošten. 72 moremo naše mesu s postam kaštigati, kadar se hoče čez našo dušo spuntati. 134 za tó je bil naš prvi oče kakòr hitru se je bil čez bogá spuntal, k enimu vbógimu stanu obsojen. Škrb. 1, 108 angeli prevzētni so se v nebesih čez Jezusa spuntali, 139 grešnik se nezvesto čes űega (boga) spunta. 2, 97 se spuntat čez božjo postavo. 229 prazen nič si se spuntal čez nar vikšiga. 246 sim se spuntal čez nar vikšiga. punt: Dalm. 2 kraļ. 14 ony so čez űega sturili en punt. Cruc. 1b 10 en punt čez űega so bily začeli. 2, 180 kadar bog ga je bil za izraelskiga kraļja postavil, űega lestni syn Absolom en punt po celim krajlevstvi čez očeta obudi. 4, 142 Eduardus je mislil taisti dan en punt čez űega obuditi. Ravn. zgod. 1, 186 Absolon gre v Hebron pa velēk punt navozlá čez očeta. puntañe: Skriñ. pok. 3, 117 koliku krat so Izraelci za volo hudobniga puntaña čez te, gospód, v strašne stiske pēršli. puntarstvo: Cruc. 2, 509 puntarstvo je obudil čez malikovajne. pa tako i puntarsk: Skriñ. iz. 41, 12 možē, čez te puntarske, bós jiskal al ne našal (quaeres eos, et non invenies viros rebelles tuos, što Esz poñemčuje: suchen wirst du sie, aber nicht mehr finden die mit dir hadern). — na rajži: Rog. 2, 265 menil je te puntarske Danj rje zupet pod se správit, na mórju na rajži čez te iz eno veliko žolneršino mogel se je u tem morju te smrti podureči. — roko obrnóti: Dalm. psl. 81 bi hotil mojo roko čez nyh zuprnike obrniti, i Traun 80, 15 bi bil jest kmalu čez tē kateri űega stiskajo mojo rokó

obrníl, Luter: wollte ich meine hand über ihre widerwärtigen wenden, Esz: bald wollte ich wider ihre dränger meine hand wenden). — sulico povzdignoti: Schrey 2 sam. 23, 18 kateri je svojo sulico čez try stu povzdignil inu nę pobil. — štritati, štrit, štritaňe = něm. streiten, streit: Bas. 113 se je sam čez se štrital. 119 gđur se sam čez se štrita, h timu premagaňu le polovico svoje močy pervzame, 224 se srěnu štritat čez pregrešne navade. Rog. 2, 461 trje šauražniki štritajo se čez nas brez vsiga nehajna. 528 štrital se je on čez use naspodobne fantazije. Vojska 40 božja vola inu ta životna vola se močnu štritata čez to zgruno ali pametno volo tiga človeka. 42 kir bi imeli iz uso močjo le čez te hude žele inu nagnene se uzignit inu štritat. 56 je potrebnu se štritat čez to lastno lubezen (i 58 59 62 65 135 204 208 228). štrit: Vojska 116 na svetujem ti pak čez taiste sovražnike štrit držati kateri niso tebi nadležni. — štritaňe: Vojska 9 k zadoblenu svetusti se imaš v enu srěnu inu stanovitnu štritaňe čez tebe samiga podati. 44 take hude skušnave žiher inu nucnu obudiš zavolo štritaňa čez nę. 49 v tim štritaňu čez te skušnave bodeš skušen inu močan postal. — teči: Cruc. 5, 527 srěnu so (psi in k oň) čez nęga (lintvorna) tekli. — upirati se: Škrb. 1, 476 zdaj se morem čez jezo vpirat. — vagati (= něm wagen): Cruc. 4, 162 ty kateri blizi Dunaja se znajdejo, so preveč slabi čez eno tako veliko vojsko vagat. — vdariti: Krej 2, 210 potle je edan egipski cuprník prišal v judovsko deželo inu je trideset tisuč mužy dvignil inu spravil inu nih je peľal po pusčavi ter je prišal ž nymi k tej oleskej gori, da v naglem čez Jeruzalem vdari inu Jude od rimske gosposčine oslobodi (može biti i po 4). vojskovati (se), vojska, vojskovaňe: Dalm jer. 34 kadar je babelskiga krajla vojska vže vojskovala zuper Jeruzalem, inu čez ta druga judovska města. Kast. 17 vojskuj čez tvoje hude navade. Cruc. 1a 5 zapovej zvezdom de se imajo čez Sisara vojskovati. 9 v tim kir my nemu se v punt postavimo inu orožje tih grehov vzamemo meneoč čez nęgovo mogočnost se vojskovati, bug vener je taku dobrutliv de nas za myr prosi. 1b 212 se ne moreš več čez mene vojskovati. 2, 48 kača se bo vojskovala čez eno žensko peršono. 196 lahu se vojskujemo čez naše očitne inu skrivne sauražnike. 236 gđu vmej nami bđ taku preprost inu zanikrn de se ne bo srěnu inu stanovitnu vojskoval čez hudiča, mesu inu svit? 286 bug čez le te puntarske grešnike se bđ vojskoval. 423 glihi viži naš peklenski sauražnik čez nas se vojskuje. 4, 25 ge-

neral Gedeon je bil vkupaj spravil dva inu trydeset taužent žolnerjov, s katerimi se je hotel čez Madijaniterje vojskovati. 30 srčnu se vojskujejo čez te paklenske sauražnike. 37 trobente drugim srce dado čez sauražnike se vojskovati. 94 pojdem se vojskovati čez Faraona. 108 žolneri kadar so blizi eniga turna, le ta teistom da srce inu moč se čez sauražnike z veselam vojskovati. . . z veselam se vojskujejo čez vse težave. 163 Sampson sam se je vojskoval čez 3000 Filisterjov. 5, 383 imamo my se vojskovat čez hudiča inu naše hude žeje. Bas. 52 vojskuj se čez skušnave. Rog. 2, 333 nega tovarši vojskuvali so se čez Luciferja inu nega tovarše, Lucifer pak inu nega tovarši vojskuvali so se čez Michaela inu nega tovarše. . . Skuz ú eno miro mòremo u orožy stati inu se vojskovati adversus mundi rectores tenebrarum harum čez Luciferja inu čez nega peklenske tovarše. 464 pole kaj za ene škodljivosti je lakomnost, iz katéro vojskuje se ta svejt čez tega ubogiga človeka. 505 Katarina srčnu se je vojskovala čez tega grozniga doujaka cesarja Maksimina. Vojska 132 se vojskuvati čez grešnu nagneñe. Poh. tschup. 46 katir be se imel čez ta svejt vojskovati, svejt zagovarja. Boln. 44 de bi še tolku peklenskih duhov se čez tebe vojskuvalú, taku vunder na bodo čez tebe nič premogli. 113 slab inu nepremožen sim jest brez tvoje gnade čez tega peklenskiga suražnika se vojskuvati (i 127 132 135). Gol. 11 le te same čebelle se vojskujejo čez svoje sovražnike. Skriñ. sir. 4, 33 bóg se bóde za te čez tvoje sovražnike vojskuval. iz. 19, 2 vojskuval se bo brat čez brata inu prijátel čez prijátla, męstu čez męstu, krajlęstvu čez krajlęstvu. 37, 9 on je vùn šal se čez te vojskúvat. 41, 12 kakòr nič bódo ludje katęri se čez te vojskújejo, 63, 10 on se je čez ñe vojskòval. jer. 37, 9 katęri se čez vas vojskújejo. 1 mahab. 5, 3 Judaz se je čez otroke Ezava v Idumęji inu čez te katęri so v Akrobatani bily vojskúval. Traun psl. 35, 1 vojskúj se s timi katęri se čez mene vojskújejo. 3 ñih veliku se čez mene vojskuje. Jap. 2 mos. 14, 25 gospod se na mejsti ñih čez nas vojskuje. 5 mos. 2, 19 varuj se de se čez ñe ne vojskuješ. prid. 2, 43 čez le to pošast, čez le to sovražnico človeškiga róda sim jest danàs prišal se vojskovat. Schrey. 1 sam. 28, 15 Filistéjci se čez me vojskujejo. Wolf. dan. 10, 20 zdaj se bom vrnil de se čez poglavarje Perzijánov vojskújem. Red. 185 katire si se srčnu čez tega hudiča vojskuval. Škrb. 1, 10 čez lestna naturo srčno se vojskvati. 77 so se čes Madianitarje vojskváli. 154 bo se čes soje nagneñe vojskval. 452 grebi zoper s.

duha se čez nar večí lastnosti samiga boga vojskujejo. 2, 15 vojskvat se so vso skrbjo inu mujo čez nečistiga duha. 87 al nas ne vabi pod svojim bandirjam vojskvati se čez negove inu inu naše sovražnike? 110 dokler sim na svejtu, se bo svejt čez mene vojskval. Ravn. zgodb. 1, 95 bog se vojskuje za ne čez nas. vojska: Cruc. 2, 125 en krat vleče svojo vojsko čez le tu veliku inu žlahtnu mestu Jeruzalem. 204 Henricus engelenderski kralj je vojsko pelal čez firšta balvacenskiga. 5, 80 Constans je vojsko pelal čez firšta Abulana-rija. Bas. 236 zunej vojske čez soje sovražnike. 252 tebi je zapo-vedal bog de b' vojsko vižal čez hudiča. Rog. 2, 307 pelal je Heraclius eno vojsko čez tega spomneniga ajdovskiga krajla. 332 pelal je on vojsko čez Spartanarje. Jap. 1 mos. 14, 1—2 pèrgo-dilu se je de so vojsko začeli čez Bara sodomitarskiga krajla, inu čez Bersa itd. 2 mos. 13, 17 de bi se kjè ludstvu ne skàsalu, kadar bi vidilu čez sebe vojske vstati. Skriñ. 1 mahab. 8, 24 aku se čez Rimce ali čez vse ñih továrše pod celo ñih gospóšino popred vojska vzdigne, bo judovsku ludstvu na pomoč prišlu. Škrb. 1, 455 de bomó po končani vojski čez svejt, mesó inu hudiča krono večne časti zadobili. 2, 87 ko b' pozemelski kralj soje podložne povabil na vojsko čez sovražnike. vojskovañe: Boln. 149 vojskovañe čez vse skušnave tega peklenskiga suražnika. — vstajati, vstati: Dalm. 5 mos. 28 ta ptuji kir je per tebi bo čez tebe gori vstajal. luk. 21 en folk bo gori vstajal čez drugi inu enu krajlestvu čez drugu. Jap. mark. 13, 8 en narod bó čez naróð gori vstal inu krajlestvu čez krajlestvu (*ἐπερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν* exsurget gens contra gentem et regnum super regnum. Dalm. en folk bo zupàr ta drugi gori vstajal inu enu krajlestvu zupàr tu drugu, a stsl. mar. vŕstanetŕ jèzykŕ na jèzykŕ i cèsarŕstvo na cèsarŕstvo, i Küz. gori stáne národ na národ i králevstvo na králevstvo. (3 mos. 10, 6 ne strgajte vaših oblačil, de kje čez vso mnóžico srd ne vstane). luk. 21, 10 en narod bo čez narod gori vstal inu enu krajlestvu čez krajlestvu. 291 (mat. 12, 42) krajlica od poldneva bo na sodni dan čez to rodovino gori vstala. — vsuti se: Jap. djañ. ap. 16, 22 tu ludstvu se je čez niju vsulu (Küz. vküp se je spravilo prouti ñima). zoperstañe: Kemp. poduč. 5 sturiti de tvoja vola tudi v zuperstañu čez vse pregrešnu nagneñe utrjena bode. Vojska u podučèñu: v srčnim zoperstañu čez use pregrešnu nagneñe utrjena postane. — vzdvignoti, povzdvignoti, vzdvigati, vzdvigovati se: Krej 2, 7b kadar je Kristus sam bog moj

brat, kaj se boym hudiča, smrti, grehov, pakla inu kaj se kuli more čez me zdignit? 2, 64a za to se ravno kakor negov vladatel hudič čez boga vzdiguje inu stavi. Dalm. riht. 8 vstani ti gori inu se čez naju vzdigni. 9 se je on čez ne vzdignil inu je ne pobil djañ. ap. 16, 22 folk se je čez nu vzdignil. Kast. 108 jezik se vzdigne tudi čez te nar svetěše ludy, inu nym nyh svetu živeñe brye. Cruc. 1a 13 želiš de bi nihdar več se čiez tebe ne uzdignil iz svojo mogočnostjo? 109 potrebnu je de tvoje mesu s postom noter držiš, de se čez zapuvid božjo ne vzdigne. 1b 46 vidimo de nebu, zvezde, luft, zemla, ludje, vejter inu hudič so se čez nas vzdignili. 111 močnejši se bodo čez vas uzdignili. 2, 44 greh je taisti Jonas, čez kateriga nebu inu vsi elementi se so vzdignili. 270 nigdar hudičy se nejso bily močnejši uzdignili čez eniga človeka kakor čez Joba de bi ga u greh perpravili. 4, 155 suvražniki so se čez nas vzdignili. Bas. 27 ti si se uzdignil koker en puntar čez tok velikiga inu mogočniga boga. 271 jest se bom uzdignil čez tebe. 368 čez to povele božje se je Saul uzdignil s svojo vojskò čez ta neverni folk. Rog. 2, 42 po tem kir Olybrius pèr ti s. divici nič ni mógel oprávit, uzdignil se je čez nò sam ta paklenski satan. 237 kadar je Kain brumnost tega nedolžniga brata vidil, uzdignil se je čez nega. 393 Ursula stopila je ta prva iz barke inu za nò vsi ta drugi, čez katère uzdignili so se kakòr eni levi ty hudobni šouražniki. 574 ta navošlívost bila je taista katéra pergnála je tega hudiča de uzdignil se je čez tega človeka. Vojska 43 kadar se ta životna vola uzigne čez to pametno. 52 čez tvoje hudu nagneñe se uzigni. 57 ti sovražniki se čez te dalej z večí gvaltjo uzigniejo. 116 sovražniki imajo ob svojm času čez te se uzigniti. Boln. 21 kir se ta hudi suražnik tedej nar več čez nega vzdigne. Jap. 1 mos. 4, 8 kadar sta bila na póli, se je vzdignil Kajñ čez svojga brata Abelna inu ga je ubyl. 3 mos. 26, 28 se bóm tudi jest čez vas v sovražnim srdi vzdignil. 5 mos. 22, 26 kakor se en razbojnik čez svojga brata vzdigne. 28, 7 sovražniki se čez tebe vzdignejo. mat. 10, 21 otroci se bodo vzdignili čez stariše inu jih bodo vmorili. mark. 13, 12 otroci se bodo vzdignili čez stariše (ἐπανάστησονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς consurgent filii in parentes. Lut. die kinder werden sich empören wider die eltern. Küz. prouti stane deca roditelom. Dalm. otroci se bodo starišom zupèr stavili. a stsl. mar. вѣстанатъ ѿдѣа на родителѣ). prid. 2, 43 za to se pa tudi vse čez jèzo vzdigne. 49 čez napuh inu prevzèt-nost se my móremo vzdigniti. 94 čez hudobijo tę nečístosti se bom

jest v le tim govorjeŋi vzdignil. 162 pač prav se ta kronani prerok čez vas vzdigne ker pravi: . . 316 kateri se taku ferbežnu čez resnico tvojga evangelija vzdignejo. Traun psl. 77, 21 Srd se je čez Izrael vzdignil. Skriŋ. iz. 3, 5 ljudstvu se bo vzdignilu: človek čez človeka, sledni čez svojga prijatla. jer. 12, 6 tudi tvoji bratje inu hiša tvojiga očeta so se čez te vzdignili. mih. 7, 6 syn zasramuje očeta inu hčy se vzdigne čez svojo mater, sinčha čez svojo tašo. sir. 26, 6 kadar se ljudstvu čez koga vzdigne. pridgar 4, 12 kadar se kaki močnejši čez eniga vzdigne, dva nemu zuper stojita. vis. pes. 1, 5 otroci moje matere so se čez me vzdignili. pok. 1, 128 potaptal bóm vse kateri se bódo čez me vzdignili. Wolf. ezek. 38, 3 jest se čez te vzdignem. Schrey 1 sam. 24, 8 David pogovory svoje možę inu nim ne pusty de bi se čez Savla vzdignili. Škrb. 1, 512 čez taciga slabovirnika se sovražniki vzdignejo. 2, 49 bog je zapovedal Savlu de imá orožje vzėti inu se brez odlášaŋa čez Amalečane vzdignit. 144 hudič se čez nas vzdigne. 229 to de se je kdej čez boga vzdignil, ne more pozableno biti. 231 se vzdignejo čez te strupeni, opravlivi jeziki. 234 moremo premagat, ko b' se tudi cela peklenska móč čez nas vzdignila. Dalm. 2 hron. 21 Joram se je povzdignil čez svojga očeta krajlestvu. jer. 48 ona se je čez gospuda povzdignila. Rey 38 te žele téga mesa so se kmalu čes te žele téga duha al te duše povzdignile. Kreľ 2, 213b povsod se zdvigajo edni ljudje čez te druge, edno kraľevstvo čez to drugo. Škrb. 1, 476 počutki se čez nas zdvigajo. Trub. psl. 13 koku dolgu se bode muj sovražnik čez me vzdigoval? (stsl. sin. do kolê vŋznesetŋ sje vragŋ moi na mję). Trub. kateh. 158 vse jezike kir se čez te vzdigujo hočeš cilu iztrejbiti. Kreľ 1, 79b so se edan čez družiga vzdigovali. Bas. 35 si se s timi vzdigval koker en puntar čes samiga večniga boga. Rog. 2, 243 čez to (krotkust) vzdigujejo se usi jezni, srdyti, masčuvavci. Vojska 141 kadar se čez nas tugenti zuprne žele uzigujejo. 175 srčnu zuper stoj timu kateri čez tebe se uziguje. Jap. sod. 12, 3 kaj sim pregrešil, de se čez mene takú vzdigújete? Traun psl. 12, 3 kakú dólgu se bó mój sovražnik čez mene povzdigoval? 17, 40 si tem kateri se čez mene vzdigujejo, pred mano nogę podbil. 58, 2 sturi me prostiga od tčh, kateri se čez mene vzdigújejo. Škrb. 2, 26 grešno poželéne se ne bo moglo čez nas vzdigovati. — vzdignoti peto: Jap. joan. 13, 18 kateri z mano kruh je, ta isti bo svojo peto čez mene pozdignil (levabit contra me calcaneum suum. Küz. prouti meni. stsl. zogr. vŋzdignetŋ na me pęta).

— vzdignoti roko: Dalm. sir. 36 vzdigni tvojo roko čez te ptuje Škriñ. ib. 36, 3 vzdigni tvojo rokó čez ptúje ludstva. Traun. psl. 105, 26 takrat je on svojo roko čez ñe vzdignil de bi jih v pušavi pobil (Dalm. 106 je gori vzdignil svojo roko zupèr ñe. Trplan 105 je prizdigno ramou svojo prouti ñim, stsl. sin. vřzdviže raka svoja na nje). Škriñ. sir. 48, 20 on je svojo rokó čez ñe povzdignil. pok. 3, 6 uzdigni tvojo roko čez ptuje ludstva. *sравни*: roko istegnoti kod 4) a). — zarotiti, zrotiti se: Bas. 386 kateri so se čez te ukup zrotiti. Traun psl. 101, 9 moji sovražniki so se čez mene zarótili. Škriñ. pok. 3, 24 kateri so mene sicer hvalili, so se čez mene zarótili. — zbrati se, zbirati se: Trub. mat. 27 vzamo Jezusa k sebi v to rihtno hišo inu čez nega vkupe zbero vso nih družbo. Dalm. djañ. ap. 4 ony so se risničnu vkup zbrali čez tvoje svetu dete Jezusa. Jap. ib. 4, 27 rěsničnu so se vkupej zbrali v le tim męsti čez tvoje svętu dete Jezusa. Škriñ. jer. 7, 20 moj srd inu moje razsrdeñe se zbęra čez to męstu, čez ludy, čez živino, čez drevje v deželi, čez zemle sad. Traun psl. 30, 14 ony se čez mene vkup zbęrajo. 34, 15 gajžle so se čez mene vkup zbrale. Wolf ezech. 16, 34 bóm ñe od vsih strany čez te vkupaj zbral. *tako i*: spraviti: Dalm. mat. 27 tedaj so vzeli Jezusa k sebi v rihtno hišo inu so čez ñega vkup spravili vso množico.

U kajkavštini.

uz biti: Zagr. 1, 96 ako bog za nas, gdo bude čes nas (si deus pro nobis, quis contra nos?) 2, 113 ako je Marija za nas, gdo bude mogel biti i podignuti se čes nas? — govoriti: Zagr. 1, 67 oh ter čes kakove grešnike mogel je ostreje s. apoštol govoriti nego čes ove govori? 344 koja peklenska potrahta ni drugo nego prokleti ogovor, mrmrañe ili morguvañe proti bližñemu svojemu rođen od odurne baburde nenavidnosti, koji na jen krat tri vsigdar rani: naj prvo svoju dušu, potlam pak i onoga kóji rad ogovore posluša; onoga pak čes koga govori, rani nemilo i vmarija 345 čes ñega govoreči čini ga pri ludeh menšega vu preštimañu. 355 govoreči nekaj (*sestra*) čes Mojžeša gosp. bog je ju kaštigal s smrdlivum gubum. 377 ako ravno znamo da se ovde ali onde čes nas govori, ne moramo pojti poslušat. — jezik brusiti: Gašp. 3, 186 čez boga jezik brusite. — kričati: Zagr. 1, 165 kaj bi gdo rekel da bi videl kojega človeka vu jednom stekelcu ponašati presvetu krv Kristuševu po varašu ter dojdúci na pijac bi pred vsem

luctvdm očito ovu krv vu blato hitil i svojemi nogami poteptal? ne bi li vsi na ves glas čes nega kričali: ah nevernik, ah pogan, ah židov, ah beštija à ne človek! 5b 138 je čul prodekatore kričati i karati čez one grehe. — mrmrati: Zagr. 1, 354 koja je inala navadu čez druge mrmrati. Gašp. 3, 186 mrmrate čez mašnike i duhovne pastire. — povedati: Zagr. 1, 353 ako si ti kaj povedal čez bližnega tvojega kaj si ga videl činiti ali pak od drugeh čul povedati, dužen si pred one poiti pred kojemi si govoril i izpričati. — tužiti se, tužba, kverela: Zagr. 1, 473 niti se mora tužiti čes koga drugoga. Gašp. 2, 447 nigdar se čez muža kak druge znadu ne tužila. Zagr. 1, 403 on bogati človek čujuči tužbe čes špana svojega dozva ga pred se. 2, 200 kakov zrok mora biti da vezdašne vreme čuju se tulike vsaki dan tužbe čes coprije? kverela: Zagr. 4, 8 vu koji van... velike knige na prvo donešene (su bile), vu kojeh knjigah bile su zapisane vse pregreške i querele čes krivce. *Ali se ovo može i drukčije tumačiti.* — *Za time mjesto običnijega na uz:* oboriti se: Zagr. 1, 99 ako celi šeregi čes mene se obore, ja se budem ufal vu te. — podignuti se: Zagr. 1, 160 od kojega je bil nagovarjam da bi se čes jednoga svojega bogatoga hercega podignul. 2, 97 ako se podignu celi šeregi neprijatelov čes me, ne bude se bojalo niti strašilo srce moje. — vudreti: Gašp. 4, 134 kada bi Abraham začul svojega strica Lota vlovlenoga i v sužanstvo odpelanoga, vstane gori, vzeme sobum 318 svojeh hižneh junakov ter ž nîmi čez četiri neprijalske kraje i viteze nîhove vudre i srečno oblada. — *slično i uz:* jaj ili proklectvo dati, postaviti: Zagr. 1, 12 prvo nego sudec ovo proklectvo bude daval čes one nesrečne duše, obrne se na desnu stranu. 288 ov jaj, koga Kristuš čes spačlivce daje, spodoben je onomu koga je čes nesrečnoga Judaša bil dal. 1, 165 ne bi li cirkveni poglavari čes takvoga proklectvo postavljali? (*sravni 4*).

Kad se opazilo da nemački gegen znači črez, onda mogle su nastati izreke kao: grozoviten čez kaj = nem. grausam gegen etwas: Bas. 432 kateri se grozoviten skazeš ne čez mrtvu truplu, ampak čez duše tvojih starišov. — oster čez kaj streng gegen etwas: Jap. prid. 1, 89 spovedniki vsi se nîmu čez le ta grêh preojstry zde. — slep čez kaj blind gegen etwas: Jap. prid. 2, 317 tisti madeži inu maroge, čez katere smo slepy bily, pridejo po času na dan. — soraštvo čez kaj hasz gegen etwas: Bas. 477 v sovražtvi čez svojga bližniga. Jap. 5 mos. 19, 6 ny čez tiga vbytiga obeniga sovražtva poprej imel. Škrb. 2, 200 kar bi mu

blo moglo per Saulu lubezen zadobiti, je vžgalo čez nega nar veči sovražtvo. 2, 205 Saul je oblubil de hoče vso zoprnost, vse sovražtvo doli djati, ktero je imel čez Davida. 2, 200 hudobija sovražtva bi še ne bla popolnoma ke b' ostala samo v srcu inu v besedah, al kar je nar hujši, je to de sovražtvo, ktiro se ima čez bližniga, se tudi v djanu spoznati inu občutiti dá. — zaničevanje čez kaj verachtung gegen etwas: Škrb. 1, 169 od začétka je blo le eno norčljivo zaničevanje čez nektére navade katolíške cirkve, čez eno al drugo vírno resnico, al kmalo pride iz tega špotljivo posmehvanje. — nevoľa, nevoľen biti, zoprnost unwill, widerwärtigkeit gegen etwas: Trub. mark. 10 kadar tu ty deset zaslíjšjo, začno biti nevulni čez Jakoba inu Johaneza. Škrb. 1, 505 zoprnost ktiro čez bližniga imate vam ogrení jed inu pijačo. 2, 194 povejte al ni to do konca hudobno kazat zoprnost inu nevoło čez bližniga? 2, 199 zoprnost ktiro imáš čez bližniga ti vse negove déla s črnim zmala. — tako možda: dobrotliv čez koga wohlthätig, gütig gegen jemand: Dalm. (i Jap.) luk. 6, 35 on je dobrutliv čez nehvaležne inu hudobne, ali to će biti prema lat.: benignus est *super* in gratos et malos, i prema Luterovu prijevodu: er ist gütig *über* die undankbaren (Trub. ima pruti = gegen, Grk ima: χρηστός ἐπὶ τοὺς ἀχάριστους, a prema tomu stsl. благъ на невъзблагодатныя) i Dalm. rim. 10, 12 gospud je bogat čez vse biće prema Luterovu: reich *über* alle.

Akuzativ uz črez znači 4) ono na što ili nada što nešto dolazi zgora dole na negovu goru ili vašku stranu tako da ono na ovo kao naleže obuhvativ je od jedne do druge strane pa se može ticati ga ili ne ticati. Ta je poraba s neznatnim izuzetkom stegnuta na kraňsku slovenštinu, kamo je ušla iz nemštine prema *über* mjesto domačega na ili nad. Gdje je grč. ἐπὶ ili lat. *super* u nemačkom prevedeno riječju *über*, uzimali su kraňstinom se služeći pisci črez, dočim staroj slovenštini i ugarskomu prevodiocu novoga zakona Küzmiću i prevodiocu psalama Trplanu rabi na ili nad, n. pr. math. 26, 7 προσήλθεν αὐτῷ ὡς γυνὴ ἀλάβετο τὸ μύρον ἐξ οὐσας βραχυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, effudit *super* caput ipsius, to prevodi stara slovenština assem. zogr. i mar.: vъzliē na glavą ego, Küzmi.: vō je vlejála na glávo negovo, kajkavac Prvizović (muka i smrt Kristuševa 1764): zleje ju na glavu negovu, pa tako i Truber: vlije na nega glavo, i Dalm.: je na negovo glavo izlyla, jer ima Luther: gosz es *auf* sein haupt; ali Japel: ga je čez negovo glavo

izlyla, i List. cel.: mazilu je ona nemu čez glavo ulila. — matth. 5, 45 τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροῦς καὶ ἀγαθοῦς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους, qui solem suum oriri facit *super* bonos et malos et pluit *super* iustos et iniustos prevodi assem. zogr. i mar.: slъnce svoje sičetъ na zъbi i blagъ i dъzditъ na pravъdnъiję i nepravъdnъ(ję), Küz.: sunce svoje gori shajati čini na hude i dobre i dá dežďž na pravične i nepravične, ali Trub.: on sturi suje sonce vzhajati čez te hude inu čez te dobre inu pošle ta dež čez pravične inu čez krive, po *Luterovu prijevodu*: er lässt seine sonne aufgehen *über* die bösen und *über* die guten, und lässt regnen *über* gerechte und ungerechte, pa tako ima čez i Dalm. i Japel. itd. *Neki primjeri koji će se ovdje navesti mogli bi se smjestiti pod 3) a i drugdje.*

a) u pravom smislu.

Ovdje ne mora da je sve latinizam ili germanizam, naročito onda ne kad dolazi što na što doduše zgora dole, ali očividno pravcem s jedne na drugu stranu. Neki tuj navedeni primjeri mogu se možda bolje tumačiti po onom pod 1). Tako dolazi čez uz verba kao:

dežiti deževati, dež toča ide gre lije: Trub. psl. 11 on deži čez te nevernike te štrike, ogen, žveplu inu točni vejter. 78 inu je dežil čez nee mesu koker prah inu ptyce koker pejsek tiga morja. Krel 2, 104b kateri pusti dažiti čez pravične inu nepravične, 1, 69 on hoće dažiti čez neverne bliskahe, ogajn inu žveplu. Dalm. psl. 11 on bo čez nevernike pustil dežiti blisk, ogin inu žveplu. ezek. 38 hočem pustiti dežiti ploho s točo, ogin inu žveplu čez nega inu čez negovo vojsko inu čez ta velik folk kateri je ž nym. mat. 5 on pusty dežiti čez pravične inu nepravične. Jap. 1 mos. 19, 24 tedaj je gospód od gospóda pustil dežiti čez Sodomo inu Gomoro ogjin inu žveplu od nebes. mat. 4, 45 on dežy čez pravične inu nepravične. List. cel. 283 kateri dežuje čez pravične. Šerf pred. 2. 66 da dež iti kres pravične no nepravične. Dalm. 2 mos. 9 toča pojde čez vso egyptovsko deželo, čez človeke inu čez živino inu čez zele na puli. Jap. 2 mos. 9, 22 stegni tvojo rokó pruti nebu de toča gre po čeli egyptovski deželi čez ludy, čez živino inu čez vse zelehe na póli. jak. 5, 17 i prid. 2, 101 on je molil eno molitu, de bi čez zemlo dež ne šal. 1 mos. 7, 12 čez zemlo je štirideset day inu štirideset nočy dež bil. — djati, devati: Jap. 4 mos. 4, 12 vse posode imajo v eno višnovu ogrinalu zavyti inu čez tó eno odejo iz jazbičovih kóž djati. 2 kor. 3, 13 je Mójzes enu zagrinalu čez svoj obraz djat. 3, 15 je zagrinalu

čez njih srca djanu. djañ. ap. 19, 21 so tudi rute od ñegoviga života potú inu opasivnice čez bolehtne ðevali. Nar. pes.: zelen kolter bil čez ñ djan. — iti (složeno s prijedlozima, s prezentom od osnove grede, i part. praet. act. od osnove šed): Trub. mat. 3 je vidil tiga duha božyga glih koker eniga goloba doli gredoč inu prideoč čez ñega. Krel 1, 25b čez kateriga budeš videl doli gredoč tiga duha, ta je. Dalm. jez. 54 Noahove vode nemajo več čez zemlo pojti. jon. 2 vse tvoje vodé inu valovi so šli čez mene. joan. 1 čez kateriga boš vidil tiga duha doli gredočiga. Bas. 102 kateri pus'y sonce gori jiti čez hude inu dobre. 228 s. duh je prišal očitnu čez Kristusa kadar ga je s. Joanez krstil. Jap. joan. 1, 33 čez kateriga boš ti vidil duhá doli priti. mat. 5, 45 on pusty svoje sónce gori jiti čez hude inu dobre. Red. 142 perpustiš de to sonce gor grede čez te pravčne inu čez te grešnike. 258 (u prilič:) ti sonce pravice pridi gor čez mene. Škrb. 1, 202 tudi čez Jezusa je peršal s. duh v videoči podobi le v pušavi. 439 s. duh ravno na donašni dan je peršal čez apostelne božje v podobi gorečih jezikov. Šerf predg. 2, 280 tisti kres kerega boš ti vidil svetega dyha dol priti no na ñem ostati, toti je. 2, 66 svojo sunce krez dobre no hyde gor iti da. — iz-, raz-, v-, zliti: Dalm. 2 mos. 29 oļe tiga mazila boš ti čez ñegovo glavo vlyl. Jap. 3 mos. 8, 12 le to (oļe) je tudi čez glavo Aarona zlyl de ga je pomazal. 4 mos. 19, 17 ony imajo tekóče vode v eni posodi čez ñega (člověka) vlyti. mat. 26, 7 je k ñemu perstopila ena žena katera je iměla eno kamnitno pušico dragiga mazyla inu ga je čez ñegovo glavó izlyla. mark. 14, 3 je to pušico razbila inu ñemu čez glavo izlyla. apokal. 16, 10 ta pěti angel je izlyl svojo kupico čez sědež tē zveríne. List. cel. 347 mazilu je ona ñemu čez glavo ulila. — iz-, raz- stegnoti: Trub. psl. 60 čez Edom bom muj čeul istegnil. 108 moj čevel bom čez ta Edom istegnil. mat. 12 istegne sujo roko čez suje mlajše (Lut.: und rechte die hand aus über seine jünger). Dalm. 2 mos. 7 kadar bom moja roko čez Egypt istegnil. 14 istegni tvojo roko čez murje. jez. 23 on je svojo roko stegnil čez morje. 19 istegni tvojo roko čez egiptovske vodé, čez nyh potoke inu reke inu jezera inu čez vse ker kuli vodo imajo, de kry postano. 20 Aaron je stegnil svojo roko čez te vodé eze. 25 jest hočem moja roko stegniti čez Filisterje. 2 sam. 24 kadar je ta angel svojo roko bil stegnil čez Jeruzalem de bi jo končal, je grevalu gospuda. 1 bron. 22 inu je vidil gospodniga angela stoječ med nebom inu mej zemlo inu en nag meč v ñegovi

roki istegnen čez Jeruzalem. psl. 136 kateri je zemlo čez vode restegnil. jez. 14 inu je istegnena roka čez vse ajde. jer. jest hočem mojo roko čez te istegniti. mat. 12 inu je stegnil svojo roko čez jogre. Rog. 2, 184 ta kir bil se je tega podstopil, zdajci stegnil je bog svojo s. rokò čez nega. 360 perkazal se je nemu Kristus u podóbe eniga serafina, kateri dve peretnice držal je istegnene čez glavo. Jap. 2 mos. 7, 19 stegni tvojo rokó čez egyptovske vode inu čez njih reke de se v kry prebrnejo. mat. 12, 49 on je svojo rokó stegnil čez svoje jógre. Skrin. jer. 48, 40 sovražnik bo kakòr postojna letil inu svoje perute čez Moaba iztegnil. 1 makab. 6, 25 ony niso samu čez nas, ampak tudi čez vse naše pokrajne rokó iztegnili. Wolf ezech. 25, 16 jest bom iztegnil mojo roko čez Palestine (ego extendam manum meam super Palaestinam). Leon. 28 je en golob letal nad šotorjam, kateri je čez pridižnico bil raztegnen. List. cel. 324 tedaj so vsi jiskali nega popasti, ali nihče ni rok čez nega stegniu. Skrb. 2, 243 mati je meč čez nedolžno dete stegnila (= umorila je je, i drugi ovih primjera kazani su više u prilici). — kapati: Dalm. 2 sam. 21 Ripca je vzela en žakel inu ga je prevrnila na eno skalo v začetku žetve dokler je voda čez njih iz nebes kapala. — leči, vleči se: Dalm. 5 mos. 24 nemaš leči čez negovo zastavo. Jap. djañ. ap. 20, 10 mladenc je iz tretjiga poda padel inu je bil mrtú gori vzdignen. U temu je Pavl doli šal inu se je čez nega doli vlegel (ἐπίπεσεν αὐτῷ Trub.: pade vrhu nega). — mahnoti: Rog. 2, 564 stegnil je svoj meč, inu je mahnil čez Malchusa. — metati: Skrin. jon. 1, 13 možje so veslali de bi breg dosegli, ali niso mogli, zakaj morje je divjalu inu čez ne (ἐπ' αὐτοῦς) valóve metálu. ovako i vréči: Dalm. ezech. 12 hočem mojo mrežo čez nega vrejši. 32 jest hočem mojo mréžo čez te vun vrejši. dan. 7 hočem jest mojo mréžo čez ne vrejši. — nasloniti: Cvet. 6 Bredka mrtva je ležala, ženin čez no se naslonil, pri ti priči dušo pustil. — nositi: Trub. djañ. ap. 19 od nega telesa te antvile inu kolery so se čez te bolnike nosili. — otresti: Dalm. djañ. ap. 13 so prah odtresli od svojih nug čez ne (po Lutheru: sie schüttelten den staub von ihren füßen über sie, ἐπ' αὐτοῦς, a vulgata: in eos). — padati, pasti: Trub. psl. 133 rosa pade od tiga Hermona čez te hribe sionske (Dalm.: na sionske gore, Traun: na hrib Sion. Trpl.: na sionske goré). 140 živu ogele bo čez me padalu. Dalm. 2 mos. 14 voda zupet nazaj pade čez Egypterje, čez njih kula inu jezdice. 2 mos. 15 gospud je pustil murje čez ne pasti. 3 mos. 26 ima eden čez dru-

ziga pasti. 5 mos. 11 on je te vodé tiga rdečiga morja pustil čez
 ne vkup pasti. apokal. 6 inu so djali h tem goram inu h tem ska-
 lam: padite čez nas. Pohl. tschup. 31 vi hribci inu gore padite
 čez nas. Jap. 1 mos. 50, 1 kadar je Józef le tó vidil, je on čez
 obraz svojga očeta padel. mat. 21, 44 kateri bo čez le tá kamèn
 padèl, se bo ràzbil, na kateriga pak bó on padel, tega bo strl.
 luk. 11, 17 vsaku krajle-tvu, kateru je samu zupèr sebe razdej-
 lenu, bo pustu ostalu, inu hiša bo čez hišo padla (*po vulgati*: omne
 regnum in se ipsum divisum desolabitur, et domus supra domum
 cadet, *što je doslovce ali opako iz grčkoga*: πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν
 διαμεριθεῖσα ἐρηνοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον [*naime διαμεριθεὶς πίπτει*]).
 luk. 13, 4 če se ne bóte spokórilí bóte vsi ravnu taku pogubljeni
 kakòr unih ósemnajst čez katere je turn v Siloe padel. 20, 18
 vsaki kateri bó čez ta kamèn padèl, se bó ràzbil. 23, 30 padite
 čez nas. prid. 2, 102 le tá mladènjè je vse svoje lejpe dny v neči-
 stosti dopernesel: padite čez nêga, vy plamení peklènskiga ognja.
 Škrb. 1, 455 iz nebes je donašni dan padil čez apostelne nebeški
 ogin, s. duh. 2, 221 padite čez me, goré. Dalm. jer. 46 en junak
 pada čez družiga inu oba doli ležita. nah. 1 bodo čez nyh trupla
 padali. 3 tu ležy veliku pobijenih inu veliki kupi truplov (!) de teh
 istih nej čisla inu de bodo čez nyh trupla padali. Jap. 3 mos. 26,
 37 edèn za drugim bodo čez njih brate, kakòr de bi pred vojsko
 bežali, na kup padali. — gledati, pogledati: Trub. psl. 53
 bug je doli iz nebes pogledal čez te človeske otroke (a Jap. na)
 14 ta gospud gleda doli iz nebes čez otroke tih ludy (Dalm. je
 pogledal na človeške otroke. Traun 13, 26 je na človeške otroke
 doli pogledal. Trpl. gospoud gléda z nebe na sini človeče). — po-
 pre-, raz-, zagrnóti- griñati: Dalm. 2 kraľ. 8 pak je on
 vzel en kolter inu ga je v vodo omočil inu ga je čez se pogrnil.
 Jap. luk. 19, 35 ona sta svoje lastne oblačila čez žrebèta pogrnila.
 Dalm. ezek. 16 tedaj sim jest moje krylu čez te pregrnil. 2 sam. 17
 žena je rezgrnila eno odejo čez lukno tiga studenca. joel 2 kakòr
 se zarja rezgrniča čez gore. Jap. 2 mos. 15, 1 gospód je čez mę
 vodé tiga morjá zagrnil. Ravn. zgod. 1, 95 roko izfégni po morju
 de se čez Egipčane, njih koñike in vozove zagrne. — pokladati:
 Jap. mark. 16, 18 čez bolnike bodo roké pokladali. djañ. ap. 8, 17
 tedaj sta ona roké čez nę pokladala. — položiti: Trub. mat. 9
 moja sčì je zdaj vmrla, pridi inu položi tujo roko čez no, taku
 bode spet živa. Jap. 4 mos. 8, 10 kadar bodo leviti pred gospódam,
 bódo izraelski otroci svoje roké čez nę položili. joan. 9, 15 on je

meni enu blatu čez oči položil. 11, 38 je bila ena jama inu en kamen je bil čez no položen. djan. ap. 6, 6 le te so ony postavili pred apostelne inu roke čez ne položili. Gol. 41, 4 stebre v zemlo ukoplej, čez ta iste položi 2 od zgor katiri bodo streho gor držali. — pomazati: Jap. joan. 9, 6 inu je pomazal to blatu čez negove oči (linivit lutum super oculos eius). — postaviti: Dalm. 2 makab. 7 ponve inu kotle čez ogin postaviti. — povz, vzdignoti: Dalm. jez. 62 povzdignite banderu čez te folke. Jap. djan. ap. 27, 14 ne dolgu pótler se je čez no (Kreto) en viharni vèter vzdignil. Skriñ. modr. 5, 24 močen vèter se bo čez ne vzdignil. sir. 50, 21 kadar je on spët doli šal, je svoje roke povzdignil čez vso množico izraelskih otrók. *više u prilici*: Trub. psl. 4 ti, gospud, vzdigni čez nas to luč tujga obličja. Dalm. 4 mos. 6 gospud, vzdigni svoje obličje čez tebe. psl. 4 ti, gospud, povzdigni čez nas to luč tvojga obraza. — pribiti: Gol. 40 late bodo v te večí stebre noter vdélane, čez taiste je na tem srediem stebro ena lajšta perbita. — prisvepetati: Šerf pad 20 te se poda Jezuš v pyšavo, kam ga je sam sveti dyh pelal, ker je pri krsti krez néga dol prisvepetal. — pritisnoti: Gol. 34 še ložej bodeš čebèle dol spravov, če bodeš v ta spodni pajn mejhen zatik glih čez vèko gor pertisnov. — (razkropiti: Dalm. 4 mos. 11 gospud je pustil prepelice priti od murja inu je je reskrupil čez ta kamp.) — razpeti, razpenati: Jap. 2 mos. 40, 18 inu je razpel streho čez šotor. Wolf ezech. 17, 20 mojo mrežo bom čez néga razpel. 37, 8 kite inu mesú na ne (kosti) gredó inu koža se razpne čez ne po vrhi. Ravn. zgod. 1, 98 čez no (skriño) se je brhko pisan šotor razpenal. — razpro, sprostreti, razprostirati: Dalm. 1 mos. 1 duh božji se je rasprostl čez vodé . . kokalnica čez jajca peruti resprostira. 4 mos. 4 čez to mizo tiga gledaúa ima tudi eno gelo odejo sprostreti . . imajo tudi čez ta zlati altar eno gelo odejo resprostréti. 2 kraj. 4 je polužil svoja usta na tiga diteta usta inu svoje oči na negove oči inu svoje roke na negove roke inu se je sprostrl čez néga, de se je tiga diteta telu ogrelu. 1 hron. 16 je božji škriñi enu mejstu naredil inu je čez no eno uto resprostl. psl. 108 jest hočem moj čreul čez Edoma sprostréti. jer. 48 on lety semkaj kakòr en postojn inu resprostira svoje peruti čez Moaba. rut 3 sprostri tvoja peruta čez tvojo dekle. Jap. 1 mos. duh božji je sprostrt čez vodé. rut 3, 9 sprostri tvoj plaš čez tvojo služabnico. — sablo pelati = nem. den säbel führen: Cruc. 5, 634 spomnite na grozo katera je bila obšla Izaka kadar je vidil

de njegov oča z nago sablo je nad nym stal inu ta hip čez nega glavo je hotel pelati. — sijati, svetiti: Dalm. fil. 4 ne pustite sonca čez vaš srd sjati. Trub. psl. 119 pusti tuje obličje svejčiti čez tujga hlapca. Kreč 2, 104b kateri pusti svoje solnce da sveti čez hude inu dobre. Dalm. 4 mos. 6 gospud pusti svoje obličje svejčiti čez tebe. psl. 119 pusti de tvoj obraz svejti čez tvojga hlapca. Škrb. 2, 113 to so taisti žarki, ktiri od nebeškiga sonca gnade čez nas svetijo. 183 bog da luči svoje gnade včasi tudi čez nevérnike svétit. — stvoriti, stvariti; delati; postati: Trub. mark. 15 se sturi ena tema čez vso zemlo. luk. 13 ena tema se sturi čez vso deželo. Jap. 2 mos. 26, 14 ti imaš še enu drugu ogrinalu iz rudečkastih ovnovih kož čez strého sturiti inu čez tó spet enu drugu ogrinalu iz jazbicovih kóž. List. cel. 382 temnote so se sturile čez ves volni svet (σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, a vulgata: tenebrae factae sunt per totam terram). Dalm. 2 mos. 36 je sturil eno odejo čez to uto iz rdečkastih ovnovih kož inu čez to isto še eno odejo iz jazbičovih kož. jez. 4 gospud bo stvaril čez vsa prebivališča cionske goré oblake. jon. 4 bug je perpravil eno bučo, ta je zrasla čez Jona, de je senco delala čez njegovo glavo. i Bas. 297 je zrasla ena buča, katera je senco delala čez njegovo glavo. mark. 15(33) po šesti uri je ena tema postala čez vso deželo. Jap.: čez vùs svejt. — vshajati: Trub. mat. 5 on sturi suje sonce vshajati čez te hude inu čez te dobre. Dalm. ibid. on pusty svoje sonce gori izhajati čez hude inu čez dobre. job. 25 čez kateriga njegova luč ne shaja. — vzeti (*da se na kaj देने*) = nem. nehmen: Jap. 1 mos. 10, 23 Sem pak inu Jafet sta en plajš čez svoje rame vzela (ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο ὤμους αὐτῶν) — *amo ide*: križ delati, stvoriti, kajkavski: včiniti, napraviti čez kaj mjesto prekrižiti ili prekrižati kaj po nem. das kreuz über etwas machen: Cruc. 2, 344 kadar ta mašnik bi ne bil znamine sve(ti)ga križa čez se sturil, more biti de tudi nega bi bil živiga restrgal. Rog. 2, 281 sturil je sv. križ čez se. 530 ta grozni element tiga ognja je tudi pokorsino skazal s. Ksaveriusu, zakaj kadar on je li ta sveti križ čez nega sturil, taku zdajci je on pogasnil. Tob. 139 sturi ta s. kr.ž čez postelo inu potler sam čez se. Rey 26 kadar križ delaš čez tojo postlo, čes tvoju truplu taistiga sturi. Šerf pred. 2, 137 oni so za to nemi strupa v piti zmešali, naj bi se ga znebili. Ali pa da je vseli križ kres piti naredil, je glaš včasik počil. Kor. 1, 88 ko bóte léč dévale al' iz zíbeli uzdvígale, čez ne svét križ mi délajte. 3, 116

vrzi mu pasico čez vrat, čezj stori stori sveti križ. Zagr. 1, 290 za vsakem veržušem mora redovnik križ čez oblake vučiniti. Gašp. 2, 370 ako bude gdo zehal, naj napravi s. križ čez vusta. — tako i: udrity čez usta = über den mund schlagen, mjesto po ili na: Habd. ad. 344 neprijateli dotekoše i jeden zmeđ njih blaznika tak čes blazna negova vusta vudri, da taki s koña v vodu mrtev opade.

b) Često tako dolazi črez u prenesenom smislu (i u prilici), a to je po sve po nemačkom jeziku iz koga su pisci naj većma crpli. Prostomu bi čorjeku rabilo ovdje na ili nad, ili on bi sve drukčije govor okrenuo. Misli se da što zgora dole kako god dolazi na koga ili na što pa ga tako snahodi. To može biti dobro ili zlo n. pr. Dalm. 5 mos. 30 čez tebe pride le tu vse bodi si žegen ali pre-kletva. jer. 31 ravnu kakor sim jest čez le ta folk pustil priti vso le to veliko nesrečo, taku hočem jest tudi vse dobru čez ne pustiti priti. Nu naj češće je što zlo ili neugodno, pa se s toga neki primjeri mogu tumačiti i po 3) kao da je što proti čemu napereno. Tako osobito dolazi uz

priti, pustiti priti = nem. kommen, kommen lassen. aa) dobro što: duh: Kreč 2, 59a budete prijeli kripost ali mo-gočnost duha, kateri čez vas pride. Dalm. 1 sam. 16 gospodni duh je prišal čez Davida. 19 božji duh je prišal čez Savlove sle de so tudi prerokovali. luk. 1 sveti duh bo prišal čez tebe. Jap. sodn. 11, 29 tedaj je prišal duh tiga čez Jefteta. luk. 1, 35 sveti duh bo čez tebe prišal. djañ. ap. 1, 8 bote prejeli moč svetiga duhá, kateri bó čez vas prišal. Šerf pred. 2, 148 sveti dyh bode čres te prišel. 2, 231 vi bote moč svetega dyha dobili, ker bode krez vas prišel. — kelih: Dalm. jer kl. 4 bodi vesela ti Edomova hčy, za kaj le ta kelih bo tudi čez tebe prišal (ἐπί σε διαλύσεται τὸ ποτήριον κυρίου). — leta bogata: Dalm. 1 mos. 41 sedem bogata lejta bodo prišla čez vso egyptovsko deželo. — luč božje gnade: Škrb. 2, 25 pride čez nas luč božje gnade. — mir: Trub. mat. 10 je li ta ista hiša vredna, pride čez no vaš myr. Dalm. i Jap. mat. 10, 13 aku ta ista hiša bo vredna, taku bo vaš myr čez no prišal (veniet pax vestra super eam, a grč. ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπὶ τὴν πόλιν pa prema tomu ev. zogr. i mar.: pridetъ миръ вашъ на нѣ, i Küz.: ostane mér vaš nad nóuv). Rey 1, 83 myr bode čes nas peršou. — pravičnost: Skriñ. pok. 3, 37 božja pravičnost pride iz vere na Jezusa inu čez vse kateri v nega verujejo. — spañe: Jap. 1 mos. 2, 21 bog je pustil enu trdu

spane čez Adama priti. 15, 12 je enu trdu spane čez Abrama prišlu. — žegen: Krel 1, 71b kateri spravla žito inu na dragiño hrani tega ludje kelnejo (*čitaj: klnejo*), čez tega pak ker je prodaje pride žegan. Dalm. 5 mos. 28 bodo čez te prišli vsi le ty žegni. 49 mojih stareših žegni imajo priti čez Jozefovo glavo. sir. 3 poštuj očeta inu mater. de nyh žegen čez te pride. Cruc. 2, 322 pomagajte ym, de žegen boži bo čez vas prišal. Skriñ. prip. 11, 26 kateri žitu perkriva, bó od ludstva klet, čez te pak kateri prodajajo pride žegèn. 24, 25 čez nih bo žegen prišal. sir. 3, 10 de negóvi žegèn čez te pride. Jap. 5 mos. 33, 16 žegèn tiga istiga, kateri se je v grmi prikazal, imá čez Józefovo glavo inu čez tème tiga Nazareerja med negovimi bratmi priti. prid. 2, 212 kaj za eni nebeški žegni bodo doli čez vas prišli, ako bote nedele zvěstu praznovali ali posvečovali! žegen ne samu čez vaše duše, ampak tudi čez vaše premoženje, čez vaše pole, čez vse vaše dela inu djañe. Rey 1, 207 od nega bode peršou žegen čes te. Ravn. zgod. 1, 237 negov sveti blagoslòv ali žégen bo tudi čez vas prišel. — bb) *zlo u opće izrečeno adjektivom* hud, zel itd.: hud: Dalm. 2 mos. 11 de bi kaj hujšiga čez ne ne prišlu. joz. 23 taku bo gospud pustil priti čez vas vse hudu. Cruc. 2, 45 nehajte od greha, za volo kateriga tolikajn hudiga čez to dušo pride. 148 vse kar je hudiga bo čez vas prišlu. 151 vse kar hudiga inu nesrečniga si morite zmislit, bó čez vas prišlu. 184 kadar kaj hudiga inu grenkiga čez nas pride. 340 za volo preklinanja tyh stariših veliku hudiga čez otroke pride. Skriñ. iza. 47, 11 húdu bo čez te prišlu. Jap. 5 mos. 31, 17 vse kar je hudiga inu žalostniga bó čez to istu prišlu. prid. 2, 83 čez koga bo vse to hudu prišlu kakòr čez tega kdòr je vèdnu pri vini? — zel: Dalm. jer. 42 ty imajo vmrèti skuzi meč, lakoto inu kugo inu nema obedn ostati, ni temu zlemu vteči kateru jest hočem čez nega pustiti priti. 44 vy ste vidili vse tu zlu, kateru sim jest pustil priti čez Jeruzalem inu čez vsa mesta v Judi. — *zlo izrečeno supstantivom: bog i što mjesto nega dolazi, zao duh ili čelade koje kao zlo dolazi: j a z - b o g*: Dalm. 2 mos. 33 vy ste en trdovraten folk, jest hočem en krat naglu čez te priti inu tebe zatrèti. Bas. 274 jest bom s pravdo čez vas prišal. roka gospodña = bog: Dalm. 1 kral. 18 gospodña roka je prišla čez Elija. ezek. 1 ondi je gospodña roka čez nega prišla. 37 tiga gospuda roka je čez me prišla. djañ. ap. 13 gospodña roka pride čez tebe inu imaš slép biti. Schrey 1 sam. 12, 15 gospodovi glas ne poslušate inu niste k negovim poveljam pokorni, bo roka

gospodova čez vas prišla kakor čez vaše očete. — hudi duh: Dalm. 1 sam. 18 na drugi dan je ta hudi duh od buga čez Savla prišal. — ajd: Trub. psl. 79 o bug, ty ajdi so čez tujo erbsčino prišli. — far: Trub. djañ. ap. 4 v tim kadar sta one dva h temu folku govorila, pridejo čez nu ty fary inu ta viši čez ta tem el. — Filistejci: Jap. sod. 16, 9 Filistinariji so prišli čez tebe, Samson. *i bez glagola*: Dalm. riht. 16 Filisterji čez te! 1 sam. 18 de tih Filisterjev roke čez nega pridejo. — opuščavec: Dalm. jer. 6 opuščavec naglu čez nas pride. 48 opuščavec bo čez vsa mesta prišal. — pastir: Dalm. jer. 6 pastirji bodo čez nu prišli (s) svojimi čredami. — razbojnik: Dalm. obad. tatje ali razbojniki po noći noter čez te pridejo. ezek. 7 razbojniki imajo čez nega priti. — trgač: Dalm. jer. 49 trgači bodo čez tebe prišli kateri ne bodo tebi ništer h paperkovañu pustili. — *životiña koja kao zlo dolazi na što, u opće*: zverina: Dalm. modr. 16 čez le te so rejs tudi prišle hude zverine. Skriñ. modr. 16, 5 čez le te je enu divjanje tñh zverin prišlu. *na pose*: kobilice: Dalm. 2 mos. 10 istegni tvojo rokó čez egyptovsko deželo za kobilice, de čez egyptovsko deželo prido. Jap. 2 mos. 10, 12 stegni tvojo rokó čez egyptovsko deželo de kobilice čez nu pridejo. — muhe: Dalm. 2 mos. 8 jest hočem vse žlaht muhe pustiti priti čez tebe, čez tvoje hlapce, čez tvoj folk inu čez tvojo lišo. — žabe: Dalm. 2 mos. 7 so pustili žabe čez egyptovsko deželo priti. *sve se ovo može uzeti do nekle i u pravom smislu*. — stvar bud tjelesna bud umna: beseda: Dalm. jer. 39 jest hočem moje besede pustiti priti čez le tu mestu k nesreči. — boj: Skriñ. oz. 10, 9 čez ne ne bó prišal boj kakòr je bil v Gabai čez hudobne ludy. — bolečina: Schrey 2 sam. 22, 5 smrtne bolečine so čez me prišle. Šerf pred. 2, 288 kres koga pride bolečina? — bolezen: Dalm. 5 mos. 28 vse boleznì inu štrajfinge bo gospud čez tebe pustil priti. Bas. 412 je le ta bolezen čez nega peršla za vol grehov. Res. 12 kader tvoje telu bounu postane, ti ozdrave poprej vzemeš de čez tvoje telu naprej bolezen ne pride. 101 boliezen čez nega pride. Skriñ. sir. 31, 27 nobena bolezen ne bo čez te prišla. Jap. prid. 2, 50 če boleznì, nadloge čez nega pridejo. Škrb. 2, 53 neznane boleznì so prišle čez vse ludy. Šerf pred. 2, 288 čres čiga očeta pride bolezen? — britev: Jap. 4 mos. 6, 5 vus čas negoviga odločena nima britu čez nega glavo priti (= ne smije se ostrìci). — britkost: Skriñ. prip. 1, 27 kadar bo britkost inu težava čez vas prišla. Jap. prid. 1, 33 bo britkost čez nega prišla. Red. 248 si ti

othl de je le ta britkust čez mene peršla. — dan: Trub. luk. 21 ta isti dan pride čez vas na naglim zakaj on pride kakor en ptyčy štrik čez vse. Krej 2, 131b pridejo dnevi čez te da te tvoji sovražniki v okolo obteko. Dalm. jez. 7 gospud bo čez tebe, čez tvoj folk inu čez tvojga očeta hišo pustil dny priti kateri niso prišli od tiga časa kar je Efraim od Juda razdilen. Cruc. 5, 519 pridejo ty dnevi čez te de bodo tvoji sovražniki tebe obsuli. Jap. luk. 19, 45 čez tebe bódo dnevi prišli inu tvoji sovražniki bodo tebe obdali z enim zasipam. 21, 34—35 glejte de ta isti dan na naglim čez vas ne pride, za kaj on bó prišal kakòr ena zadruga čez vse kateri na zemlji prebivajo. Šerf pred. 1, 347 dnevi do kres te prišli ino tvoji sovražniki bojo tebe z jezom obdali. — dež: Cruc. 2, 507 en dan gre na lov, nuč inu velik dež čez néga pride. — ferdamañe: Dalm. rim. 5 kakor je skuzi eniga gréh ferdamneñe čez vse človeke prišlu, taku je tudi skuzi eniga pravica, tu pravično sturjenje tiga lebna čez vse človeke prišlu. — fortuna: Trub. mat. 13 čez jogre pride po noči ena velika fortuna. Dalm. jon. 1 vem de je le ta velika fortuna čez vas prišla za mojo volo. — gajžla: Traun psl. 32, 10 čez tiga hudobniga pride veliku gajžel. — govorjenje: Krej 1, 118b to Kristusovo govoreñe hoče tudi čez ñe prit. — hudoba: Trub. psl. 7 inu nega hudoba pryde čez nega čelu (tčeluć). — iskušñava: Trub. psalter u predgovoru: Kadar le velike težke duhovske izkušñave čez nas prido. Dalm. tob. 2 takovo skušnavo je bug čez néga pustil priti. Jap. 1 kor. 10, 13 čez vas ne pride obena druga skušnava kakor človeška. Škrb. 1, 126 skušnave je bóg čez ñih priti pustil. 213 pride čez te skušnava, reci: hiti h moji pomóci, o gospód! 329 skušnave hitro čez vas pridejo. 2, 16 kadar skušnava zoper čistost čez te pride, ta krat si pomagaj tako. Šerf pred. 1, 136 krez naš pridejo skyšnave znotrene no zvyñene. 146 bog dopysti skyšnave krez nas priti. 2, 140 prihajale so tydi hyde no močne skyšnave poželnosti krez néga. — jeza: Traun psl. 87, 17 tvoje jeze so čez mene prišle. Jap. ezez. 5, 6 za volo tega pride jeza božja čez neverne otroke. Kolos. 3, 6 za volo katerih rečy jeza božja čez otroke te nevere pride. List. cel. 57 za vol tiga pride jeza božja čez neverne otroke. Škrb. 2, 51 tvoja jeza po sturjenimu gréhu hitro čez grešnika pride. — kaštiga: Krej 2, 110a tako isto ima vsaki predigar svojej službi skrbno streči na to da ta kaštiga uniga leniga nezvestiga hlapca, kateri je svojega gospodi funt zakopal, čez néga ne pride. 2, 132b ima takova kaštiga čez ñe

priti. — kletva, prekletva: Dalm. riht. 9 inu je čez ne prišla Jotamova kletva. 5 mos. 28 taku vse le te prekletve čez te pridejo. Jap. 1 mos. 27, 13 čez mene naj pride le ta kletu. 5 mos. 28, 45 čez tebe bodo prišle vse le te kletve. prid. 2, 153 on čez vas na duši inu na živóti kletu priti pusty. — konec: Dalm. ezek. 7 zdaj pride konec čez tebe. amos 8 konec je prišel čez moj izraelski folk. — kri: Trub. mat. 27 nega kry pride čez nas inu čez naše otroke. Krej 1, 127^a. Dalm. Jap. mat. 27, 25 i Škrb. 1, 308 negova kry pridi čez nas inu čez naše otroke Jap. 3 mos. 20, 9 on je očeta inu mater klel, negova kry pridi čez nega. 20, 11 nih kry pridi čez niju. mat. 23, 25 čez vas pride vsa pravična kry katéra je na zemlo prelyta. Šerf pred. 2, 169 ona (kri) more v me priti naj bi me posvetila, ino ne črez me da bi me obsodila. — krivica: Skriin. jer. 51, 35 meni sturjena krivica inu moje mesú naj pride čez Babilon inu moja kri čez prebivavce v Kaldeji. — križ: Krej 1, 42a trošta svoje jogre zuper temu križu ker ima čez nyh prit. Bas. 415 bog pusty križe inu nadloge čez te priti de te prerétajo. Šerf pred. 2, 4 črez nas znajo priti vnogi no velki križi, velke težave no bridkosti, betegi, nesreče no protivnosti vno-gotere. — kuga: Dalm. 2 mos. 5 bogu ofrujmo, de čez nas ne pride kuga ali meč. Kuga 8 potler bodo kuge katere sicer čez no pridejo, jeñale. Jap. 2 mos. 5, 3 de kjè kuga ali meč čez nas ne pride. 9, 30 čez tvoje kojne, osle, kamele, vole inu ovce bo ena grozovitna kuga prišla. — kvar: Šerf pred. 1, 293 to so srednila proti tak velikim kvarom no hydim nasledkom nečistosti no hotli-vosti, kerí pridejo kres samerne lydi. — lakota: Trub. djan. ap. 7 pride potle ena lakota čez vso Egipto inu čez kananejsko deželo. Dalm. 1 mos. 47 Egypterji so bily prodali slejdni svojo nyvo, za kaj je bila prišla silnu velika lakota čez ne. 2 hron. 20 lakota čez nas pride. djan. ap. 7 je prišla ena lakota čez vus Egypt inu čez Kanaan. Cruc. 4, 244 še hujši lakota bi čez vas prišla. Jap. djan. ap. 7, 11 je pak prišla ena lakota čez vso egyptovsko deželo inu čez Chanaan. — leto obiskovanja: Dalm. jer. 48 jest hočem čez Moaba pustiti priti enu lejtú nyh obyskaña. — meč: Dalm. jer. 51 meč ima priti čez Kaldeerje inu čez te kateri v Babeli pre-bivajo inu čez nyh viude inu čez nyh modre; meč ima priti čez nyh vganávce de bodo norci; meč ima priti čez nyh kojne inu kula inu čez vus gmajn folk kateri so notri de bodo kakor žene; meč ima priti čez nyh šace de bodo obrupani. ezek. 11 ta meč kateriga se vy boyte hočem jest čez vas pustiti priti. 30 meč ima

čez Egypt priti. ozea 11 za tu ima meč čez njih mésta priti. — meгла: Skriñ. pok. 1, 105 po grehu pride čez srce ena meгла de resnico v njeni čistosti ne vidi. — meščevanje: Skriñ. modr. 18, 11 enaku možtvanje je prišlo čez hlapca. Jap. prid. 1, 37 bo božje mašuvanje čez ne prišlo. — misli: Jap. prid. 1, 30 na naglim pridejo ena za drugo te žalostne misli čez bolnike. — nadloga: Krel 1, 94a kako trošta Kristus svoje jogre v tej nadlogi ker ima čez ne prit? Dalm. 1 mos. 42 za tu je le ta nadluga čez nas prišla. Kemp. 237 (III, 17, 3) nič meni na bo škodovalu kar kuli z' ena nadluga ali britkust čez me pride. Tob. 80 tako nadlugo je bug čez nega pustil priti. Res. 132 ne grieši taj več naprej, da še večí škoda, še hujši nadluga čez te ne pride. Vojska 101 kadar čez nas pridejo nadluge. Jap. 1 mos. 42, 21 za to je tá nadlóga čez nas prišla. rim. 2, 9 nadlóga inu britkost ima priti čez vsako človeško dušo katera hudú dela, prvič čez eniga Juda, potler čez Grka. Skriñ. modr. 19, 12 čez grešnika so nadlóge prišle. Škrb. 1, 515 preden bi iméla le tá nadlóga čez nas priti. — nesreča: Krel 2, 116a da bi ga vse nesreče zadele inu čez nega prišle. Dalm. 5 mos. 31 veliko nesreče inu britkosti čez ne pride. job 21 koku bo teh hudobnih leščerba ugasnila inu njih nesreča čez ne prišla. jer. 19 jest hočem čez le tu méstu inu čez vse nega mesta vso le to nesrečo pustiti priti. 23 jest hočem pustiti nesrečo čez nega priti . . obena nesreča ne bo čez vas prišla. 36 jest hočem čez ne inu čez purgarje v Jeruzalemi inu čez može v Judi pustiti priti vso to nesrečo. ezek. 14 se bodo troštali nad nesrečo katero sim jest čez Jeruzalem pustil priti zred vsim drugim kateru sim jest čez ne pustil priti. miha 3 obena nesreča ne more čez vas priti. Kast. 241 vse nesreče so vžé čez tebe peršle. Pohl. tschup: 70 uno nasrečo je buh pustil čez Joba priti. Jap. 5 mos. 31, 29 bodo nesreče čez vas prišlé. Schrey 2 sam. 19, 7 tó bó hujši za tebe kakòr vsa nesreča katera je čez te prišla od tvoje mladosti do zdaj. Škrb. 1, 245 bog ni pustil nesrečo čez nega priti. 2, 47 nesreča nobena še čez me ni prišla. 131 pride nesreča čez te, čez tvojo hišo. (*glagol izostavljen može se mišľu dodati*: Dalm. job 31 jest se boga bojim kakor ene nesreče čez se). — ogeñ: Dalm. ezek. 5 od tiga ima ogin vunkaj priti čez vso izraelsko hišo. Jap. prid. 1, 362 postavite si eno lepo bogato ocirano hišo pred ocy: ogjin pride čez no inu pokončá vse. — opuščene: Dalm. jez. 47 naglu bo čez tebe obpusčenje prišlo. — pogublene: Dalm. jer. 49 jest pustim enu pogublene čez

Ezava priti. Jap. 1 tes. 5, 3 bó pogublene čez ňe taku na naglim prišlú kakòr težava čez eno nósečo. Skriñ. modr. 16, 4 čez me je moglu brez izgóvora pogublene pridti. 12, 27 za volo tiga je čez ňih popolnoma pogublene prišlu. prip. 6, 15 čez takiga bó naglu ňegovu pogublene prišlú. 29, 1 čez človeka kateri svarjenje trdovratnu zaničúje, bó naglu pogublene prišlu. — pomañkañe: Skriñ. prip. 24, 34 per tej priči bó pomañkañe kakòr en tekár čez tebe prišlu. — potop: Dalm. 1 mos. 6 jest hočem en potop z vodami pustiti priti čez zemlo de končam vse mesu. Jap. 2 petr. 2, 5 je en potop čez tñh hudobnih svejt priti pustil. — potrebščina: Skriñ. prip. 28, 22 ne vej de bo potrebščina čez ñega prišlá. — potreñe: Wolf ezech. 7, 7 potreñe pride čez te. — povoden: Krej 1, 55a edan grad, ker je na stanovit kaman sazidan, se na svoj fundament zanese ali zaupa tar si pridí čez ñega povudajn ali hudo vreme. Bas. 43 laterna tih hudobnih bo ugasnila inu čez ñe bo pršel povóden (superveniet eis inundatio, iob 21). — pregrešene: Šerf pad 16 moja pregrešena so krez mojo glavo prišle. — protivnost: Šerf pred. 1, 13 či krez nas protivnosti no bolečine ali nadloge pridejo. 1, 15 mamó naše potrplivnosti na vse protivnosti rastegniti ker nam bog pošila ali krez nas priti pysti. 2, 122 rastegni tvoje potrplivosti na vse protivnosti kere bog tebi pošila no čres te priti pysti. — reč: Trub. luk. 21 ludje bodo na životu doli jemali pred strahom inu pred čakanjem tih riči kir imajo priti čez vus svejt. Jap. luk. 21, 26 ludje bodo vsahnili od straha inu čakana tñh rečy katere imajo čez vus vólen svejt priti (Dalm: katere imajo priti na zemlo. Kúzm. štera pridejo na zemlo, stsl. zogr. grědaštih na vselenaja). — reva: Trub. psl. 90 vuči od kog vse reve, nadluge, bolezní inu ta smrt čez vse ludy prido. — slabost: Škrb. 1, 425 ako le ena nova slabost čez ñega pride, o bog, kaj za ene britkosti ga prepadejo. — slepota: Jap. rim. 11, 25 je slejpota čez en dejl Izraela prišla. — smrt: Rog. 2, 276 skuzi ño (Evo) prišal je h prvimu na svejt ta grejh inu takú ta smrt čez ño, Adama inu čez vse drugu človeštvo, Traun psl. 54, 16 čez táke naj náglu smrt pride. Škrb. 1, 21 on oče de smrt ima neprevidno čez človeka priti. 333 smrt bo čez te peršla. Rey 1, 39 taku je smrt čez vse ludy peršla. — sodba: Dalm. modr. 14 bo sodba čez ñe prišla. Skriñ. jer. 48, 21—24 sodba je prišla čez deželo na planavi, čez Hebron, čez Jaza inu čez Mefaat inu čez Diban . . inu čez vse męsta dežele Moab. Šerf pred. 2, 28 sodba razvi vse mi-

lozvučnosti bode čez tistega prišla. — sol: Vojska 141 moji otroci, prenesite potrpežljivu to so katera ima čez vas priti. — spañe: Krel 1, 108b le to duhovno spañe je čez vas volni svet moralo priti. — sprhljivost: Šerf. pred. 1, 192 ti ne boš dopustil kaj bi sprhljivost čez tvojega svetega prišla. — sramota: Res. 68 premišlujmo zdaj kaj za ena grozna sramota ima na sodni den k slednemu čez vse taku vkup združene pogublene priti. — srd: Trub. psl. 78 ta srd je prišal čez ta Izrael . . tedaj je ta srd božy doli čez nee prišal. Dalm. joz. 9 naj živijo de srd čez nas ne pride. 22 srd je bil prišal čez vso izraelsko gmajno. 2 hron. 24 za tu je bil prišal srd čez Jude inu čez Jeruzalem za volo le te nyh pregrehe. 29 od tod semkaj je gospodni srd prišal čez Juda inu čez Jeruzalem. ezek. 7 srd pride čez vse nyh krdelu (kardellu). zefan. 2 preden dan gospodniga srda čez vas pride. Cruc. 1b, 50 varite se tiga srda božj(ig)a, de čez vas na naglim ne bo prišal. 5, 426 srd božji bi vtegnil na naglim čez tebe priti. Res. 55 sicer bode naglu božji srd čez te prišu. Skrin. sir. 5, 17 čez podpihuvávca srd, sovražtvu inu zasramoteñe pride. Traun psl. 77, 31 božji srd je čez ñe prišal. — strah: Trub. djañ. ap. 5 velik strah pride čez vso gmajno inu čez vse te, kir so tu slišali. Dalm. 1 mos. 35 strah božji je prišel čez ta mesta. 2 hron. 17 strah gospodni je prišal čez vsa kraljestva po deželah katera so okuli Juda ležala. jer. 49 jest hočem pustiti strah čez tebe priti. ester 9 nyh strah je bil čez vse folke prišal. djañ. ap. 5 en velik strah je prišal čez vse te kir so to slišali. — suša: Dalm. jer. 51 suša bo čez ñegove vode prišla de bodo posahnile. Skrin. jer. 50, 38 suša bo čez ñegove vode prišla de bodo posahnile. — šiba: Leon. 41 to noč ne bode peršla šiba čez ñega. Škrb. 1, 242 je že peršla čez ñeh božja šiba. 2, 53 je prišla zadña šiba čez ñega. — škoda: Dalm. sir. 28 katiri hoče drugimu škodo sturiti, timu istinu samimu čez ñegov vrat pride. Cruc. 2, 175 katera pravičnu perпусти taisto škodo čez nas priti. 403 obena škoda ne bo čez nyh prišla. — štrafinga: 2 mos. 12 de ta štrafinga čez vas ne pryde. 29 de ena štrafinga čez ñe ne pride. Cruc. 1b 39 za toraj tudi ena prevelika štrafinga ima čez vas priti. 153 velike štrafinge bi čez vas prišle. 2, 110 bati se, de bi tudi čez ñega ta ista štrafinga ne prišla. 185 kadar pridejo štrafinge, nesreče inu nadluge čez vas, v nebu pogledajte. Jap. prid. 2, 8 bojmo se štrafing katere imajo čez nas priti. — temä: Jap. 2 mos. 10, 21 naj pride čez egyptovsko deželo ena takü gosta

támá de se more ošlatati. — težava: Res. 85 kadar čez tebe kakšna težava pride. Skriñ. modr. 17, 12 za težavo ne vej, katera ima čez no pridi. Traun. psl. 17, 5 smrtne težave so čez mene prišle. Šerf pred. 2, 414 vidimo silno težavo čez nas priti. — toča: Cruc. 4, 192 ima toča ali snejh čez neh priti. — trpleñe: Škrb. 2, 180 čez nega pride tudi trpleñe. 2, 231 naj pride čez no trpleñe, prec je godrnañe. — vihar: Skriñ. jon. 1, 8 vejñ de je za volo mene ta velik vihar čez vas prišal. — vihta: Šerf pred. 1, 89 bog pysti časi kako vihto čres človeka priti. — voda: Dalm. jez. 7 bo gospud čez ñe pustil priti močne inu mnoge vodé. — vojska: Dalm. jer. 18 koku si ti naglu pustil vojsko čez nas priti. Bas. 438 Saul je videl eno celo vojsko sovražnikov čez se priti. Jap. 2 mos. 1, 10 kadar bi tegnila čez nas ena vojska priti. — zasmehovañe: Skriñ. sir. 27, 31 zasmehovañe inu očiñe pride čez prevzétne. — zasramovañe: Skriñ. sir. 5, 17 čez tatú pride zasramovañe. — znañe: Dalm. 1 sam. 2 le tu bo tebi k enimu znaminu kateru čez tvoja dva synuva pride: ona bota na en dan obadva vmrla. Traun psl. 134, 9 on je pustil svoje znamiña inu čudeže priti čez Faraona inu čez vse negove hlapce. — zlobost: Trub. psl. 88 tuja zlobust je čez me prišla. — zoprnost: Škrb. 1, 208 pride čez te ena zóprnost, ena težava, en nepreviden križ te prec premaga nevíla. — *zlo izriče se dodanom rečenicom sa da ili relativnom rečenicom; sa da*: Dalm. 5 mos. 11 gospud bo pustil priti čez vse deže le po katerih bote hodili, de se vas bodo bali. amos 4 ta čas pride čez vas de vas bodo vnñkaj vlekli s trnky. Cruc. 2, 345 lubiš hudičovajne, zlu-djajne, preklinajne, treskajne; za toraj tudi čez tebe pride, de nihdar nimaš na zemli dobriga. — *relativnom rečenicom*: Trub. joan. 18 je on vejñil vse tu kar je imelu čez nega priti. djañ ap. 8 prosite vi za mé tiga gospudi de čez mene ne pride kaj le tiga kar ste vi djali. 13 na tu gledajte vi de čez vas ne pride kar je v tih prerokih rečenu. Dalm. job. 3 česar sim se bal, tu je čez me prišlu. prip. 1 čez vas pride kakor en vihar tu česar se boyte. Rog. 2, 628 spomni se na tu kar čez te priti ima . . na tu kar čez te priti ima nikar ne pozabi. Kemp. 266 (III, 24, 1) use bode čez nega samiga peršlu, karkuli bode delal ali djal. Jap. joan. 18, 4 Jezus je vejñil vse kar imá čez nega priti. — *zlo se izriče pro-nominom u sredñem rodu*: Trub. mat. 23 le tu vse čez le to žlahto pride. Dalm. ibid. le tu vse bo čez le to žlahto prišlu. Jap. ibid. vse le tó bó prišlu čez le tá róđ. Škrb. 2, 40 to vse pride čez ta

rod. List. celj. 17 vsê tu bo prišlu čez ta rod. Rod. 247 ti si od vekumej othl de le tu ima čez mene priti. Skrb. 2, 41 vse to pride čez vas. — *Često uz poslati; što še čez koga ili čez što šale može biti* anđeo ili čelade, ili životiña ili stvar bud tjelesna bud umna. angel: Cruc. 1a 5 bug pošle čez krajla Senaheriba eniga angela, pole: stu pet inu osemdeset taužent na zemli mrtvih ostane. Traun. psl. 77, 49 je čez nê hude angelce poslal. — Bazilisk: Cruc. 2, 504 cesar Ceno je bil en velik grešnik. G. bug za volo njegove hudobije pošle čez nega Baziliska, le ta mu cesarstvu vzame. — Filisteji: Bas. 413 koker hitru so se Izraelitarji od boga odvrgli, je bog zdajci čez nê poslal Filistejerje. — folk: Dalm. 5 mos. 28 gospud bo en folk čez tebe poslal. — oblubljeni: Jap. luk. 24, 49 jest pošlem tiga oblubljeniga mojga očeta čez vas. — sovražnik: Jap. 5 mos. 28, 48 sovražnika bó gospód čez tebe poslal. — vās (vraž): Jap. sim. 10, 19 čez en nevěrni narod vas bom jest k jezi poslal. — vojska = exercitus: Cruc. 1a 93 Lucifer se resrdy inu vso svojo strašno peklensko vojsko čez taiste pošle kateri so tu s. ime Kristušavu glasili. — žolner: Cruc. 5, 402 morje je potopilu njegove žolnerje inu galee, katere je bil poslal čez grehiš deželo. 4° vari se de ta nebeški krajl ne bo poslal čez tvojo ubogo dušo te peklenske žolnerje kateri do vekoma bodò martrali. — životiña izrečena općenitom riječju: žival: Skriñ. modr. 11, 16 ker so živali molili, si ti k možtivanu veliku mutastih žival čez nê poslal. — tica: Cruc. 1a 5 pošle čez Midijo ene majhine tice, inu vse kar je bilu v deželi osijaniga so bile končale. — zverina: Jap. 3 mos. 26, 22 jest bom čez vas divje zverine poslal katere bodo vas inu vašo živino pojedle. 5 mos. 32, 24 jest hočem tēh zverin zobē inu divjanē tēh na zemli lazeočih žival inu kač čez nê poslati. Skriñ. modr. 16, 18 v časi je ognia plāmen potihnil de ny zverin sēžgal, katere so bile čez hudobne poslane. — na pose: gril: Cruc. 1a 5 pošle grile čez Mazovijo, ter celo taisto deželo so bile (! *misljo valda da je pisao: kobilice*) končale. — kača: Cruc. 2, 111 i 302 bug je bil poslal čez Izraelitarje goreče kače. — kobilica: Cruc. 1a 5 čez katere je bug bil poslal kobilice. — lev, medved: Skriñ. modr. 11, 18 tvoji vsiga mogočni roki ny bilu nemogoče veliku medvedov ali drznih levov čez nê poslati. Dalm. ibid. čez nê poslati mnogu medvedov. — uš: Cruc. 4, 188 trejtje pošle všy čez ludy inu živino. — žaba: Cruc. 1a 5 en krat pošle žabe čez Tracijo, inu le te vus folk so bile pregnale — *stvar tjelesna ili*

umna, dobro ili zlo: bolezen: Rog. 2, 17 poslal je čez nęga eno kradko bolęzan. Jap. 5 mos. 7, 15 ne bo te silnu hude egyp-tovske bolęzni čez tebe poslal. Škrb. 1, 222 on pošle eno bolezen, enu zaničvańe, enu pregajńeńe, eno krivo sodbo al eno drugo nesrečo čez te, in o kak hitro prideš k nemo! — čudo: Trub. psl. 135 kateri je čez te Egypte poslal čudesa, inu cajhne čez tiga Faraona inu čez vse nega hlapce. — dež: Trub. mat. 5 on pošle ta dež čez pravičńe inu čez krive. — kuga: Cruc. 4, 185 bug je bil poslal čez nyh dežeľe eno grozno kugo. — lakota: Dalm. ezek. 5 jest bom če dajľe vekšo lakoto čez vas poslal. Cruc. 4, 216 bug je čez nas poslal to veliko lakoto. — meč: Jap. 3 mos. 26, 25 bom čez vas poslal en meč. — nadloga: Rog. 2, 469 de bi nam ta čez nas poslana nadluga odprla te oči. 636 teške nadloge poslal je bil g. bug čez Joba. Skriń. modr. 16, 3 de bi se unim jedi želńim tudi nad potrebno jedjó gnusilo za volo nadľóg katęre so vidili inu so bilę čez nę poslane. baruh 2 bo gospód čez nas velike nadľoge poslal. Wolf dan. 9, 14 gospód je hitil to nadľogo čez vas poslati. — nerodovitost: Cruc. 5, 328 bog je bil eno veliko nerodovitost poslau čez deželo te oblube. — nesreča: Schrey 1 kraľ. 21, 29 ob časi negoviga syna bóm poslal nesrečo čez negovo hišo. 2 kraľ. 22, 16 jest bom nesreče čez tó męstu inu čez nęga prebivávce poslal. — obečawańe, obluba: Trub. luk. 24 jest hočo čez vas poslati to oblubo mujga očeta. Dalm. ibid. jest hočem čez vas poslati to oblubo mojga očeta. stsl. zogr. azъ posľľja obętovanie otъ otca moego na vъi. Kreľ 2, 59b jast hoču poslati obečawańe očetino čez vas katero ste od mene sľišali. — ogeń: Cruc. 2, 108 čez Sodomo inu Gomoro bug je bil ta žveplenski ogin poslal. 370 kadar bi bil taku majhin greh, bi g. bug ne bil z nebes poslal ta žveplenski ogin čez te lepe inu žlahtne dežeľe Sodomo inu Gomoro. 560 kir ste bili ogin poslali čez taiste katiri z Elija preroka se sò špot delali. 5, 36 je bil ta žveplenski ogin čez Sodomo poslal. Skriń. amos. 1, 4 inu bom poslal ogin čez hišo Azaela. — posvarjeńe: Red. 100 gospud, pošľ(i) čez mene tvoje posvarjeńe: — potop: Cruc. 2, 583 bug je hotel ta gmejń potop čez vus volńi svejt poslat. — reva: Cruc. 5, 368 za tiga volo g. bug je čez Jude poslal velike reve, nadľuge inu štraifinge. — slana: Cruc. 5, 332 nebu čez zemľo pošľa slano, točo, streľe, snejh . . — smrt: Res. 51 sodńik bode smrt čez vas poslau. — strah: Skriń. sir. 36, 2 i pok. 3, 62 pošľi tvoj strah čez nevěrnike. 1 mahab. 4, 32 pošľi strah čez nę. Jap. 5 mos. 11,

25 vaš strah inu trepetanje bó gospód vaš bóg čez celo deželo poslal po kateri bote hodili. — šiba: Wolf ezech. 14, 21 štiri najhujši šibe moje pravice: meč, lakoto, hude zveri inu kugo čez Jeruzalom pošlem. — štrafinga: Dalm. 2 mos. 9, hočem jest zdaj tudi čez tvoje srce vse moje štrafinge poslati, inu čez tvoje hlapce inu čez tvoj folk. Cruc. 1b 48 jest vidim to veliko štrafingo katero bug hoče čez moje purgarje poslati. 52 se troštam de po seh mal se boste pobulšali, de bi bug ne bil persilen še vekši štrafinge čez vas poslati. 2, 39 za volo katerih tulikajn štrafinge čez ta grejšni svejt pošle. 372 volike gvišnu štrafinge g. bug pošle čez le te nečiste ludy. 364 gdu je uržah de tulikajn štrafing g. bug pošila čez ta revni svejt? Bas. 67 bog strašno znamiče pokazuje pred eno štrafingo, katero misli poslat čez eno mesto al čez eno deželo. 347 za tiga volo je bog očitno štrafingo čez nega poslal. Res. 68 bug take štrafinge, čez te ne pošle. Jap. 2 mos. 9, 14 zdaj bom poslal vse moje štrafinge čez tvoje srce inu čez tvoje služabnike inu čez tvoje ludy. *pa tako i uz subst. poslañe*: Šerf pred. 2, 457 ti si skrivnost Jezušovega poslaña svetega dyha čez apostole no Marijo divico v obilnosti Marijinih milosti liki v gibati roži skrita. — toča: Cruc. 5, 49 pošle točo čez nyve inu vinograde. — trpljenje: Rog. 2, 470 de bi te nadluge inu drugu čez človeštvu od boga poslanu trpljenje te oči odprlu. — vojska (= bellum): Cruc. 4, 152 bug je persilen vojsko čez grešnike poslati. — vročina: Cruc. 2, 143 kadar je bug to trdovratno nepokóršino vidil, pošle čez tiga gospuda eno veliko vročino, de se mu je zdelo de živ gori. — zlobnost: Dalm. job. 20 on bo zlobnost svojga srda čez nega poslal. ezech. 7 jest hočem mojo zlobnost čez tebe poslati. — žarek: Jap. prid. 1, 168 pošli čez naše duše en žark večne modrósti. — žegen: Jap. 5 mos. 28, 8 gospód bó žegèn poslal čez tvoje keldre inu čez vse dela tvojih rok. prid. 2, 209 ti ga bóš prosil čez tebe inu čez tvojo lišo, čez tvoje premoženje inu čez vse delo tvoje en nov žegen doli poslati. — *rečenica relativna*: Dalm. kateh. 251 bomo vse volnu trpeli, kar ti čez nas pošleš. Dalm. molit. 8 pošli čez mene kar hočeš Šerf. pred. 1, 49 vse radi trpimo, kaj on krez nas pošila. — *glagol može se i ne izreči kad se mišlu može dodati*: Dalm. 5 mos. 28 taku bo gospud čudnu ravnal s štrafingami (*misli*: katere pošle) čez tebe inu čez tvoje seme. *tako može biti i ovo*: Dalm. miha 2 jest čez le to žlahto hudu mislim (= mislim kako bi hudo poslal čez to žlahto, *ali je načineno prema lat.*: ego cogito super

familiam istam malum). jez. 14 le tu je tu naprejšvzetje kateru on misli čez vse dežele (naimre: poslati; ali je i to puki prijevod: latinskoga: quod cogitavi super omnem terram). — *Tako dolazi črez i uz druge glagole kod kojih se misli kako dolazehne s gora dole:* približevati se: Krel 2, 72a moj čas je tu da se imam ločiti iz sega sveta. Hudič se približuje z Judežem inu negovo družbo čez me. — o-buditi: Dalm. 1 sam. 3 na ta isti dan hočem jest čez Eli obuditi kar sim jest zuper negovo hišo govoril. 2 sam. 12 jest hočem nesrečo čez tebe obuditi. jez. 10 tedaj bo gospud Cebaot eno gajžlo čez nega obudil. 13 jest hočem Mederje čez ne obuditi (suscitabo super eos Medos). jer. 29 hočem mojo gnadlivo besedo čez vas obuditi. 51 jest hočem mojo gnadlivo besedo čez vas obuditi. 51 jest hočem en ojster vejter obuditi čez Babel inu čez te kateri notri prebivajo. amos 6 jest hočem čez vas, o izraelske hiše, en folk obuditi. zahar. 9 hočem tvoje otroke obuditi čez tvoje otroke. djañ. ap. 13 so enu preganeñe obudili čez Pavla inu Barnaba (1 Jap. 13, 50 grčki: ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Π . . a vulg. excitaverunt persecutionem in P.) Vojska 105 zoprnost v tvojm srci obudi čez tvoje pregrešnu nagneñe susebnu čez taistu kateru je tebi zdej k timu grehu perložnost dalu. Skriñ. iz. 14, 17 jest bom čez ne Medijane obudil. Škrb. 1, 115 obudil boš čez greh sovraštvo. 2, 195 je tavžent reči pred rókami ktire silijo sovraštvo, nevole, zoprnost zatreti, kadar se hoće obuditi čez bližniga. — dati: Dalm. 4 mos. 11 bug hotel de bi vus gospudni folk prerokoval inu de bi gospud svojga duha čez ne dal. 1 hron. 23 jest hočem myr tar pokoj dati čez Izraela vse negove živoće dny. Cruc. 1, 16 bug bode svoj žegen dal čez tvoje telu inu perhodiše. Tob. 157 mašnik da s. žegen čez ta folk. — razodevati: Dalm. rim. 1 božji srd se rezodeva iz neba čez vse pregrešnu djañe inu krivico téh ludy kateri risnico v krivici zadržuju, i Jap. ibid. (1, 18) božji srd se razodeva iz neba čez vso hudobijo inu krivico tih ludy, kateri božjo rèsnico v krivici zadržujejo (ἀποκαλύπτειται ὀργὴ θεοῦ ἐπὶ ὀυρανὸς ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν . . revelatur ira dei de coelo super omnem impietatem . .) — dežiti: Dalm. ozea 10 on pryde inu čez vas dežy pravico. Traun psalm. 10, 7 on bo čez grešnike zadrge dežil. — za-dobiti: Škrb. 1, 103 Abraham je vupal skuz zaklane svojga sina obilni blager čez se inu čez celo človeštvo zadobiti. 2, 131 kako dolgo je mogel Elias prót nebesam vpiti, dokler je čez deželo Izrael potrebni dež zadobil! — dreti, pri-vdreti: Skriñ. joel 1, 6 eno ludstvu dere čez mojo deželo (gens ascendit

super terram meam). Wolf dan. 11, 40 ponočni kralj bo čez tega kakór hudú vreme perderèl (veniet contra illum rex aquilonis). 2 mahab. 11, 11 ony so se z veliko silo kakor levi čez sovražnike vdrli (irruentes in hostes). — po- dreti: Šerf pad. 10 (Adam) se da zapelati no vkaniti no podere kres se no kres ves volen svet žmečo večne smrti. — vz- dvignoti: Trub. psl. 4 (7) ti gospud vzdigni čez nas to luč tujga obličja (ἐσημασίωθη ἐφ' ἡμῶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου), vzdvignoti se Jap. 2 mos. 10, 14 kobilice so se vzdignile (= prišle) čez celo egyptovsko deželo. 4 mos. 18, 5 čujte de se ne vzdigne srd čez izraelske otroke. Skriñ. sir. 25, 14 strah božji se čez vse povzdigne. — pri- gnati: Ravn. 1, 53 peržene še taka nesreča naj se čez nas. — govoriti, reči, izreči: Dalm. jer. 40 tvoj bug je le to nesrečo čez le tu méstu govoril (locutus est malum hoc super locum istum). Kreĭ 1, 71a bog tako svoj žegan čez ñe reče. 25a kadar my to storimo, tako on hoče svoj žegan čez naše delo reči, de vse dobro rata. 2, 66a kateri vže božjo besedo, ta sveti evangelium, srčno vmeje sramotiti inu psovati, ta je od tega sveta za drago držan, temu se da vse kar prosi: dobre plebanije, debele provende, korarije, episkopije, dežele inu ludy, blago inu denarji. Ali naj se daje inu jemle, bug hoče takov žegan čez to isto reč kakor ga je s. Peter čez Simona rekal. Jap. 4 mos. 5, 18 on bó to silnu grenko vodo držal, čez katero je z roteñam kletve izrekal. 22, 6 temu po sreči gre, čez kateriga ti žegen zrečeš. prid. 1, 145 ti izrečeš tedaj sam čez se tvoje ferdamañe. Rey 1 mašnik kir oče požegnati to hostjo inu vinu, on zreče čez letu te Kristusove besede u soj zadni večerj. — pre-, raz- grnoti, griñati: Dalm. psl. 36 pregrni tvojo dobruto čez te kateri tebe znajo, inu tvojo pravico čez te brumne. Boln. 44 ona bode ta plajš svoje pomoči čez tebe razgrnila. Kreĭ 1, 13a on svoje peruti sa vso svojo pravico, zasluženem inu milostjo čez nas razgrina. — vz- hajati, vz- iti: Dalm. ezek 7 konec gre sem, on se je prebudil čez tebe, pole, on gre sem; on že gre sem inu izhaja čez tebe. Šerf 2, 89 gospodova čast je čres te izašla (iz. 70, 1). — imenovatí: Dalm. djañ. ap. 19 (13) so se podstopili eni okoli tekajoči Judje kir so panovali tu ime gospuda Jezusa imenovati čez te kateri so hude duhe imeli. — iti (*složeno s prijedlozi, s prezentom od osnove gred i part praet. act. od osnove šed*): iti: Kreĭ 1, 90a gdo je spačil ali nazaj pahnul Balaamovo kletvo ker je imela čez Izraela iti kakor angel? pojti: Trub. psl. 192 in margine: prerokovane od štrajfinge kir

čez sovražnike te cerkve pojde. Krlj 1, 24a čez le takove grozovitna sodba na sodny dan pojde. Dalm. 4 mos. 6 nema obena britva čez njegovo glavo pojti (= ne sme se striči). jez. 2 (12) ta dan tiga gospuda Cebaot pojde čez vse ofrtnu inu visoku inu čez vse povišenu de bo ponižanu; tudi čez vse visoke inu povišane cedre na Libani inu čez vse hraste v Basani, čez vse visoke gore inu čez vse povišane hribe, čez vse visoke turne inu čez vse močne ziduve, čez vse ladje na morju inu čez vse žlahtnu delu. jer. 1 jest hočem sodbo čez ne pustiti pojti. 11 za tu hočem jest čez ne pustiti pojti vse besede le te zaveze. 34 moj meč je pjan v nebesih inu pole on le sem doli pojde čez Edoma inu čez ta zaklet folk k štrafingi. ezek. 10 za tu sim jest mislil vus moj srd čez ne pustiti pojti. 23 jest hočem moj ajfer pustiti čez te pojti. 28 bom pustil sodbo čez no pojti . . imajo do smrti rañeni notri pasti skuzi meč kateri povsod čez ne pojde. 30 jest hočem čez Egypt pustiti pravdo pojti. 38 jest hočem tvoje roke pustiti pojti čez te rezdjane (dežele) v katerih se spet prebiva, inu čez ta folk kateri je iz ajdov vkup zbran. dan. 2 pojde pravda čez vas. 9 je čez vas pustil pojti takovo nesrečo, de se takova nej pod vsem nebom zgodila kakor se je zgodila čez Jeruzalem. ozea 5 ena štrafinga čez vas pojde. zahar. 14 takova štrafinga pojde čez kojne, mezge, kamele, osle inu čez vse žlaht zverine. sal. modr. 6 pojde ena cilu ostra sodba čez oblastnike. Jap. prid. 2, 83 čez koga pojde božja kletu? grede: Trub. mat. 27 ne slišiš kakove velike tožbe čez te gredo? Dalm. 1 mos. 42 onu vse le čez mene gre. job 38 moji grehi gredo čez mojo glavo. psl. 42 vse tvoje povudne inu valuvi gredo čez mene. 88 tvoja zlobnost gre čez mene. jez. 54 ti revna, čez katero vsi viharji gredó. ezek. 7 konec gre sim konec čez vse štiri kraje deželé. sir. 4 aku si kaj krivu rekal, taku naj špot čez tebe gre. 18 človeško vsmilene gre le čez svojga bližniga ali božje vsmilene gre čez vus svejt. joan. 12 zdaj gre sodba čez le ta svejt. rim. 4 izveličane tedaj jeli gre čez obrejzo ali neobrejzo? Jap. 1 mos. 42, 36 vse le te nesreče le čez mene gredó. 2 mos. 16, 8 vaše godrnañe ne gre čez naju, ampak čez gospóda. 4 mos. 5, 14 krivo natolevañe čez no gre. šel: Krlj 1, 14a je li tudi ta kaštiga šla čez ne? 1, 14b kako je strašna kaštiga šla čez Judje. Dalm. jer. 42 ravnu kakor je šal moj srd inu zlobnost čez te kateri so v Jeruzalemi prebivali, taku ima tudi čez vas pojti. 52 gospodni srd je šal čez Jeruzalem inu Juda. sal. modr. 18 enaku masčovañe je šlu čez gospuda inu hlapca. Bas. 313 tistu use bo išlu čez eniga

grešnika. *Mnogi ovih primjera mogu se tumačiti i po 3).* — prejeti: Dalm. rim. 13 bodo čez sebe eno sodbo prejeli. — klicati: po-, pri-, sklicati: Dalm. jer. 15 jest meč klíčem čez vse te kateri na zemlji prebivajo (= klíčem da pride meč čez . .). Škrb. 2, 54 se ne pravi to klicat čez se nesrečno smrt? Dalm. hag. 1 jest sim sušo poklical čez deželo inu čez gore, čez žitu, mošt, oľe inu čez vse kar iz zemľe izhaja, čez ludy tudi inu čez živino, čez vse delu teh rok. Skrin. ag. 1, 11 inu sim poklical sũšo čez zemľo inu čez gore inu čez žitu inu vinu inu čez oľe inu čez vse kar zemla rody, inu čez ludy inu živino inu čez vse kar se z rokami stury. Jap. 4 mos. 6, 27 ony bodo moje ime čez izraelske otroke poklicali inu jest jih bom požegnal. djañ. ap. 15, 17 gospoda ti drugi ludy inu vsi nevěrniki yšejo, čez katere je moje ime poklicanu. 19, 13 so nekateri od tih Judov kateri so se okoli vlačili inu hudiče rotili poskušali ime gospóda Jezusa čez te poklicati kateri so hude duhove imeli. Ravn. zgod. 1, 33 slani jezer je še dandanašen strašno znamenje nebeške jeze, ki so jo človeške hudobije poklicale čez se. Jap. prid. 2, 155 le tá čednost vam tudi žegen božji čez vaše polę doli skliče. Škrb. 1, 245 požrešnost je smrt čez ludy sklicala. 247 za sklicati od nebes obilni žegen čez dušo, telo inu vse kar imate, postite se. — kropiti: Jap. prid. 2, 28 kateri kropy roso svoje gnade čez te pravične. — pri-leteti: Rog. 2, 521 če le čez eniga perlety ena zuprna beseda, je žd ta ogyn u strehi. — iz-, raz- liti, lejati-livati: Krel 2, 212b bog hoče zaseb takov srd čez le te ljudij izliti, da od ostrega meča padejo. Dalm. tob. 3 po jokañu inu plakañu veseľe čez nas izliješ. jez. 33 de bo čez ne izlyt ta duh iz visokosti. jer. 6 izly vunkaj čez tvoje otroke na gasi inu čez moze v svejtu vse kmalu. 7 moj srd inu moja zlobnost je izlivena čez le tu mejstu, čez človeke inu čez živino, čez drivesa na puli inu čez sad te zemle. 10 izly tvoj srd čez ajde kateri tebe ne znajo, inu čez te rodove kateri tvoje ime ne kličejo. 14 hočem nyh hudobo čez ne izlyti. ezek. 7 zdaj skoraj hočem jest mojo zlobnost čez tebe izlyti. 30 hočem mojo zlobnost izlyti čez Sin. joel 2 jest hočem moj duh vunkaj izlyti čez vse mesu . . jest hočem tudi v tem istem času čez hlapce inu dekle moj duh izlyti. zefan. 3 moj srd čez ne izlijem (izlyem⁴). zahar. 12 čez Davidovo hišo inu čez purgare v Jeruzalemi hočem jest izlyti duha te gnade. sir. 1 je modrust vunkaj izlyl čez vsa svoja dela inu čez vse mesu. djañ. ap. 10 je dar svetiga duha tudi čez ajde bil izlyt. Kemp. 264 izli čez me od zgur doli tvojo gnado.

Dalm. mol. 160 izly čez nega dobrutlivu tu dragu zaslužene tvojsa ljubiga synu. Tob. 84 i Vojska 230 po joku inu plaka inu vesele čez nas izliješ. Pohl. tšchup. 52 koker de be se bla pregrha koker en dereč potok čez use staroste inu stanove kristijanskega svejta rezlyla. Skriñ. zahar. 12, 10 inu bom čez Davidovo hišo inu čez prebivávce v Jeruzalemi izlil duhá gnade. joel 2, 28 izlyl bom mojiga duhá čez vse mesú. ozea 5, 10 čez ne bom mojo jezo kakor vodó izlyl. habak. 2, 16 kelih gospódove desnice se bo čez te izlyl. Traun psl. 58, 25 izly čez ne tvojo jezo. Wolf ezech. 30, 15 čez Peluziom, móč Egypta, bóm moj srd izlyl. 36, 18 sim moj srd čez ne izlyl. 39, 29 čez vso hišo Izrael sim mojiga duha izlil. List. cel. 13 katiriga (s. duha) je on čez nas obilnu izliu. Škrb. 1, 141 za kaj ne izliješ čez nega tojo jezo kakor si jo čez nas izlil? Krej 2, 69b hoče bog svoj srd inu nemilost čez ne razlit ali presut. Jap. 1 mos. 7, 10 kadar so ti sedem dnevi minili, so se vode tiga potopa čez zemlo razlyle. rim. 5, 15 taku se je veliku več božja gnada inu dar skuzi gnado eniga samiga človeka Jezusa Kristusa čez nih več razlyla. Škrb. 1, 74 kletu, laži, tatvine, prešeštvo se je rezlilo čez svet kakor povoden. 1, 226 dokler si tvoj obilni žegen izlival čez me, sim rekel de te lubim. 1, 180 srditost pravice božje se izliva čez krstjane več kakor čez vse druge. Rog. 2, 622 čez ne (nedolžne publiče) razlival je (Herodež) to nevošljivost. Skriñ. sir. 18, 9 za to ima bóg z nimi potrplene inu razliva svoje vsmilene čez ne. Škrb. 2, 162 je izvoleni nograd, čez ktirga se razliva obilnost božjih gnad. Šerf pad 13 on (Adam) se je zagrešil ino razlejal toti greh čez nas vse. — moliti: Dalm. djañ. ap. 8 (15) sta čez ne molila. Tob. 16 spovednik ta 'absolution' čez tiga grešnika moli. Jap. jak. 5, 14 ony imajo čez nega moliti. Šerf 2, 566 on de molil krez ne. — pri- nesti: Dalm. ezech. 5 hočem meč čez te pernesti. dopri- nesti = opraviti: Dalm. 1 mos. 27 kadar je vže Izaak bil dopernesel ta žegen čez Jakoba. — oči povzdignoti, odpreti = pogledati na: Dalm. 2 kraj. 19 ti si svoje oči povzdignil čez tiga svetiga v Izraeli. job 14 ty vsaj čez taciga tvoje oči odpreš. — pasti, padati: Dalm. psl. 27 kadar ty hudobni kir so meni sovraž inu meni zubper čez me naglu pado inu hote muje mesu snesti, taku se oni spotakno inu pado. 106 inu je pala čez ne ta štrajfinga. Krej 1, 103a v naglim pogublene čez nyh pade. Dalm. jez. 4 ena nesreča bo čez tebe padla. sal. predg. 9 ptice vlové z enim štrikom: taku se tudi človeki lové v hudim času kadar naglu čez ne pade. 1 makab. 9 so

padli čez Joaneza. Kast. 142 kakeršna kuli nadluga čez tebe pade, srčnu jo prenesi. 193 aku kaj nagliga čez tebe pade de se prestrašiš inu trepečeš, ne bodi cagliviga srca. Jap. 5 mos. 29, 20 de ne padejo čez nega vse kletve. Škrb. 1, 375 o bog otel, de b' to Jezusovo jokaŋe, žugaŋe inu negove solzé ne padle tudi čez enga ali družiga zmed nas! 2, 54 na dan tvoje smrti bo cela jeza božja čez te padla ktiri zdaj zaničuješ. 2, 43 šiba božja občutljivo pada še dandanašni čez taiste ktiri se ne pobulšajo. — pri-pe-lati: Dalm. 3 mos. 26 hočem čez vas en meč k masčovaŋu perpelati. 2 sam. 17 de bi gospod nesrečo čez Absaloma perpelal. 1 kralj. 14 jest hočem nesrečo čez Jerobeamovo hišo perpelati. 2 kralj. 22 jest hočem nesrečo čez le tu mejstu inu čez te kir tukej prebivajo perpelati. jer. 5 jest hočem čez vas vy izraelske hiše, en folk od daleč perpelati. 6 jest hočem eno nesrečo čez le ta folk perpelati. ezek. 23 perpelaj sem gori enu veliko krdelu (kardellu) čez ŋe. sir. 48 je lakoto čez ŋe perpelal. Skriŋ. sir. 47, 22 skuzi to si čez tvoje otroke jezo perpelal. 48, 2 on je lakoto čez ŋe perpelal. Schrey 2 kralj. 21, 12 jest bom perpelal čez Jeruzalem inu čez Juda nesrečo. Wolf ezech. 11, 8 meča ste se bali inu meč bóm čez vas perpelal. 23, 46 perpeli množico čez ŋe. — pri-praviti, prav-lati: Dalm. 1 mos. 20 kaj sim jest tebi pregrešil de si hotel en tak velik greh čez moje krajlestvu perpraviti? 26 onu bi se lahko bilu moglu pergoditi de bi gdu od folkla k tvoji ženi bil legel inu bi taku en greh čez nas bil perpravil. 2 mos. 32 kaj je tebi ta folk sturil, de si ti čez ŋe taku en velik greh perpravil? baruh 4 kateri je to nesrečo čez nas perpravil. Jap. 2 mos. 8, 7 cōprniki so žabe čez egyptovsko deželo perpravili. prid. 2, 85 skuzi pjanost je tó meštu Sódoma mašvaŋe nebeškiga ognja čez se perpravilu. Dalm. 5 mos. 32 jest hočem vso nesreco čez ŋe vkup spraviti. Jap. 5 mos. 32, 23 jest bom nesreče čez ŋe vkup spravil. Šerf. pad 10 sta tak spravila kres se no kres vse od sebe prihajajoče lydi smrt. 11 pad Adamove nepokornosti je spravil čres nega no nas smrt no kaštigo. 15 pad no greh prvega človeka je črez nega no črez nas vse smrt spravil. 16 toti so kvari no nesreče, kere je pad no greh prvega človeka čres ves svet spravil. pred. 2, 49 Adam no Eva sta na skorem velko nesrečo mela svojemi bogi nepokorna biti, skos toti greh pogybleŋe kres se no kres vse svoje otroke, otrokov otroke no kres ves človečji narod spraviti. Cruc. 4, 751 ob taisti minuti čez naše vesele se je bila začela perpravlat žalost, čez naše upaŋe strah, čez naše rajže razbojniki,

čez naše blagu ty tatje, čez naš myr te škodlive vojske. — odpreti: Dalm. jer. 1 o pulnoči se bo odprla vsa nesreča čez vse te kateri v deželi prebivajo. — iz-prositi: Škrb. 1, 405 sprositi (de pride) žegen čez žitno polje. — planiti: Rog. 2, 106 planili so čez nega eni navideči možje kateri so ga začeli synu tepsti. Jap. 1 mos. 14, 14 kadar je on svoje tovarše razdejlil, je po noči čez une planil. 34, 27 kadar so le ty odšly, so ti drugi Jakobovi synóvi čez te pobite planili. 5 mos. 13, 9 tvoja roka naj bo ta prva čez nega inu po tem naj vse ludstvu čez nega plane. 28, 49 enu ludstvu bó kakòr ena letéča postójna čez tebe s silo planila. joz. 11, 7 Józue inu vsa vojska z nim je naglu prišal čez nje per vodah Merom, inu so čez nje planili. prid. 1, 11 ti si kakor en jastreb s tvojmi krempli čez te nedolžne planil. Skriñ. 1 mahab. 1, 32 je z nimi prijaznu pak golufnu govóril inu so nemu verjeli. Ali na naglim je čez mestu planil. 3, 23 kadar je pak jeñal govoriti, je hitru čez nje planil. Schrey 2 kraj. 3, 26 kadar moabski krajl vidi de je sovražnik močnejši, vzame k sebi sedem stu mož kateri so za boj de bi vun planili čez edomskiga krajla. Škrb. 1, 299 to je že zadosti blo de je cela grimnost božje jeze čez nega planila. — pustiti, pri-, s-pustiti, s-pušćati: Dalm. 2 mos. 11 jest hočem še eno štrafingo čez Faraona inu čez egyptovsko deželo pustiti. dan. 9 je nesrečo čez nas pustil. job u predgovoru: bog tudi čez te brumne inu verne nesrečo perpusty. Rog. 2, 595 ta prava luć seje inu spuščá svojo svetlobo super bonos et malos čez dobre inu hude, čez te izvolene u nebeseh, čez te dobre, čez te pravyčne inu pred paklam znajdene s očake, čez te dobre, čez te uboge duše u vicah. Cruc. 2, 339 kadar bi le tu g. bug perpustil čez tvoje otroke. Boln. 102 zaslužim de bi bil ti tvojo pravično jezo čez mene spustiu. Jap. 2 mos. 8, 21 jest bom spustil čez tebe vse sorte muhe. — na-rediti: Trub. psl. 7 strele je čez te preganavce naredil. Dalm. amos 5 kateri čez močniga enu rezdjañe naredy inu perpravi enu razvaleñe čez trdna mesta. — naskoćiti: Krej 1, 121^{2b} to je ena velika nepametna hudićova reć na tih duhovnih visokili možeh, de so smeli čez eniga nedolžniga ćloveka ž nih krivimi pryćami naskoćiti. 2, 173a zlobno čez nega naskoćiti. — na-smejati se: Škrb. 1, 492 al se sonce čez zemlo ne bo več nasmejalo? — v-stati: Dalm. djañ. ap. 8 ta isti ćas je pak vstalu enu veliku preganeñe čez to gmajno v Jeruzalemi. Bas. 153 pregañeñe čez te ustane. — po-staviti: Jap. hebr. 3, 8 jest bom čez hišo Izrael inu čez hišo Juda en nov testament

gori postavil (συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον . . consumabo super domum . . boje Kitzmić: skončam s hižov izraelskov i s hižov Jude zakon novi). — stopiti: Dalm. ezek. 10 čast gospodña je stopila čez te kerubine. Jap. 1 mos. 7, 6 Noe je bil šest stu lejt star kadar so vodę čez zemlo stopile. — strnoti se: Jap. prid. 1, 248 o revnu, o neusmilenu zmartranu srcę ene matere, čez kateru se nega bolečini vse po vsih vudih tiga syna razdejlene martre vkupej strnejo. — iz-, raz-suti: Bas. 13 cilu naglu se je čez ñe izsula jeza božja. Jap. prid. 2, 198 negov srd se bó čez vas doli izsul. Tob. 49 resuj tvojo jezo čez ajde kateri tebe ne poznajo inu čez taiste krajlestva katere na tvojo s. ime ne kličejo. Traun psl. 78, 6 rabsúj tvojo jezo čez nevernike kateri tebe ne spoznajo inu čez krajlestva katere tvoje ime ne kličejo. Škrb. 1, 299 so se vse strafinge čez nega resule. — pri-teči: Skriñ. prip. 6, 11 tedaj bo pomañkañe čez te kakòr popótnik pertéklu. — raz-tegnoti: Rog. 2, 282 te (Mariji) se perporočimo, de ona restegne čez nas ta plajš ñe milosí. 639 stegnil je bil bog svojo pravično šibo čez tu pregrejšnu mejstu Bononija. Traun. psl. 35, 11 raztęgni tvojo milost čez tę kateri tebe poznajo, inu tvojo pravico čez tę kateri so dobriga srcá. — po-vésiti = ñem. verhängen über jemand: Šerf pred. 1, 12 vsaka nevolá no težava kero bog krez nas povési, je kaštiga za naše grehe. — na-, pri-vleči: Jap. 2 petr. 2, 1 bodo enu naglu pogubleñe čez sę navlekli. Skriñ. sir. 23, 21 dvę sorte ludy imajo (!) veliku gręhov inu ta tretja pervlęče čez se jezo inu pogubleñe. — voščiti: Jap. prid. 2, 44 pravično štrafingo vóšimo čez tęga kateri jo zasluži (= vóščimo da pride nad nega). — vręči: Cruc. 5, 438 hudobniga jezik vrže čez taisto peršono eno špotljivo besedo.

U kajkavaca

ima toga veoma malo: dojtí: Gašp. 3, 186 kada dojde čez grešno luctvo nevolá. — poslati: Zagr. 1, 17 ni li čes nega (Joba) na gnoju ležečega poslal negovu staru ženu, koja ga je s svojem špičastem i na obodve strane oštrem jezikom mučila?

Micañe u pravom i prenesenom smislu (voda je stopila čez travnik, čez tacića oči odpreš) *prelazi u mir* (voda stoji čez travnik, čez tacega so tvoje oči odprte), *pa akuzativ uz črez znači ono na čem ili nad čim se što nalazi od jedne do druge strane* (= ñem. über s dativom) *mjesto nad. Tako uz biti:* Trub. psl. 3 tuj žegen je čez tuje ludy (ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου). Dalm. 2 mos. 9

bo gospodna roka čez tvojo živino na púli, čez kojne, čez osle, čez kamele, čez vole inu čez ovce z eno silnu težko kugo. 5 mos. 13 (9) tvoja roka ima ta prva čez néga biti de ga vbyeš. 1 sam. 6 ena štrajfinga je bila čez vas vse inu čez vaše viude. 24 moja roka nema čez tebe biti. 25 ena nesreča je pred rokami čez našiga gospuda inu čez vso njegovo hišo. 2 hron. 19 za tiga volo je čez tebe srd od gospuda. ezs. 8 našiga boga roka je ta ner bulša čez vse te kateri néga ysceo. psl. 121 gospud je tvoja senca čez tvojo desno roko. 125 myr bodi čez Izraela. 129 žegen gospodni bodi čez vas. luk. 21 tedaj bo velika nuja na zemli inu en srd čez le ta folk. djañ. ap. 18 vaša kry bodi čez vašo glavo. galat. 6 kuliko nyh po le ti reguli hodi, čez te bodi myr inu milost inu čez Izraela božjiga. Rog. 2, 579 temé bile so čez vus pozemelski prépod tenebrae erant super faciem abyssi. Jap. 2 mos. 9, 3 boš se nazaj držal, pole taku bó moja roka čez tvoje pole. 4 mos. 7, 89 kadar je Mójses v šotor tē zavēze nôtēr šāl, de bi božji odgovor za svēt prašal, je on slišal en glas od pókrova tē sprave, kateri je bil čez skriño tēga spričovaña med dvēma cherubima. luk. 21, 23 velika nadloga bó na zemli inu ježa čez le tó ludstvu. djañ. ap. 18, 6 vaša kry bódi čez vašo glavo. galat. 6, 16 kateri se bodo koli po le tej meri držali, čez le tē bó myr inu vsmileñe, inu čez Izrael božji. 1 petr. 3, 12 i List. cel. 148 obraz pak tiga gospoda je čez tē kateri hudú dělajo Skriñ. sir. 18, 12 božje vsmileñe je čez vse mesú. 38, 8 žegen božji je čez zemlo. 41, 5 ta sodba je od gospoda čez vse mesú. iz. 2, 12—16 dan gospoda vojskñih trum bó čez vse prevzētne inu visoke inu čez vse napuhnene inu bodo ponižani, inu čez vse visoke inu povišane cedre na Libani, inu čez vse hraste v Bazani inu čez vse visoke gore inu čez vse povišane hribe, inu čez vse visoke turne inu čez vse trdne zidóve, inu čez vse barke v Tarsiz, inu čez vse kar je lepú viditi. Traun psl. 3, 9 čez tvoje ludstvu bó tvoj žegēn (Trpl. nad lúdstvom tvoim je blagoslov tvoj. stsl. sin. na ljudehъ tvoihъ) 102, 17 vsmileñe tiga gospóda je od vėkoma čez tē kateri se néga boje. 124, 5 myr bodi čez Izrael. 128, 8 žegēn tiga gospóda bódi čez vas. Wolf ezech. 7, 12 ježa je čez vse nē ludstvu. Šerf pred. 1, 372 gospodove oči so čres pravične. biti *može biti i ne izrečeno*: Dalm. ezs. 8 ony so nam perpelali, po dobrutlivi roki našiga boga čez nas, eniga zastopniga moža. — držati: Dalm. djañ. ap. 19 so tudi od njegove polty antvele inu kolerje čez bolnike držali. — ostati: Jap. joan. 3, 36 ježa božja ostane čez néga. — stati: Dalm. psl.

34 gospodni obraz stoji čez te kateri hudu delajo. 104 vodé stojé čez gore. sal. modr. 17 čez le te je stala ena globoka nuč. Jap. 1 mos. 7, 24 vodé so čez zemlo stu inu petdeset dny stale. Skriñ. modr. 17, 20 čez te je stala globoka noč. Škrb. 1, 492 so vode spet vpadle, ktire so sto inu petdeset dni stale čez celo zemlo. — rasti: Dalm. jez. 32 na mojga folka nyvi bode trñe inu grmovje raslu, tudi čez vse vesele hiše v tim veselím mésti. — odprt biti: Dalm. 2 hron. 6 de bodo tvoje očy odprte čez le to hišo, dan inu nuč čez tu mejstu. zahar. 12 čez Jeruzalem hočem jest moje očy odprte imeti. Skriñ. jer. 32, 19 tvoje očy so odprte čez vse póti Adamovih otrók. — štogod raditi nad čim n. pr. Dalm. 5 mos. 21 imajo svoje roke vmyti čez to junico. Jap. 3 mos. 14, 5 inu bo vkazal de se imá eden od grabcov čez studenčino v eni prteni posodi zaklati.

Kako je rabila riječca ,črez' (novoj)slovenskoj
knizi do prije 50 godina.

NAPISAO

M. VALJAVEC.

*(Preštampano iz LXXXVII. knjige Rada jugoslavenske akademije znanosti i
umjetnosti.)*

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1887.

Od značenja da se što miče preko druge strane onoga što riječ u akuzativu uz črez znači razvilo se to, da akuzativ uz črez znači 5) ono što se prekoračuje, nadvisuje, nadmašuje bud brojem bud mjerom, stepenom ili nutarnom snagom. Tu je črez kao grč. ὑπέρ lat. super, nem. über u rečenicama kao Sophocl. Antig. 1138 τὰν ἑκπαγλα τιμᾶς ὑπὲρ πασῶν πόλεων, ili psl. 68, 5: ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με δωρεάν, multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis; psl. 54, 23 ἠπζλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτοῦ ὑπὲρ ἑλαιον molliti sunt sermones eius super oleum itd. Često je boje slovenski nad nego črez.

a) Broj uz črez pokazuje da je nečega više od nega. Kuga 62 če je živina hitru konc uzęła, ta isti krat so pluča ali cęle, ali čez polovico, ali le na eni plati bol ali majn črne. Cruc. 1a 43 štraus ne more letejt, temuč li po zemli hodi inu s perethnicamy si pomaga de hitrej teče inu nigdar od zemle čez eno pedno se ne more polzdignit. Gol. 37 de živad ne bode čębęlam nadleęe ali škode dęlala, tak more ta spodna polica čez 1 šoln od zemle poviksana biti. Jap. mat. 25, 21 dva cęnta si ti meni izročil, pole, dva druga cęnta sim jest dobil čez ta ista. Cruc. 5, 279 jest bi ne dal čez pet vinarju za le to kravico. Jap. mat. 25, 20 pet cęntov si ti meni izročil, pole, pet drugih cęntov sim jest dobil čez te iste. Dalm. 4 mos. 35 inu mej tęmi męsti katera bote levitom dali imate šest slabodnih męst dati, da noter pobeży kateri eniga vbije, inu čez le te iste imate še dveј inu štirideset męst

dati. Cruc. 5, 279 oblubem de nikuli ne bom več škode delal kar je vrednosti čez sedem vinorju . . nočem čez sedem vinerjov škode sturiti. Gol. 39 visokost od zadej vzame $4\frac{1}{2}$ šolnov, od sprdej eno malo čez 7 šolnov. Cruc. 4, 162 ta kateri poprej je bil en hlapec, zdej vže try cesarstva inu čez trydeseti krajlevstvi ima. Cruc. 1a 206 aku želite vejdit za kaj tulikajn krat s. evangelisti Kristusa imenvajo magister, dokler čez petdeset krat mu pravijo magister. Cruc. 1b 6 ne premisliš de ti čez stu krat si prešestvu doprnesla. 4, 292 le ta nam je bil snejčil eniga celiga pečeniga kaštruna, eniga kuhaniga prešiča, 50 klobas, 100 hlebov kruha, inu čez stu fertelnov vina je bil popil. Bas. 204 so bili eni tih učenin kateri so čez stu mil deleč šli v rimsko mejsto. Cruc. 4, 162 kršenikom je bil vzel dva cesarstva, dvanajst krajlestvi inu čez 200 mest. Cruc. 4, 182 kuga v kratkim časi čez 500 ludy je pomorila. Rog. 2, 499b kè (= tja) kir prišal je bil ta s. mož inu znéšil čez 2000 kristjanov. Skriñ. 2 mahab. 8, 24 ker je vsiga mogočni nim pomágal, so čez devét tavžent ludy pobyli (*ὕπὲρ τοὺς ἑννακισχίλους κατέσφαξαν*). Dalm. 2 makab. 8 ony so veliku bojov sturili inu so čez dvajseti tavžent mož pobyli. Skriñ. 2 mahab. 8, 30 od tih kateri so se s Timotejam inu Bohidezam zupèr nê bojùvali, so čez dvajset tavžent pobyli (*ὕπὲρ τοὺς διςμυρίους αὐτῶν ἀνείλον*). Cruc. 4, 171 de si lih y(h) nej bilu čez 35000. Jap. prip. 1, 212 ony bódo vdarjeni z eno gmajn moríjo, ker jih čez petdeset tavžent ob živleñe pride. Rog. 2, 98 per katerim govorjéjnu nesel je inu stavil naprej Jezusa iz takim ajfram, de so se ty ú priča stoječi ajdje vsi h Kristusavi vjeri sprebrnili, katerih je bilu čez 84000 na štiveñu. Cruc. 1b 144 en dan je pridigoval v tim mesti Antiohija, kir je bilu čez stu tavžent duš. 4, 171 si slišal de per Salankameni, kir tvojh čez 100000 je bilu dobro obkopanih, vender naši so razpodili inu pobili, de si lih yh nej bilu čez 35000. Leon. 45 komaj pride v mesto nazaj, so že od vsih krajev tako vkupej drli de jih je bilo po zastopnih ludy števili čez sto tavžent poslušavcov. Rog. 2, 653 v tim preyskajnu znajdenu je bilu čez 200 tavžent kron dougà. 162 pred trideset lejtmi znešlu se je živih klarisaric čez try stu tavžent. Cruc. 5, 212 cesar Augustus vus rimski folk je en dan gostil inu čez osem stu tavžent ludy je bil nasitil.

U kajkavštini.

Mil. 22 vsako leto do stanovite b. d. M. cirkve čez dve mile zemlje hodila je. Šim. 233 ono telo kotero prede ne se moglo čez dva koračaja zdignuti zvrhu zemlje, danas z jednem koračajem leti dalje od sto jezér mil. Gašp. 3, 25 Fidelis izide iz cirkve, poda se na put, ali nut čez dvadeseti koračajev priskoče neprijateli. 4, 560 poslednji negov gazda Gregur Alvarec, da bi gole kosti iz otoka Senciana hotel v Gou prenesti, več nego čez tri jezera mil zemlje, bil je zakopal pod živo vapno čisto telo. 4, 544 po smrti ovoga svetca nekoji na skoro obrnjen iz Goe vozil se je po morju tja do Navare kraljestva čez petnajst jezer mil.

Pretiče se i onda kada jedno iza drugoga nastaje: Dalm. 1 mos. 26 ena lakota je vstala v deželi čez to prvo lakoto katera je bila v Abrahamovim času ἐγένετο δὲ λιμός ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς τοῦ λιμοῦ τοῦ πρότερον. . . Tako osobito kada brzo drugo dolazi iza prvoga u german. frazi: jedno čez drugo eins über das andere: Dalm. job. 10 ti množiš moj srd čez me: enu čez drugu me kmalu martra. 16 on je meni eno rano čez drugo sturil. jer. 4 moja duša sliši enu milu kričanje čez drugu. ezeq. 7 ena nesreća bo čez drugo prišla, en glas čez drugi. . ena nesreća pride čez drugo. Kemp. 283 (III, 30, 2) kaj se doby skuz to skrb od perhodnih rečy drugiga kakor ena žalost čez to drugo? Jap. 2 kor. 2, 3 de ne bom žalost čez žalost imel nad temi čez katere bi bil jest imel vesel biti. Filip 2, 27 bog se je čez nega vsmilil, inu ne le samu čez nega, ampak tudi čez mene, de bi jest ne bil žalost čez žalost imel (Dalm. de bi jest eno žalost čez drugo ne imel), ne tristitiam super tristitiam haberem, a grč.: ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ, küz. naj nemam žalosti na žalost). Skrin. iz. 29, 19 pohlevni bodo vesele čez vesele v gospodu imeli. Škrb. 1, 161 Jezus dela eno čudo čez družiga, 409 ena nesreća čez drugo. 2, 140 vira je strilla, de je delal Jezus eno čudo čez drugo.

Kako se nadmašuje ono što znači riječ u akuzativu uz čez, to se označuje najčešće a) glagolom n. pr. bati se: Jap. prid. 2, 222 se móremo tedaj čez vse tega bati. Škrb. 2, 114 boj se čez vse gréha nečistosti. — biti (esse): Krej 1, 35b my spoznamo inu imamo Kristusa da je naš gospod, kateri je tudi doktor inu včenik čez vse doktorje inu včenike. 1, 112a je li edan majhan colnar ali očitnik v takovim imenu inu glasu, kaj je vže tedaj edan poglavica colnarski, zlasti patryarh ali glava? galufania, tatvine,

buhra inu hinbe, lotar čez vse zreznike. 2, 18a mlajši nej čez svojiga gospoda. 104b nej mlajši čez svojiga mojstra. Dalm. psalm. 9 gospud je en velik bug inu en velik kralj čez vse boguve. U predgovoru čez XII. cap. Danielov: kakor je sonce čez luno taku je papež čez cesarja. sir. 25 obeniga špegaña nej čez špegañe tiga kir je nidig, obeniga masčovaña čez sovražku masčovañe. . . Kateri se boga boji, čez tiga nihčer nej. mat. 10 mlajši nej čez svojiga mojstra ni hlapec čez gospuda. joan. 3 kateri od zgoraj pride, ta je čez vse. Kast. 69 vsi smo hudy, sam bug je dobr inu čez vse dobrute. Schön. 197 en jóger néj čez mojstra. Cruc. 1a 115 katero (čast inu hvalo) celu kršenstvu danas iskaže krajlu čez vse krajle. 1b 93 katera čast je čez vse časti tiga svejta. 2, 129 detetce Jezus je pravi bug inu človik inu kralj čez vse krajle. 326 Kristus je bil kralj čez vse krajle. 5, 264 zapovei cesar de imajo roke inu noge Adriana odsekat. (Mati) Natalia perstopi ter za roke prime inu drži kadar rabel yh je odsekal, rekoč poda hitru noge de tudi yh odseka. Le tu je vse čez moč inu naturo človeško. Bas. 118 ni vesela čez čistiga srca vesele. 351 moč je čez spol bila (virtus superavit sexum). Rog. 2, 235 katéru je ena šréča čez use šréče. 284 tu (ime Marija) zunaj Jezusa est super omne nomen je čez use druge iména. 610 le tu je ena čast čez use druge. 612 le tú je en dár, ena gnada, ena čast čez use druge časty gnade inu dary. Kemp. 190 (III, 5, 4) on počiva v enem nar vikšem kir je čez use. 195 (III, 6, 2) en žlahtni lublenik na počiva v tim daru, ampak v meni, kir sim čez use dary. Res. 78 čez vse tu kar te pogublene duše nar hujši gríze, peče inu martra, je nih lastna hudobna viest. Vojska 210 enu inu to drugu je toku veliku, de veči obilnosti nobena zastopnost si na more domislit, inu skuzi to je čez vso maso inu mero. Jap. 1 mos. 30, 8 bog je mene moji sestri enako sturil inu sim še čez nó. 2 mos. 18, 18 leto opravilu je čez tvojo móč, ti sam le tega ne bóš mogel prenesti. mat. 10, 24 en jóger ny čez svojiga mójstra, ne hlapèc čez svojiga gospodarja (οὐκ ἔστι μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον οὐτοῦ, non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum, stsl. ev. mar. nêstrъ učeníkъ nadъ učítelemъ, a küzm. nej je vučenik više vučítela). fil. 2, 9 katéru je enu ime čez vse iména. jak. 2, 13 vsmileñe je čez sodbo. joan. 3, 31 kateri pride od zgoraj, ta je čez vse (ev. mar. grědy s'bvíše nadъ vlsěmi estъ, gr. ἐπάνω πάντων, super omnes est) prid. 2, 72 moje zapovèdi niso čez vašo zastopnost ne čez vašo móč,

de bi jih ne mogli zastopit. Škriñ. sir. 7, 21 ne lóči se od razvumne inu dobre žene, za kaj dar ñe pošteña je čez zlatú. 25, 13 kakú velik je tá kateri modróst inu znañe najde! al čez tega kateri se gospóda boji nobeniga ny. prip. 31, 10 kdó bó nášal eno srčno ženó? Čez tó kar je od děleč inu od zadñih pokrajin je ñe cěna. 30, 16 ny bogástva čez bogástvu zdraviga života, inu ny veseļa čez srcá veseļe (οὐκ ἔστι πλοῦτος βελτίων υγιείας σώματος καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας). 40, 21 pišali inu árfe vkùp prijetèn glas dělajo, al čez obóje je prijázen jezik. 43, 33 hvalite gospóda inu povikšújte ñega kar nar več premórete, vender je on čez vso hvalo. 49, 19 Set inu Sem sta per ludeh čast dobila, čez vse pak kar živý je Adam v svojim počětki. vis. pes. 4, 10 duh tvojih mazil je čez vse dišáve (ὁσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα ἀρώματα). pok. 2, 71 nesreča čez vse nesreče je ta: od tebe vselej zavržen biti. Traun psl. 134, 5 vejn de je naš bog čez vse bogóve. 148, 13 ñegova hvala je čez nebesa inu zemlo. Leon. 73 to je opravik čez vse opravke. Rey 43 katiru je enu ime čes use imene. Šerf 2, 70 lybezen svetega apoštola Ivana proti Jezusi je bila kres vse. 2, 79 toto ime je naj vekšo, naj svetěšo ino je kres vse imena. 2, 147 vyčėnik ne kres svojega vyčėtela. 2, 198 vesele kres kero ne ga nikakšega želeña več. — *Glagol biti može se i ne izreči, ali se lasno mišľu dodaje:* Kreľ 1, 37a naj si bih mogal kakor edan gospod (= kir je) čez vse gospodje ostro inu trdno ž nymi andlati ali ravnati. 2, 60b za to ga je bog povišal inu mu je dal ime (= ki je) čez vsa imena. Dalm. sir. 41 ta ima en šac (= ki je) čez vse šace najti. ezek. 20 sim ñe izpeľal iz egyptovske dežele v eno žlahtno deželo čez vse dežele. Kast. 100 tá kateri ysčė ofrtne gvante čez ñega stan, ta je gvišnu na vesti vmazan. Cruc. 2, 205 za le tu bodò ony eno takšno veliko čast imeli, de otroci boží bodo imenovani: čast čez vse časti. 5, 154 ti krajl čez vse krajle se tulikajn ponižáš de naše lasje šteješ. Kemp. 138 (II, 8, 2) kateri Jezusa najde, najde en dober šac, ja eno dobruto čez uso dobruto. 134 (II, 7) od lubezni proti Jezusu čez vse drugu. Wolf đan. 3, 90 vsi bogabojěči dajte čast gospodu bogú čez bogóve. Škrb. 1, 459 de b' se en krat iz nym, s kralam čez use krale, z gospodam čez vse angele veselili. Ravn. zgod. 1, 336 kdor ob delu živí, ima pohlěvno in mirno živľeñe — bogatstvo čez vse bogatstvo. Kor. 1, 9 se je rodil en nov kraľ, en kraľ čez kraļe vse in tud čez tebe Herodeža. Šerf. pred. 1, 143 bog ne pysti nikakše skyšñave nad vas priti krez vaše moči. 146 ne pysti

nás skýšavati krez naše moči. 1, 401 žalost čez vse žalosti trpi lyba mati cirkva. *Tako osobito u uzviku:* Cruc. 4, 428 oh urednost čez use vrednosti! Bas. 158 o krajl čez use krajle! 509 o dar čez vse darove! 514 o nesreča čez vse nesreče! Rog. 2, 612 od tod inu za tu spodobno zamogel bi čez le to zaupyti iz s. Bernardam: o amor amorum, o sacramentum sacramentorum o lubézan čez use lubézni, o zakrament čez vse skrivnosti! Vojska 82 i 120 o do-bruta čez vse dobrute! 264 o nečemrnost čez nečemrnost! Red. 55 o dobruta čez vse dobrute! 264 o nečemrnost čez nečemrnost! *Ńeki se ovih primjera dadu i drukčije tumačiti.* — biti vyn = hinaus sein: Šerf pred. 2, 340 bog je htel tydi na sveti Ani ka-zati, či je ravno že črez leta svoje redovitnosti vyn bila, da on sam je ker neprilične reči . . prilične napravi. — častiti: Dalm. 5 mos. 26 de boš hvalen, sloveč in češčen čez vse folke. sir. 49. Adam je časčen čez vse kar je živu. Šerf. 2, 492 tydi tvoje pri-jatele, o bog, jas častim čres uso mero. — dati: Kast. 41 premeri sam sebi tvoj život, tvoj želodic, daj mu kolikur potribuje inu nyč več čez mèro. Skriñ. jer. 37, 20 krajl Sedecija zapovę de se ima Jeremija djati v predvor ječo, inu de se ima nemu čez navadno jęd vsaki dan hleb kruha dati. vun dati = ausgeben: Schön. 231 oskrbi ga inu aku kaj čez le tú vùn daš, hočem jest tebi plačati. Jap. luk. 10, 35 kar boš koli čez le tó več vùn dal, bom jest tebi povrnil. — divjati: Jap. prid. 2, 63 srditi ljudę so zvunaj hiš inu v družinah še dosti krat za prenesti, ali domá div-jájo čez vso zverino. — dopasti: Šerf. pred. 1, 181 potrpnost se nemi dopadne čres vse. — držan biti = gehalten werden: Dalm. 1 mos. 34 on je bil pošteno držan čez vse v negoviga očeta hiši. — golufati: Rey 1, 237 h nazaj dajajnu so tudi doužni oštiry, aku čes maso popotnike inu gosti golufajo. — grevati: Leon. 92 lubim te čez vse, torej me greva čez vse. — hraniti: Krej 2, 157a mamon se reče bogatstvo, veliko zlata, srebra, di-narjev, žita, gvanta etc. katero človek vkup spravla, zbira inu k enimu šacu hrani čez vsagdano potrebo ali potrato. — hvaliti: Krej 1, 58b ona divico Marijo čez vse druge žene hvali. Dalm. 2 mos. 33 jest inu tvoj folk bomo hvaleni čez vse ludy. Bas. 351 Laertius čez vse hvali eno Atenienzarsko gospo. Cruc. 4, 322 taisto častiti inu hvaliti s celo močjo čez vse rečy smo dolžni. Jap. jak. 2, 13 vsmileñe se hvali čez sodbo (superexaltat misericordia iudicium $\kappa\tau\alpha\lambda\lambda\upsilon\chi\tau\alpha\iota\ \epsilon\lambda\epsilon\omicron\varsigma\ \chi\rho\acute{\iota}\varsigma\epsilon\omega\varsigma$). Šerf. pred. 1, 104 ñega kres vse hvaliti. — imeti: Cruc. 2, 226 Marija divica je

imela dar te lepote čez vse druge ljudi. Ravn. zgod. 2, 252 kolko mojiga očeta najemnikov ima kruha čez nemoč, jest pa tukaj od lakote poginam. — imenovati: To je ta isti dan ktirja imenuje sam bóg en praznik čez vse druge praznike. — iti (uz oblike od gred i šed): Kreĭ 1, 40b takovo gre čez vsih ljudi mišleñe, čez vsu pamet inu znañe. Trub. psl. 38 muje hudobe gredo čez mujo glavo. Dalm. 1 mos. 7 petnajst komulcov visoku je šla voda čez gore. — izkazati: Rog. 2, 55 bug prou je lubil štimal inu imel v čisli te Izraelitarje, ker ñem čez use tu drugu je tudi le tu iskazal. — iskušati: Schön. 221 kateri vas ne bo pustil skušati čez to kar premorete. — jemati: Wolf ezech. 18, 13 na obrěst posojúje inu čez posodilu jemle. — gori jemati; Škrb. 2, 227 če napuh čez premoženje raste, če časti želnost čez mero gori jemle, al je to ponižnost? — jesti, snesti: Jap. prid. 2, 84 kej najdete eno taku grdo živino, de bi čez móč jedla ali pyła? 116 taku se ne-kateri požréšnik hvali, koliko je vžę en krat čez nemoč sneděl. — ljubiti, za ĭubo imęti: Trub. psl. 87 ta gospud lubi ta sionska vrata čez vsa prebyvališča Jakopova (ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας Σιών ὡς πρὸς πάντα τὰ σκηνώματα Ἰακώβ). Kreĭ 1, 99b boga čez vse ričy lubimo. 2, 193b čez vse stvary ga imamo lubiti. psl. 119 i Dalm. jest lubim tuje (tvoje) zapuvidi čez zlatu inu čez čistu zlatu (ἀγάπησα τὰς ἐντολάς σου ὡς πρὸς χρυσίον καὶ τοπάζιον). Bas. 210 bog je ureden de bę ga jest čez use rečy lubil. Rog. 2, 356 le tega lubil je čez vse te druge. 544 za vol tega čez vso čast teh ludy boš lublen. 545 syn, stúri u krodkusti tvoje delu inu super hominum gloriám diligeris čez uso člověško čast boš lublen. Kemp. 134 (II, 7, 1) Jezus oče sam čez use rečy lublen biti. Tob. 3 gospuda boga čez vse rečy lubi. 8 jest te lubim čez vse rečy. 163 jest tebe čez vse rečy lubim. Vojska 39 gospud je sam od sebe ureden čez use lublen inu častit biti. Boln. 101 jest tebe lubim iz srca čez vse drugu. 122 jest tebe lubim iz srede mojga srca čez vse. 123 si nar veči dobrota, kadiro sim čez use lubiti doužan. Jap. 1 mos. 34, 3 Izrael je Jožefa čez vse svoje synóve lubil. prid. 1, 300 katera tebe čez vse lubi. 2, 230 imate ñega lubiti . . čez vse. Red. 164 kir si od tvojiga očeta čez vse nar več lublen inu tudi ti tvojiga očeta čez vse nar več lubiš. 262 kateriga moja duša čez vse lubi. Rey 1, 161 kaj se pravi: boga čez vse lubiti? Škrb. 1, 281 lubim te čez vse. 443 boga čez vse, bližniga kakor sam sebe lubiti. Ravn. zgod. 1, 9 boga sta ĭubila čez vse. 81 čez vse ga je lubila. List. cel. 146 de tebe v vsimu inu čez vse lubimo.

462 tebe iz srca inu čez vse lubiti želim. Šerf. pad 35 lybi boga čres vse. pred. 1, 74 za to ga morem tydi čres vse lybiti. 1, 375 či mi hočemo večno živleñe doseči, te moremo lybiti boga čres vse. 1, 377 mi dobimo večno živleñe, či boga lybimo čres vse. 2, 499 one lybijo boga kres vse. Res. 22 skus le tu muč tvoje duše bi ti meu tvojša boga čez vse reči za lubu imeti. — mahnoti = hauen: Jap. prid. 2, 272 de se poželeñu ena bruzdá gori dene inu čez le tó se ne sme mahnuti; čez žnoro mahnoti je nem. über die schnur hauen: Jap. prid. 1, 177 rad vino pyjé, ali pijanosti se vender boji, kadar pak čez žnoro mahne, si on iz tega nič ne dela. 296 kateri niso navajeni čez žnoro mahnuti. — martrati: Cruc. 2, 590 o aeternitas, katera čez vse te druge martre ti ner ble te ferdamane martraš. — napolniti: Kuga 57 ta bolezen se doby, kadar se živina tēš na pašo goni inu vamp z mlado nezrelo ali mästno travo, z detelo čez malo napolni. — navizati: Kemp. 299 (III, 33, 2) za tu se more to oku te maninge očistiti de bode dobru inu pravičnu inu čez vse druge viže k meni navizanu. — obogateti: Wolf dan. 11, 2 še trije krajli bodo v Perziji inu četrti bo čez vse silnu obogátil (dilatabitur opibus nimis super omnes). — obrajtati: Škrb. 1, 124 vse tvoje žele so ble: pred svetam čes druge obrajtan biti. 2, 162 obrajtamo čez vse to část. — odreti: Krej 2, 35a kadar faro zadobude, tako kej eniga zanikrniga potepuha ali kalefaktorja vnotar postavi vuner z le to naredbo de mu od ñe vsako leto daje edno šumo denarjev: sto zlatih, več ali mañe, inu kaj čez to isto iz vbzoh ljudi odere, to je ñegovo. — piti: Jap. prid. 1, 178 ga svatje čez maso pyó. — počivati: Kemp. 249—250 (III, 21, 1) o Jezus, dodeli ti meni v tebi samimu čez vse druge stvary počivati, tu je: čez use zdravje inu lepoto, čez uso část inu hvalo, čez uso oblast inu gospostvu, čez use znañe inu zastopnost, čez use blagu inu kunšti, čez use vesela inu lušte, čez use dobru ime inu preštimañe, čez uso slatkust inu troštañe, čez use vupañe inu oblubo, čez use zasluženje inu poželeñe, čez use šenkinge inu darove katere ti kuli zamoreš dati, inu petje kateru ta vum ali pamet zamore zapopasti inu občutiti, ja čez use angele inu arhangele inu čez uso nebeško vojsko, čez use videoče inu navideoče reči inu čez use drugu kar ti, moj gospod, nisi. — pogreznosti: Rog. 2, 69 katérh besédy rêjsnyco vidimo nad danášno u'te grějhe čez glávo pogrězneno Magdaleno. — povelicati: Ravn. zgod. 1, 303 kako ga je kralj povelical čez vse svoje služabnike. — povišati: Trub. psl. 27

on bode vže zdaj to mujo glavo povišal čez muje sovražnike. 57 povišaj se bug čez ta nebesa inu tujo čast čez vso zemlo. 96 ti si silnu povišan čez vse boguve. Dalm. psl. 57 povišaj se bug čez nebu inu tvoja čast čez vus svejt. 108 povišaj se bug čez nebasa inu tvoja čast čez vse dežele. jez. 2 inu bo čez vse hribe povišana. Kast. cyl. 2 eni postavijo za nar vekšo dobruto, kadar so mogočni inu čez druge povišani. 290 kateri čez vse ričy povišan na vse rečy tega svitá gleda. Cruc. 1a 66 ta kateri nar več se je ponižal, danas je čez vse povikšan. 1b 193 jest sim tebe čez vse stvarjene ričy povišal. 4, 90 kateri za vredniga se štima čez druge povikšan biti . . žely čez te druge povikšan biti. 5, 248 mene si povikšal čez vse stvari. 290 nejste povišani čez te druge. Rog. 2, 175 ga (Jožefa) je čez vse krajlevstvu povihšal . . danas povihšal je mene super choros angelorum ad regna coelestia čez kore teh angelov ū krajlevstvu nebešku. 180 bila je ta od buga čez vse nebésa povihšana. 308 o križ, ti sam si čez use druga drivesa, ja ne le samu čez te, temuč tudi čez nebu inu zemlo, čez Marija, angele inu svetnyke povihšan. Traun psl. 7, 7 povikšaj se čez pokrajne mojih sovražnikov. 17, 49 kateri mene čez te kateri se zuper mene vzdigújejo, povikšúješ. 26, 6 vže zdaj je on povikšal mojo glavó čez moje sovražnike. 56, 6 i 12 povikšaj se, o bóg, čez nebésa. 96, 9 silnu si tí čez bogóve povikšan. Wolf dan. 3, 52 češen si, o gospód bóg naših očetov, hvale vrédèn inu časty polu inu čez vse povišan na vekomu. Skriñ. zefan. 2, 10 tó se jim bó zgódlu za volo nih prevzétnosti, ker so kleli inu se povikšúvali čez ludstvu gospóda vojsknihi trúm. Jap. prid. 2, 118 ali niste tudi vy želéli čez druge gospodovati ali čez ne povikšani biti? Rey 20 ti si en čez ves folk povišani gospod. Škrb. 2, 149 kir se čez druge povikšujejo. List. cel. 436 deleč čez kore angelske svoj tron Jezus povikšau je. Šerf pred. 2, 242 on je predaleč čez nó povišani, da ne bi že skoz toto primerjavañe se ponizil. 2, 382 ona se je na en kres vse šerege angelskih dyhov povišani sedeš posadila. 2, 235 črez višine predñih angelov pozvišana. — pregrešiti: Cruc. 5, 232 čez mero se pregrešijo. — premišlati: Dalm. sir. 3 ne premišlaj čez tvoje premagañe (a Skriñ. 3, 22 ne premišlúj kar tvojo moč preseže). — rasti: Škrb. 1, 291 moji grehi so čez mojo glavo zrasli. 2, 227 če napuh čez premožene raste, če časti želñost čez mero gori jemle, al je to ponižñost? Škriñ. jon. 4, 6 bog je perpravil en bršlin, inu ta je zrasel čez Jonazovo glavo, de je senco delal nad negovo glavó. pok. 1, 91 i Traun psl. 37, 5

moje hudobije so čez mojo glavo zrasle. Šerf pred. 2, 200 naj vaša vera čez mero rase. — razsvetliti: Bas. 495 bog bel lubi samo Marijo devico koker vse druge svetnike, ravno koker sonce za lubu ima inu resvetli samo luno čez vse druge zvezde. — seči, segati: Traun psl. 112 negova čast seže čez nebesa. Kor. 2, 59 vôda séga žé čez brêje. — smrdéti: Bas. 136 nemo ta nečisti greh smrdy čez use nêr smrdliviši mrhe. — sovražiti: Tob. 129 sovražim čez vse hude rečy vso mojo pregreho. 163 meni so moji grehi močnu zuper inu jih sovražim čez vse hude rečy. Vojska 196 čez vse iz srca sovražimo ta greh. 206 on čez vse sovraži le ta greh. 215 čez vse rečy sovražiš ta greh. Šerf pred. 2, 209 hydič križ kres vse sovraži. 2, 286 moremo greh kak škodlivo kačo kres vse sovražiti. — staviti, postaviti: Trub. mat. 15 so nih postave čez božje stavili. Kreļ 1, 108 kej bi imeli vero z dobrimi deli spričati, tukaj stave dela čez inu pred to vero kakor ty bocy ali cokulary minih svojga Franciska čez Krístusa. Rog. 2, 421 na stavimo se čez druge. Schrey 2 kraļ. 25, 28 inu je negovi trón postavil čez trón krajlov kateri so z nim v Babilóni bily. — stopiti: Kreļ 2, 60a Kristus nej v nebesa vzet kakor poprej Enoh ali Elias, tamuč je iz svoje lastne božje mogočnosti stopil gori čez vsa nebesa. Kuga 58 dosti krat trebuh čez hrbet vùn stopi. — stvoriti: Dalm. 4 mos. 28 imate takovu sturiti zjutra čez ta žgani ofer. 1 sam. 12 čez vse naše grêhe smo my tudi le tu zlu sturili de smo si eniga krajla prosili. 1 kraļ. 16 inu (A h a b) je sturil kar je gospudu hudu dopadlu čez vse te kateri so pred nym bily. 14 inu si hudu sturil čez vse te kateri so pred tabo bily. Bas. 370 de bē ti tavžent dobrih del dopernesu, aku čez to en sami smrtni greh sturiš, bodo vsa tista dobra dela pobita. Skrin. jer. 18, 13 kdó je kàdaj takú strašne rečy slišal kakor so tē katere je divica Izrael čez vso mero sturila? — štimati: Cruc. 2, 486 grehe sovraži inu gospuda boga čez vse stvarjene ričy štima. 5, 70 Krístusa čez vse rečy štimati. Bas. 212 si ti nega štimal čez vse stvari. Rog. 2, 484 u misli se čez druge štimamo. Tob. 12 jest tebe štimam čez vse rečy. Boln. 99 jest tebe lubim inu štimam čez vse tu drugu kar je kul v nebesih inu na zemli lubežni inu štimajna vrednu. — švigati: Wolf dan. 3, 47 ne jeñajo peč z nafto, s pezdërjam, s smolo inu s hósto kuriti. Inu plàmen devet inu štirideset komólcov čez peč gori šviga (effundebatur flama super fornacem cubitis quadraginta novem). — tičati: Kreļ 2, 137b za to se je sam pravičniga delal ne hotejoč grešnik biti inu je

vuner čez všesa v grehah tičal. Rog. 2, 125 oni čez glavo tiče u' pregrèjhi. 593 mate nagybala ga je odstópit od le té (maniheerske zmame) kakòr tudi od druge pregrèjhe, u' katèri tečal je čez glávo. — voščiti: Škrb. 1, 272 on voši čez vse, deb' se skuz ta s. zakrament z nami sklenil. — vstajati: Dalm. 5 mos. 28 (43) ta ptuji kir je per tebi bo čez tebe gori vstajal. (*Daničić*: popeče se nada te). — vzdignoti, povzdignoti, vzdvigovati, povzdvigavati: Krel 1, 104^a Kristus je svoj uk vžignil čez vsa nebesa, 2, 77b njegovo s. ime s tim ukom inu pridigovanem visoku čez vse ričy zdignemo. Cruc. 2, 46 perпусти nej jest danas čez hieruzalemsku mestu z zlatimi peruti te hvále polzdignem tu istu božje prebivalše. 4, 58 o žegnani mašnik, bug je tebe polzdignil čez vse žlahtne stanove tiga svejtà. 5, 337 bug je bil nega čez vse angele polzdignil. 338 gnada božja dušo polzdigne čez vse stvari. Rog. 2, 9 vidili so Maryo to càrtano divico čez vse druge pouzdigneno. 131 kraje se nema čez svoje prevzétnu pouzdiguváti. 177 zdajci pouzdignil je bil le to čez vse nebésa. Kemp. 372 (III, 53, 3) malo ludy se pomujajo de bi sami sebi odumrli, za tu sami v sebi zamotani ostanejo inu se na morejo v tim duhu čez se pouzdigniti. 569 vošijo si čez druge pouzdigneni biti. Skriñ. sir. 25, 14 strah božji se čez vse povzdigne. Traun psl. 57, 17 za kaj se povzigujete, vè visoke gore, čez to goró, na katèri bogu prebivati dopade? Wolf dan. 11, 36 napuh ga bó čez vse bogóve povzdignil. Jap. 4 mos. 16, 3 za kaj se čez ludstvu tiga gospoda povzdigujete? 5 mos. 28, 1 takú bo gospód bóg tebe čez vse ludstva povzdignil. 5 mos. 28, 43 ta ptuji se bó čez tebe vzdignil inu bo vikši. prid. 1, 107 ti zaničuješ tè druge, se povzdiguješ čez nje. Rey 77 iz katerim si se ti čez druge povzdignu. Škrb. 1, 389 le to človeško naturo čez vse povzdigne. 2, 5 v tebe zalublene duše čez zvezde povzdigneš. 2, 187 ta čast, de krstjan ima pravico do nebés, ga čez vse nevirne inu krivovirne povzdigne. List. cel. 169 de hudi spoznate čez vse znañe povzdigneno lubezen Kristusovo. Šerf pred. 2, 471 čes vse nega pozdigavajte. 2, 443 njegova ponižnost je nega krez dryge v nebesah pozdignola. Met. 283 ne povzdiguj se čez druge. — vzeti činže: Rey 1, 237 h nazaj dajajnu so tudi doužni, katiri čes to perpušeno vižo činže noter vzamejo. — vživati: Cruc. 2, 191 ty mladi so nega čez vse stvari želeli vživati. — začuditi se: Krel 2, 140a so se čez maso začudili. — zakopati: Škrb. 1, 16 smo čez glavo v grehah zakopani. — zaničevati: Red. 233 bolši je tvoj kruh kakor vse

vesele celiga svejta, katiru jest ramnu za tu čez vse zaničujem inu zavržem. — zdeti se: Škrb. 1, 247 nim (svetnikom) ne moremo enaki biti v ojstrosti, ktira se nam zdi čez našo moč. — bb) *supstantivom ali rijetko*: ležanje: Bas. 225 govorim od tistih perložnosti, katere h greho pot perpravljajo, kaker je praznu govorenje, v jutru čez potrebo ležanje. — povikšanje: Bas. 212 prava lubezen pruti bogo stoji v povikšanju tvojga boga čez vse tistu kar bog ny. — cc) *adjektivom*: blažen: Šerf pred. 2, 154 o blažena si ti Marija, kres vse blažena si ti. — bolši: Kemp. 250 (III, 21, 1) ti moj gospud inu bug si čez use rečy ta nar bulši . . ti sam ta nar žlahtniši inu častitliviši čez use rečy. Red 1420 čez vse nar bolje buh! — časten, častit: Dalm. 1 hron. 17 gospud je velik inu silnu hvale vrejden inu častan čez vse druge boguve, psl. 139 ti si tvoje ime čes vse čestitu sturil. Wolf dan. 14, 1 Daniel je per krajlovi mizi jedel inu je čez vse negove prijatle častit bil. — čist: Vojska 177 koku je bil na naglim slečen inu koku, on čez uso angelsko čistost čist inu sramožliv, je bil na svojim životu zasramovan! — čuden: Trub. psl. 89 bug je čuden čez vse te kir so okuli nega. Dalm. psl. 96 gospud je čuden čez vse boguve. — debel: Rey 1, 102 eni so bli na telesi čez maso debeli. — dober: Jap. 5. mos. 4, 22 jest ne pójdem čez Jordan, vy pak pójdete inu bote posedli to čez vse dobro deželo. prid. 1, 328 čez vse dober inu vsmilen oča. — dopadljiv: Kemp. 462 (IV, 11, 1) ne (duši) nič družiga k eni špiži na bo naprej postavleno, koker ti sam edini ne prelubi inu čez use poželene tiga srca nar dopadliviši gospud. — drag: Šerf pred. 1, 105 nemi more bog krez vse dragi biti. 2, 286 naša nedužnost nam more kres vse draga biti. — grozoviten: Trub. psl. 96 on je grozoviten čez vse boguve. — imeniten: Škrb. 2, 180 s. krst postavi katoliškiga kristjana v en čez vse imeniten stan. — ljub: Bas. 515 katira je čez vse druge rečy tebi nar lubiši. Škriñ. pok. 1, 55 nisim čez tvojo milost, katęra je tebi čez vse luba, nehvaležnu grešil. — ljubezniv: Schrey 1 sam. 1, 26 žalujem po tebi, moj brat Jonata, ti prelepi inu čez lubezen žen lubezniv. Regl. 58 katire si čez vse rečy lubezniv inu častitlev. — mogóč, mogóčen: Dalm. sal. modr. 19 ogin je bil mogoč v vodi čez svoju muč. Škriñ. modr. 19, 19 ogin je v vodi čez svojo moč mogočen bil. — nadhodeč: Krej 1, 107b imamo takov šac v prstenih ali ilovnatih posodah, da je čez vse nadhodeča ali najviša mogućnost božja. — nesrečen: Krej 2, 103a čestiti so ty ka-

teri se puste naiti, čez vse pak so nesrečni ty kateri se tako v grehe zateku inu skrivajo, da se nemorejo naiti. — poblagoslavljen: Šerf pred. 2, 153 bodi poblagoslavljena med no kres vse žene no device. — pogubljiv: Šerf pred. 2, 50 božja dobrotljivost je obečala nima odrešene od totega kres vse pogyblivega no žalostnoga stana večnoga zavržena. — potreben: Škrb. 1, 419 molitva vam je čez vse potrebna. 2, 83 ker ste Jezusa očitnu zvolili za svojiga krala, je čez vse potrebno de oblubo spolnite. — prevzetan: Skriñ. 2 mahab. 9, 8 čez človeško vižo prevzetan je mislil de zamore tudi valóvam na mórji zapovedati. — prijeten: Jap. 5 mos. 23, 18 vse le to bo za žgani ófèr inu k enimu čez vse prijetnimu duhu gospodu. prid. 2, 51 stan kateri je bogú čez vse prijeten. — radovoljen: Jap. 2 kor. 8, 3 jest jim spričam, de so ony po svojim premoženju, ja čez premoženje radovolni bily. — resničen: Jap. prid. 2, 311 njegove čez vse resnične besede ne bodo prešle. — skrben: Vojska 162 kateri čez vse maso so skrbni to zdravje nyh života pervaruvat. — srečen: Skriñ. prip. 31, 28 ne otroci so vstali inu so jo čez vse srečno imenóváli. Jap. prid. 1, 21 prejmite zdaj vaše plačilu skuzi le ta očétovi žegen, katèriga vam dam v le tej neizmerjeni časti, katèro sim vam perpravil v le teh čez vse srečnih nebesih. Šerf pred. 2, 114 kde je Simon Jezusa na svojo naroče vzel ino sebe za kres vse srečnega imel, 2, 198 mi smo v toti kres vse srečni veri rojeni. 2, 243 mi smo srečni čres vse. — svet: Jap. 2 mos. 29, 37 skuzi sedem dny imaš ta altar očišovati inu posvečovati, inu on ima čez vse svet biti. 30, 16 le tó bó gospódu čez vse svetú. 5 mos. 7, 1 le tá je tudi ta postava eniga zaklaniga ofra za pregrešene katèra je čez sve svèta. 7, 6 tó je čez vse svetú. Škrb. 1, 101 svetó, ja čez vse svetó je Jezusovo imé. Šerf pred. 2, 259 apostolje so začeli v imeni kres vse svete trojice očivestno vyčiti. — večí, vekši: Trub. luk. 13 mejnite li vi de le ti Galileuci so ti ner vegši grešniki čez vse Galileuce? (stsl. mar. pače vřsêhъ) Šerf. pred. 2, 161 je né Jezus skos to svoje čres vse najvekse lybezní do nas pokazal. — velik: Krej 2, 133b judovski grehi so čez vse rečy veliki bily. Jap. 2 mos. 18, 11 zdaj sëm spoznal de je gospod velik čez vse bogove. Ravn. zgod. 1, 202 velik čez vse kneze si ti. Šerf pred. 2, 200 lybezen vsakega med vami črez mero naj velka je med soboj. — verjeten: Traun psl. 92, 5 tvoje pričuvánie je čez vse verjetnu. — visok: Trub. i Dalm. psl. 99 gospud je visok čez vse folke. Dalm. psl.

113 gospud je visok čez vse ajde. 103 koker tu nebu je visoku čez to zemlo, taku veliku premaga ta nega gnada, 138 ti si tuje ime inu besedo čez vse ričy visoku sturil. Dalm. 2 kor. 4 stury eno večno inu čez vso mero visoko čast. Resn. 232 naše nadluge, katere so cielu kratke inu lohke, eno čez vso mero visoko inu večno čast nam storijo. Vojska XII naša nadluga katira je cilu kratka inu lohka, sturi eno večno inu čez vso miro visoko čast. Traun psl. 112, 4 gospod je čez vse nevěrniko visok, u kompar. viši: Trub. psl. 97 ti gospud si ta ner viši čez vse dežele. Rog. 2, 486 poglejmo to lubezan katéra bogà inu tu vsmilejne katéru tega bližniga zadéne, inu to bomo vidili čez use druge nér višiši. Skriñ. prid. 5, 7 čez visokiga je še en viši inu tudi čez obadva so še drugi viši. — vreden: Bas. 212 dobruta, katera je čez vse rečy neizrečene lubezni vredna. Šerf pred. 2, 114 velki je gospod ino krez mero hvale vreden. — vroč: Kemp. 191 (III, 5, 4) lubezen dosti krat na zna te mase, samuč ona čez uso maso je vroča inu goreča. — zaničljiv: Škrb. 1, 303 v srco grešnika bó ponovléno trpleñe Jezusovo na eno čez vse zaničljivo vižo. — žal: Bas. 158 nagost mu je čez uso to drugo trpleñe nér žališi inu ner teži bila. kao adv. Boln. 140 mene grivajo inu so meni čez vse 'z celiga mojga srca žou vsi moji grehi.

Tako u komparativu slično genetivu comparationis mjesto od s genetivom u hrvaštini i ugarskoj slovenštini. Ta će poraba biti prema rečenicama grčkim i latinskim kao pslm. 18, 18 τὰ κρίματα σου . . γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίου dulciora super mel et favum; ili: o crux super omnia ligna tu sola excelsior. Bože je ovdje prijedlog nad, koji tako dolazi i u češtini, n. pr. nad vse zlato dráži; bůh náš větš́i jest nade všecky bohy, i slovački: lepší nad bukvu oreh, itd. n. pr. Trub. psalt. u predgovoru 11a: nu čez le te pet štukey, kir so v tim psalterju: de se bug v ti s. troyci spozna, de se vej kaj dopade bogu oli nekar, de se vej za čes volo je Jezus pryšal na ta svejt de znamo prov molyti, se troštati inu hvaliti boga, oben človik k enimu pravimu krščanskimu stanu inu h timu večnimu lebnu vehše kunšti inu vehšiga vuka oli vejdena na tim svejtu ne potribuje. mat. 11 mej vsemi kir so od žeen rojeni nej gori prišal kir bi vegši bil čez Joaneza krstnika. Krel 1, 94^a kadar en mogoč orožnik svoj dvor ali grad varujè, tako mu to niegovo z myrom ostane; kadar pak en mogočnejši čez nega pride inu ga premore, taku mu vzame nega orožje. Dalm. luk. 11 (22) kadar en močan orožnik svojga dvora varuje, taku

tu negovu z mirom ostane, kadar pak en močnejši čez nega pride inu ga premore, taku on nemu vse negovu orožje vzame. *tako i* Jap. kadar bó pak en močnejši čez nega prišal inu . . . ἐὼν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν . . si autem fortior eo super-
venerit . . stsl. mar. poneže krêplei ego našedъ pobéditъ i Kûz.
či pa močnejši od nega pridouči ga oblada. Kast. cyl 356 ah
nyč nej čez boga slajšiga, nyč lubeznivišiga. Bas. 55 če boš pra-
vičnu inu bogabojče živel, boš na tvojmu trupu čez sonce svitleši
postal. 176 myr božji, kateri je viši čez usa pamet quae exsuperat
omnem sensum, ta obari vaša srca. 505 en človek kadar je v gnadi
božji je brez use perglihe častitlivši, uredniši inu imenitniši čez use
bogatstva, čez mogočnost pozemlesko ino tudi čez angelsko popol-
nimost. Tob. 31 Jezu čistiši čez sonce, Jezu lepši čez luno, Jezu
svetlejši čez zvezde, usmili se čez nas. Leon. 69 mislijoč de sim
en nečimrni hlod za nič brez božje pomoči, se bom ponižal nar-
nižiši v pakli kakor hudobniši čez vse hudiče. Jap. prid. 1, 331
nam tvojo lubežen na tavžent viž zastopit daš, katerih je ena bol
cartana čez drugo. Schrey 1 kralj. 10, 23 kralj Salomon je tedaj
čez vse krajle po svejti na bogatstvu inu modrósti vekši bil.

Amo ide fraza: čez dale + komparativ, *nu mjesto čez dolazi i*
če, *što se može drukčije tumačiti*, vidi Rad LXXXV 38 (5) n. pr.
Dalm. 2 kralj. 9 tvoje matere Izebele kurbarija inu cupernija čez
dalej vekša postaja. jer. 2 mej tém če dajle več hudobe delaš.
ezek. 5 jest bom če dajle vekšo lakoto če zvas poslal. 1 tes. 4 toku
imate hoditi inu bogu dopasti de bote če dajle obilnēši. djañ. ap.
9 Saul je pak če dajle močnejši pèrhajal. Schönl. 288 Saulus je
pak če dajle močnejši pèrhajal. Jap. djañ. ap. 9, 22 Savl je pak
če dalej močnejši pèrhajal. Pohl. tschup. 3 ta čez dalej bel rezle-
gajoče rezglas teh negoveh susebnost je nega na to prvo priženco
Europe perpravel. 73 buh tvojo čednost skuša, ke no oče čez dalej
bel k večji popolnemasti pernesti. 124 s prvega konca čutemo mi
še enmolu zuprnost inu vojskuvanje od znotrej, ke pak iz nim čez
dalej bel znani inu perjazni ratamo, kē se naše srce čez dalej bel
inu bel von spusty, tok nam začne tu istu dopasti. 143 jest sem
se skuz tu brez de be zamirkala čez dalej bel na ta svejt obešala,
ajfr v službi božji je za tega volo v meni čez dalej bel doli uzal.
223 grešneki nasiplujejo svojo grēšno miro čez dalej iz vikšem
kupam. 325 buh perpusty de peklenske duh nega silnejši skuša,
bel pregnanu k sebe pervabe inu čez dalej trdnejši v svoje železo
zakuje. 328 'z tega pride de use skuzi bel na tu pozemlesku na-

tvženi v svojih greheli čez dalej samopašnejše, v svojem naspo-
korjeu trdouratnejši ratajo. 578 per usemu temu vekaüu inu pri-
deguaüu teh sveteh očakov pak je le vender utraglivost čez dalej
bol gori jemala. Jap. 1 tes. 4, 1 tako tudi hódite, de bote če dalej
böl gori jemali. Traun psl. 15, 7 moje celü po noči vžganu srce
mene le to če dalej bol vuči. Kuga 78 le te od konca mehke inu
so rudeče, potle pak čez daļe bol blēde inu trde ratajo. Skriü. pok.
2, 35 tó so ti isti žalostni ostanki prejšnih grehov, od katerih ti,
o bóg, mene čez dalej böļ operi. List. cel. 55 taku tudi hodite de
bote čez dalej obilniši. 95 üih vpitje je čez dalej veči gratuvalu.
462 z üih lubezno sklenem mojo popolnema lubezen: sturi üo
obilno v meni čez dalej bol inu bol. Veriti 171 če ľubiš zapovedi,
boš čedalej böļ božjo voļo spoznaval. 24 pomagaj nam če dalej
böļ svojo revšino spoznavati.

Dosta često dolazi: čez to, čez le to, čez vse, čez vse (le) to,
čez to isto, *te znači: više nego to sve što se do sele sbivalo ili ka-
zalo, a može se zamijeniti sa:* vrhu toga, polag toga, uz to, osim
toga, iza toga, poslije toga, za tijem, usprkos tomu, *i sličnim. na*
pr. Trub. psl. 78 tedaj je ta srd božy doli čez nee prišal inu je
te debelake vmej nimi pomuril inu te ner bulše v tim Izraelu po-
bil. Ampag čez le tu vse so oni še več grešyli *ἐν παντί τοῦτοις*
ἡμαρτον *ἐτι.* stsl. sin. nado vsēmi simi sčgrēšišje paky emu. Trpl.
zvön vsega toga so ešče več grešili. luk. 16 spomislili de si tu tuje
dobru v tim životu pryel inu Lazarus tudi tu huðu, zdaj pak je
on potroštan inu ti boš martran. Inu čez le tu vse je mej nami
inu vami en velik vtrjen mlamol. Kreļ 2, 88a spomeni se, syn, da
si prijel tvojo dobro v tvojim životu, ino ravno tako Lazarus to
hudo. Sada vže se on vesely, ti pak se martraš. Inu čez vse to
(*καὶ ἐπὶ παντί τοῦτοις*) je mej nami inu vami velika prepad vtrjena,
da ty kateri bi od sod k vam hoteli pojti ne mogu. *tako i Dalm.*
inu čez le tu vse je mej nami inu vami ena velika prepad potr-
jena, *pa i Jap.* inu čez le tó vse je med nami inu vami en velik
prepád postavljen, *a stsl. mar. i nadъ vsēmi simi meždju nami i*
vami propadъ veliē utvrđi se, Küz. i više vsega toga med nami
i vami je velika prepast potrdjena. Trub. luk. 24 my smo se vu-
povali de je on ta kir bi imel ta Izrael odrešiti. Inu čez le tu vse
je danas ta trety dan kar so le te riči sturjene. *i Dalm.* čez le tu
vse. Dalm. psl. 78 tedaj je prišal božji srd čez üe inu je pomuril
te nar imenitniše mej nymi inu je te nar bulše v Izraelu pobil,
ali čez le tu vse (= usprkos svemu tomu) so ony še več grēšili.

pa *tako* i Traun psl. 77, 32 čez vse tó so ony še dalej grešili. Dalm. ezech. 23 ne češ li Ahabo inu Ahalibo štrajfati inu nyma oznaniti inu gnusobe koku so se kurbale inu kry prelivale inu so zakon prelomile z maliki inu so tudi svoje otroke katere so meni bile rodile sèžgale tem istim k ofru. Čez tu istu ste ene tudi meni le tu sturile (sèd *et hoc fecerunt mihi*). luk. 20 inu čez tu je on še eniga hlapca poslal. kolos. 3 oblejte tedaj srčnu vsmilene, prija-zen, pohlevščino, krotkust, potrplene inu zanesi edèn drugimu inu odpustite si mej sabo, aku ima gdu tožbo čez družiga ravnu kakor je Kristus vam odpustil. Čez vse pak oblejte lubezen. i Jap. 3, 14 čez vse le tó pak imejte lubezen (ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῦτοις). Cruc. 1a 10 kadar ta človik grešij, hrbet g. bogu, obličje pak hudiču obrne, bogu se ta krat odpovej, hudiču pak se poda, boga pod noge postavi, hu-diča pak na glavo posadi, g. bogu v obličje pluva inu hudiču se po-klajna bogu krono z glave, scepter iz roke vzame inu hudiča krona inu na stol svojga srca ga postavi, synu božiga martra inu križa, inu vener. čez vse le tu pošilaš za myr prosit tiga hudobniga človeka. 1a 74 srce v žalosti je plavalu kadar kuli sim bral de taku svete služabnike božje nejso spoznali inu častili, temuč še čez le tu so jih pregañali. 2, 357 gdu bo taku hudoben de se bo podstopel človeka vmorit v tim kir le tu sturiti g. bug prepove. Ali vender čez vse le tu poboji veliku krat se dopernašajo. 4, 413 moj bug, kaj z' eno žalost sta počutila (Adam inu Eva)! videoč de g. bug se je čez nyh resrdil, vejst yh je grizla inu pekla, hudiči so yh zašpotovali, živina se je bila v punt postavila, inu čez vse le tu se nuč stury. Bas. 27 to je resničnu, prosim, ly dobru si ù glavo uzemi inu čez to (= a za tim) gledaj de boš zastopil de . . 68 veliki inu strašni dan, ob katerim kadar naš pravični sodnik Kri-stus k sodbi pojde, pojde pred nym ogèn tok velik inu močan de u kratkim času bo končal inu sèžgal use hiše, mejsta, gojzde, ja uvès obras tè zemle inu cilu kámne inu sivne skale, toku de se bodo tajale koker vosk. Čez use to bo pèršel en angel kir naprej ponese znamiñe svetega križa. 319 je polomil vse malike zvunej eniga. Kir čez to (= usprkos tomu) ny zdrav postal, ga je vprašal s. Bostian, aku je za res vse malike polomil al' nekar. 352 ne po-zabi, o človek, de čez use le tu kar je dosihmal rečenu, tebi pre-povduje zapoved božja de . . 501 nikatere gnade se poprej sprosijo u imeni Mariae koker u' imeni gospoda Jezusa: dokler aku je lyh Jezus en dobručni izveličar, vender je tudi en pravični bog inu sodnik, zatorej on, kar bi sicer grešnikam po svoji pravici doli

udaril (abschlagen), ta istim na prošno svoje matere zavolo velike lubezni pruti ni poprej inu rajši podely; čez tu je pak tudi resničnu de je zahvalila se prutje Mariji za to prejeto gnado . . tår čez tu u' kradkim času bila je u to prvo čast, rednost inu štimájne, htemu prvemu blagu inu bogastvu postavlena. 61 le tú kir vidil je ta duhovni mož, pade na koléna, začne klicat na pomuč Marije divice, čez le tu ustane gori. 63 na le tu „praegovori“ ta mrtve, ga poprose de nemu ima ta Marijni skapulir pustiti ter čez le tú nemu eniga mašnika perpelati. 113 Francisce, pójdi tedaj h mvojemu namestniku, temu póvi de on tebi to gnado da inu potrde ta od mene tebi dani odpustik. Na kateru zgine Jezus inu Marija. Čez tu Franciscus šal je h papežu. 163 kaj mejniš katéri iz teh trjeh, namreč ta levit, ta mašnik inu Samaritan, sturil je temu revnimu človeku známeñe eniga bližniga? Na tu djál je ta judovski dohtar de ta, katéri je taistimu to milost izkázal. Čez tu djál je Jezus: prav si rekal. 178 na trjetji dan po muoji smrti uzeta sim bila z dúšo inu telésam u' nebésa. Zdajci posajena bila sim na en sédeš na desnyco mvojga synu, tår na tu use try božje pèršóne dale so meni eno krono tè nebeške časty, ene take lepóte inu vrédnosti, de te glihe ni bilú inu je tudi na bóde. Čez le tú šlišat bila je ena štíma katera je djala: prjátelca izvólena naša, od sedaj naše krajlevstvu je tvoje. 220 kir padel je bil u' eno navárno bolézan, opomñen od spovédnykov k pokúri inu h pobulšajnu de ki u' pogublájne na pride; katéru kir je začel bil sam per sebe spreadárjat, začel je bil čez tu takú ostudnu žjuléjne zdihat ter per tem trkat na prse; pogledúvat milu prutje nebesam inu prosit g. bogà za odpušajne. Čez tu poklical je eniga spovednika. 238 kir so bily Jezusa dobyli inu obsodyli h te smrte, ta se je nega lotyla, tega vmóryla je na križu, ali iz ùè inu ne Jezusovo škodo, kir Jezus, če lih umórjen od le tè na križu, vener čez tu resurrexit je ustal častytu inu iz nucam od smrti. 309 od katérega obšal je tega firšta inu vse prične en tak strah de vsi so padli na zemlo inu taku tri cele ure kakòr mrtvi ležáli. Kir pretekle pak so bile ure, pustil je Jezus zaničvávce zupet same h sebi priti, katéri začeli so usi na glas upit inu reče: velik je bug teh kristjanov inu drugiga boga ni polek néga. Čez tu (*možda = radi toga?*) padli so na kolena pred tem s. krucifiksam. 352 dihnil je gosp. bug u' obraz tega ylnatiga človeka inu spustil svoj duh, to zastopno dušico, inu zdajci čez le tú gratala je ta ylnata človeška statua k enimu živimu človeku. 505 Maksiminus kir vidil je on Katarino (*u*) vjéri

inu ú lubézni prutje Kristusu stanovitno, popustil je on sladke beséde inu kazát se je začél grozóviten. Na néga povéle ti beriči stepli so Katarino taku neusmilenu inu groznu, de po né celim živótu ni bilu družiga kakor žláki inu rane. Čez tu potler zapóvej ta tyran Katarino u .eno smrdljivo 'ječo zaprejtí itd. Kemp. 466 (IV, 11, 3) jest imam to svetu pismu k enmu troštu inu špeglu tiga živleña, inu čez le tu use tvoje presvetu telu k eni areniji inu perbižališu. Jap. 5 mos. 7, 20 takú bo vsim ludstvu sturil katerih se bojiš. Čez tó bo gospód tvój bóg tudi sršene nad né poslal. luk. 3, 20 Herodež ker je bil od néga svarjén za volo Herodijade inu za volo vsiga hudiga kar je Herodež sturil, je on čez vse le tó tudi Joaneza v ječo vrgél. 20, 11 ob časi je on poslal hlapca h kmetam, kmetji pak so ga stepli inu prazniga izpustili. Inu čez tó je on še eniga drugiga hlapca poslal. 24, 21 my pak smo upaše iméli de ima on Izrael odrešiti, ali čez vse le to je vžé danàs ta tretji dan kar se je le to zgódilu. Škriñ. sir. 19, 4 kdor hitru vèrjáme, je lohkosrčén inu bó ponižan, ja čez tó bó on za takiga držán kateri sam zuper sebe grešy. modr. 8, 13 kadar bóm móľčal, bódo ná me čakali, inu kadar bom govóril, bodo na me ravnu glédali, inu kadar bóm dolgu govóril, bodo z rokami svoje usta zatisnili. Čez vse tó bóm skuzi nó (modrost) nevmrjóčnost zadóbil. Schrey 1 kralj. 21, 19 vmóril si Nabota, inu čez tó si se (negoviga vinograda) polastil. Red. 189 kaku neizmerjena je bila tvoja lubezen, kir si othl za moje zveličaše ne samu enu prov revnu živleše pelati, ampak tudi čez le to še to istu skuz nar groženši martre inu smrt sklenite! Šerf pred. 1, 461 oni so sramoto no bitke prestajali, ino čres to pote no ječe (hebr. 11, 36 ἔτεροι δὲ ἐμπαγμῶν καὶ μαρτύρων πᾶραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, alii vero ludibria et verbera experti, insuper et vincula et carceres, Dalm. h temu tudi zveze inu ječe. Jap. zravén tēga tudi železja inu ječe. Küz. zvün toga pa ešče po vezañi i vouzi.)

Kašto dolazi čez mjesto pred kao u nem. über mjesto vor: Krej 1, 88a k čemu je stvaril bog te anđele? Najprvič inu čez vse reči k svoji hvali inu službi. 1, 77 za to je poslušaše s. evangelija to jedino kar je tako potrebno de je čez vsa druga dela imamo izvoliti. Vojska 240 kir bi ta golufni hudič tebe vprašal, kaj veruje s. katolška cerkou . . odgovori mu: resnico, inu kir bi on dalej rekal: kaj je taista z' ena resnica, reči: ravnu taista kar ona ve-

ruje. Čez vse pak drži tvoje srce stanovitnu pruti tvojemu odrešeniku.

u kajkavštini

ima svega toga veoma malo: Zagr. 624 s. Januša njegova čistoča je podiguula tja do neba, pače ne samo do neba, nego čes usa nebesa i čes use koruše angelske tja vu tronuš večni.

Neko je prekoračivanje i onda kada akuzativ uz čez znači 6) onoga ili ono nad koga ili nada što se je ko popeo i uzvisio tako da mu je kao nižemu od sebe kao gospodar, nadziratelj, pazitelj, i slično. Tako dolazi čez samo u kraštini i dva tri puta u kajkavštini prema nemačkomu über, koje će biti opet prema i grč. ὑπέρ i lat. super u rečenicama kao ephes. 1, 22 ipsum dedit caput super omnem ecclesiam αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τὴν ἐκκλησίαν, hebr. 10, 21 habentes sacerdotem magnum super domum dei ἔχοντες ἱερέα μέγαν ὑπὲρ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, luc. 22, 25 qui potestatem habent super eos, benefici vocantur, 1 machab. 6, 28 convocavit eos, qui super equites erant, itd. Ali u grštini nije svuda ὑπὲρ gdje je u lat. super, nego ἐπὶ što prevodi stara slovenština prijedlogom nadъ, s instrum. n. pr. luc. 12, 14 quis me constituit indicem aut divisorem super vos? τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμῶν; cod. mar. kto me postavi sadija li dēlitelē (čitaj dēlitelja) nadъ vami. pa tako i slovenski narod govori nad.

a) *uz supstantive*: bog: Dalm. 2 mos. 7 jest sim tebe za eniga boga postavil čez Faraona. 4 mos. 27 gospud kir je bug čez vse živu mesu, ta postavi eniga moža čez to gmajno. 5 mos. 10 vaš bug je en bug čez vse boguve 2 sam. 7 gospud Cebaot je bug čez Izraela. dan. 2 naš bug je en bug čez vse boguve inu en gospud čez vse krajle. u predgovoru čez XXII cap. Danielov: za tu se on pusty imenovati en bug čez vse boge, en gospud čez vse gospude, krajl čez vse krajle. Jap. 4 mos. 27, 16 naj gospód, kir je bóg čez vse kar diha inu živu, eniga človeka postavi, katęri bó čez le to množico. 2 sam. 7, 1 jest sim tebe za bogá čez Faraona postavil. Schrey 1 kralj. 20, 28 ķer so Syrci rekli: go-spód je bóg čez gore inu ny bóg čez dolíne, bóm vso to veliko množico tebi v roke dál. — čuváj: Škriň. jer. 17 sim postavil čez vas čuvaje. Wolf ezek. 33, 2 kadar ludstvu v deželi eniga iz svojih nar majn čislanih za čuvaja čez se postavi. — darovnik: Kemp. 190 (III, 5, 4) on ne gleda na ta dar, samuč k darovniku

čes use dary se obrne. — dvornik: Kreľ 1, 104a kadar (gospodarji) veliko hlapcov imajo, edniga zmej nyh izvole kater se jim zvestejši inu modrejši zdy, inu tega postave dvornika ali šafarja čez vso hišno družino. — erb (= nem. der erbe): List. cel. 1, 14 katiriga je on za erba čez vse postaviu. erbič: Trub. psl. 82 ti si erbič čez vse ludy. — general: Cruc 4, 26 kateriga so hoteli za generala čez celo vojsko postaviti. — glava: Kreľ 1, 33b nega je bog oča posadil na svojo desnico v nebesih k enej glavi cerkve čez vse. 1, 53b kakor je cesar gospod inu glava čez pozemalska kraľevstva v posvietnih ričah, da tudi ravno tako rimski škof gospod inu glava bude čez vse duhovne ričy. Jap. efez. 1, 22 on je vse pod negove noge podvrgel inu nega za glavo čez vso cerku postavil. — glavár: Schönf. 144 desetak, tu je glavár čez deset kojnikov. List. cel. 1, 371 kadar je bil žounirskiga glavárja čez stu mož poklicau. Schrey 1 sam. 8, 12 krajl bo sebi postavlal glavárje čez tavžent inu čez stu. — gospá: Dalm. jez. 47 ti némaš več imenovana biti gospa čez krajlestva. Rog. 2, 178 nò (Marijo) je čez vse le té k eni gospè, k eni krajlici sturil. Škriñ. jer. žal. 1, 1 kaku praznu stojí męstu ludy polnu! Gospá čez naróde je postala kakòr vidova. pok. 2, 98 kaku práznu stojí męstu ludy polnu! Gospá čez naróde je postala kakòr vidóva. — gospôd: Trub. psl. 105 on ga je postavil k animu gospudi čez sujo hyšo. mat. 9 s tejm izkaže de je on tudi en gospud čez smrt. 12 ta syn tiga človejka je en gospud tudi čez to soboto. djañ. ap. 10 kateri je gospud čez vse. Kreľ 1, 53b so se gospodje sturili čez posvetno inu duhovno oblastovañe, ja čez nebesa inu zemľo, čez pakal inu vice. 2, 34b Kristus je vstal od mrtvih inu je čez vse gospod postavljen. 43a je gospod čez nebesko vojsko. 60a Kristus je ratál gospod čez vse kaj je v nebesih inu na zemli. Dalm. 1 mos. 27 bodi gospud čez tvoje brate. . . jest sim nega h gospudu postavil čez tebe. 34 kateri je gospud bil čez deželo. 45 me je postavil h gospudu čez vso negovo hišo. 5 mos. 10 vaš bug je en bug čez vse boguve inu gospud čez vse gospude. riht. 8 bodi gospud čez nas . . moj syn nema čez vas gospud biti, temuč gospud ima gospud čez vas biti. 9 kaj vam je bule, de sedemdeset mož so gospudje čez vas, ali de je le en mož gospud čez vas? 18 kir bi gospud čez ñe bil.; u predgovoru čez XII cap. Daniela: čez katero on hoče gospud biti . . ñe h gospudom dela čez veliku blagu. 1 makab. 2 neverniki neso čez ñe gospudje postali. 10 de se bo vejdlu de je le on sam gospud čez ñe. djañ.

ap. 10 čez vse gospud. 1 kor. 4 naj si je on čez vse blagu gospud. judit 6. tedaj boš ti vejdl de je Nebukadnecar čez vus svejt en gospud. sal. modr. 13 kateri je čez te iste gospud. mat. 12 tiga človeka syn je gospud tudi čez soboto. 2 kor. 2 nikar de bi my gospudje bily čez vašo vero. Dalm. mol. 182 ti boš nega h gospudu postavil čez tvojih rok dellu. Cruc. 2, 130 Jezus je gospud čez vse kraje inu cesarje. 159 Vulkan je gospud čez železu. 407 bug je gospud čez vse stvarjene rečy. 5, 505 gospud čez vus volni svejt. Bas. 31 bog je ta veliki gospod čez use rečy. Rog 2, 155 tega človeka izvolil je k enimu gospódu čez vse druge živali. Jap. ap. 10, 36 le ta je en gospod čez vse. prid. 2, 50 kateri je sam gospód čez svoje hudu nagneńe, 153 ali ni on nar vikši gospód čez vse? Schrei 1 sam. 17, 47 on je gospód čez vojskó. Rey 1, 248 je on gospod čez naše srca. Škrb. 2, 78 Kristus je nar vikši gospód čez vse ludi. Šerf pred. 1, 332 posteči more čres svoje dobrine gospod biti. 1, 275 on je gospod čres se, čres svojo počutnost. — gospodár: Cruc. 5, 493 gospodar čez zvezde. Res. 149 on je en kral inu gospodar čez vse. Jap. galat. 4, 1 kakòr dólgu je erbič enu dète, ny obeniga rãzložika med ñim inu med enim hlapcam, de si je ravnu gospodár čez vse. prid. 1, 118 od tih istih malov ny bil več sam čez se gospodár. 2, 51 on je gospodar čez vse srca. 49 krotak človek je popolnóma v potrplèni gospodar svoje duše in sam čez sebe. Traun ps. 8 čudi se David da bog slabiga človeka čez vse stvary za gospodárja postavi. Leon. 74 katero sturi dušo za gospodarja čez samo sebe. Kuralt (u Mar-novu jezičniku XXIII 46): člov'k, k'te je večna modrost izvolila za gospodarja čez zemljo sturit', zbud' se nu hit' tud ti skoz oprabila krajl čez to tojo podložnico bit'. — gospodovavec: Skriń. izai. 16, 1 pošli, gospod, jagne gospodùvavca čez zemlo v pušavi. amoz. 5, 16 za tiga volo tó pravi gospód bóg gospodùvávèc čez vojskne trume. Schrey 2 sam. 23, 3 ta móčni v Izraeli je govóril, pospodùvávèc čez ludy. — hižnik: Šerf pred. 1, 412 on vé da je on le za hižnika ty na zemli kres tote časne reči postavljeni. — kapitan: Trub. djań. ap. 21 tiga je ta viši kapitan čez vujsko kumaj otel. Dalm. 2 mos. 14 je vzel kapitane čez vse svoje vojske. riht. 1 Juda h kapitanu čez vojsko postavljen. 10 ta ima kapitan biti čez vse te kateri v Gileadi prebivajo. 2 sam. 4 kapitana čez vojščake. 2. hron. 21 kapitane čez kula. 1 makab. 2. kapitan biti čez vojsko. 5 čez to isto (vojsko) je Timoteus kapitan bil . . inu je Jozefa inu Azarija h kapitanom postavil čez ta drugi folk.

Cruc. 2, 351 s. Ciprijan pravi, de človek je en gospud inu kapitan čez vse stvarjene rečy. Rog. 2, 123 postavljen je bil k enimu glavaru ali kapitanu čez veliku soldatu. — knegiŋa: Kreĭ 1, 902a le tu se vidi da je Kristus tej ženi za vere volo oblast dal čez vse inu je ŋo postavil k eni kralyci inu kneginy čez nebo inu zemĭo. — kralj: Trub. psalt. u predgovoru 1: David izvolen inu postavljen iz eniga pastirja k animu kralu čez vso izraelsko gmajno. psl. 2 jest sim žalbal mujga krajla čez Sion, čez to mujo sveto goro (drukčije Dalm.: jest sim mojga krajla postavil na mojo sveto goro Sion; opet drugčije Traun: jest pak, kateri sim od ŋega na ŋegóvi svēti gori Sion za krajla postavljen. Kūz: jas sem si pa namazao krāla mojega nad Sionom, pslt. sin.: azъ že postavlennъ esmъ cēsarъ otъ nego nadъ Sionomъ). psl. 95 gospud je en velik kral čez vse boguve. Trub. psl. 47 gospud je en velik kral čez vse dežele . . bug je en kral čez te ajde. Kreĭ 1, 53b tako so ga hoteli kraĭa čez se postaviti. 86 2a jest te hočo k enimu gospodu inu kraĭu pripraviti čez vsa kraĭevstva na svetu. 2, 61b on je en krall čez nebesa inu zemlo. Dalm. 1 mos. 17 folki imajo . . eniga krajla čez se postaviti. riht. 9 me hočete za krajla žalbati čez se. 1 sam. 8 postavi eniga krajla čez nas . . ony neso tebe, temuč mene zavrgli, de bi jest ne imel krajl čez ŋe biti. 14 ne boš krajl čez Izraela. 23 ti boš krajl čez Izraela. 25 am. 2 inu so ondi Davida h kraĭlu žalbali čez judovsko hišo . . Judovska hiša je mene h kraĭlu žalbala čez sebe . . . ga je postavil h kraĭlu čez Gilead. 5 ker je Saul bil čez nas krajl . . ony so Davida žalbali h kraĭlu čez Izraela. 8 taku je David krajl postal čez vus Izrael. 1 kraĭ. 4 taku je Salomo bil krajl čez vus Izrael. 11 je bil krajl čez Syrijo. 14 gospud bo sebi eniga krajla čez Izraela obudil. 15 v dvajsetim leĭti Jeroboama krajla čez Izraela je Asa krajl postal v Judi . . Nadab je krajl postal čez Izraela. 193 žalbaj Hazaela h kraĭlu čez Syrijo inu Jehu h kraĭlu čez Izraela. 22 Jozafat je krajl postal čez Juda, 2 kraĭ. 9 jest sim tebe h kraĭlu čez Izraela žalbal. 2 hron. 1 de bi mogel moj folk soditi čez kateri sim jest tebe krajla postavil. Ester 1 Ahasver je bil krajl od Indije do Morov čez stu inu sedem inu dvajseti dežel. psalm. 47 gospud je en velik krajl čez vus ulni svejt . . bug je krajl čez ajde. sal. predg. 1 jest predigar sim bil krajl čez Izraela. sal. modr. 9 ti si mene izvolil h kraĭlu čez tvoj folk. zahar 14 gospud bo krajl čez vse dežele. Schönl. 142 aku je on krajl čez Izrael, taku stopi on sedaj doli od križa. Cruc. 1a 4 neĭli more biti bug

general inu kralj čez vse vojske? 1a 10 ti si kralj čez vse kralje, čez zemlo inu nebu. 2, 282 Canutus engelenderski kralj je sedel raven morja ter je vidil da valuvi se so h nemu perbližovali, katerim je bil zapovedal de se imajo ,dergdom' (drugam) obrniti, dokler je kralj čez zemlo iuu morje. Bas 97 de je on kralj čez use ofrtnike. 295 s katerim je Kemetes kralj čez deželo Skotia umorjen bil. Rog. 2, 155 tega človeka je postavil k enimu kralju čez use druge ,creaturae'. Res. 114 on je kral čez vse otroke tega napuha. Jap. 5 mos. 17, 14 jest hočem eniga kralja čez sebe postaviti. apokal. 9, 11 inu čez sebe so one imele angela tiga za kralja (et habebant super se regem angelum καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἁβύσσου). Schrey 1 kralj. 19, 16 Jehua pomáži za kralja čez Izrael. 2 kralj. 9, 3 pomazal sim tebe za kralja čez Izrael. 26 ne bóš kralj čez Izraelce. 2 sam. 5, 2 kadar je Saul kralj bil čez nas, si ti Izrael vùn inu nóter vodil. 2 sam. 19, 10 Absalom, kateriga smo (za kralja) čez nas mázali, je vmrl na vojski. Skrin. 2 mahab. 7, 9 kralj čez svejt nas bode per vstajeni k večnemu živlehu obudil. modr. 6, 22 o kralji čez ludstva, Traun psl. 2 ker je sam bog nega za svojega syna, za kralja čez Sion postavil, ps. 46, 8 bóg je kralj čez vus svejt. pok. 2, 78 potrdi me s tim istim dúham, kateri je gospód inu kralj čez sreč. List. cel. 1, 29 kej je ta rojeni kralj čez Jude? (mat 2, 2) 94 zdrav bodi ti kralj čez Jude. Škrb. 2, 75 on je kral čez ves volni svejt. — kraljica: Rog. 2, 177 skuzi tu je postavil bug Marijo k eni kraljici čez nebó, pakál inu zemlo, čez angele inu svetnyke, čez ludy inu hudyče. 178 ona je čez try kraljévstva kraljica. 182 kronal boš Marijo kakor eno právo kraljico čez nebéšku, posvejtnu inu podzemelsku .. Marija je tudi ena kraljica čez te vice. — mašnik: Jap. hebr. 10, 21 imamo tiga vikšiga mašnika čez božjo hišo. — mati: Jap. prid. 1, 258 o luba mati — le tó sladku ime čez nas si ti zaslužila. — mojster: Dalm. 1 hron. 16 Kenanja ta mojster čez pejtje je vučil pejti. — namestnik: Jap. ap. 18, 12 kadar je pak Gallio namestnik čez Ahajo bil, so se Judje čez Pavla vzdignili. — oblastnik: Dalm. 1 kralj. 4 Salomo je imel dvanajst oblastnikov čez vus Izrael. 9 teh oblastnikov, kateri so čez Salomonovu opravilu bily, je bilu pet stu inu petdeset. 1 hron. 27 kateri so oblastniki bily čez Izraela. Schön. 117 je govuril oblastnikom čez tempel. Cruc. 2, 392 Egypceri človeka kateri je bil resničniši, so ga za oblastnika čez te druge postavili. Jap. 2 mos. 18, 25 on je iz celiga Izraela srčne može

zbral inu ene je za oblastnike čez ludstvu, ene za poglavarje čez tavžent, ene čez stu, ene čez petdeset inu ene čez deset mož postavil. 5 mos. 1, 15 sim jih ene za oblastnike čez ludstvu . . postavil. Skriñ. sir. 10, 4 oblast čez deželo je bogu v rokah inu on bo pridniga oblastnika čez no ob svojim časi postavil. 17, 14 čez vsaku ludstvu je eniga oblastnika postavil. 1 mahab. 10, 69 Apolon je bil oblastnik čez Celesyrijo. Wolf dan. 2, 48 nega za višiga oblastnika čez vse babilonske módre stury. — oča: Dalm. efez. 3, 15 kateri je ta pravi oča čez vse kar se otroci imenuje. Cruc. 4, 78 vy ste danas postavljen z' eniga duhovniga očeta čez vse le te duše. — pastir: Skriñ. jerem. 23, 4 inu bom čez ne pastirje postavil de bódo ne pasili. — patron: Rog. 2, 76 čez ta element te zemle je patron s. Patricius, na vodi je patron s. Miklauš, čez ta ogyn je s. Florian, čez ta element tega lufta, čez grméne inu hudu uréme je patron današni s. prerok Elias, ja nikar le samu patron je on čez ta luft, ampak tudi čez use štiri elemente. — poglavar: Jap. 4 mos. 14, 12 tebe hočem jest za poglavarja čez en velik narod sturiti. sodn. 10, 4 on je imel trydeset synov, kateri so bily poglavárji čez trydeset měst v deželi. 11, 11 vse ludstvu ga je za poglavárja čez se postavilu. ap. 7, 10 on je nega postavil za poglavarja čez egyptovsko deželo inu čez svojo hišo. Schrey 1 sam. 8, 12 Saul ga za poglavárja čez tavžent móž postavi. 2 sam. 18, 1 tedaj David svoje ludstvu pregleda inu čez ne postavi poglavarje čez tavžent inu čez stu. 1 kraj. 11, 24 ta je postal poglavár čez razbojnike. 16, 9 Ela je v Terzi pyl inu se je vpíjúnil v hiši Aza poglavárja čez Terzo. Wolf dan. 2, 48 ga postavi za poglavárja čez vse babilonske dežele. Skriñ. 1 mahab. 2, 66 Judas Mahabéj bó za poglavárja čez vojšáke. 5, 19 bóditá poglavárja čez to ludstvu. 2 mahab. 4, 27 Sostrat je čez grad poglavár bil. izai. 3, 7 nikar mene ne postavite za poglavárja čez ludstvu. pok. 3, 6 ne bom iz negoviga rodu uzél poglavárje čez zarod Abrahama. List. cel. 1, 82 v tajisti vuri je Jezus poglavarjam čez tempel reku. 101 poglavar čez deset kojnikov. 282 kapitan ali poglavar čez stu mož. Kreml. dog. (1845) Otokar, Slovenec česki, je krez Štajer gospodar. — postavodajavec: Traun psl. 9, 21 postavi čez ne eniga postavodajavca (*sin.* postavi zakonodavca nad nimi). — prednik: Wolf dan. 6, 1 Dariju je dopadlu postaviti čez krajľstvu stu inu dvajset prednikov. — prigañavec: Jap. 2 mos. 1, 11 on je pergañávce čez ne postavil. — razdeľavec razdelivec: Trub. luk. 12 du je mene

postavil k animu rihtarju oli rezdileucu čez naju? Dalm. gdu je mene k rezdilavcu te erbsčine čez vaju postavil? Jap. kdó me je postavil za razdejlivca čez naju? — rihtar. Kreĭ 2, 48a božja beseda sama ima rihtar čez vse biti . . Kristus stavi svojo besedo rihtarja čez vse. Dalm. 2 mos. 2 gdu je tebe k rihtarju čez nas postavil? 1 sam. 3 hočem jest rihtar biti čez njegovo hišo, 8 Samuel je svoje synuve postavil k rihtarjem čez Izraela. 2 sam. 7 sim rihtarje čez moj izraelski folk postavil. psalm. 7 gospud je rihtar čez ludy. sal. modr. 9 ti si mene izvolil h krajlu čez tvoj folk inu k rihtarju čez tvoje synuve inu hčere, Cruc. 4, 53 yh je bil postavil za firšte inu rihterje čez ta gmajn folk. — sodnik: Škriñ. modr. 8, 7 ti si me za krajla čez tvoje ludstvu izvolil, inu za sodnika čez tvoje synove inu hčere. Jap. 2 mos. 2, 14 kdo te je postavil za vikšiga inu sodnika čez naju? — stvarnik: Trub. kateh. 268 stvarnik čez vso kreaturo se pusti v našo naturo. — vahtar: Dalm. jer. 6 jest sim vahtarje čez vas postavil. ezek. 3 jest sim tebe k vahtarju postavil čez izraelsko hišo. — valpot: Dalm. 2 mos. 1 ony so postavili čez ne valpote. 5 valputi katero so Faronovi župani čez ne bily postavili. — varuh: Dalm. sal. predg. še je en viši varih čez tiga visokiga. — vojvoda, vjuda, vjud, vojvod: Trub. ps. 105 ta vjuda čez ta folk ga je rekal izpustiti . . on ga je postavil k animu vjudu čez vse nega blagu. mat. 13 tetrarha se pravi en vjud kir je postavljen čez ta četrti dejl eniga kraljevstva, jozve 5 jest sim en viuda čez tiga gospuda vojsko. 1 sam. 9 ta istiga imaš k viudi žalbati čez moj izraelski folk. 10 je gospud tebe k viudi žalbal čez svojo erbsčino. 25 boš en viuda čez Izraela. 2 sam. 5 imaš en viuda biti čez Izraela. 1 hron. 12 ti imaš viuda biti čez mój Izrael. 30 viudi čez krajleva opravila. 2 hron. 6 nésim obeniga moža izvolil de bi bil viuda čez moj izraelski folk. jezaija 3 ne postavljajte me k viudi čez ta folk. Jap. 2 mos. 32, 10 bom tebe za vajvoda čez en velik narod sturil, Schrey 1 sam. 25, 30 gospod je tebe za vojvoda čez Izrael postavil. 2 sam. 6, 21 inu je meni zapovedal de imam vójvod čez ludstvu gospódovu biti. 7, 8 jest sim tebe vzel iz paše kadar si za čedo hodil, de bi bil vojvod čez moje ludstvo Izrael. 1 kraĭ. 1, 35 nemu bóm zapovedal de bó vojvod čez Izrael inu čez Juda. 16, 2 sim tebe iz praha vzdignil inu za vojvoda čez moje ludstvu Izrael postavil. — zapovedovavec: Traun ps. 104, 21 on je nega za zapovedovávca čez vse svoje premoženje postavil. — tako i: viši, vikši: Dalm. 1 mos. 39 mu je pustil gnado najti pred tem višim čez ječo. 2 mos. 16 vsi viši čez to množico so prišli. 4

mos. 3 ta viši čez vse više téh levitov ima biti Eleazar, Aarona tiga farja sin, čez te kir so postavljeni de imajo vardevati inu varvati te svetine. 10 ti viši čez tavžent. 5 mos. 1 jest sim vaših rodov više vzal, modre inu vmetalne može, inu sim je čez vas k višim postavil čez tavžent, čez stu, čez petdeset inu čez deset. jozve 10 je rekal h tim višim čez vojsko. riht. 11 ga je postavil h kapitanu inu višimu čez se. 1 kraľ. 16 ta viši čez polovico kul. 2 kraľ. 8 je pobil te više čez kula. 1 hron. 28 le ty vsi so bili viši čez blagu krajla Davida. nehem. 12 le ty so bili ti viši čez farje inu čez nyh brate v Jezuavim času. jonas 1 ta viši čez barko. luk 11 skuz Beelcebuba tiga višiga čez hudiče, 13 i 18 ta viši čez šulo. djañ. ap. 16 ta viši čez keho. Schönl. 84 on hudiče vùn izgajna skuzi Beelcebula, tiga vihšiga čez hudiče. Stapl. luk. 11 on hudiče von zegajna skuzi Belcebuba, tiga vigšiga čez hudiče. Jap. 1 mos. 40, 2 edèn je bil ta vikši čez klučarje inu ta drugi ta vikši čez peke, 5 mos. 17, 10 kateri so ti vikši čez ta kraj. Škriñ. izaija 22, 15 stopi . . k Sobru višimu čez tempel. 36, 3 k nemu vùn gre . . Joahe, Azafovi syn, viši čez krajleve pisma. 2 mahab. 3, 4 kateri je za višiga čez tempel postavljen bil. Schrey 1 sam. 17, 55 je Abnerju, višimu čez vojskno trúmo, rekal: . 2 sam. 8, 16 Jozafat je bil viši čez krajleve pisna. 19, 13 naj meni bóg tó inu to stury, če ne bôš viši čez vojšake pričo mene na męsti Joaba. 1 kraľ. 14, 27 je kraľ Roboam bronaste škite narędil in je ne višim čez škitarje v roke dal. Wolf dan. 1, 7 viši čez životne vărhe je nim imęna dal. List. cel. 1, 58 skuzi Beelcebuba, vikšiga čez hudiča, on hudiče izgaña. 169 v tajistim časi je Jezus v hišo eniga vikšiga čez farje šou. 201 on ima oblast tukaj od vikših čez farje vse zvezati. Veriti 63 v moči vikšiga čez hudiče hudiče izgaña. — tako uz: močen, mogoč, mogočen: Cruc. 1a 226 ste bili skuzi s. fermo močni ratali čez skušnave tiga hudiga. 4, 271 skuzi sveto fermo močni ste ratali čez skušnave tiga hudiga. Kemp. 310 (III, 28, 1) ti se imaš poflisati de sam čez se močan bodeš taku de vse rečy bodo pod tabo. Vojska 69 ne imej v tim enu praznu dopadeñe de bi menil de si čez ta greh taku trdan inu močen de ta sovražnik ne more tebe premotiti. Skriñ. pok. 1, 116 daj tudi zdaj de čez ludy močan postanem. 3, 88 Izrael, to je močan čez bogá. 3, 115 to vesele človeka čez vse zalázuvane močniga inu trdniga stury. Dalm. jer 25 valajte se v pepeli, vy mogoči čez čredo. jez. 41 gdu je ajde inu krajle pred nym dal, de je on čez ne mogoč bil? Šerf pad 43 v kerem so spoznali dobrega, svetega no črez ne mogočnega dyha.

b) *uz supstantive koji sami znače kako vlast ili oblast.* gospodovanje: Skriñ. prip. 19, 10 ne spodobi se na sužniga gospóduváiie čez poglavárje. — gospóstvo: Dalm. sal. modr. 10 je nemu pernesla tiga krajlestva palico inu gospostvu čez te kateri so nemu bily sylo sturili. Bas. 329 morejo vse stvari inu živali nemo en dar pernesti k spoznaño néga vikšiga gospostva čez vse rečy. Traun psl. 2 bog je nemu gospostvu čez vse nevěrnike oblubil. psl. 124, 3 gospód tím hudobnim ne bó gospostva čez ęrbšino tih pravičnih pustil. Rey 1, 70 Jezus je u enim stanovitnim posestvi te nar vikši oblasti inu gospostva čez use na nebu inu na zemli. 137 k spoznañu negoviga nar vikšiga gospostva čez nas. Škreb. 2, 77 Jezus pokaže svojo oblást, moč inu nar večí gospódstvo čez nas skuz le tó. — g v o l t (nem. gewalt): Staplet. luk. 22, 25 ti krali teh hajdov gospodujejo čez né inu to gvolt „zhesne“ imajo. — kralęstvo, kralęvañe: Trub. psl. 8 prerokuje od kralęstva čez vse stvari. Dalm. 1 sam. 14 kadar je Saul tu krajlestvu čez Izraela bil vzal, je on vojskoval zuper vse sovražnike. 1 kralj. 6 v četrtim lejtí Salamonoviga krajlestva čez Izraela. 1 hron. 30 inu je nemu dal enu častitu krajlestvu kakover obeden pred nym čez Izraela nej imel. tob. 13 negovu krajlestvu vekoma čez né ostane. tob. 108 negovu kraluvañe čez to vselej ostani. Schrey 1 sam. 13, 13 aku bi ty tó ne bil sturil, bi tebi kraljůvañe čez Izrael vtrdil za vselej. 14, 47 kęr je Saul kraljůvañe čez Izraelce vtrdil, se je vojskůval čez vse nih sovražnike. 15, 28 gospód je danäs kraljůvañe čez Izrael tebi odtrgal. — kralęvi stol: Dalm. 1 hron. 23 jest hočem negov krajlev stol čez Izraela vekoma potrditi. — oblast: Trub. mat. 20 ty velaki nih oblast čez nee izkazujo, mat. 10 nim da oblast čez zcludje, čez bolezní . . nim da oblast čez te nečiste duhe. luk. 9 pošle jogre pridigati s oblastjo čez hudiče inu beteže . . nim da muč inu oblast čez vse zcludje. luk. 10 jest vam dam oblast . . čez vso muč tiga sovražnika. luk. 19 imej to oblast čez deset mejst. luk. 22 kateri oblast čez nee imajo, bodo dobrutlivi imenovani. kateh. III čez nega ima vrag oblast. Krelj 1, 78b kateri oblast čez né imajo, ty se dobrutlivi imenujo. 1, 90^a le tu se vidi, de je Kristus tej ženi za vere volo oblast dal čez vse. Dalm. sir. 33 ne pusti synuvi, žení, bratu, prijatelju oblast čez se dokler si živ. gal. modr. 16 ti imaš oblast čez leben inu čez smrt. dan. 2 je tebi čez vse folke oblast dal. dan. 4 ta nar viši oblast ima čez človečka krajlestva. mat. 10 je nym oblast dal čez nečiste duhuve. luk. 9 je nym dal

oblast inu muč čez vse hudiče. 19 imaš oblast iméti čez deset mest. joan. 17 si ti nému oblast dal čez vse mesu. 19 ti bi ne imel obene oblasti čez mene, kadar bi ta ista tebi ne bila dana od zgoraj doli. 1 kor. 7 žena nema oblasti čez svoje lastnu telu, temuč mož, ravnu taku mož nema oblasti čez svoje lastnu telu, temuč žena. rim. 13 slejdni človik bodi podvržen tej gosposčini katera ima oblast čez néga. hebr. 2 kateri je imel čez smrt oblast. Kast. 170 na visoku bóš povišan v pobulšanju, kadar boš jmel nar vekšo oblást sam čez sebe. Schönl. 135 ti bi ne imél obene oblasti čez mene. Cruc. 1a 66 danas je nému dana oblást čez zemlo inu nebu. 120 bug noče (n' hoče) de bi angeli oblast imeli čez naše srce. 1b 169 ah kulikajn krat g. bug bi bil mogal pravičnu perpustiti oblast hudiču čez našo dušo. 2, 130 on sam ima oblast čez vse kar je stvarjeniga . . . ti sam imaš oblast čez vse ričy . . . kaj z' eno oblast imajo ti drugi krajli čez le to nepametno živino? 140 ti imaš oblast nikar li čez naše kraljevstva, ampak tudi čez naše peršone . . . kako veliku vekši oblast ima čez vas g. bug. 141 ima vekši oblast čez nas kakor my čez to nepametno živino. 142 katera čez vso hišo oblast je imela. 144 ti sam imaš oblast čez naše duše inu telesa. 163 ta hudi oblast čez nih vzame. 2, 297 ner poprej g. bug oblast uzame čez jezik tiga človeka v s. krstu. 341 hudiči so čez vaše otroke oblast udobili. 518 katero oblast hudiču perpusti čez ta iste kateri gredo k spuvidi inu to grejšno perložnost nočejo zapustiti. 566 vsa oblast čez vus volni svejt mu je dana. Bas. 34 kadar greh sturiš, bè rad otel de b' ne bilu čez tebe oblasti božje. 311 je oblast imel čez hudiča. 4, 65 to službo inu oblast čes duše imajo vsi papeži, Rog. 2, 73 čez hudu ureme inu grum ima oblast inu tudi čez ta hrum sveti prerok Elias. 175 dodelil je nè to čast inu oblast čez nebu, pakál inu zemlo. 177 dàl jè bil le tè (Mariji) čez cel svejt to oblast inu krajluvájne. 178 dana je nè (Mariji) ta oblast ene posèbne vséga mogóčnosti čez try druge kraljévstva, namreč čez tu nebéšku, čez tu posvejtnu inu čez tu podzemelsku. 179 čez use le tè kakòr čez use svetnyke u' nebésih, čez use ludy na zemli zadóbyla inu prejela je Marija to oblast de nè usi imajo pokórni, podlózni, podvrženi biti. 273 katéri dal je Jezus oblast čez to grozno inu navarno bolézan te kuge. 464 ah mvoj Pilatus, ti bi na imel nobéne oblasti čez mene . . . Tob. 92 čez le te hudič oblast ima. 112 de ne bo hudič potler čez vas oblast imou. Vojsk. 41 čez nyh srea oblast zadobè. Pohl. tschup. 50 koker hitru greh čez nas oblast doby. Jap. mat. 10, 1 mark.

6, 7 inu on je svoje dvanajst jógre k sebi poklical inu je nim dal oblast čez nečiste duhove, mat. 20, 25 i mark. 10, 42 ti veliki imajo oblast čez nę, luk. 19, 17 imaj oblast čez deset mest, 22, 23 kateri oblast čez nę imajo, bodo dobrótņiki imenovani, joan. 17, 2 si ti nemu dal oblast čez vse mesú, 19, 11 ti bi obene oblasti čez mene ne imel, 1 kor. 7, 37 oblast čez svojo vólo imá. apok. 6, 8 nemu je bila dana oblast čez štiri dejle tiga svejtá. prid. 8, 8 človek nima oblásti čez dan tę smrti. modr. 16, 13 ti čez živleńe inu smrt oblast imáš. sir. 9, 2 ne daj ženi čez se oblast. 10, 4 oblást čez deželo je bogú v rokah. 17, 3 on je nemu oblást dál čez tu kar je na zemli. 24, 9 čez vse ludstva inu čez vse naróde sim viši oblást imęla. pok. 3, 48 kateri imáš nar usiga mogóćniši oblást čez našo tudi puntarsko volo. List. cel. 1, 220 jest vam dam oblast čez vso moč sovražnika. 1, 270 imaj oblast čez deset mejst. 1, 374 katiri čez nih oblast imajo, bodo dobrotni imenovani. Škrb. 1, 20 nam čes perhodno ni obene oblasti dal. Šerf pad 38 on bi tydi čres vas oblast imel. 40 on je tydi svojim vyčenikom dal oblast čres hydiče. 90 je pokončal negovo oblast krez nas. — moč: Cruc. 5, 339 krancel kateriga je na glavi imel, ima muč čez strup. Bas. 119 gđur tiga drugiga premaga, čez nega uso svojo moč špoga. Rog. 2, 236 smrt tega pravičniga Abela šla je naprej, de bi ta smrt za naprěj čez te brumne inu pravične ludy nobene močy inu oblasti ne jmęla. Vojska 2 taiste za tu dopernašajo, de bi si kraft inu muč čez svojo hudobo inu timu grehu nagnęno naturo zadobili. 3 novo muč čez tiga sovražnika zadobiti. 53 skuzi katere tvoja vola se odahne inu si čez svoje nespodobnu poželeńe muč vzame. 169 skuzi no eno pravu gospostvu čez nas ter veliko muč inu oblast čez hudiča zadobimo. 220 od tebe muč dosežem čez moje sovražnike. Boln. 21 taku bodeš čez vse peklenske skuš-nave to moč zadobiu. 81 skuz tu svetu ime zadoby tudi to moč čez te skušnave. Skriń. pok. 1, 115 kólikur bõl spokornik v veri inu v vúpańi slaby, tóliku več močy hudič čez nega dobiva. Škrb. 1, 274 per tej mizi dobimo moč čez naše sovražnike. 480 zadobí móč čez videóće inu nevideóće sovražnike. 2, 84 ko b' si vzél bóg čez nas celo svojo móč. 2, 122 nagneńe je žé moč čez me dobilo. Šerf pred. 1, 186 je on preladal večno smrt, da več nema črez nas moči. Šerf pad. 16 smrt je čres vsakega človeka svojo nepre-magljivo moč dobila. 23 preladavec peklenskih vrat no vragovih moči črez človeka. 38 on nima več moči čres človeka, ino či on nema več moči črez lydi, te ste vi rešeni od hydega sovražnika.

40 Jezuš je tydi vzel no zapravil vso moč hydemi dyhi čres človeka. 49 on je hydiči vso moč čres človeka vzel. — premag, premagañe, prevlad, viktorija: Šerf pred. 1, 147 kelko premagov mi krez tote menše sovražnike dobimo. 2, 163 tote besede pomenijo ñegov premag krez greh smrt no pekel. 2, 228 bandere se nesejo s soboj na znamel Kristuševoga premaga krez greh no pekel. 2, 230 bandere pomenijo veseli premag no prelād Kristušov krez greh, čres hydega sovražnika ino čres sovražno židovsko šolo. 2, 424 premag krez Perze. 2, 450 premag krez greh. Trub. psl. 20 premagane čez te Turke pride od buga. Jap. kolos. 2, 15 je očitnu čez tē iste sam skuzi sebe premagañe obhajal. Rog. 2, 187 pokorni človik govory od victoriae katero odnese de devicto diablo, de mundo, carne, se ipso čez tega hudyča, svejt, mesu inu čez samiga sebe (= ñem. den sieg über etwas davontragen). — *tako i* vojska: Vojska 243 de bi si lih tvoje dny mnoge inu velike vojske čez sovražnike tvoje duše bil zadobil, ostani stanovitnu v enim svetim strahu. — *slično*: pravica: Cruc. 5, 629 pravico prosim tebe čez mojo ženo katera meni takoršno kryvico dela. Jap. prid. 2, 36 on ne zguby obene svoje pravice, katere ñemu natura, pamet inu vera da čez svoje otroke. Škrb. 1, 20 pravica čez perhodni čas si je sam nebeški oča perhranil. 2, 90 ne boš odšel pravici ktiro jez čez smrt imam.

c) *uz ñeke glagole osobito one koji znače: imati kakvu vlast*: gospodariti: Jap. rim. 5, 14 smrt je od Adama nóter do Mójzesa tudi čez te iste gospodarila kateri. . 6, 14 grēh ne bo čez vas gospodaril. 7, 1 postava čez človeka gospodari dokler on živj. Skriñ. modr. 9, 3 de bi on čez svejt gospodaryl. pok. 1, 125 ne perpusti de bi hudobija čez me gospodarila. Redesk. 154 ne perpusti de bi to hudu moje pozeleñe čez mene gospodarilu. List. cel. 1, 149 smrt ne bo dalej več čez ñega gospodarila. Škrb. 1, 11 obeno iz tega nagneña ne smé češ te gospodariti. 1, 138 ktiro (hudo nagneñe) čez te gospodari. 2, 120 hudič v nečistimu grēhu gospodari čez človeka kaker tiran. — *gospodovati*: Trub. psl. 19 od tih prešernih obari tujga hlapca de čez me ne gospoduje. 22 on čez te ajde gospoduje. 106 so ty kir so nee sovražili čez nee gospodovali. mat. 20 ti deželski viudi gospoduju čez te ludi. mark. 10 kateri hote biti držani za velake, ty čez nee gospoduju. luk. 22 ti deželski krali gospoduju čez te ludi. Krel 1, 78b ty pozemalski kraly gospoduju čez te ludi. 2, 34b my tudi imamo gospodovati čez hudiča, smrt inu pakal. 39a ostro inu tvrdo ste

ste čez ne gospodovali . . kateri ne če Kristuša k pastirju imeti, ta mora trpeti na zgol 'valleye' (= vlejê) čez néga gospodujo. 177b gospoduj tako na dalgo (= dlgo) inu široko kakor jest čez vse stvari. Dalm. 1 mos. 1 bug je sturil te dvej luči: eno vekšo luč de čez dan gospoduje, inu eno manšo luč de čez nuč gospoduje . . inu bug je ne postavil na trdnost tiga neba de bi syale na zemlo inu de bi čez dan inu nuč gospoduvali . . gospodujte čez ribe v morji inu čez ptice pod nebom inu čez vso zvirino. 4 gospoduj čez néga. 3 mos. 25 némaš trdu čez ne gospodovati . . nema obedan čez družiga trdu gospodovati. 4 mos. 16 hočeš tudi čez nas gospodovati? 5 mos. 15 ti boš čez veliko folkov gospodoval inu čez tebe ne bo nihče gospodoval. jozve 3 ki gospoduje čez vus svejt. 12 je gospodoval čez goro Hermon, čez Salha inu čez vus Bazan. riht. 5 tedaj so gospodovali ty zapusčeni čez te mogóče ludy, gospud je gospodoval skuzi mene čez te močne. 14 Filisterji so ta isti čas čez Izraela gospodovali. 15 Filisterji čez nas gospodujo. 1 sam. 8 oznani pravdo tiga krajla, kateri bo čez ne gospodoval. 9 le tu je ta mož od kateriga sim jest tebi povédal de ta isti bo čez moj folk gospodoval. 11 jeli bo Saul čez nas gospodoval? 12 en krajl ima čez nas gospodovati . . kateri čez vas gospoduje. 1 krajl. 4 on je gospodoval čez vso deželo na le ti strani vodé od Fifsaha noter do Gase, čez vse krajle na le ti strani vodé. 5 kateri so čez ta folk gospodovali. 2 hron. 8 kateri so čez folk gospodovali. 20 gospoduješ čez vsa krajlestva teh ajdov. ezra 4 kateri so gospodovali čez vse tu. nehem. 9 ony gospodujo čez naš život inu živino po svoji voli. job 34 on pusty čez ne gospodovati eniga hinavea. psalm. 8 kir čez nas gospoduješ . . obaruj, gospud, tvojga hlapca pred ofrtniki de ne bodo čez mene gospodovali. 49 ty brumni bodo li skoraj čez ne gospodovali? 89 ti gospoduješ čez nepokojnu morje. 97 kateri gospoduje čez vus svejt. 103 négovu krajlestvu gospoduje čez vse. 106 je ne izdal v roke tih ajdov, de so čez ne gospodovali. 119 ne pusti obene krivice čez mene gospodovati. 136 sonce čez dan gospoduje . . luna inu zvezde čez nuč gospodujo, u predgovoru čez XII cap. Danielov: ysce de bi gospodoval čez nyh šace, čez zlatu, čez srebru inu čez druge ričy, tu je: čez nyh blagu. sal. prip. 19 noreu se ne spodobi dobre dny imeti, veliko mañe enimu hlapcu čez viude gospodovati. 22 ta bogati gospoduje čez vboge. sal. predg. 8 en človik časi čez družiga gospoduje. jez. 3 otroci bodo čez ne gospodovali . . žene čez ne gospodujo. 13 bodo gospodovali čez te

kateri so nič pregajnali. 14 je z divjašam gospodovala čez ajde. 19 en trd krajl ima čez nič gospodovati. 26 drugi gospudi rejs čez vas gospodujejo. 28 vy špotliveci gospodujete čez ta folk. 52 naprej ne bo več oben neobrezan ali nečist čez tebe gospodoval. 64 nesi ti čez nas gospodoval. jer. klag. 5 hlapeci gospodujejo čez nas. dan. 2 kateru bo čez vse dežele gospodoval. 12 on bo skuzi svoje hojehe gospodoval čez zlate inu srebrne šace inu čez vse kar je lepiga v Egypti. zahar. 6 kateri čez vus svejt gospoduje. sal. modr. 3 bo vekoma čez nič gospodoval. 8 jest bom čez ludy gospodoval (9, 10, 12, 13). sirah 17 so imeli gospodovati čez vso zvirino inu čez ptice. 17 kir čez me gospoduje. 1 makab. 8 kateri je čez vse nyh dežele gospodoval. luk. 19 de bi jest čez nič gospodoval. luk. 19, 14 my ne čemo de bi le ta čez nas gospodoval. djañ. ap. 5 smrt je gospodovala od Adama noter do Mozesa tudi čez te kateri neso grešili. 7 postava gospoduje čez človeka. Dalm. mol. 181 kir čez nas gospoduješ. Schön. 40 iz tebe ima priti ta vivuda katéri bo gospodoval čez moje kardéllu Izrael (mat. 2) 212 smrt ne bo več čez néga gospodovala. 323 ony bodo gospodúali čez folke. Kast. 249 en tak živý v myru inu čez vse gospoduje. Stapl. luk. 22, 25 ti krali teh hajdov gospodujejo čez ne. Cruc. 4, 161 ne pusti tvojo erbsčino h špotu bití, de bi ajdje čez nič gospodovali (joel 2). Bas. 100 hudič čez tiste gospoduje, kateri svensku živleñe pelejo. 119 srd inu jeza pravi: moj si, jest čez tebe gospodujem. 165 de bē gospodval čes zemlo inu nebó. 166 smrt ne bo več čez néga gospodvala. Rog. 2, 187 ony čez te iz nebes za vol nyh nepokóršine pahnene angele, namreč čez te hudyče gospodújejo. 188 premagal je tiga hudyča inu gospoduje čez satana. . ta svejt drugiga nič na želý, kakòr le čez druge gospoduváti. . zamogel bi bil kakòr en rojen firšt čez druge gospodovati. 412 lucifer je hotel čez use gospodovati. Kemp. 374 (III, 54, 3) ona ne želý čez obeniga gospoduváti. Tob. 48 kir gospoduješ čez te žive inu mrtve. Vojska 41 čez nyh srca oblast zadobē inu čez nič potler gospodujejo. 219 de bi on sam čez tvoje srce gospodoval. Jap. 1. mos. 45, 26 on gospoduje čez celo egyptovsko deželo. 4 mos. 16, 19 hočeš še tudi čez nas gospodovati? sodn. 8, 22 gospoduj čez nas ti inu tvoj syn. On je k nim djal: jest ne bóm čez vas gospodúval, tudi mój syn ne bó čez vas gospodúval, ampak gospód bo čez vas gospodúval. 9, 2 kaj je bólsi za vas, de čez vas sedemdeset móž gospodujejo, ali de lę en sam móž gospodúje? mat. 20, 25 vikši tih nevernikov gospodujejo čez

1. mark. 10, 42 vy vejste de ty . . čez 1. gospodujejo. luk. 22, 25 krajli tih nevernikov čez 1. gospodújejo. rim. 14, 9 Kristus je za volo tega vmrl inu zupet gori vstal, de bi taku dobro čez te mrtve kakor čez te žive gospoduval. 2 kor. 1, 23 ne kakor de bi my hotli čez vašo vero gospodovati. 1 petr. 5, 3 de bi hotli gospodvati čez duhovšino. prid. 1, 95 de bi hotla čez vse sama gospodovati. 1, 219 on je hotel čez folk gospodovati. 2, 111 žela čez druge gospodovati. Škriň. prip. 16, 32 górsi je ta kateri sam čez se gospodúje kakor tá kateri mesta premaguje. 22, 7 bogatín gospodúje čez vbóge. modr. 6, 3 nastavite vušesa vy kateri čez množice gospodújete. 8, 14 čez ludstva bom gospodùval. 9, 12 bóm čez tvoje ludstvu pravičnu gospodùval. 10, 1 je nemu móč dala čez vse gospodùvati. 17, 18 z velikim zanašañam čez nas gospodúješ. 17, 2 so krivični mejnili de znajo čez svētu ludstvu gospodùvati. sir. 17, 4 on je čez zverine inu ptice gospodùval. 28, 26 on ne bo čez brumne gospodùval. 37, 21 jézik vednu čez te rečy gospodúje. jezai. 3, 4 ty kateri so ženske pameti, bodo čez 1. gospodùvali. 28, 14 kateri gospodújete čez moje ludstvu. 63, 19 dokler nisi čez nas gospodùval. jer. žal. 5, 8 služni čez nas gospodújejo. jer. 34, 9 Filip čez mestu gospodúje. Wolf dan. 4, 14 nar viši gospodúje čez človešku krajlěstvu. ezech. 22, 16 pred očmy naródov bóm čez te gospodòval. 29, 15 zmaňšal bóm 1. de več čez ludstvu ne gospodújejo. baruh 3, 16 kateri čez zveri na zemli gospodújejo. Traun psl. 9, 5 on hoče čez vse svoje sovražnike gospodovati. 21, 29 on bó čez nevernike gospodòval. 58, 14 čez vse pokrajne tiga svějtá gospodúje. 88, 10 ti gospodúješ čez divjáne tiga morjá. 102, 19 negovu krajlěstvu gospodúje čez vse. 105, 41 kateri so jih sovražili, so čez 1. gospodòvali. Schrey 1 sam. 8, 11 tó bó pravica krajla, kateri ima čez vas gospodùvati 9, 17 tú bó gospodòval čez moje ludstvu. 12, 12 krajl bó čez nas gospodùval. 1 krajl 9, 23 kateri so čez ludstvu gospodùvali. List. cel. 51 de bi neverniki čez 1. nega gospodovali. 228 oni bodo čez narode gospodovali. 300 imenitniki tih ajdov čez 1. njih gospodujejo. 374 krajli tih ajdov gospodujejo čez 1. njih. Ravn. zgod. 1, 6 naredímo človeka. Gospodúje naj čez ribe v vodi, ptice pod nebam, čez živino na polu, čez vso zemlo inu čez vse kar giba na zemli. 1, 131 kaj vam je bol, de sedemdeset móž čez vas gospodujejo, ali pa de imate eniga gospoda? Šerf pred. 2, 432 mi ne čemo kaj bi toti krez nas gospodyval. 2, 441 jas ne čem da bi toti krez me gospodyval. 1, 369 on je nas k 1. nemi ker krez nebesa gospodyje, zdiha-

vati vyčil. pad 8 ne blo pa še do zdaj nikoga na zemli, kdo bi kres vse tote stvorjene bitja no stvari gospodyval. 15 razum oslableni ne mogel več čez no gospodyvati. — kraljevati: Trub. luk. 1 on bode kraloval čez to Jakopovo hyšo. Krej 1, 40a bo kraloval čez to Jakopovo hišo vekomej. Dalm. 1 mos. 37 boš li ti čez nas kraljoval inu čez nas gospodoval? 2 sam. 2 je začel kraljovati čez Izraela. 5 v Jeruzalemi je (David) kraljoval try inu trydeseti lejt čez vus Izrael inu Juda. 1 kralj. 11 hočem jest tebe vzeti de kraljuješ čez vse tu kar tvoje srce žely. 12 Rehabeam je kraljoval le čez Izraelske otroke. 15 Nadab je čez Izraela kraljoval dvej lejti. 2 kralj. 9 Ahazija je čez Juda kraljoval v enajstim lejti Jorama. 2 hron. 1 inu je čez Izraela kraljoval. luk. 1 on bo kraljoval čez Jakobovo hišo. Schönl. 323 gospúd bode čez né vekoma kraljoval. Jap. 5 mos. 17, 20 negovi otróci dolgu časa čez Izrael kraljujejo. sodn. 9, 8 drevesa so šle de bi eniga kralja čez né postavile inu so rekle k óliki: kralj čez nas. luk. 19, 14 my nóčemo de bi le tá čez nas kraljoval. rim. 15, 12 bó gori vstal čez nevernike kraljovati. apok. 12, 5 ona je eniga fantiča rodila, kateri je imel čez vse narode z eno železno šibo kraljovati. Skrih. modr. 3, 8 gospod bo na vekomaj čez né kraljòval. pridg. 5, 8 kralj čez sebi podvržen svejt kraljuje. jezai. 19, 4 mogóčen kralj bó čez né kraljoval. Traun psl. 3, 9 ti bóš čez né kraljoval z eno železno palico. 46, 9 bó g kraljuje čez nevernike. 46, 15 on sam bo čez nas vekomaj kraljòval. Schrey 1 sam. 11, 25 bo li Saul čez nas kraljòval? 16, 1 ne bó čez Izrael kraljòval. 13, 1 Saul je dva lejta čez Izrael kraljòval. 2 sam. 3, 21 bóš čez vse kraljòval. 1 kralj. 4, 1 Salomon je čez vus Izrael kraljòval. 12, 17 čez Izraela je kraljoval Roboam. List. cel. 4 katiri bo v stanu čez nevernike kraljovati. 228 gospod bo na vekomaj čez né kraljuvau. 270 nočemo de bi ta čez nas kraljovau. Škrb. 2, 89 nočmo de b' ta čez nas kralval. Šerf pred. 2, 148 on bode čez Jakopov hram kralyval na veke. — oblastovati: Krej 1, 73b mrmañe vstane zuper tem ker oblastujo čez nyh. — regirati: Dalm. u predgovoru čez XII. cap. Danielov: papež čez žive inu mrtve regira. sal. prip. 28 en ľudoben, kateri čez en vbog folk regira, je en rjoveč lev. sir. 39 ony ne mogo oblastniki biti, ni čez eno gmajno regirati. — vladati: Dalm. sir. 44 oni so čez svoja kraljestva dobru ladali. Kast. cil. 422 prosi boga de on tebe premore inu v tebi čez tebe oblada inu gospoduje. Šerf pad. 75 skozi krotkost, ponižnost no siročnost naj bole naj jakše ino naj slobodnej

krež naše neprijatele no sovražnike ladamo. pred. 2, 432 skoz molitvo čemo tydi mi črez greh ladati. — *ovako i*: premagati, premoči, zamoči: Vojska 33 de tedaj čez tvojo lastno lubezen bodeš premagal, ti povem de . . Jap. mat. 16, 18 vrata tiga peklá ne bodo premogle čez nó. prid. 2, 226 prosimo de ne bó ta čas sovražnik čez nas premogel. 2, 320 čez resnico obedèn nič ne premóre (može biti ovdje črez contra gegen). Skriñ. jer. 20, 7 si čez me premogel. 38, 22 tvoji prijátli so tebe zapelali inu čez te premogli. pok. 3, 30 peklenske vrata ne bodo čez nó premogle. Wolf dan. 3, 94 ogin čez nih telesa ny premogel. Rey 1, 91 vrata tiga pekla ne bodo premogle čes nó. Vojska 208 veliku čez me zamore to hudohnu nagneñe. Škrb. 1, 108 čez eno tako dušo ne zamore nič cela peklenska moč. 1, 157 od tod pride de čez nas tolko zamórejo izglédi drugih. 411 kar je zamogla molitov čez sovražnike ludstva izraelskiga, al ne bo zamogla ravno to čez sovražnike duš? 413 negova moč nič ne zamore čez tega kir moli. — zapovedavati: Šerf pred. 2, 348 zdaj čete vi vodo piti, bote vi pak oženene no krež klet zapovedavale, dak ne te za vodo več marale. — *Tako još uz glagole*: biti, djati, posaditi, postaviti, povzdignoti: uz biti: Dalm. 1 mos. 30 bog je premenil z mano inu z mojo sestró inu jest bom čez nó. 1 mos. 41 ti imaš čez mojo hišo biti. 4 mos. 1 kir bo čez svojga očeta hišo. 4 mos. 10 čez nyh vojskó je bil Noheson inu čez Izašarovih otruk žlahte vojsko je bil Nebaneel. 2 sam. 8 Joab je bil čez vojsko. 2 kralj. 10 kateri so čez hišo bily inu čez méstu . . kateri so bily čez gvantno hišo. 2 kralj. 15 negov syn je čez hišo bil. 1 hron. 10 ony so bily čez te kamre inu šace v božji hiši. 1 hron. 19 Joab je bil čez vojsko. 27 téh Jehieliterjev otroci so bily čez šace te gospodne hiše . . negovi bratje so bily čez vse šace tiga posvečeniga. 28 čez krajlov šac je bil Asmavet, inu čez šace po deželi je bil Jonatan, čez vinograde je bil Simej Ramatiter, čez vinske hrame inu šace tiga vina je bil Šabdi Sifimiter, čez olikove vrte inu murve na puli je bil Baalhanan Gaderiter, čez oliske hrame je bil Joas, čez goveda katera so se pasla v Saroni je bil Sitari Saroniter, čez ta goveda pak v dolinah je bil Safat Aalajov syn, čez kamele je bil Obil Izmaeliter, čez osle je bil Jehedija Meroniter, čez ovce je bil Jasiz. 2 hron. 6 Davida sim jest izvolil de je čez moj Izraelski folk. 2 hron. 31 Kore je bil čez dobrovolne daruve božje . . inu čez tu nar svetéše. 1 makab. 5 je nima poročil de bi iméla čez ta folk biti. 2 makab. 5 kateri je čez te druge vse bil. djañ. ap.

16 kir je bil čez keho. Kast. cil. 73 ty kateri so čez gmajn folk, se morejo včasí srditi skazati inu biti. Rog. 2, 175 ti boš čez mojo hišo. Jap. 1 mos. 1, 16 bóg je sturil dvé velike luči: to vèkši luč de bi čez dan bilá, inu tó majnši luč de bi čez nuč bilá. 18 bog je sturil zvezde de bi bile čez dan inu noč. 26 sturimo človeka . . inu bódi čez ribe tiga morjá inu ptice tih nebes, inu čez zverine inu celo zemlo inu čez vso lazeóčo žival. 41, 40 ti bóš čez mojo hišo. 4 mos. 3, 32 ta vikši čez vojvode tih levitov Eleazar bó čez varihe tih straž svetiga kraja. luk. 19, 19 ti bódi čez pet mest. djañ. ap. 12, 20 so pregovorili Blasta, kateri je bil čez krajlevi hram. efesz. 4, 6 le en bog je inu oče vseh, kateri je čez vse inu skuzi vse. Skriñ. 1 mahab. 6, 28 inu je tē kateri so bily čez kój-nike vkup poklical. Schrey 2 sam. 8, 16 Joab je bil čez vojskno trúmo. 1 kral. 4, 5 Azarija je bil čez tē iste kateri so krajlu stregli. 12, 18 Aduram je čez dávke bil. List. cel. 270 tudi ti bodi čez pet mejst. Ravn. zgod. 1, 91 idi ti in ljudstvo ki si čez n. 125 moža jim izvóli vender, ktiri naj bo čez ne. — djati: Ravn. zgod. 1, 58 ječár je djal Jožefa čez ná. — posaditi: Dalm. efesz. 1 je on néga posadil na svojo desnico v nebesih čez vse viudstvu, oblast, muč, gospodstvu inu čez vse kar more imenuvanu biti. Jap. ibid. on ga je na svojo desnico posadil čez vse poglavarstvu inu oblast inu móč inu gospostvu. — postaviti: Trub. ps. 109 postavi čez nega tiga nevernika. mat. 24 on bode nega postavil čez vse suje blagu. luk. 12 šafar kateriga bode ta gospud postavil čez sujo družino . . on nega bode postavil čez vse suje blagu. Kreļ 1, 74a v majhanim si zvest bil, čez veliko blago te hoču postaviti. 1, 103b dvornik kateriga negov gospud postavi čez svojo družino. 104a on ga čez vse svoje blago postavi. Dalm. 1 mos. 39 ga je postavil čez svojo hišo . . od tiga časa kar je on néga čez svojo hišo inu čez svoje blagu bil postavil, je gospud žegnal tiga Egipterja hišo. 40 ta dvornik je Jozefa čez nu postavil. 41 dobodi moža de ga čez Egipovsko deželo postavi . . jest sim tebe postavil čez vso Egyptovsko deželo. 47 aku vejš de so vmej nymi vmejtalni ljudje, taku je postavi čez mojo živino. 2 mos. 18 pogledaj po junačkih možeh . . te iste ti čez ne postavi: nekatere čez tavžent. 4 mos. 7 so bily postavljeni čez te štivene. 4 mos. 27 gospud . . postavi eniga moža čez to gmajno. riht. 9 je Sabula svojga hlapca le sem postavil čez te ludy. rut 2 Boac je djal k svojmu hlapčiču, kateri je bil čez te žence postavljen: čiga je ta dekla? 2 sam. 17 Absalom je bil Amaza na Joahovu mejstu

postavil čez vojsko. 1 kralj. 2 kralj je postavil Benaja na njegovo
 mestu čez vojsko. 1 kralj. 5 valputi so bili čez tu delu postavljeni.
 1 kralj. 11 je on nega postavil čez vse butore Jozefove hiše. 2
 kralj. 25 kateri je bil postavljen čez vojsčake. 2 hron. 19 Jozafat
 je tudi postavil v Jeruzalemi iz levitov inu farjev inu viših očetov
 mej Izraelom čez gospodno sodbo inu čez dulgovanje. vis. pejs.
 moja duša nej vejčila de je on mene čez Aminadabova kula bil
 postavil. nehem. 13 pred le tim je Eliazib far bil postavljen čez
 kamro našiga boga hiše. ester 9 Ester je Mardoheja postavila čez
 Hamanovo hišo. jez. 60 kir so čez te postavljeni, bodo myr vučili.
 Schön. 45 če je gdu čez druge postavljen, taku on bodi skrbn
 (rim. 12). 275 hočem te čez veliku postaviti (mat. 25). Cruc. 1b
 105 kralj Faraon je bil Jozefa čez uso egyptarsko deželo postavil.
 4, 91 pojdem de bom čez drivesa postavljena. Rog. 2, 178 Marija
 postavljena je čez trujino kraljevstvu . . ona je tudi čez samiga pa-
 peža postavljena. Resn. 224 on bode hlapca čez veliku reči postavi-
 viu. 4 ti si nega čez dele tvojih rok postaviu. 5 ti si človeško
 dušo kakor eno kralico čez vse pozemelske reči postaviu. Jap. 1
 mos. 41, 41 jest sim tebe čez celo Egyptovsko deželo postavil.
 41, 43 je bil on čez celo Egyptovsko deželo postavljen. 4 mos. 1,
 50 postavi jih (levite) čez šotor tiga pričovanja inu čez vse njegove
 posode inu čez vse kar koli k šegam sliši. 3, 10 Aarona pak inu
 njegove synove imaš čez opravila te duhovne službe postaviti. 5
 mos. 9, 14 tebe čez en narod postavim. hebr. 2, 7 si nega čez
 dela tvojih rok postavil. jer. 41, 2 vbijejo tega katerriga je babi-
 lonski kralj čez deželo postavil. mat. 24, 45 hlapčec katerriga je
 njegov gospod postavil čez svojo družino. 24, 47 risničnu povem
 de ga bó on čez vse svoje premoženje postavil. i luk. 12, 44. Skriñ.
 sir. 45, 30 za to je bog nega čez sveti kraj inu svoje ludstvá po-
 stávil. Traun psl. 8, 7 inu si nega čez dela tvojih rok postavil.
 55, 12 ti si (hudobne) ludy čez naše glave postavil. 108, 6 postavi
 ti čez nega eniga hudobniga. Schrey 2 sam. 17, 25 Absalom je
 Amoz na mestu Joaba čez vojšake postavil. 1 kralj. 4, 7 Salamon
 je imel dvanajst naprej postavljenih čez vus Izrael. 4, 13 on je
 bil čez celo deželo Argob postavljen čez šestdeset velikih inu obzy-
 danih mest. 9, 23 Salamon je nega čez dávke cele hiše Jozefa
 postavil. 1 sam. 18, 5 Saul je nega postavil čez vojšake. Wolf
 dan. 2, 49 na Danielovo prošno je kralj ludi Sidraha, Mizaha inu
 Abdenaga čez opravila babilónske dežele postavil. List. cel. 227
 katiriga je njegovi gospod postaviu čez svojo družino . . povem de

ga bom čez vse svoje premoženje postavim. Ravn. zgod. 1, 62 postavim te čez ves Egipt. Šerf pred. 1, 212 bogajo svojega ravnitelja no obskrbitela, ker je postavljeni krez ne. 1, 217 hlapec kerega njegov gospod čres svojo dryžino postavi. 1, 327 on ga bode čres vse svoje dobrine postavil. 2, 21 jas te čem črez dosti postaviti. 2, 131 to je pravičen mož kerega gospod kres svoj hram postavi. 2, 261 si ga postavil črez dela tvojih rok. 2, 414 angeli so zdaj naši delavci no varili krez nas od očeta postavljeni. 2, 419 kera je postavljena čres vse nebeške dyhe. — povzdignoti: Dalm. ester 5 je on čez viude inu krajleve hlapce bil pouzdignen. Cruc. 1a 17 taku bug bo tebe kakor Jozefa nikar čez Egipt, temuč v nebešku krajlevstvu pouzdignel.

Doñekle, može se uzeti, dolazi tako črez jošte uz: čuti vigilare, vahitati, stražo delati, držati, stražiti: Dalm. Jer. 5 leopard bo čez nyh mesto čul. jer. 31 ravno kakor sim jest čez ne čul, de bi izdrl, podrl, končal inu štrajfal, taku hočem jest čez ne čuti, de cimpram inu zasadim. baruh. 2 gospod je čul čez nas k nesreči. Kemp. 111 (I, 25, 11) čuj sam čez se. Skrin. sir. 2, 38 čuj čez ne (žnable), de ki ne padeš. sir. 26, 14 čuj čez vso nesramnost ne očy. jer. 1, 12 jest bom čul čez mojo besedo, de jo ispolnim ἐγρηγόρα ἐγὼ ἐπὶ τοῦς λόγους μου vigilabo ego super verbo meo. jer. 5, 6 leopard bó čez nih mesta čul πάρδαλις ἐγρηγόρησεν ἐπὶ τῆς πόλεως ζώων pardus vigilans super civitatem eorum. ozea 5, 1 ste postali zadruga tem čez katere čujti imate. pok. 2, 13 jeña čez se taku skrbnu čuti kakor prej. 2, 63 ona čuje čez vse besede de niso pokujslive. Jap. prid. 2, 189 ti čuješ čez naša dela. Škrb. 1, 335 z enim očesam glej proti nebesam, z drugim čuj čez nevarnost v ktiri se znajdeš. 1, 336 čuj tedaj, o človk! čez toje počutke, de te v skušnavo in iz skušnav v greh ne zapeljo, čuj čez tvoje poželeñe inu nagneñe, de te ne premaga, čuj čez hudiča, de te ne zapelá. 2, 121 čujte čez čistost svojga srcá. — vahitati: Krej 1, 74a vbogim da k pravimu času kaj nym sliši: čez nyh vahta. 1, 58b kadar ony drugim služe, čez nyh vahtajo inu skrbe. — stražo delati: Trub. luk. 2 ty (pastiry) so čuli inu stražo delali po noči čez nih kardela. i Dalm.: ty so čuli inu stražo delali čez svojo čredo po noči. — stražo držati (= wache halten): Jap. luk. 2, 8 pastirji so stražo držali čez svojo čedo φυλάσσοντες φυλακὰς ἐπὶ τῇν ποιμνὴν custodientes vigilias noctis super gregem. — stražati: Šerf pred. 1, 50 pysti mi črez vysta no vsako besedo kera na vystnice pride stražati 2, 405 oni stražajo črez nas. — tako i:

paziti, pazko imeti ili čuvati, pazljivost: Šerf pred. 2, 144 pazil je črez svoje srce. 1, 289 sveti Pavel opomiña kres se, svojo telo, vyde no srce pasko meti. 1, 140 človek mora pred vsem čres svojo srce no kres svoje počytke pasko meti. 1, 396 on čuva pasko čres svojo srce. 2, 95 ravno tak kak mira mrtve tela pred gnilaznoj varje, tak varje pazljivost kres se čistost no nevmađenost našo živo telo, srce no dyšo pred gnilaznoj nečistosti. — *slično i*: skrb imeti, nositi, skrb mi je, skrben biti: Rog. 2, 140 tega uzel je za svojga očeta inu poprósil de bi čez néga to očetno skrb nosyti hotel. 2, 255 angeli nosijo čez nas eno tako skrb, de nas ne zapuste od rojstva do smrte. 2, 264 velika je skrb čez nas tem angelom. Šerf pad. 66 ti srkb maš čres vse. Redesk. 116 o vy izvoleni božji, bodite skrbni čez moje velike potrebe.

u kajkavštini

tako samo uz oblast i postaviti: Gašp. 3, 476 Mariji ne samo vu nebeseh dana je osebujna mogućnost i oblast, nego tulikaj čez tri druga krallestva. 3, 220 Mardochaeus jest bil izvišen od velikoga onoga čez sto dvadeset i sedem orsagov postavljenoga kraja Ažveruša. 3, 724 Jožef je ne samo oslobođen srečno iz temnice, nego je tulikaj postavljen čez vsu zemlju Egiptonsku.

Akuzativom uz črez označuje se 7) vrijeme koje se shvaća kao mjesto.

a) *za koje dok traje što biva, uz imena kojima se vrijeme označuje.*

U krañštini.

cajt = nem. Zeit: Gol. 66 čez cęu zimski cajt, to je od męsenca oktobra do aprila, za to kir ni od zunej paše inu zadost toplote, tud ni zaloge.

čas: Škrb. 1, 237 v postnih dnevih je dopušeno čez čas jedi tolko piti kolker je potreba za žejo vgasniti . . prvi kristjani v posti čez čas jedi niso pili.

le to (annus): Schönl. 373 evangeli na dan več s. martèrnikou čez leitu. Cruc. 2, 464 sledni človek pred spuvidjo je dolžan deleč okuli sebe gledat, kaj je čez leitu sturil čez boga inu svojga bližniga. Bas. na naslovnom listu: pridige zložene na usako nedelo čez leitu. 311 pridgarji več krat čez leitu govore od križov, od rěv inu nadlug. 393 ymajo use verne klicat de bę po gostu več krat čes leitu s. rešno telo prejeli. 390 malukodej čez leitu se

obhajat. Rog. 2, 24 Udalricus cimpral je te špitále, u' katéreh vèden čèz léjtu, u' postu pak usag dan umyval je tèm tè noge. Tob. 145 né (Marije) praznike čez lejtú (s) spodobno andohtjo praznuj. Škrb. 1, 267 velikonočni práznički so med vsimi práznički čez leto nar prvi, nar veči práznički. 277 cirku se boji, ke b' virnim pogostno obhajilo čez leto pod greham naložila, bi se more bit zgodilo de . . . List. cel. 1 evangeli, listi inu brañe za nedele čez lejtú. 260 evangeli sploh služjoči na godove čez lejtú.

teden: Kreč 1, 17a ako vže lih predigujo, tako je nyh prediga od stariga Hiltepronta, Markolfusa ali Ulenšpiegla: poprej čez cel tjedan evangelija ne pogledajo, koker sice v nedeļo kadar h timu altaru stopijo.

dan: Dalm. 2 mos. 40 ta gospodni oblak je čez dan bil na tèm prebivališči. kateh. 193 čez dan se kuge ne bojš, čez nuč šlize ne ustrašiš. Kast. 353 le tú moreš dosti krát čez dán iz grunt tvojga sreća reči. Cruc. 1b 181 aku čez dan nemate časa, po noči čas vzemite si . . . za torej čez dan nej mogel molit. 5, 33 že čez dan vam se toži po cerkvah hodit. 539 kateri so sonce molili, čez dan so se greha varvali de bi sonce yh ne vidlu. Kemp. u podučénu 6: ene nu druge navuke v tvojim spominu obdrži inu ohrani, de bodeš na taiste čez dan tudi spominal. Tob. 121 čez dan med delam včasi reci: moj bog, vse k tvoji časti. 132 več krat čez dan z andohtjo reci (rečy) to angelsko pesem: svet svet svet bodi bug sabaot. Vojska 140: tudi se imamo čez dan skrbnu izprašuvati. Kuga 108 se jim more tudi več krat čez dan góbèc inu nosnice izprati. 129 če je potreba še en krat pomazati, takú je nar bóļši če se čez ta drugi dan zgody. Jap. 2 mos. 13, 21 gospod je pred nimi šal de bi nim pôť kazal čez dan kakòr en stèber z oblaka. prid. 1, 121 bo mogel čez dan v le tó ali uno hišo jiti. Skriñ. iz. 4, 5 gospód bó stvaril po vsim prostori hriba Sion inu kjer kóli se na ñega kliče čez dan megló inu po noči ñim inu svitlobo ognè-niga plameña. 21, 8 inu je vpyl (kakor) lév: jest sim na zglèdališi gospodovim inu stojim vèdnu čez dan inu sim na straži ter stojim ceļe nočy. 58, 5 sim si mar taki post izvolil, de človek čez dan svoj život tare? pok. 1, 23 čez dan je moja žalost takú reči vjèta. 2, 26 koliku krat so mene čez dan skušnjave obšlé. 2, 81 koliku lejt vžè živim na svejti inu kjè je ura v kateri bi se ne bil kaj zadólžil! koliku tavžent misèl čez dan, koliku želá! 2, 91 sim si mar taki post izvolil de človek čez dan svoj život táre? 3, 22 jest támó jišem de ložej žalújèm čez naš nesrečèn

stan, inu ker mene čez dan ljudje v moji žalosti mótijo, noč komaj dočakam. Rey 1, 301 de se čez dan le en krat do sitiga naje. Leon. 66 tri dela bom posebno čez dan nar bol tanko, pridno inu pazljivo ali skrbno opravil. 79 de mlačnost ne zadrži od takiga dobrega djaña, bom več krat čez dan sturil eno notrajno obračanje proti bogu. 88 vse kar se čez dan zgodi perpisati naredbi božje previdnosti. 93 pečat pa vsih mojih čez dan naprej vzetih del bo jih dopernesti. 110 objeti radovolno vse majhine zasramovanja kar jih čez dan pride. Škrb. 1, 211 en kralj je več krat čez dan sam v se šal. 212 prosi posebno za gnado vse skušnave čez dan premagati. 214 prosi ga za dar rasvetléna za spoznati vse kar si čez dan pregrešil . . . ofrej vse bogo kar si čez dan sturil. 235 en krat čez dan do sitiga se najesti. 349 uni popret ni mogel viditi kvarte, kéгла, norčije inu luštov, zdaj zgubi v temu cele ure čez dan.

noč: Krej 2, 213b kaj so čez dan sažidali, to je čez noč doli padlo. Dalm. 1 mos. 19 pridita noter v hišo vašiga hlapca inu ostanita čez nuč . . . my dva hočeva na gasi čez nuč ostati. 24 so ondukaj čez nuč ostali. 31 kadar so bily odjédli, so čez nuč na tej gori ostali. 2 mos. 34 ofer tiga velikunočniga praznika nema čez nuč do jutra ostati. 40 ta gospodni oblak je čez dan bil na tém prebivališči, čez nuč pak je on bil ognen pred očima vse izraelske hiše. 4 mos. 22 ostanite tukaj čez nuč. 5 mos. 17 nema nič od tiga mesa kar je u večer tiga prviga dne zaklanu, čez nuč do jutra ostati. 21 kadar gdu en greh stury kir je smrti vrejden inu bo za tu vmorjen inu bo obešen na en lejs, taku negovu truplu nema čez nuč na tém léjsi ostati. jozve 3 so ondukaj ostali čez nuč. 4 ker nocoj čez nuč ostanete. riht. 18 inu so čez nuč ondukaj ostali. 19 mož nej hotil čez nuč ostati. Nikogar nej bilu kir bi je čez nuč erpergoval . . čez nuč ne ostani na gasi. rut 3 ostani čez nuč. 2 sam. 12 inu je čez nuč na tleh ležal. 17 ne ostani čez nuč na ravnim puli. nehem. 4 slejdni ostani s svojim hlapčičem čez nuč v Jeruzalemi. jez. 65 čez nuč v jamah ostaja. jer. 14 zakaj se taku držiš kakòr de bi bil ptuji v deželi inu kakòr en neznan kateri bi le čez nuč v nej ostal. Schön. 342 inu je čez nuč ostal v molitvi. Cruc. 2, 148 en ajdovski mož Miha imenovan en dan je bil ene popotne ludi čez nuč v svojo hišo gori vzél. 4, 250 pride Elizeus ter ostane čez noč v taisti kamrici. 5, 20 je bila v hiši eniga gvišniga gospuda čez nuč. Rog. 2, 256 Jakob je peršel na en samotni kraj ker čez nuč mogel je pod

fraj nebam „praebivat“. Jap. sod. 18, 3 za tó so per nemu čez nóč ostali. 20, 4 jest sim prišal v Jabar Benjamina z mojo ženo inu sim tam čez noč ostal. luk. 2, 8 pastirji so bily ravnu v tej isti strani na paši čez nóč. 6, 12 pèrgodilu se je pak v tih istih dnevih de je on na góro vùn šál molit inu je čez nóč ostal v molitvi božji. 9, 12 gredó na vasy inu trge okuli inu tam čez noč óstanejo. Leon. 18 oba kraja sta dve laške mile daleč od Porto Maurizio, vender je čez noč domu hodil. List. celj. 1, 240 je čez noč ostau v molitvi božji.

zima: Trub. djañ. ap. 27 aku bi taku mogli priti do Feni-
cije, undukaj biti čez zymo. Dalm. ibid.: kadar je ta brud neležoč
bil de bi čez zymo tamkaj ostali . . . aku bi mogli priti v „Phenicio“
de bi ondi čez zymo ostali. 28 čez try dny pak smo se my vunkaj
pelali v eni barki od Aleksandrije katera je v tim istim otoki čez
zymo bila. Jap. ap. 27, 12 bród ny bil pèpravèn de bi se bilú
tam čez zimo ostalu. tit. 3, 12 tam sim si naprej vzél čez zymo
ostati. kor. 16, 6 per vas bóm blezi ostal morebiti cèlú čez zymo.
Gol. 60 čebelam pa hmalo jesen še en podstauk poddej inu pa
netere poune sati, de bodo čez zimo zadost špendje imele. 78 one
bodo močno létale za tu ker niso čez celo zimo létale. — *tako i*
uz živleñe (leben): Krelj 1, 50b je imel pravi pridigar biti, ker
je čez svoj sveti leban ali živleñe v to maso svojo službo opravljal,
da spodobno more vsim pridigarjem k enimu eksemplu naprej po-
stavljén biti.

Tako bi se moglo tumačiti i ovo: Dalm. 4 mos. 10 (10) ob
vaših novih mescih imate vy s timi trobentami trobentati čez
vaše žgane ofre, to je: za časa vaših žganih ofrov, dokler
žgete ofre: *σαλπίζετε τὰς σάλπιγγας ἐπὶ ταῖς ὀλοκαυτώμασι*). Jap. ezez.
4, 26 jezíte se ali nikar ne grešíte: sonce nima čez vašo jez o
doli jiti = vaša jeza naj ne traje dotle da solnce zajde, *ὁ ἥλιος μὴ*
ἐπιδύετω ἐπὶ τῷ πυρρῳ σμῶ ὑμῶν, *ali se to daje i drukčije tumačiti.*

U kajkavštini.

uz čas: Gašp. 4, 564 ni vu dne ni v noći ne imel počinka i
ako gda čez kratek čas zadremal taki zbuđen teško mogel je
dihati. Mit. mor. 38 da bi se vsigdar listor toliko listja kukcem
davaló, kuliko čez mali čas potrošiti mogu.

uz vreme: Švag. 1b 1 za cil vzél sem čes ovo korizmeno
vreme govorjeñja mojega . . skrovnost i smrti Jezuševe.

uz godišće, leto: čez godišće, čez leto: Kraj. mol. 199 oni kii se gusto krat čez godišće spovédaju, mogu se poleg ovoga kratkoga examena obćinati. 219 jesi li čez celo godišće spoved zamudil? Mil. 1 je sedem svetkov čez godišće vu kotereh s. mati cirkva obslužava spominek i žiték božje matere. 54 oficiu blažene device Marije je na troje čez godišće vreme razdeľen. 533 čez vse godišće vsaku drugu nedelju vu mesecu koji se pravedno spovedavši pričesti vu Zagrebu vu cirkve ježuvitanske, more osloboditi jednu dušu iz purgatorijuma. Habd. ad. 276 kuliko goder sejmov čez leto se obslužava, tuliko krat one svoje gospodare na gaňajo. Acta h. conf. mil. Croat. II. 375 (listina iz Karlovca 1684) ima gospodin komendant stanovito vrime dva krat ali tri krat naj mañe čez leto pravde držati. Šim. mar. 66 kaj drugo hotela nam je sveta mati cirkva po tom znamenovati da nam tuliko svetkov čez godišće zapoveda na ñe diku svetiti nego da bi ñu iskali. Zagr. 1, 143 osebujnem načinom ove tri fašenske dneve bole nego čes celo nijedno drugo vreme obhađa se i teče okolu da bi nas mogel na greh napelati. 366 je čes celo leto vsaki dan svetu mešu poslušala. 5a 19 ov pun mesec zlamenuje s. cirkvu katoličansku, koja se sveti s tulikemi svetki koje čez leto obslužava . . ako bi se moralo koji osebujni dan čez leto obslužavati svetek pres. tela Kristuševoga. 23 Rimľani su navadu imeli nekoji osebujni dan čez leto okolu po varašu s procešijum obnašati i sprevađati jednoga pisa (sic = pisa) na štange obešenoga. 326 naj strašneši evangelijum zmed vseh, koji se čez leto čuju iz prodekalnice čteti, je današni. Fuč. 242 koteri goder dan čez leto to vućini, onda obilno prošćeñe dobi. Mul. jur. fer. 64 ki bi gđa goder čez leto ovu pobožnost na deset pétkov ali nedelj razdeliti i obdržavati želeli. Mul. jur. ap. 10 zarad toga jen krat čez leto mogu dobiti obilno prošćeñe. 23 da se deca čez leto za to i doma skrbe. 509 broj blaženoh bude kruto velik: sameh mučenikov došlo bi na vsaki den čez vse leto već nego trideset jezer. 659 kada ov čin ľubavi moramo ponoviti? dobro je v jutro, večer i već krat čez leto. 811 dobro bi već krat čez leto ekšamen iliti obćinañe vćiniti. 851 da bi dosta bilo galge samo na tablici namalane jen krat čez leto pokazati. 951 već krat čez leto moramo postiti. 955 slobodno je već krat do sitosti postne jestvine jesti čez leto vu petek i sobotu. 963 zapovoda nam da se čez leto končemar jen krat spovemo i pričestimo. 1060 ki se čez leto samo jen krat spoveda. Mul. jur. škol. 5 takovi jen krat čez leto mogu dobiti prošćeñe obilno. 56

kada je dužnost ove čine ponoviti? Kak brže človek dojde k dobromu razumu naj meñe jen krat čez leto. 293 oltarski šakrament je dužnost prijeti končema jen krat čez leto. Gašp. 3, 622 sveta mati cirkva tri krat čez leto čini svetek i spomenek od svetoga Ivana krstitela. 937 čez leto nikaj ni jel nego vu tjednu tri krat sam suhi kruh. 4, 738 vnogi jesu Tomaši, kojeh s. mati cirkva čez leto svetke obslužava. Švag. 1a 290 vnogi jesu i nahađaju čez leto z veselem zvani imenom Juraji. 2, 54 hodi, ô duh sveti darovnik preželni ter ti ono kaj je čez léto ovo vu nas po krhkoče človečanske po grehu vtepeno i zamazano lava: dostojaj očistiti i oprati. Horv. prod. 3, 68 nigdo vu našoj okolici čez célo leto dužnosti svojega stališa nije včinil. 74 oni završuju čez célo leto naj težeše posle. Vran. rob. 1, 26 riškaša, žito i jačmen . . se dva krat čez leto sejeju i spravljaju. Vračan 2, 39 hiže vaše vsigdar da zmečete i snažite ter više krat čez leto najmre v zimi obloke hiž vašeh da odprete, da tak zločestoga zraka onoga kojega po dihañu vašem čez noć pokvarili jeste van pustite. Mit. mor. 17 zemļa ima se čez leto 3 krat prekopati. — čez tuliko let: Vračan 1, 140 čudo ozvati moramo da bog vre čez tuliko let veliku vnožinu ľudih i stvarih zdržava: više vre šest jezer let broji se da svet stvorjen stoji. — sa brojevi: Petr. u kalendariju: vu tolikom vremene sunce svojega kolobara čez jedno godišće obhđá. Zagr. 5a 128 ni moguće da bi se tuliko zraka moglo spraviti čez jedno leto vu jamah, da bi tulike zdence i potoke napuniti mogli. Mit. mor. 12 kada su vre cepci zniknuli, onda čez dva leta nikakvoga dvorjeña ne potrebuju. 13 prisađene mladice ne potrebno čez dva cela leta nikaj obrezavati, listor naj se tri krat čez leto zemļa okaple. Gašp. 4, 548 puti svetoga Ksaverijuša, koje vučinil je čez deset let, čine već od sto jezer mil i tak razdelivši na vsako leto mile na vsako dojde već od deset jezer mil, à čez deset pak let četiri pute već nego vsa zemla na okolu čini. Šim. 457 Nero cesar čez četirinajest lét svojega ladaña pet sto petdeset tisućih je prez nijedne hasni ali zroka potrošil. Gašp. 3, 576 ovoga radi zroka tovaruštvo Ježušęyo čez stotinu prvoh let vu sunčenoga izhoda Indijah trideset milijonov duš k bogu je dopeľalo. Zagr. 2, 192 križ čes dve sto let otpotlam je v zemle bil zakopan. Mil. u epist. dedic.: začemši od Tertuluša Anicijuša aventinske gore kneza . . tja do Magnuša Anicijuša Petru Leona dále nego čez 400 let za voľu velike vernosti i pobožnosti proti apoštolskomu stola (razve samoga Jordanuša) vsi drugi Anicii vnoge pogibeli,

rasipe i pregone jesu pretrpeli. Mul. jur. ap. u registru biskupov: vu blažen spomenek preporučam preslavna imena biskupov zagrebečkih ki su cirkvu od leta 1089 čez 654 leta tja do vezda ravnali.

uz mesec: Lalangue vrač. 222 zimlica četrtiča više puti čez nekuliko mesecev, da pače i čez nekuliko let trpi.

uz tjedan: Kraj. 11 vsaki den budu molili litanije od muke Kristuševe dole na vsaki den čez tjeden odlučene. Mil. 46 nigdar se ne poveda na jutru vseh devet psalmov, nego listor tri onem redom kak su čez tjeden razloženi. Sid. 63 zvun čudnoga posta onoga čez cel veliki tijeden. Gašp. 3, 640 železnemi lanci slednu noć do krvi bičuvati se ne zamudila čez tjeden ovo nakaneće imajući. Lalangue vrač 52 poleg toga betežnik more betežen biti čez vnoge dnevv, da pače i čez vno go tjednov da čisto nikaj ne je. 155 vezikatorijum čez više tjednov na boleće stranke zadržan vno go vre je zdrave včinil. Vran. rob. 2, 102 povedati kaj vse čez tjeden činiti mora. Mit. mor. 4 ista deca to obnašati čez malo tjednov ter dokončati mogu. 4 kožicu četiri krat sleku čez 5 ili šest tjednov.

uz den dan: čez den: Kraj. mol. 54 nigdo mi ne reci toga da bi svecki človek ne mogel gusto krat čez den boga moliti. 174 zveličitel nam zapovēda da bi mi gusto krát čez den molili. Mil. 34 službena molitvena čast na sedmero čez den vreme razdeļena. Šim 234 da bi koj mogel pešice teći gore čez dán sto míl, jošće pred četiri jezermi lét ne bi dotekel do neba zvēzd. Sid. 36 listor jen krat čez dēn jesti navaden. Zagr. 1, 340 tuliko krat čes dan vaše telo hranite. 2, 203 bog ne prepušća oblast vragom da bi vu ne vlezli kot vnogi sami sebe ne jen krat nego i sto krat čes dan želē i prose. 204 po noći trpim kajkakve strašne i čudne fantazije strah i lecaće, čez den pak me bantuju vsakojakće skušne i tentacije. 5a 15 kuliko je osmem peršonam čez dan za hranu bilo potrebno. 5b 62 naj se vsak sam sudi, kuliko krat čez dan smrt-nem grehom zagreši. Fuč. 173 sina čez dan kontince vu naručaju nosi. 211 ne bi bil čez dan imal priliku brevijar moliti. 221 to more čez dan več sto puti vučiniti se. 260 več puti čez dan moliti. 390 ti se več puti čez dan pripeti vu jeden greh opasti. Mul. jur. fer. 72 tri krat čez dan zdehnuti: o s. Ksaveri, moli za nas. Mul. jur. ap. 478 potrebno je moliti več krat čez den. 479 da čez den nigdar vsu pamet ne pustimo vu svetske posle. 584 za to se tri krat čez den zvoni na pozdravleće. 1060 oni to čine več krat

čez den. protimba suprot kuge: večkrat čez den gristi žaliju . . dvakrat čez den naj vzeme terjaka. Mul. jur. škol. 492 od boga milošče prositi, da te čez ov dën od vsakoga zla občuva. Gašp. 2, 685 drevje katero jen krat čez dan vode vnožinu iz sebe pušča. 3, 484 Rok vu sreu i petek ne hotel nego samo jen krat čez dan potrebni sesec prijemati. 555 ov sto krat čes dan i tuliko krat po noči boga svojega moli. 915 Noe vzel je vu onu arku tulikaj jednu ladičicu, na koju čez dan več krat milo jest pogledal. 4, 19 puščeniki nekoji po tri sto puti čez dan Mariju devicu pozdravljali jesu. 147 kada priliku ne imala kakvo dobro vučiniti bližnemu čez dan delo, anda po noči . . . 234 jen krat samo čez dan je potrebnu prijemal hranu. Švag. 1a, 103 pozoj ni čez dan, nego v noči iz jezerišča izhađa. 2, 101 imal je čez den i noč više puti navadu b. d. Mariju pozdravljati. Matak. 2, 9 čes dan više krat k bogu zdihavati. Lalangue vrač. 44 ako se više put čez den obluki i hižna vrata budu odpirala. Vračan 1, 175 Jakob zaufaše ovoga Labana vrednoga sebe skazal je, gde on čez dan vručinu naj vekšega žara sunca, po noči pako jakost zime podnašal je. Vran. rob. 1, 64 seňalo mû se je od vseh koja se čez dän z nim pripetila jesu. 2, 11 dva krat čez dan bil se je navaden kupati. 2, 273 Pétek išel je več kak dvajset krat čez dan na breg. Mit. mar. 29 končemar dva krat čez dan hrani je. 44 naj se obloki i vrata višekrat čez den za malo odpru. 2, 40 da vsaki dan s frižkum perete se vodum da tak pota i praha koj čez dan obraza i ruk prime se odeperete. Krist. blag. 1, 34 on gréši čez den po sedem krat. Nar. prip. 79 on je čez den zel dve jejce. čez celi den: Vran. rob. 2, 63 potlam kam bi obodva čez cel dën vnogo truda podnesli bili, želeli su postaviti se vu počinek. — čez nekuliko, čez više dnevov: Šim. 242 hoću, lestor imaj potrpleše čez nekuliko dan, doklam na seňem dojdem. — čez vse dneve: Nar. prip. (u ruk. u mene iz Koprivnice: Fašniak je mladi človek kaj ljudi na veseje podbada čez se fašinske dneve. — La Langue vrač. 78 sprvince ozdravljena tri strane vode i jedna stran vina, potlam čez dva ali tri dneva dve strane vode u dve vina, zadnič čez nekuliko dnevov jédna stran vode a tri vina more se pridavati. 131 od kuda veliki katari navadni su se zjediniti z vručinum, zimum i zimlicum čez više dnevov trpečum. — sa brojevi: Zagr. 5b 63 sada gušče krat čez sam jeden dan vragu dušu zdaje neg ju celo leto g. bogu preporuča. Gašp. 1, 823 vu pričetku je od večera do večera jen krat samo jeduč postila, potlam

čez dva dni, za tim i tri dni samo jen krat je potrebnu hranu prijemala. Mit. mor. 33 tretji den narođeni čez dva dni pet krat hraniju se, prvorodeni čez tri dneve takaj pet krat hranu dobivaju. Zagr. 4, 187 od potlam čez tri ali četiri dni z malemi travicami ali smokvami odhajajuću iz gingavoga tela dušu je zdržaval. Vračan 1, 165 vre prvo kak na križ raspet bi bil zveličitel vučenikom svojem nazvestil je da nega židovi na smrt obsudili budu i da on čes trejti dan (= tekom trećega dne, ne = nakon trećega dana) od mrtvih gore stal bude. Mit. mor. 32 ov način vu tom stoji da on čez tri dneve kukčeece spodobno stare vćini. 33 kukčeei dobiju vsaki den čez tri dneve listor jeden krat hranu. Šim. 388 Hanibal odišel je vu Kapuu varaš kade se je čez deset dan zadržaval i pak se je povrnul suprot Rimu. 112 ako ravno nijedne jestvine čez onih četrdeset dan ne vu vusta prijel, vendar negda sol je kušal dan i noč.

uz noč: čez noč: Mil. 191 onak je kip .. stal čez petek noč i vu subotu do večerñe. Habd. ad. 134 legel je na postelju oblok odprt ostavivši, koga je čez noč tak zima zamorila da, gda se je probudil, ni stupiti na noge ne mogel. Šim 171 ne ču ja nikoga k oslu prispodablati, nego k karvanu slobodneje vrage prispodobim: karvan nočuje kade na drevu čez nóč sede tamó ves črn, pako čez noč opadne snég, to ti iz črnoga karvana postane beli labod. Zagr. 2, 166 vsaka zvezda čes jednu samu noč pretěče četrdeset i dve jezere mil. Fuč. 155 čez noč angel dete negovo je zagutil. 214 je čez noč naglum smrtjum vumrl. Mul. jur. ap. 858 Baltazar kralj, imajući cirkveno posudje, kada je iz posudja svojem ženam i hotnicam napijal, je čudno na sne opomeñen i taki čez noč strašno skončan. 1148 posli svetski jesu tak milostivni da prepuste more biti i već krat čez den grešno telo počesati, osnažiti, nahraniti i čez noč počinuti. Gašp. 2, 760 kada bi s. Antun jednu noč pri nekojem plemenitom človeku čez noč stanual. Švag. 1b 16 koji čes noč vaľate se po mehkeh posteljah â čes den šećete se po rožical telovne naslade veselja i radosti. Lalangue vrač. 48 po dežđenom vremenu čez noč je spal i počival na mrzлом mestu vu mokre oprave. 216 vsaki tretí ali četrti dan betežnik naj premeña rubaču od zdravoga človeka čez dan ali čez noč ponošenu. Vran. rob. 1, 74 projde zezvédati, ne bi li kakovo duple našel, vu kojem bi on čez noč segurněje kak na drevju počivati mogel. 141 to bi mogel, ali doklam bi on spal i čez noč kakova nagla ploha došla, kak onda? 194 moglo bi se čez nóč komu kaj od toga sćinati.

Nar. prip. 87 pak ga je noć zestigla pak je onda moral prenočiti pri jedni hiži, a čez onu noć se je narodilo jedno dete. 101 drugi dan vu jutro prestrašil se je negov otec gda je videl kakov grad je čez noć postal. 159 nigde ni našel gde bi mogel čez noć spati.

uz večer: Vran. rob. 1, 101 odlučil je čez večer sebi jednu senčenicu napraviti.

uz vura: Lalangue vrač. 78 čez tri ali četiri vure popoldan slobodno je jahati. 203 ova vručina čez više vur da pače negda čez celu noć navadna je trpeti. Mit. mor. 10 nekoji namakaju seme pred sejañem vu čistoj vodi čez 24 ili 28 vur. 41 naj se tak čez jednu vuru ili duže peku. 48 postelju prekri ter tak vse skup čez 6—7 dnevvov vu miru pusti. 50 zavi ñe vu topli pokrovec i tak čez dve ure ostavi.

uz minuta: Vran. rob. 2, 230 vu onom času kak štuk puknul je, opalo je već kak polovica divjeh na zemlju. Čez pol minute bili su prestrašeni divji i pak vre vsi na nogah.

uz leto (aestas): Zagr. 1, 288 tuča čez leto na zemlju opada. Belost. sub aestiva: vele se mesta, vu kojeh čez leto i cèz zimu soldati prebivaju. Matij. 2b 149 pustiti nagovoriti se da trs koji čez leto prelèpe grozde je donesel, je trñe.

uz zima: Venc. ovc. 11 ovčar skrb vzeti bude moral da spazi kuliko hrane čez zimu ovcam potrebno bude. Vran. rob. 1, 119 onda zverjam ne bi tak dobro išlo kak ñm ide i onda bi čez zimu od glada poginuti morale. 226 vu kojoj (pivnici) on meso svoje čez zimu čuvati bude mogel. 2, 229 nanosil si je drv tuliko kuliko sudil je da mu čez zimu dosta bude. Mit. mor. 9 zemļa za sejañe odlučena mora se poraļati i tak čez zimu pustiti.

uz put: Vran. rob. 1, 45 kapitan lādju svoju koja čez tak da-leki pùt jedno malo strla se je bila, ovdje popraviti je moral.

uz žitek: Sid. 48 kotera reč taki jè je k srcu vudrila da nigdar potlam čez ves svoj žitek obraza muškoga ne gledala. Kov. kemp. 21 nekteri čez ves žitek svoj zlo imaju.

uz tečaj živļeñā, danov: Vračan 1, 104 ako prem čez tečaj živļeñā svojega vse nevale podnesel bil bi, zagrešil vendar nigdar nije. 111 koj ñega čez tečaj četrdeset danov i noćih čudnovito prez hrane i napitka zdržavati dostojal je.

uz vek: Šim. 346 zamudil sem službu božju, koteri službu lestor jednoga očnoga megneñā obeče čez vse veke darovati. Kov. kemp. 169 tebi samē hvāla, pošteñe, zvršenost i dika čez nedo-končane vèkov vèke.

uz vekivečnost: Krist. nač. 101 zvršena ova podložnost, kojoj se je Kristuš Jezuš tja do križne smrti podvrgel, otcu nebeskomu je vnogo prijetneša kak podložnost koju bi nemu vsi ljudi pospolom čez celu vekivečnost izkazati bili mogli.

Tako i: Švag. 2, 185 prošćenje ove porcijunkule je obilno slobodno i to ni jen krat kakti ob drugom prošćenju, nego tuliko puti čes od včerašne večerne do denešnjega sunčenoga zahoda vu cirkvu se dohađa i moli se šest otec našev i šest zdravi Marji i jedna vera božja. *Pa i* Acta hist. conf. croat. 286 (god. 1649), *gdje se vrijeme označuje riječju:* muštra: ni jednomu ne prepusti se čez muštru ni dete ni popovodni koñ u broj, 287 kada na stražu ale na put suprot neprijatelju bude pojti, da 50 dužni onako oburožno i spravno tamo poiti kako su i čez muštru jahali. *za tim:* Gašp. 4, 564 *gdje se vrijeme označuje riječju* dihañe: ako je gda čez kratek čas zadremal taki zbuđen teško je mogel dihati i čez jedno alí drugo dihañe već trideset krat je moral kašlati.

b) *vrijeme nakon koga što biva.*

u kraštini.

cajt: Rog. 2, 75 de temu drvesu u srede paradiža stojećemu dal je bil g. bug to muč, kadar Adam bi na bil zapoud božjo prelomil inu na bil jedel ta sad od tega drvesa, toku bi bil on inu vsi mi drugi uselej zravi pred vso boleznijo inu bi na bli nikoli umrli. Čez nekateri cajt, kadar bi se blu gospudi bogu našiga živlejna za dostu zdelu, bi on nas bil uzel z téga svejtá prez use boleznj inu smrti k sebi ke (= tja) góri ú nebesa. — čas: čez jeden čas: Dalm. djañ. ap. 5 inu pergudilu se je čez en čas okuli try ure je negova žena notri prišla. Cruc. 1a 231 zupet v cerku se povrne. Čez en čas tu ropotajne inu šraj neha. 1b 203 nej bilu lepšiga mesta. Ali čez en čas ta prerok gre gledat tu žlahtnu mestu inu zamerka de timu prvimu nej bilu već podobnu. 2, 265 en krat s. Antonius florentinski škof je memu ene hiše šal ter je vidil na strehi eniga angela kateri močnu se je veselil . . čez en čas je zupet mimu šal ter na strehi nej već angela temuč hudiča vidil. 340 ena mati se je bila resrdila čez svojga syna ter v jezi mu je djala: quidquid habeo in te, do diablo, qui te submergere possit. Čez en čas syn je šal čez en potok, hudič mu se perkaže ter ga zgrabi. 388 žolner vidi de ena žena je svojo

kravo pasla. Le ta po sili kravo vzame. Čez en čas le ta soldat je bil vbit. 415 kadar je imel vumrjeti, zapovej de nega denarje imajo ž nim pokopati. Čez en čas grob so bili odpri te noter so bili našli hudiče de ta iste denarje so šteli. 4, 250 mož pusty eno kamrico sturiti. Čez en čas pride Elizeus. 5, 211 videoč de ne morijo neč opraviti, jo pusti. Čez en čas začne Katarina na vus glas vpyti. 256 kadar snejh na taiste (orle) pade, beli ratajo, čez en čas peretnice stresejo inu zupet črni postanejo. 519 Kristus je djal de nikar zdaj, ampak še li čez en čas bodo naši sovražniki nas obdali. 599 David se skrije s svojmi prijatelji. Čez en čas grè mimu Saul. Bas. 279 za kaj pak vender ny šal, boš čez en čas zastopil. 315 Jobo je ena (nesreča) za drugo označena bila: zdej de so nega čede odgnane bile, zdej de so nega cimpri pogoreli, čez en čas de so negovi synovi inu hčere pomorjeni. Res. 38 koliku poprej brumneh ljudi je čez en čas vu velike griche padlu. Jap. luk. 22, 59 inu čez en čas okuli ene ure je en drugi pertrdil. djañ. ap. 5, 7 pergodilu se je pak čez en čas okulu treh ur de je negova žena nóter prišla. prid. 2, 179 ny mogoče de bi jest zdaj na tebe mislil, čez en čas si bom vžę na tebe spómnil. Škrb. 1, 469 ke b' en kralvi princ komaj lejta star bil v gojzd nesen inu od vsih zapušen, čez en čas pa bi ga revni pastirji našli, domu v slamnato kajžo nesli, kmetiško zredili, des' lih je otrok kralve krivi, bi vender vse kmetiško zadržane na se vzel. — čez nekaj časa: Leon. 37 se je zaklenil v pušavo dell' Incontro, de bi tam od boga dobil novo luč inu moč v apostolstvu. Čez nekaj časa pride iz pušave. — čez (jeden) majhen čas: Trub. mat. 26 inu on je spet tayl inu je h timu persegal: jest tiga človejka ne znam. Inu čez en majhin čas perstopijo ty kir so undukaj stali. Kreļ 1, 120^b Petra je ena dečla ravno pogledala inu je rekla: ti si tudi z le tim Jezusom Nazarenom iz Galilee. Petrus pak je zatajil pred vsemi inu je rekal: žena, jast nesam, jast ga ne znam inu ne vejim kaj praviš. Čez en majhin čas okuli ene ure je en drugi potrdil. Dalm. hebr. 10 čez en majhin čas bo prišal ta kateri ima priti. Schönl. 122 inu čez en majhin čas je nega uglédal en drugi. Cruc. 5, 553 mašnik ga obhaja inu čez en majhen čas iz tiga svejtà je šal. Bas. 295 uživajo posvetni ludje lušte, pak čez en majhin čas začnejo počutiti na životu teške bolezni. Gol. 73 z velikem hrupam iz pajnu ven inu okol nega lètajo pa prazne nazaj pridejo inu svoj hrup čez en majhen čas zupet končajo. — čez kratek čas: Cruc. 1b 209 generala Jefte so bily z mesta stepli. Po tem čez

en kratik čas Amonytery so bily eno veliko vojsko vukupaj spravili. 2, 536 kadar edn eno veliko inu nevarno bolezan imà od katerere ozdravi, inu aku čez en kratik čas zupet v taisto bolezan pade, precej sklenemo de le ta človek bo težku več ozdravil. 574 kakor synu zagleda se taku močnu rezveseli de omedli inu čez en kratik čas umrje. 5, 479 folk tem besedom se je smejal inu za fablo držal. Kaj se zgodi? čez en kratek čas krajl Šapor se čez taistu mestu resrdi. Bas. 194 velik trošt ima ena duša katera s pravim zaupañam lohku reče: čez en kratik čas bo moje vesele z usemi svetniki u nebeškim krajlestvi na večne čase. — čez malo časa: Kast. 89 merkaj, ti si zemla katero rejs ti zdaj teptáš inu tlačíš, ali čez malu časa bo ona tebe stiskala inu tlačila hujše kakòr oben tvoj sovražnik. Cruc. 4, 417 mati je imela try hčere. Ena le tih je bila umrla . . čez malu časa tudi te druge dvej g. bug vzame. Rog. 2, 134 ker ta dekelca bila je na tu mestu póložena, zaspála je sladkú, čez malu časa stópi zdráva inu frišna na núge. Jap. sod. 15, 1 čez enu malu časa potle kadar je vze strnèna žetu blizu bilá, je Samson prišal. prid. 1, 226 palca bo čez ñegovu živleñe prelomlena inu čez enu malu časa bo naš Jezus mrtu. Škrb. 1, 13 od konca se zavzame, čes malo časa se podá v nevárnost. 206 pozabi de le večnost je ñegov dóm, kamer bo čez malo časa poklican. 380 za kaj se boš navezvál na posvetné dobróte ktire bodo čez malo časa spred tvojih oci zgínile. 463 od tod pride de človek le za časne reči skrbí, kar bo vender čez malo časa mogel zapustiti. 2, 208 o človek, zbudi se inu spomni se de tekla bo more bit čez malo časa ojstra rajtenga. — čez nekoliko časa: Dalm. 1 mos. 4 pergudilu se je pak čez nekuliko časa de je Kain pernesel dar gospudu. Dalm. riht. 11 čez nekuliku časa potle so Amonovi otroci vojskovali z Irraelom. Bas. 462 kadar je cesar le tu zvejdel je zapovedal Petra oslepyti. Čez nikulku časa je Fridericus ukupej poklical svoje modreši, mej katerimi je tudi otel aku lih slepiga Petra imeti. Rog. 2, 106 žalostniga pustil je od sebe. Čez nekolku časa planili so čez ñega eni navideči možjè. 144 purgar je uzel na posadylu 200 kron od eniga katériga je on za brumniga, poštniga inu resnyčniga držal. Kir prišal je bršt (= ñem. frist) h plačuvajnu, plačal je ta doug poštnu, ali pisma ni prósil kir je u' možà zavúpál. Čez nekolku časa umrl je ta katéri je bil ta doug taku poštnu plačal. 242 na ta 29. dan mesca augusta znajdena ja bila glava s. Joaneza inu čez nekolku časa perneséna u ta Konstantinopel. 280 temu prave

ta majer: gospud, túkaj enu malu me počajte, čez nekulko časa pridem. — čez dolg čas: Trub. mat. 25 čez en dolg čas pride ta gospud le tih hlapcev. Dalm. 2 mos. 2 čez dolg čas potle je egyptovski krajl vmrl. 1 kraj. 18 inu čez en dolg čas je gospodna beseda k Eliji prišla. jez. 24 bodo zaprti v kéhi inu bodo čez dolg čas spet obyskani. ezek. 38 čez dolg čas imaš ti obyskan biti. mat. 25 čez en dolg čas je le teh hlapcov gospud prišal. Skriñ. iz 24, 22 inu bodo vkup zvezani, kakor se butara zveže de bódo v jezeru vrženi inu bódo tam v ječo zaprti inu čez dolgi čas objiskani. — čez dolgo časa: Dalm. jer. 13 sim ga skril poleg Frata. Čez dolgu časa pak je gospud rekàl k meni. Cruc. 5, 326 spomin je velik boži dar človeku dan, v tem kir človek kar vidi, šliši ali bere čez dolgu časa na taistu spumni. Jap. 1 mos. 39, 7 Jozef je bil lejpiga obraza inu fletin za viditi. Čez dolgu časa je negova gospodina svoje oči na Jozeta vrgla. 2 mos. 2, 23 čez dolgu časa pak je egyptovski krajl vmrl. — čez dosti časa: Dalm. jozve 23 inu čez dosti časa po tehmal ker je gospud Izraela h pokoju bil perpravil. . je on vus Izrael poklical. — čez veliko časa: Schönl. 274 je skril denarje svojga gospúda. Čez veliko časa pak je pèršal gospud (mat. 25). Jap. mat. 25. 19 čez veliko časa pak pride gospod tih istih hlapcov. Skriñ. pridg. 11, 1 vrzi tvoj kruh v memu tekóčo vodo: ti ga boš čez veliko časa zupet našal. List. cel. 1, 193 je denarje svojiga gospoda skriu. Čez veliko časa pak pride gospod. — čez toliko časa: Bas. 237 Hiero je Simonida uprašal kaj je bog. Simonides je odgovoril: to je sicer kratku pak vendar visoku uprašanje na kateru je teški odgovor. En celi dan bom čez to premišluval inu po tim bom tebi povedal kaj je bog. Komej je ta dan pretekkel inu Hiero je zdajci otel odgovor šlišat. Simonides je djal: še dva dni morem premišluvati prejden odgovorim kaj je bog. Tè dva dneva sta tudi pretekla inu še nyvejdel koku bè odgovoril, zatorej si je izprosel še druge štiri dni h premišleño tiga naprej postavljeniga uprašanja. Hiero se je nad tim začudil inu je djal: od kod pride de čez tulku časa ne znaš inu ne moreš odgovorit kaj je bog?

leto: čez nekoliko let: Dalm. dan. 11 ta krajl pruti pul dnevi bo mogoč postal, ali pruti nemu bo tudi eden mogoč postal inu gospodoval. . čez nekuliku lejt pak bota si mej sabo prijatela postala. u predgovoru čez XII cap. Danielov: kadar je vže čez nekuliko lejt potle v Peamih od téh odpustkov grozovitu inu nespodobnu bilu predigovanu, se je Joanez Hus zupar postavil. Rog.

2, 240 znešla sta to s. glavó (Janeza Krstnika) celó inu frišno. To sta uzdignila iz častjò inu nesla h prvemu u' tu mestu Edesa in Phoenicia. Čez nekulku lejt od tod prenesel je le tò ta brumni caesar Theodosius ú tu mestu Konstantinopel. Wolf dan. 11, 6 poldnevni kralj bó mogočen postal inu eden ñegovih poglavárjov bó močnejši kakor on. Čez enukóliku lejt bóta zavezo med sabo sturila. — čez nekatero leto: Cruc. 5, 550 vmrje eden teh dveh čez neketeru lejtú. — čez nekatera leta: Cruc. 1b 105 kralj Faraon je bil Jozefa čez uso egyptarsko deželo postavil. Čez nekatere lejta taka lakota je bila v tej deželi Kanaan de vsi so imeli od lakoti vmejeti. 275 človik s svojo lastno kryvio se podpyše, hudič pismu vzeme ter gresta narazin. Čez nekitera lejta hudič pride k temu človeku. Bas. 224 prejden so Judje v Perzijo bili proč pelani, so ta ogin od altarja v eno globoko suho jamo skrili de tiga nihče ny zvejdel. Kadar so čez nikatera lejta zupet nezaj domov prišli, so šli gledat kir so ta ogin skrili. Jap. 2, 176 čez nekatere lejta kadar bom mojo hčer omóžil, ta krat hóčem še lè na moje izveličaње misliti. — čez malo let: Kast. 315 le tu govorjenje tebi nyč družiga naprej ne stavi niti opomina koker de le tú telú, le tú mesú, le ty vudy, le ty počutki čez malu lejt, čez malu časa bodo jmeli ali véčni dan ali pak véčno nuč. Jap. prid. 1, 65 aku boš živel, taku bo čez malu lejt ta peklenski Heródež tvojo dušo yskal de bi jo vmoril. — čez dosti let: Kast. 92 praviš: jest ne yšem zdaj puste hvale, po smrti me bodo ty perhodni ludè (čitaj: ljudjè) čez dosti lejt hvalili. — čez veliko let: Cruc. 1a 176 menem de tudi so vže šlišali od uniga leva, kateremu Andronicus je bil en trn zdril z noge. Čez veliko lejt ta lev je bil vlovlen inu v Rim pelan. — čez več let: Jap. djañ. ap. 24, 17 čez več lejt pak sim jest prišal de bi med moj narod almožne, ófre inu oblube opravil. — čez toliko let: Man. več. 45 tudi čez tulku nepreštivečih (! mjesto nepreštivenih ili neprešetih) lejt se nima trostat obeden konc, obena polovica, obeden začetik te večnosti. — sa brojevi: Bas. 399 ah neumni, tvoja pred enim tednam pometena inu usnažena hiša ny uredna de bè notèr zdaj prišal Kristus, čez pul lejta kadar bo koker ena štala, bo bel uredna? . . zdej je hiša moje vesty smetna z nikaterimi majnšimi grehi, ne smem noter peļat gospod boga, kader se bo čez pul lejta bel usmradila, tisti krat ga bom noter vzel. Leon. 12 spokorni oče Bernardin di Calenzana, inu čez pol leta duha polni oče Kristin da Oneglia sta bila ñegova mojstra v novicijati. Dalm. 2 kralj. 4 ob le tim času

čez enu lejtú boš ti eniga synu objemala. Cruc. 2, 504 Bazilisk mu cesarstvo vzame. Zeno se čez svoje grehe zgrevá. Bug mu odpusty. Čez enu lejtú zupet cesarstvu nazaj vdobi. 4, 260 oblubem tebi inu Sari de čez enu letu bota eniga synu imela. Schrey 2 sam. 11, 1 zgodilu se je pak čez enu lejtú ob tim časi kadar krajli navado imajo na vojsko jiti, de je David poslal Joaba. Dalm. 1 mos. 41 inu čez dvej lejtú se je Faraonu sajnalú. 2 sam. 13 čez dvej lejtú pak se je pergudilu de so Absalomu ovce strigli. Jap. 1 mos. 41, 1 čez dvej lejtú je Farao ene sajne imel. Schrey 2 sam. 13, 23 zgody se pak čez dva lejta de Absalomove ovce strižejo. Šerf. 2, 106 Marko je Ananiji cirkveno skrb predal no odišel v Pentapol. Krez dve lete je prišel nazaj v Aleksandrijo. Dalm. 1 kralj. 2 pergudilu se je pak čez try lejta de sta Simeju dva hlapca vtekla. 2 kralj. 18 Salmanaser je gori šal zupêr Samarijo inu je nó oblegal inu je nó dobil čez try lejta. Schrey 1 kralj. 2, 39 zgodilu se je pak čez try lejta de so Semejovi hlapci k Ahiju zbejžali. 2 kralj. 18, 10 četrtu lejtú Ezekija krajla je Salmanasar v Samarijo gori šal, nó oblegel inu vzêl. Za kaj čez try lejta, šestu lejtú Ezekija je Samarija vzêta bila. Cruc. 2, 413 en drugi stury nasaditi en vinograd s troštam de čez šteri lejta mu bo vinu rodil. Kuga 9 tê so bile besêde tê svêtle Marije Terzije. Čez štiri lejta mi je Jožef ta drugi le tó dêlu naložil. Cruc. 2, 348 gresta 'z pakla ter eden gre na desno ta drugi na levo inu si besedo dadò(!) de čez šest lejt hočeta na taistu mejstu v kupaj priti. Rog. 2, 370 ta kir prišal je u' tu lejtú negove starosti, bil je nemu umrl ta oča, čez šest lejt pa ta mate. Cruc. 2, 347 Lucifer je bil poslal na zemlo dva hudiča služiti te ym(a) bil zapovedal čez sedem lejt v paku priti. Jap. 5 mos. 31, 10 inu je nemu zapovedal rekòč: čez vsake sêdêm lejt imaš besêde letê postave pred vsim Izraelom doli brati. Kor. 1, 83 čez sêdêm lét pridem nazáj. Jap. prid. 2, 174 v lê tim lejtú bom le tó sturil, v drugim lejtú tó drugu, čez deset lejt bóm v stáni le tó ali unu spelati. Rog. 2, 156 stvaril je po Franciskavim rojstvi u' 12. lejte rodyti to današno s. divico Klaro, katéro je čez 18 lét po né rojstve h Francisku perpêlal. Ravn. zgod. 1, 49 storjena krivica čez dvajset lét lohka človeku še grenke dni dela, grôzo, strah in trepêt. Dalm. 2 sam. 15 čez štirideset lejt je Absalom djál h krajlu. djañ. ap. 7 inu čez štirideset lejt se je nemu perkazal angel gospodni. Schrey 2 sam. 15, 7 čez štirideset lejt pak je Absalom krajlu Davidu rekal: pojdem de moja oblubo do-

polnim v Hebron. Wolf ezek. 29, 13 čez štirideset lejt bom Egyptovce vkup zbral. Poslovica je: čez pedeset let ne bo črevļev ne dret. Dalm. jez. 7 čez pet inu šestdeset lét bó Efraim končan. 23 ali čez sedemdeset lejt se bo od Tyra ena kurbarska pejsen péjla. Skriñ. iz 23, 15 pozablen bóš, o Tyr, sêdemdeset lejt kakòr dólgu za more en krajl živeti; čez sêdemdeset let pak bo Tyr kakòr kurba pejl. Dalm. u predgovoru čez XII. cap. Danielov: čez stu lejt imate vy bogu inu meni za tu odgovor dati .. on je sežgan v tem 1416 lejt, inu ta zdajni kreg za odpustkov volo se je začel v tem 1517 lejt, ravnu čez stu lejt. Cruc. 4, 413 vekši tal žolnerjov bó pobitih inu čez stu lejt ne bo obeniga živiga. Škrb. 1, 458 pred sto lejt(h!) smo bli, čez sto lejt bomo spet prazen nič. Cruc. 5, 229 tu ibis ad patres tuos in pace sepultus in senectute bona. tvoj rod pak čez 400 lejt bo le to deželo posedil, za kaj zdaj jest ne morem inu nočem to deželo Kananejarjom vzeti inu tebi dati .. jest jih bom še 400 lejt čakal de bi se spokorili. Schönl. 232 le tá testamént ne móre to postavo, katera je čez štiri stu inu trydeset lejt potle prišla, gori vzdigniti. Šerf. 2, 488 na níhovem grobi no teli je bog potle vnotrere čydeše kazal inu krez dosti, časi krez več stotin let je potle katolíška cirkva ne za zveličane spoznala. Dalm. 1 mos. 35 je rojen v Betlehemi, ker je tudi Kristus čez 1745 lejt potle rojen. Šerf pad. 10 bog obeča svojega lastnega sina poslati na odrešitbo sveta, ker je tydi krez štiri jezero let prišel. Kast. 298 kakú deleč pak se jma iztegniti tá véčnust? čez tavžent lejt inu čez stu tavžent lejt inu čez tavžent milijonov lejt inu čez milijon milijonov lejt še ne bode obeniga konca, obene polovice, obeniga začetka te večnusti. Bas. 16 tok tedej nigdar ne bodo rešeni? ne čes stu, ne čes taužent, ne čes milijon taužent lejt? nigdar. Man. več. 45 ty boš štrafengo nosu inu martran tavžent lejt inu kadar te lejta preteko, boš zupet stu tavžent lejt se pëku: čez nikulko milijon tavžent lejt boš koker bi li še ne biu začeu na novo goreti. Kast. 335 o nesrèčni grèšnik! ti boš martran ja tavžent lejt, kadar le tá lejta potekó, ti boš zupet tavžent inu tavžent lejt se pëkel; čez nikuliku milijonov tavžent lejt bôš kakòr de bi še ne byl začel martran biti.

mesece: čez nekatere mesece: Cruc. 1a 182 ajdje gredò v klošter, prosijo za kosilo. Ta s. mož Saba precej zapovej de jim imajo dati tu kar so premogli. Čez nekatere mesice so zupet nazaj ty ajdje rajžali. — čez nekaj mesecev: Leon. 15 skaže

de je bog skuz kardinala Koloreda govoril. Čez nekej mešcov je bil Leonard za mašnika žegnan. — sa brojevi: Dalm. riht. 11 ona je šla s svojimi družicami inu je objokala svoje dečelstvu na teh gorah. Čez dva mesca je ona spet prišla k svojmu očetu. u predg. čez pror. Hagaja: h katerimu je čez dva mesca potle h tovarišu dan. Trub. djañ. ap. 28 od te Malte se on čez try mejsce proč pela. Dalm. djañ. ap. 28 čez try mesce pak smo se mi vunkaj pelali v eni barki. Cruc. 4, 329 Tamar gre proč. Čez try mesice začne Tamar široka perhajati. Jap. 1 mos. 38, 23 ali pole, čez try mešce so Judazu povedali: tvoja nevesta je loternijo dopernesla. djañ. ap. 28, 11 čez try mešce smo se mi v eni barki od Aleksandrije proč pelali. Cruc. 1a 34 je prišal en potrebin žitu na pusodo prosit, sim nemo posodel, pak čez štiri misice dopelt je meni povrnel. Šerf 2, 97 kres šest mesecov je na mešni poti premišlaval krez apoštola no kres prve kršenike v Jeruzalemi, da so vse zapystili no od občinskega blaga živeli. Dalm. ezech. 39 čez sedem mešcov bodo ony vprašali. Wolf. ezech. 39, 14 tudi bodo možę izvoliti kateri imajo vędnu deželo prejiskovati de pokopųjejo inu jišejo tę iste kateri so na vrhi zemle ostali de no očistijo. Čez sedem mešcov pak se bó preiskovañe začęlu. Schrey 2 sam. 24, 8 inu kadar vso deželo obhódijo v Jeruzalem čez devęt mešcov inu dvajset dny nazaj pridejo. Wolf dan. 4, 26 vse to je krajla Nabohodónozorja zadęlu. Čez dvanajst mešcov se je krajl v babilonskim krajļevim dvori prehajal.

teden, nedęla: Cruc. 5, 179 aku nej hotel taku hitru odprejti, vsaj bi bil odprl čez en teden, čez dva ali try. Jap. 1 mos. 29, 28 Jakob je privolil v to kar sta se zastopila, inu čez en tejdęn je Rahel za ženo vzęl. Gol. 18 kadar žę ta isti skuz špižo od dneva do dneva gor uzamejo, bodo cęlce čez sedem dny zapředene ali iz kapcami zadęlane, zadnič zupet čez nektare dny, tu je čez try tedne se spreobrne taisti črvič v en truplu kakor matul. Bas. 399 kedaj boš bel perpravljen inu bel vreden: čez štiri tedne, kir boš mej tim več grehov dopernesel, al pak čez osem dni, kir boš męne greha sturil?... Trub. kateh. 92 obrežzan si na osmi dan, čez šest nedel si ofrovan. Dalm. dan. 9 čez ta dva inu sedemdeset tjedna bo Kristus vun iztrejblen.

dan: čez nekaj dni: Leon. 133 vse je od straha jęlo po ñe vręti. Čez nekaj dni gręde skuzi en gojzd. — čez nekatere dni: Cruc. 1b 20 neusmileno jo zapovej vubiti. Čez nekatere dny grę na lov, pole, v eniga prešića se preobrne. 2, 504 živiga so

bily pokopali. Čez nekatere dny so bily žarh gori odprli ter so vidili de od lakoti svoje čevle je bil snedil. 4, 165 Herodež je bil sklenil čez nikatere dny Petra umorit. 5, 629 kaj se zgody? čez neketere dny na naglim mrtva okuli pade. Kuga 58 skuzi ta napuh živina čez nekatere dny konc vzame. Škrb. 1, 197 na ktir dan se je podal cesar k s. očeto Piusu inu je držal z nim dve uri doug pogovor. Čez nektete dni se podá sam s. oča k cesarjo. — čez jedne dni: Jap. mark. 2, 1 inu čez ene dny je on spet nótèr šal v Kafarnaum. — čez nekoliko dni: Trub. mark. 2 inu čez nekuliku dni gre on spet v tu Kapernaum. Dalm. riht. 14 inu čez nekuliku dny je on zupet prišal. 15 pergudilu se je pak čez nekuliku dny ob pšenični žetvi de je Simson svojo ženo obiskal. 1 kraľ. 17 pergudilu se je pak čez nekuliku dny de je ta potok posehnil. mark. 2 jnu čez nekuliku dny je on zupet šal v Kapernaum. — čez malo, malehno dni: Dalm. dan. 11 ali čez malu dny bo on zlomlen. Res. 108 en človek je imeu dva sina inu te mlajši med nima je reku očetu: oča, daj meni ta diel blaga kateri na me pride. Inu on je nima razdeliu blagu. Inu čez majhenu dni je ta mlajši sin vse vkup pobrau. Gol. 60 spomlat čez malo dny kir bodo čebęle začęle ven lętat, tok usęm tęm močnim pajnovam podstavke dej. Jap. luk. 15, 13 inu čez malu dny je ta mlajši syn vse vkup spravil. Schrey 1 sam. 18, 27 kadar so Savlovi služabniki Davidu povędali kar je Saul govoril, je Davidu dopadlu de bi krajlovi zet bil. Inu čez malu dny David vstane inu grę z možmy inu pobije od Filistejcov do dvęstu mōž. Leon. 34 kakor hitru je povele prejel je šel in je komej do Rima pergazil. Čez malo dni je začęl misijone v Albano. — čez veliko dni: Jap. 1 mos. 4, 3 pergodilu se je pak čez veliku dny de je Kain od sadú tę zemle daróve gospódu ofruval. Wolf ezek. 38, 8 previdi sebe inu vso tvojo mnóžico. Čez veliku dny bóš objiskán. dan. 8, 26 ti perkazen zapečati, kęr bó čez veliku dny dopolnena. List. cel. 1, 304 on je nima to premožeńe reztajliu. Inu čez ne veliku dni je ta mlajši sin vse vkup pobrau. — sa brojevi: Trub. djań. ap. 28 (13) od unod pridemo v to Regijo inu čez en dan kadar je ta jug pihal na drugi dan pridemo v to Puteolo. Dalm. ibid. inu čez en dan kadar je jug bil vstal smo my na drugi dan prišli v Puteolon. Jap. ibid.: smo v Rhegium prišli, inu čez en dan, kęr je jug vľekel smo na drugi dan v Puteoli prišli. Trub. mat. 26 vi vejste de čez dva dni velika nuč bode. mark. 14 potle čez dva dni je imejla biti ta velika nuč. joan. 4 čez dva dni

pak Jezus vleče od vnod. Dalm. mark. 14 inu čez dva dny je bila velika nuč. Cruc. 2, 219 Lazarus je bil močnu zbolel, Marta inu Magdalena precej pišejo (!) Kristusu ter ga prosijo de bi prišal ozdravit ga. Prebere list Kristus inu še li čez dva dni k jogram pravi: eamus in Judaeam. Jap. mos. 19, 7 kar koli na tretji dan ostane, imate z ognám sežgati. Aku bó kdó čez dva dny od tega jedel ta bo ognusen. mat. 26, 2 vy vejste de bo čez dva dny velika nóč. mark. 14, 1 čez dva pak dny je bilá velika nóč. Skriñ. ozea 6, 3 vdaril je nas inu bo začelil. Oživil nas bóde čez dva dny, na tretji dan nas bóde obudil. List. cel. 1, 71 vi vejste de bo čez dva dni velikonoč. 316 je bila čez dva dni velika nóč. Kuga 191 če je potreba še en krat pomagati, takú je nar boljše če se čez ta drugi dan zgody. Trub. mat. 27 jest hočo čez try dni gori vstati. djañ. ap. 25 kadar je Festus v to deželo bil prišal, vleče on potle čez try dni iz te Cesareje gori v Jeruzalem. 28 potle čez try dni pokliče Paulus vkup te više tih Judov. Krej 2, 41a čez try dni spet od mrtvih vstanem. Dalm. 1 mos. 40 čez try dny bo Farao tvojo glavo povišal. Jozve 3. Čez try dny pak so šli kapitani skuzi kamp. 9 čez try dny pak so po teh mal kir so bily ž nymi zavezo sturili, je nym na vejst prišlu. djañ. ap. 28 pergudilu se je pak čez try dny de je Paul vkup poklical te imenitniše Jude. mat. 27 jest hočem čez try dny gori vstati. luk. 2 pergudilu se je pak čez try dny de so ga našli v templi. Schönl. 44 pergudilu se je pa čez try dny de so ga našli. Cruc. 4, 328 Jozef potrošta tiga jetnika ter ga zagviša de spet bo čez try dny v gnado kralevo prišal. 5, 552 cesar je bil zapovedal eniga colnerja obejsit. Čez try dny je jezdil mimu teh gauh en žolnier. Rog. 2, 507 nej li on tudi čez tri dny vstal častitlivu od smrti? Jap. Jozve 1, 11 pèpravite si živež, za kaj čez try dny pójdete čez Jordan. 9, 16 Jozve je z nimi mir naredil. Čez try dny po sturjeni zavezi so zvejdili de le ty blizu prebivajo. mat. 27, 63 čez try dny bom jest gori vstal. mark. 8, 31 syn tiga človeka móre . . vmorjen biti inu čez try dny zopet gori vstati. luk. 2, 46 so ga čez try dny v templi našli. djañ. ap. 25, 1 kadar je tédaj Festus službo čez vzél, je on čez try dny od Cesaree v Jeruzalem gori šal. 28, 17 čez try dny pak je on tē imenitniši Jude vkup poklical. Ravn. zgod. 1, 59 tri mladíke so trije dnévi. Čez tri dni te bo kralj povzdignil. Šerf 2, 371 ti boš skoro prišel za menoj. čez tri dni boš me nasledyl. 374 kres tri dni boš ti skoz bolečo smrt za menoj prišel. Met. 290

gad je bil žejin inb gre k studéncu pit. Belouška mu pa vodó prepové. Dolgo se prepírata inb besédáta, obá se vnáméta inb se čez tri dni boj napovéstá. Cruc. 2, 538 Kristus v duhu je vidil inu poznal de čez šteri dni se bodo preminili inu ga ne bodo več častili. Dalm. judit 8 Judit kadar je slišála de je Jozias bil obľubil tu mestu čez pet dny Asyrerjem izdati, je ona h tem staršem poslala. Trub. mat. 17 (1) inu potle čez šest dni poime Jezus sebo Petra. Dalm. ibid. inu čez šest dny potlej je Jezus k sebi vzel Petra. Jap. ibid. inu čez šest dny vzame Jezus k sebi Petra. Kuga 97 te iste (bolne živali) katere čez šest ali osem dny celú k obeni jedy lušta ne dobódo, stopijo doli. Dalm. 1 mos. 7 čez sedem dny hočem jest pustiti dežiti na zemlo štirideset dny inu štirideset nočy. Gol. 18 kadar že taisti skuz špižo od dneva do dneva gor uzamejo tok bodo celce čez sedem dny zapredene. Trub. joan. 20 inu čez osem dni so bily zupet ty nega jogri notri. Dalm. ibid. inu čez osem dny so zupet notri bily negovi jogri. Kast. 124 pojdi čez osem dny po smrti tvoje lube notar k nej v tá grob katera užè vsá s črvmy gane, lezi k nej, objemavaj jo. Schön. 281 inu čez osem dny so zupet tam znotraj bily. Bas. 333 k drugimu bom skazal kaj za en velik greh je se zarotiti inu po krivim perseči. Čez osem dni pak bomo ogledali bolezin tistiga jezika kateri je strupen od opravlana. Jap. joan. 20 26 i List. cel. 1, 116 i 197 inu čez osem dny so negovi jógri zupet nótér bily. Šerf 2, 41 kda je Jezus po svojem stanení se prvo krat svojim vyčénikom prikazal, je Tomaša ne blo polek, inu potle dare je prišel so niemi ovi vyčéniki pravili de so gospoda vidili, on pa tega ne htel vervati. Krez osem dni je pa Jezuš prišel skoz zaprte dveri. Kor. 2, 12 prišel je čez ósem dní. Dalm. 1 sam. 25 čez deset dny je gospud néga vdaril de je vmrl. Tob. 157 Kristus kader je šou v nebu, je žegnou svoje jogre inu čez 10 dny s. duha poslou. Wolf dan. 1, 15 od kar je to govorjenje slišal, ne deset dny skuša. Čez deset dny pak so se nih obrazi očitniši inu polniši kazali kakor vsih drugih mladénčov kateri so krajlovo jed imeli. Krej 1, 30 ena takova žena komaj v petih ali šestih nedelah spet k svojej naturalej močnosti pride. Se dobro najdejo nikatere, kir čez 12 ali 14 dni vstanejo inu gredo kamor hote. Bas. 322 angel je odšal inu ga dougu nezaj ny bilu. Čez eden inu dvajseti dny se je perkazal. Dalm. 1 mos. 8 čez štirideset dny je Noah oknu te barke odprl. 4 mos. 13 inu ony so se nazaj vrnili kadar so bily to deželo ogledali čez štiri-

deset dny. Rog. 2, 507 nej li on čez štirideset dny šal častitlivu v' nebu? Jap. 4 mos. 13, 26 ogledovavci tē džele so se čez štirideset dny nazaj vrnili. Ravn. zgod. 1, 116 jih pošle dželo ogledat. Nazaj so prišli čez štirideset dni. Dalm. tob. 1 krajl je rekal néga vmoriti. Tobias pak je béžal. Čez pet inu štirideset dny pak je bil krajl od svojih lastnih synov vbijen. Tob. 78 Tobias se je prikrival per svojih dobrih prijatelih. Čez pet inu štirideset dny pak je bil kral od svojih lastnih synov ubit. Dalm. 1 mos. 8 vodé so začele manše perhajati čez stu inu petdeset dny. Jap. 1 mos. 8, 3 vodé so začele doli jemati čez stu inu petdeset dny. — *s dodanom relativnom rečenicom:* Wolf dan. 1, 18 kadar tedaj dněvi, čez katere so imeli mladenci na povele krajla k nému perpelani biti, pretekó, viši životnih várhov nē pred Nabuhodórozorja perpele.

ura: čez nektere ure: Cruc. 5, 491 meni je žal ym oznanit de nyh lubi syn čez niketere ure bo umrl. Škrb. 1, 138 premisli de, ako še zdaj čas imáš se spokóriti, morbit ga čes nektére ure več ne boš imel. — sa brojevi: Krej 2, 52a štimate inu se vam zdy da dobro vero imate, ali pogledajte, čez eno uro vam le te besede vse odpadejo. 2, 41a čez try ali štiri ure budem spred vaših očiju odpelan.

minuta: čez nekatere minute: Jap. prid. 2, 103 ne videš, o nesrečni, de boš čez nekatere minute v peklenskim ognju gorel?

pridavnik u srednem rodu: čez malo: Trub. djañ. ap. 27 doli spuste to morsko mero inu najdejo dvajseti šežnev globoku, inu čez enu malu od unod se pelajo. Leon. 43 je mogel en malo doli šestu de se je počil inu oddahnil; al čez malo vstane, oče dalej pridigovati. 34 timu žugañu se posmehuje en preklinavski fantin inu čez eno malo pade iz sedla, se vbije. Jap. mat. 26 čez enu malu pak so perstopili ti ondu stoječe. Skriñ. iz. 29, 17 kaj ne čez malu inu v kratkim časi bó Liban prevrñen v rodovitnu poľe. List. cel. 1, 377 inu čez enu malu je néga en drugi zagledau. — čez malo ali dolgo = nem. über kurz oder lang mjesto: prej ali slej: Jap. prid. 2, 156 katēri niso dobriga ali usmileniga sreća, čez malu ali dolgu en slab konec vzamejo. Škrb. 1, 292 grešnik več krat spozná nevárnost v ktiri se znajde inu k' bo čez malo al čez dolgo ostrašen, bo segel k resnični pokóri. 348 kdor s hudóbnim perjáznost inu tovarštvu drži, ta bo tudi čez malo ali čez dolgo sam hudóben rátal. — čez (jedno) malehno: Trub. joan.

16 čez enu majhinu vi mene ne bote vidili, inu zupet čez enu majhinu vi mene bote vidili. Krel 2, 40a čez majhano vy mene ne bote videli inu spet čez majhano vy budete mene videli. Dalm. job. 32 aku bi me moj stvarnik čez enu majhinu proč vzel. sal. modr. 15 čez enu majhinu spet tjakaj pojde. joan. 16 čez enu majhinu ne bote vy mene vidili inu zupet čez enu majhinu bote vy mene vidili. Schönl. 169 čez enu majhinu ne bote vi mene vidili. Cruc. 1, 26 kaj je tu kir on k nam pravi: čez enu majhinu ne bote vi mene vidili? 5, 294 visoku je bil polzdignen na stol teh cesarju Vitellius, ali čez enu majhinu ga nej blu zgledat. Bas. 107 kadar je te preklinavske besede zgovoril, je tihu obstal gledejoč pruti nebesam inu na odgovor čakal. Čez enu majhinu je vidil po času doli padati en list. 189 čez eno majhino me bote vidili. Po izlagaño s. Augustina je otel reči: skorej bom jest trpel inu vi me ne bote vidili, pak čez eno majhino, čez tri dni me bote zupet vidili. 397 kaj pak je tistu boš čez enu majhinu šlišal. Rog. 2, 280 temu prave ta majer: gospud, tukaj enu malu me počajte, čez nekuliku časa pridem. Čez enu majhinu perdirja na enim kojnu. Tob. 60 skuz Noeta inu njegove syne je zupet bil ta svejt pogmeran, ali čez enu majhenu so se zupet ti ludje h ti pregrehi naglili. Jap. mark. 14, 70 on je pak spet tayl Inu čez enu majhinu so ti zraven stojęči zupet h Petru rekli. Škrb. 1, 370 čez mejhno me ne bote vidili. — čez nekoliko: Bas. 63 kadar so per nega pokopališu duhovni cerkvene pejsmi pęjli, se je to mrtvo truplo gori vzdignilu inu te besede izreklu: po pravięni božji sodbi sem zatožen. Čez nikuliku se zopet gori uzigne inu pravi: po pravięni sodbi božji sem obsojen. Ravn. pov. 113 spet na glas je potrkalo. Čez nekolko trka v trętjič. — čez dolgo: Bas. 314 Kristus je no (Marjeto de Cortona) uselej imenval sirotica. Čez dougu si je ona en krat srcę uzela ter djala: kedaj boš nehal mene imenvati eno sirotico? 491 mladenič ga je brez nehaña izprašval kaj to pomęni. Čez dougu mo je rezodel kar je ta golufni angel nemo na znaње dal. Pohl. tschup. 124 tok nam začne tu istu dapasti pred katirem smo se poprej zauzęli, inu ne čez dolgo nas iz silo kje za sabo ulęče. 127 preč od strany tega ali unega gospuda iz enem inu tēm drugem bogatajvcam, tok bo ne čez dolgo iz nega en cel brumne kristijan ratat. 192 on be mel premisleti de us ta kup svojega blaga inu bogatstva se bo skuz smrt, bodi si že čez dolgo ali v kratkemu, iz negoveh rok zgubil.

u kajkavštini.

uz čas: čez čas (brevi): Lalangue vrač. 148 prvi den betožnika zgrabi jaka bol, čez čas vrućina oglasi se. 189 štimaju da je betožnik zdraveši, ali čez čas taki začne bledeti. 267 kada vodu pije, veliku težinu trpi (stočni pes), čez čas odurjava vsaki napitek. — čez nekoji čas: Vran. rob. 2, 241 odstupil je jedno malo na stran. Kad bi pak čez nekoji čas nazad bil došel, opital je: . . — čez mal čas: Šim. 99 kraljev koň jahani vu derku je vse koňe pretekeli i postavljeni dar doneseli. Čez mal čas kraljeva vojska vudrila se je z neprijateljom i vsega potrla. 225 toti čez mal čas začne pak Lot kakti mesec rasti s svojim miseljum. 281 Celsus od dvoh glavarov Pomponiuša i Posienuša z oružjem na cesarstvo podignen, čez mal čas vuprav od njih vumorjen. 422 Ižaak patriarka hotevši blagosloviti sine svoje Jakopa je blagoslovil. Čez mal čas došel je Ežau. Zagr. 1, 56 izkažuju sveto prijateljstvo, ali čes mal čas počnu iz onih gubicev hitati čemer i vmarjati. 193 malo potlam dojde on isti ubogi k mene i dal sem mu drugu škudu. Čes mal čas došel je na proti i treći on isti vbogi. 308 morete čes mal čas iz ovoga sveta preminuti. 475 spovedal se je ze vsega žitka i čes mal čas dušu sretno stvoritelu svojemu povrnul. 503 kušaj po gustom smrt na pameti imeti i čes mal čas budeš kričal: munde immunde, vale! 2, 118 mladenec iz cirkve je izišel, za kojim on gospon čes mal čas tulikaj je pošel. 226 kaj se razumeti mora po ovakovih dugih haľah i po ovakvih puteh, čes mal čas ne ću zabiti povedati, morajući prvo one s. duha reći na prvo donesti koje od svakoga pravičnoga ćloveka govori. 5a 19 koji jašprišt čez mal čas vućinen je bil biškup. 221 odišel je poleg zapovedi sluga, ali čez mal čas povrnul se je nazad ves bled. 5b 175 delavci zgrabiše ga i naglavce vu peč goruću hitiše ga. Čes mal čas dojde on prvi koga je kral bil poslal. 181 nameriše se na mrcinu i mimo űe idući on s. pušćenik zakril si je z jedum rukom oći a z drugum zatisnul je nös i vusta doklam je mimo prešel, angel pako nikaj takvoga ni vćinil. Čes, mal čas došel je naproti űim jedan kruto lep snažen mladenec, kojega brže li je zagledal angel, zatiskal si je vusta, nös i oći pred űim. Gašp. 1, 816 kaj ne vidite b. Andraša apoštola i s. Gregura z nemilostivnemi vudarci mene bićuvati? Čez mal čas zavijajuć reće: pak mene pretéplu. 2, 461 težak raspuk tela dobivši oltaru s. Florijana pokloni se i onde malo poćine. Poglej ćuda! čez mal čas zdrav gore vstane. 572 odide ona

i čez mal čas sobum dva redovnika dopeļa. 3, 109 plamen taki potihne i čez mál čas ves ogeń pogasne. 4, 584 za tem postavi mešnik na rečeni jezik presveti oltarski šakramentum tela Kristu-ševoga, za kojem čez mal čas srečna ona duša rečenoga pijanca vu vekivečno veseļe odide. Mat. 1, 258 nisu vaše nečiste šálnice, nisu šále čes mál čas prehajajuče. 2, 153 nesrečni ja, čes mal čas i hip ne budem više vu živleńu ovom. 159 znaj dobro, da čes mál čas znovič mene videl budeš. Vran. rob. 1, 63 odide z mesta i čez mal čas naméri se na jeden lepi i bistri zviránek. 2, 24 podbrusi pète, ali čez mal čas i pak na jen krat cěpom stane. 45 ov posluhnuł je i išel taki, ali čez mal čas stal je. Mit. mor. 29 zgora nekuliko friškeh listov posipli. Čez mal čas opazil budeš listje. Nar. prip. 235 onda si on leže pak čez mali čas dojde k němu jeden star človek. — čez malo časa: Gašp. 3, 720 samo malo mene ovde počakajte, ja k mestu nazad dojdem. Čez malo časa dojaše špan. Lalangue vrač. 337 probuvańe čez malo časa vsakoga vputi i navuči kak se bo mogel ravnati.

vreme: čez kratko vreme: Fuč. 347 ovak ga jesu vtopili i čez kratko vreme mrtvoga iz vode vzeli. Vračan 1, 182 čez kratko vreme vi mene videli ne budete ter i pak čez jedno kratko vreme vi mene i videli budete. 156 za naj pokorneše sudil bi ěe človek sluge božje, ali čez kratko vreme ohladi se ves ěih ogeń goruče boga ľubavi. 186 žalost ova vaša ne bude dugovečna, nego čez kratko vreme na veliku radost i veseļe bude se obrnula. 187 pak čez kratko vreme mi ěega nazád imali budemo. 156 ovo ravno ľuctvo koje raduvalo se je denes nad došestkóm zveličitela, ovo, reku, isto ľuctvo čez kratko nekuliko danov vreme silnom lutosti rukom ěega vleklo i trgalo je na mesto pogubleńa. 2, 120 znadu da čez kratko svojega živleńa vreme vudarca smrti podnesti imaju. — čez malo vreme: Fuč. 11 dojde posel od jedne siromaške vdovice na smrtnom vremenu buduče, koja takaj k sebi potrebuvala je plebanuša, ali on, vekši imajuči rešpekt na bogatuša, tomu poslu nikaj ne odgovoril. Čez malo vreme kapelan plebanuša na stran začne govoriti. 18 čuju strašen štropot i ružeńe. Čez malo vreme dojdú neki. 70 peļa ga s. Ferenc nuter. Čez malo vreme veli mu: . . 159 srdit bogatuš zgrabi jeden kruh i vu petļara hiti. Poklam bogatuš čez malo vreme jako je obetežal i vumrl. 198 tak je sam vu one gore ostal. Čez malo vreme čuje dva psa lajuč. 253 sam je ostal na korušu moleč, i nut čez malo vreme zapazil je jednoga neznanoga fratra. 285 za tem zanemel je. Čez malo vreme

k sebi je došel. Venc. duh. 28 listje se ne smé trgati ako je zmočeno, kajti bi se listje ali vužgalo i čez malo vreme počelo gniti, ali stanovito osmudilo. Vračan 1, 186 po nazveščenom čez malo vreme smrti svete svoje događaju nije hotel vučenike svoje prez vsake radosti ostaviti. Matij. 2c 75 videli su vse okolu stojčće moliti govorečće: ah bože, vmira. Ali čez malo vreme odpira pak oči svoje. Mit. mor. 36 mlado tenko listje odmah ima se davati, kajti čez malo vreme vsehne. — čez malo vremena: Šim. 224 mati vzeme drugi put tulikaj od ove glave koja je narasla mrtuka, i pák čez malo vremena ide mati na put sešmski. Zagr. 5a 309 jeli moguče da jeden tat pojde krast pred sudčevemi očima, koji ga čez malo vremena za onu istu tatbinu sudil bude na galge? 5b 158 ali ga je ufaše vkanilo, ar čes malo vremena povrnul je g. bog zlo koje je vučinil. 249 dojka nemajuča sebi potrebne hrane čez malo vremena pogubila je i mleko v prsah. Fuč. 27 ovu pogibel z velikum težkočum obladavši povrne se domov. Polklam čez malo vremena vu velik opadne beteg. 237 kada bil bi spal, pajdaš negov onde sedeč vu knige pobožno boga je molil, i nut čez malo vremena opazi z daleka velik šereg prelepih divojak. Gašp. 1, 147 obešena žena, koja jošće ni bila vumrla, dole je opala. Čez malo vremena k sebi dojduča greh svoj je spoznala. 151 Pafnutius niemu odvetek kojega je želel z molitvami svojemi je izprosil. Ar čez malo vrémena potlam žena hercežica negova je zanosila i vu vremenu porodila kčer. 450 pokorni sin poleg zapovedi božánske Ivan izpuni volju matere. Ali čez malo vrémena ovomu svétu pokojnu dostojno k materi zemli vučini sprevoditi. 468 nekomu porobljenomu zapové dati s. biskup petnajst librie zláta. Ništar maše čuvari kinča preveč veliko almuštvo ovo sudeč samo pet podadú. Čez malo vrémena prime s. patriarka od plemenite gospe lista. 482 s tulikum zvršenostjum istinsko nazoči bitje Kristuševo vu svétom oltarskom šakramentu je izkazal da tri zmed poslušitelov čez malo vrémena žitek svoj pobolšali jesu. 497 nim obznani da zadobiti hote sina odičenoga. Čez malo vremena zanosí Theodora. 531 pred vsemi čudo ovo pové, potlam čez malo vremena obetéža. *i tako u* Gašp. *još često n. pr.* 1, 534, 745, 772, 812, 814; 2, 30, 91, 145, 183, 245, 336, 391, 501, 547, 587, 626, 632, 653, 689; 3, 23, 178, 378, 409, 421, 515, 581, 585, 648a, 661, 696, 822, 847, 958; 4, 278, 281, 363, 464, 654. Matak. 1, 148 dragi kamen prodal je za raščki jeden, ov kupec čez malo vremena néga drugomu kramaru prodal za pet jezer raščkov. Švag.

1a 47 vidim izhađati naj svetleše sunce matere cirkve krščanske katoličanske, koje čez malo vremena ves široki svét razsvéti. 2, 179 vu kapelice ove reda svojega fundamentum je postavil, koje marijanske kapelice čez malo vremena sedmemi biskupi onde buduči vučinil je posvetilišče. 193 (iza druge 192. strane) na koje nebesko pozavañe čez malo vremena s. Dominikuš odišel je vu domovinu nebesku. Mikl. diog. 68 čez malo vrénena nakanil sem odhađati. Vračan. 1, 186 žalost ova čes malo vremena na radost i vesele obrne se. 2, 107 dogodilo se je pak da čez malo vremena kak ovo pripetilo bi se bilo, jeden židovski aldovnik onud bil bi prehađal. Krist. nač. 32 kaj vsaki dan vidimo, čez malo vrénena biva nestrančno, zastarne. — čez nekuliko vreme: Matij. 2c 187 vse ovo kak čez nekuliko vrème zvršeno je se spunilo, vu drugoj priliki vam raztolnačiti hoću. — čez nekuliko vremena: Šim. 69 nekoja divojka beše veru dala jednomu vrlomu mladencu, ali drugač ne jako bogatomu. Mladenec je zahvalil, ali reče: ja znam da ti ne obstojiš pri tvoje reči. Ona na to reče: ako ja drugoga nego tebe vzemem, naj mene vrag vzeme. Kaj se je pripetilo? čez nekuliko vremena dojde jeden lepi i bogati mladenec prosit űu za se. 286 ja se stanovito povrnem čez nekuliko vremena. Zagr. 1, 31 kojeh nepokornost videči g. bog čes nekuliko vremena došel je vu zemelski paradizuš ter počne Adama nazavati: Adam, kade si? 372 drugi jesu oni koji se kesno rasrde i kesno se vtiše i vkrotè, ali vendar čes nekuliko vremena prejde im srce. 443 po prepuščeñu božjem čes nekuliko vremena po svoje smrti pokazal se je bil jednomu svojemu prijatelju. 2, 147 k zadñemu odlučili su bili pravu svoju decu na mesto živine pozaju na hranu polagati. Čes nekuliko vremena opala je kocka i na jedinu krajevnu kčer. 5a 103 vu vremenu velikoga glada i on imajuči veliku skrb na siromahe vboge da je je hranil, čineči vsaki dan kruh peči za űihovu hranu, i čez nekuliko vremena opomenul je peka kloštra svoga da menše hlepce peče. 110 zabil se je Suso iz brata svojega i obečaűa űemu vučiñenoga. Čez nekuliko vremena po božjem prepuščeñu došla je k űemu duša onoga brata. *tako još* 225, 280, 5b 23, 174, 253. Fuč. 38 peneze odnesel je vu lozu i pod jedno drevo zakopal. Čez nekuliko vremena jeden siromah dojde ravno pod ono drevo. 65 moral je pojt i vu goruču peč. Čez nekuliko vremena angel ga vzeme iz peči. 67 legel je na most. Čez nekuliku vremena videlo mu se je da i űemu krejuti počele su rasti. 117 čez nekuliko vremena mati űegva je vumrla. 371

nekoji velikoga roda mladenec poklam kak je na se vzel habituš reda s. Ferenca, čez nekuliko vremena vrag pekleniski tuliku reda težkoču je mu vu glavu zabil da sam vu sebi je sudil da mu ne moguće obstati vu redu. Mul. jur. ap. 264 i tak je čez nekuliko vremena včinieno. Gašp. 1, 171 odbrojila je 500 dukat, kotere s. Makar bogcom je razdelil. Čez nekuliko vremena dojde divojka .. 340 cesar znovič vu temnicu dá zapeľati svétu devicu, koteru čez nekuliko vremena na čigu rastegněnu železnemi grebeni strašno vučini drapati. 443 čez nekuliko vremena cesarom postane Marko Aurelius, *tako još*: 458, 546, 582, 769; 2, 11, 43, 110, 752, 763; 3, 279, 486, 560, 794, 798, 821, 882; 4, 281, 342, 542, 663, 797. Matak. 2, 117 drugi brat svoj dél vžíval je, ne misléč na krivice otca i dužnost povraćaña. Čes nekuliko vremena on takaj vumrl. Vran. rob. 1, 16 opade v omíľavicu .. čez nekuliko vremena dojde jeden mornár, zdrma Robinzona. 68 voda vu potoku Elbe več krat tak velika dojde da se ďale na suho prelěje, i pak čez nekuliko vremena nazad odplahne. Vračan 1, 133 čes nekuliko vremena nazad vu istu greha navadu povrne se. — čez ďugo vremena: Fuč. 325 stari pušćenik kada gode zagledal je mladoga, vsigdar žuhko plakal se je. Jednoč pita něga mlajši: zakaj se vsigdar tak jako plačěš, kada mene zagledaš? Čez ďugo vremena povedal mu je zrok svoga plača. Matak. 1, 383 odredil je da se dvor i delo zvrší, koje, poklamkam čes ďugo vremena bi bilo zvršeno, zapovedal da se němu računi z vsem potroškom pokážu. — čez mnogo vreme: Šim. kontinoma je meštrovala s kakovem modušem bi se mogla fantiti. Čez vnoĝo prešestno vreme pozvala beše Fenela k svoje hiže na gosti. — čez mnogo vremena: Fuč. 26 nim je odgovarjal: prvo ja pobolšam žitek moj, nego smrt moja dojde. Čez vnoĝo vremena pripetilo se je da iduč vu jedno selo čez nekoju lozu nameril se je na tolvaje. 263 ovo vse ona je vučinila i ze vsemi jako bogata postala. Čez vnoĝo vremena kada bi bila na smrt obetežala, od sina svoga na spoved je nagovarjana. Gašp. 1, 195 vsa vračtva zapstuńńoj bila jesu. Čez vnoĝo vrěmena dopeľana je s. Šimeonu. 388 potlam ně čez vnoĝo vrěmena Constantia vu strašen opade beteg. 829 ne čez vnoĝo vrěmena potlam bog obznani abatiši prehod iz ovoga sveta. 3, 144 od Pilatuša, onoga krivičnoga sudca, koji sina božjega na smrt špotľivu križa odsudil, povedaju da je ne čez vnoĝo vremena od Tiberiuša cesara na sud vu Rim pozvan. 188 vu stanovitu pečinu nastani se. Ne čez vnoĝo vremena glas božji začuje. 4, 104

k letam razuma dojdūči na tuliko se navuka prime da z mudrostjum svojim ne čez vnogo vremena prvi sudec med poglavniki varaškemi postane, *još i*: 2, 248, 294, 319, 377, 400, 448, 681, 779, 854. — čez mnoga vremena: Švag. 2, 64 ovo je on sam zmed prorokov naj vekši, koji gospona našega Jezusa Kristuša, kojega drugi proroki vu snu kakti čez vnoga i duga vremena budučega i dojdūčega mesijaša jesu prevideli, očivesto lastovitemi očima svojemi videti bil je vreden. — čez dve vure vremena: Fuč. 285 čez dve vure vremena znovič pregovoril je.

leto (annus): čez nekoliko let: Mil. u kalendariju: po četireh letih pridaje se februaru jeden den, ar drugače čez nekoliko let sunčeni hod bi vnogo zaostal za mesečnim. 199 to čuvši razbojnik obeča bogu, da i on hoče to napotlam učiniti. Kak obeča tak i učini do smrti. Čez nekoliko let vloviše ga i poleg pravde glavu mu odsekoše. 328 bila bi morala vu purgatorijumu muke trpeti do sudnēga dneva, da bi je ne brat redovnik vnogimi mešami i velikum pokorum čez nekoliko let ne bil oslobodil. Zagr. 5a 280 dojdūči vu Rim čez nekoliko let zakriknul je na ves glas. Fuč. 262 bojal se je oditi. Čez nekoliko let teda negda srca si je dodal i odišel je. Mul. jur. ap. 433 veruvati moramo da čez nekoliko let bude ovomu istomu telu gore stati. Gašp. 3, 634 ime premenili i Rožu ozvali jesu. Čez nekoliko let zrok premešenoga imena bi zezvedela. 657 nazvesti smrt svoju približanu duhovni bratji kak tulikaj poroblene kloštra čez nekoliko let od neprijatelške ruke. 4, 726 od lastovite matere vu lozi ostavljen i od vučice najden nu je cecal i od ne odhrañen. Nut čez nekoliko let vu lozi oni najden po četverici je hodil. Matak. 2, 370 bil je pretiran iz varaša i vsega držaňa benetačkoga jeden poglavit človek; ali čez nekoliko let bil je ov isti poglavit človek od stanovitoga kraļa poslan za posla svoga v isti varaš benetački. — čez mnogo let: Kov. kemp. 17 da bi vsako leto jedno zlo nagneñe skorenili, hitro bi zvršeni ļudi postali. Ali sada protivno gusto krat čutimo, da boļe i čistēše na početku obračaňa k redovničtvu nas nahajamo, nego čez vnogo lét zaveza k ñemu. Gašp. 3, 49 ne čez vnogo let povrnu se Vugri. Matak. 1, 106 kesno i čez vnogo let ov dar i plaču bili bi zadobivali. — sa brojevi: Mikl. diog. 79 ako im kaj človek dēlati dā, komaj čez frtal leta od njih dobi. Gašp. 1, 973 taki za tem čez jedno leto nesrečna kuga vu nemški orsag je stupila. Švag. 2, 153 po Kristuševe smrti čes jedno leto bil je vlovļen. Zagr. 5b 248 koja dva živela su kod dva golubka vu

miru, ljubavi i složnosti. Čez dve lete dojdūči od hercega grofu zapoved vu tabor ili na vojsku, na odhodu preporučil je prefektušu svoju dragu groficu. Gašp. 4, 342 dojde čez dve leta potlam Julijan cesar vu francusku zemlju. Matak. 2, 347 ni bog negve nit suze nit molitve nit zagovore hotel posluhnuti, nego stoprav čes dva cela leta. Mikl. diog. 41 gda bi čez jedno dvé léte vu drugi stališ bil stupil, nekuliko sēm poleg vôle moje gospe činiti moral. Šim. mar. 67 čez dve ali tri leta po tom harcu začuje glas. Gašp. 2, 148 čez tri leta s. Bruno k s. biskupu dojde. 3, 704 veliko bilo je vesele po vsi široki zemlji, kada čez tri leta i šest mesecov po molitvi Eliaša proroka teda negda izišla je meglica iliti oblačec, koteri vugodno po tuliki suši izpustil je godinicu. Mikl. diog. 40 on je vu Ameriku bil odišel, kadé čez jedno tri leta negov gospon je vumrl. Gašp. 3, 716 čez četiri leta na ovo mesto dopeľati meni tvoju ženu obečaj. Šim. 101 takov žuhkek napitek bil je vu peharu jeružalemskom, i za to pridaje prorok: eris in derisum. I včinieno je. čez šest let od Kaldeancev. Vram. 43b Gregor drugi ovoga imena posta papu, čez sedem let ostavi papinstvo. Kron. 81 Grubiša na kraľestvo zvišen i koruňen bil je v Zadru. Potlam čez sedem let vubijen je od strica Juraja. Gašp. 4, 231 čez dva-deset i dve leta ov vremeniti žitek z vekivečnem premeniš. Fuč. 266 jeden sin za svoga oca mrtvoga trideseti i dve lete vsaki dan je molil, već puti postil i almuštva delil. Čez trideseti i dve lete skazal mu se je otec. Matij. 2c 247 ovo kaj Jezuš i prorok Daniel nazvestil je čez trideset i sedem let po smrti zveličitelja istinsko je se spunilo. Šim. 103 ne li su morali neverni Židovi sudeti i držati, kada potlam čes četrdeset let došli su Titus i Vespasianus ter su jeružalemski varaš pogubili. Zagr. 1, 276 čes vsaku stotinu let doletí jedna ptičica. Gašp. 3, 598 srdce Jožefa van vzeli jesu, razrezali i krv vu čisto platno pobrali ter vu kufrenu posudu zapečatili. Čez sto potlam let tak srdce kak jezik cel našli jesu. 4, 651 a gde su jošće ostala čuda onde ne naštampana? gde druga potlam čez sto i više let prigođena pri oni pravi pravdeni hiži marijanski? 4, 744 kaj čez pet sto let potlam izpuňeno štejemo. Vračan 2, 203 (občinski potop) čez nekuliko stotin let po stvarjaňu sveta dogodil se je. Zagr. 1, 276 da bi ves svet bil pun vode ter bi g. bog zapovedal jedne muke ali mravincu, da bi čes jezero let jednu samo kaplicu popil, bi li bil kada ove vode konec?.. nega bude dohađala čes vsako jezero let jedna ptica jen krat klunuti. Fuč. 284 da bi samo čez jezero

let ptica koja doletela. Šim. 13 Izaijaš profetuje, kak čez jezero četiri sto i pet let hoće idumeanski orsag od boga po neprijateleh na pusto vržen biti. Gašp. 3, 72 šiba ako prem suha vendar čez tri okolu jezera let je precvela. Fuč. 53 vse morje da bi nasipano bilo samem makovem zrnem ter bi jedna ptica vsako leto samo jen krat dohađala i listor jedno zrno vsaki put odnesla.. bi vse ono makovo zrnie po jednom odnašajuč čez vnožino milijonov let od onud znosila.

mesec: Vračan 2, 129 pripetiti se more da čez jeden mesec vre živeli ne budete. Gašp. 2, 176 ovdi ostani doklam brodar dojde, čez dva meseca dojtí hoće. 177 dojde mornar čez dva meseca po ne iz ovoga sveta prehodu. 3, 810 od dveh bratov na hitrom jeden iz ovoga sveta premine. Čez dva meseca izkaže se duša pokojnoga živomu bratu. Gašp. 4, 141 čez tri mesece po smrti matere pobožni otec poda kčer vu klošter.

tjedan: čez nekoliko tjednov: Vran. rob. 1, 186 ovu kad bi čez nekoliko tjednov, marljivo poslujuč, zgotovil bil, razmetal je stendgraju stáru. — uz brojeve: Vran. rob. 1, 9 hodi z nami, čez tri tjedne i pak smo ovde. Kotor. (1731) rečeni borbirov i šajkaški cehmešter Ugrač Mihaļ čez dva ali tri tjedne imaju račune varašu dati.

dan, den: čez leto dān ili dni: Mil. 315 kada bi nekojega mladenca na pobolšanje žitka bog bil pohodil težkim i dugim betegom, čez leto den dogrustelo mu se je ležati i beteg trpeti. Fuč. 195 čez leto dan srečno je vumrl. Gašp. 2, 257 Zosimus vu klošter svoj povrne se. Čez leto dan odide vu puščinu. 3, 304 čez leto dan dojde v Benetke pajdaše čakati. 847 trojvrstni zaves redovnički vučini i čes leto dan svete prime rede. Vran. rob. 2, 73 kaj Róbinzon potlam čez letto dñi stopram je zeznal. — čez mesec dan: Fuč. 146 čez mesec dni znovič na smrt je obetežal. Gašp. 2, 569 bob jošče čez mesec dan ne bude zoriti začel. Vran. rob. 2, 199 kaj si budu Francek i Imbrica, koteri čez mesec dñi k nam dojdu, od nas mislili? Kron. 214 podsela je cesarska vojska Budin, koga z velikem trudem i vnoĝum človečanskum krvjum čez dva meseca dni silnum rukum vzela. — čez nekoliko dni, danov, dan: Šim. 224 mati méri svoga deteta meseca glavu, kak debela i velika je. Čez nekoliko daan putuje mati na sešnem. Zagr. 1, 56 čes nekoliko dān došel ga je pohoditi s. Bernard. 2, 85 zapeļal ga je vu varaš, kade su ga čes nekoliko dan negovi tovaruši našli. 5b 25 do malo kruto vremena ono negovo

gospodovanje je trpelo, ar čez nekuliko dan, zbetežavši Gunitus došel je k nemu vrag pekleni s tužnemi novinami. 162 drugi dan postavil se je vu ne imajniče kojega je do malo vremena vuživali ar čez nekuliko dan, buduči vu nem z nekojemi prijatelmi dobre voľe, pade noseči neka žena maľahno detece vu naručaju ni pol leta staro počelo je glasno i čisto zgovarjati ove reči: dan jesi vu ruke neprijatela. *tako još* 200, 263 itd. Fuč. 189 na naglom je vumrl. Čez nekuliko dan svojoj materi pokazal se je ves goruč. 192 piše pater Boverius, da jednoga patra kapucina duša čez nekuliko den po smrti skazala se je jednomu drugomu toga reda patru. Gašp. 3, 265 čez nekuliko dni začne mrtvo telo smrdeti. 302 čez nekuliko dnevoj vu špañolsku zemľu iz Benetkih odide. 308 čez nekuliko dnevoj zeznaju smrt svetoga otea. 771 premine iz ovoga sveta Otilija. Čez nekuliko dnevoj duša pokojne vsaku noć je na kopaņu krnakov dohajala. *tako još*: 2, 164, 523, 691; 4, 57, 59, 235, 398, 417, 550. Matak. 1, 434 ovo zadni beteg je, koji čes nekuliko dan mene v grob zanese. Vran. rob. 1, 49 čez nekuliko pak dnevoj za tim videli su jedno drugo skazališće. Vračan 2, 129 pripetiti se more da . . ovak vezda lepo telo vaše čez nekuliko danov hrana črvov vu črnoj mrzline zemľe bude. Mikl. diog. 70 čez nekuliko dan odhađali budemo. — čez malo dnevoj: Gašp. 4, 579 čez malo dnevoj sveti habituš odhiti i otajno iz kloštra skoči. — čez mnogo dan: Matak. 1, 241 vi-deći da ni pomoći glavu v zide tukla, lasi skubla, z nohtmi drapała, z zubmi škripala, zadnič čes vnogo dan vumreti morala. — sa brojevi: Kron. 221 vu Avgšpurgu 24. dan januarijuša (1690) Jožef vugrski kralj bil je tulikajše od odbornikov nemški kralj izeb-
bran i čez dva dni od moguntinskoga izbornika posvećen. Gašp. 3, 402 čez dva dni pozove Peter Zaphiru. Fuč. 98 ovak antikrst bude ne vumoril i njihova tela na vulicah vu Jeružalemu budu le-žala tri dni i pol, ar je nigdo ne bu smel pokopati. Čez tri dni i pol gore stanu od smrti. Gašp. 2, 327 cesar hotel je da vsaki na pismo postavi čez tri dni, kak se progonstvo ovo pričeti mora. 3, 363 čez tri dni ribiči knige (v vodu opale) na vudici izvadili jesu. 434 odvrne popu da ga čez tri dni nasleđual bude. 4, 319 čez tri dni Turčin z dve sto jezermi i više navali na tabor naš. Švag. 2, 204 budi siguren da post triduum me sequeris čes tri dni budeš me nasleđual. Fuč. 338 čez tretí dan dojdeš. Nar. prip. 244 ludi 'si iz onoga sela su odišli i gda je pet tjedni mi-nulo, onda su nazaj vu selo došli, a kuga čez tretji dan vu selo,

Vran. rob. 1, 20 bròd, koj ñega i te druge nà sê prijel je, jadril je vu Londin varaš. Čez četiri dni bil je vre na vodostàje od Temze. Gašp. 4, 100 glas iz neba prime, kak čez pet dni putu-vañe sveta ovoga dokončati hoče. Zagr. 5a 326 evangelium koji se danas čez osem dan bude čtel. Gašp. 2, 558 Feliks od provincijala ljubleno prijet čez osem dan redovničku obleče opravu. 3, 758 nagovori ga ljubleno na spoved i domom odpravi ga. Čez osem dan dojde k istomu spovedniku mati dečaka. Vračan 1, 170 i nut čes osem danov bili su i pak vučeniki vu istoj hiži zaprti i Tomaš med ñimi. Lalangue vrač. 175 čez deveti ali jedenaajsti den ova vsa prestaneju. Sidić 67 tak su reči tvoje čez dvanajst dni po listu od dve sto i više myl zemle donešenom posvedočene. Fuč. 211 čez trideseti dan bil bi oslobođen. Gašp. 4, 281 čez trideset dan z naglum premine smrtjum.

vura: čez nekoliko vur: Fuč. 159 poklam bogatuš čez malo vreme jako je obetežal i vumrl. Čez nekuliko vur kada bi ga bili hoteli pokopati, gore stal se je. Matak. 1, 26 na ov glas na tuliko Licinius razžalostil se je, da čes nekuliko vur bil bi vumrl. 2, 51 čes tri dni kruto teško oblégel kak da bi videl bil smrt blizu i čes nekuliko vur smrtni čas sebi nastajati. Lalangue vrač. 91 onda velika je pogibel, da pače čez nekuliko vur vnoqi vumreti mora. 150 ako vudri vu čreva ali vu vrat, onda vsa ova vužge i človeka čez nekuliko vur vumori. Vran. rob. 1, 164 čez nekuliko vur bilo je vuže i prúglo gotovo. 2, 135 čez nekuliko vur potlam raskopal je jamu znovič. — sa brojevi: Fuč. 274 čez jeden frtal vure dojde drugo strašilo. Gašp. 1, 273 vu bedniček iliti parilnicu punu vode je opal, od kuda četvrtu stran vure iliti čez frtal stoprav od matere najden van čisto mrtev je žalostno vuzet. 4, 712 dva pobožna redovnika med sobum vučine pogodbu kakti naj boqi prijateli da kada jeden premine drugi taki kaj brže to brže bude moral s. mešu za ñega služiti. Premine onda jeden i čez pol vure izkaže se živomu ter nemarnost ñegovu začne karati da vre čez dvadeset let pusti ñega vu purgatoriumu. 578 h telu svetice dopeľan čez pol vure milosrdno je oslobođen od stanovnika (= vraga). Vran. rob. 71 nu tak hóte. Čez pol vure potlam dohàjal je vezda jeden vezda drugi. Kov. kemp. 42 sada nakaniš habati se, a čez vuru baračes kak da nikaj ne bi bil nakanil. Gašp. 2, 74 koteri po zimi da bi se bil s pajdaši na ledu sañkal pod led nesrečno vu glubinu vode požrt je. Ovoga je čez jednu vuru mati živoga zapazila. 687 iz koña na zemľu hičen zamrtev

opade. Čez jednu vuru k sebi nazad povrnen začne govoriti. Krist. nač. 163 znaš li kakove čudi i kakove misli čez jednu vuru budeš imal? Lalangue vrač. 91 ako čez četiri vure ni bole, onda . . . Matak. 1, 135 znala (je) da čes četrdeset vur sin nemim od smrti gori vstane.

minuta: Vran. rob. 2, 202 počel je plavatí proti kraju i čez nekuliko minut doplaval je srečno.

pridavnik u srednem rodu: čez malo: Kron. 63b 12 dan klasna (1756) iz Zagreba vu armadu odisli su oberstar grof Krištof Oršič i oberstliedenant Miklouš Grlečić, kapitani Miklouš Matleковиč, Rožička, Tolnay i drugi oficieri s šeregom 2200 vojnikov, koji pri Lobošiču 1. dan lukovčaka i boj počeli su. Čez malo za ovemi odisel je i oberstar koňanički Gabor Škrlec svojimi 500 koňaniki . . . za nimi čez malo oberstar koňanički baron Mitrovski s svojem šeregom. Iz generalije varaždinske oberstar Mihašević izpeľal je soldatov 2200, za kojemi čez malo oberstar Brentano s tulikemi je odisel. Gašp. 1, 107 ovo zgovorivši čez malo proti otcu nebeskomu reče: otec, vu ruke tvoje preporučam dušu moju. 388 zagleda mučenicu ovako noj govoreču: Constantia, veruj vu sina božjega Ježuša Kristuša i ozdraveti hočeš. Čez malo potlam Constantia skupa sebe od sna probuđenu i od betega zvracenu zagleda. 484 za žitek dečaka moliti začne i čez malo živoga sina žalostni povrne materi. 769 prstom nu Katarina k sebi bliže zove i čez malo glas čuje: pristupi. 785 ona pobožno sebe preporučajuč svetoj Frančiški bol iz prsih pogubi, čez malo i vse tĕlo prez težine počuti. 3, 51 zamuknu na pitañe ovo vsi i čes malo odvrne gospodar: . . 247 zebere nekuliko ľuctva, postavi se vu tabor, ali taki čez malo špañolski vitezi obrnu hrbet od vnožine neprijateljske i bežati začnu. 344 od ove vode oprosi, koju kak je okušal leže si počuti i čez malo ze vsemi zdrav gore vstane. 569 gde vnožinu poganinov oblada i vnoge zadobi plene, ali čez malo zlo nastane vreme. 578 osupne se na reči sina otec i čez malo vesel postane. 602 da bi vu veliku želuca bol bil opal, skoro vumirajuč oprosi krst, ali čez malo bolje si počuti. 608 Valerius namazati vučini Augustina za biškupa, i čez malo potlam Valerius iz ovoga sveta premine. 617 vsa ona procešija vu hižu betežnikov odide, gde čez malo Huge dušica vu nebo jest zapeľana. 727 Mikula s. rede meš nika prime, kojega čez malo kanonikom vučine. *pa još i*: 779, 904; 2, 174, 308, 361, 451, 555, 567, 580, 584; 4, 7, 40, 81, 98, 179, 321, 324, 365, 370, 540, 601, 609, 676, 678. Matak. 1, 54

čes malo néga proda. 2, 233 koja (je žena) čes malo vmrla. Mul. iv. 1, 190 ako maloga greha se ne budete habali i od néga stegavali, čez malo vu tak odurne i velike grehe dojdete da ne budete vredni videti lice moje.

c) *vrijeme koje se prekoračuje (prema onomu sprijeda pod 5).*

U kraňštini.

uz čas: Dalm. 3 mos. 15 kadar pak ena žena svojo bolezen dolg čas ima inu nikar le po navadi, tudi čez ne navadni čas, toku bo ona nečista. 2 sam. 20 on se je mudil čez čas kateri je nému bil postavil.

uz leto: Cruc. 2, 401 folš priče so bile uržoh de Feliks je bil v prepuvid s. Pavla postavil inu taku čez dve j leti s. Paulus je bil v prepuvidi zvezan. 4, 438 Elias je bil od boga sprosil ta potrební dež potem kir čez try lejta velika suša je bila. 1a 200 čez 20 lejt je veliko pokuro delal. Rog. 2, 630 ta s. mož imél je čez osemdeset léjt te starosti. Cruc. 2, 149 vže čez tavžent lejt v paklu gorim. Krelj 1, 111b le ta evangelium je vže čez petnajst stu lejt pridigovan. Man. več. 22 bogati mož se je ceu dan svojga živleňa s tem svejтам gostil, zdej že pak v peklenski žerjavici čez tavžent sedem sto lejt zdihuje. Škrb. 1, 487 zadnič vam pokažem neprečeňeno, neizrečeno, nigdar zapopadeno lubezen, ktira že čez tavžent osem sto lejt z neizmerno vročino gorí v s. zakramentu. Man. več. 50 jest, pravi Iškariot, že tukaj gorim tavžent inu sedem stu celih lejt, Kain moj tovarš je martran v peklenskem ognju čez pet tavžent let.

uz dan: Bas. 395 tri dni post je tudi Sara držala, čez osem dni pak zunej božjiga čudesa ne more obeden človek živeti.

uz noč: Cruc. 5, 20 v farovži čez pol noči pijančvajo.

uz ura: Cruc. 2, 187 Pakomius kateri nuč inu dan moli, prez konca se martra, inu kadar sila ga peržene ne en trd kamen glavo nasloni inu čez poli ure ne počiva.

U kajkavštini.

uz leto: Gašp. 4, 712 dva pobožna redovnika med sobum vučine pogodbu kakti naj bolí prijateli da kada jeden premine drugi taki kaj brže to brže bude moral mešu za néga služiti. Premine onda jeden i čez pol ure izkaže se živomu ter nemarnost négovu začne karati da vre čez dvadeset let pusti néga vu purgatoriumu.

č) vrijeme za koje je što određeno mjesto na ili za, ali veoma rijetko.

Wolf. ezech. 12, 27 videñe kateru tá imá bó čez dólgu inu on na dalne čase prerokuje (visio in dies multos, ἡ ὄρασις εἰς ἡμέρας πολλὰς καὶ εἰς καιροὺς μακροὺς οὗτος προφητεύει, Esz: gehet auf lange zeit hin aus). Gašp. 3, 932 ov angel prijel je pozoja, staru kaču, koji jest vrag i šatan, ter ga je okoval i privezal čez let jezero (καὶ ἐδῆσεν αὐτὸν χίλις ἔτη et ligavit eum per annos mille. *Daničić*: i sveza je na hiljadu godina. Jap. in ga je vklenil na tavžent lejt. Küzm. i zvézao ga je na jezero lejt. Esz: band ihn auf ein Jahrtausend).

Akuzativ uz črez znači 8) ono što u nama pobuđuje kako duševn razpoloženje, u opće ono što je uzrok s kojega što radimo ili s kojega što biva. Ta je poraba do malene iznimke stegnuta na krañštinu, te je po sve na ñemačku prema ùber, što će u tom slućaju opet biti udešeno na latinski super u rećenicama kao matth. 7, 28 admirabantur turbae super doctrina eius. marc 1, 22 stupebant super doctrina eius. luc. 23, 28 nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros. matth. 18, 13 gaudet super eam magis quam super nonaginta novem. luc. 15, 7 gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente quam super nonaginta novem iustis. Narod obićno ne govori tako. Tako dolazi črez uz ćuditi, ćudovati, zaćuditi se; ostrmćti; zavzeti se (mirari, stupere): Trub. mat. 7 so se ty ludje strahom zaćudili čez nega vuk. Stapl. luk. 2 h teistimu ćasu sta se Jozef no divica Marija, mati Jezusova, zaćudila čez to kar se je govorilo od nega. Cruc. 2, 177 moćnu se je ćudil čez te druge ludy kateri ne morijo ene žal besede prenesti. Resn. 189 se ne morem dosti zaćuditi čez tvojo dobruto inu milost. Jap. mark. 6, 6 on se je ćudil čez ñih nevero. luk. 2, 18 vsi kateri so to slišali, so se ćudili čez tó kar so jim pastirji pravili. 2, 33 ñegov oće inu mati sta se ćudila čez to kar je bilu od ñega govorjenu. 9, 44 so se vsi ćudili čez vse kar je on delal. 20, 26 so se ćudili čez ñegov odgovor. 24, 12 se je sam per sebi ćudil čez tó kar se je bilú zgodilu. joan. 5, 28 ne ćudite se čez le tó. djañ. ap. 7, 31

Mójses se je začudil čez tó perkázèn. 13, 12 deželski namestnik se je začudil čez vuk tiga gospóda. apokal. 3, 12 kaj se čez le tó čudite? 13, 3 cel svejt se je čez to zverino čudil. prid. 1, 52 Jozef inu Marija sta se čudila čez to, 307 vy se začúдите čez tó. Skriñ. sir. 11, 13 níh veliku se čez néga čudi. 27, 26 čez tvoje beséde se bo čudil 24, 3 v zbiralíši svetníkov se bo vse čez nó čudilu. 57, 18 vse dežele so se čudile čez tvoje pęsmi. modr. 11, 14 so se čudili čez konec tęh rečy. Traun psl. 118 David se čudi čez nę lejpotu, pravico inu svetóst. Red. 182 tvoje movčanje vpíje v našeh sreeh, de se čez le tu tvoje movčanje inu ponižnost začúдите. Škrb. 1, 82 čes kar se ne smete čuditi. 1, 102 čes to se nimaš čuditi, o človk! ampak čudi se veliko več čes to kar... 162 čes to se mi čudimo. 173 čez to se ni čudit. 317 čez to se ne čudim. 2, 120 čez trdovratnost nečistiga gréšnika se ni čudit. Šerf pad 38 vso nazočo lystvo se je črez toti Jezušov čin začydilo. predg. 1, 202 vse moči nebes se začudijo črez boga človeka. 2, 11 toti se je začudil črez néno ozdravleñe. 399 kral se je čudil čres človeka. 1, 380 dare se je nešto čres to čydival da nesnažne skyle no tvore trebi no snaži, je rekel:.. 2, 279 te so se vsi čydivali čres to. ostrmeti: Pohl. tschup. 48 mi moremo ostrmęti čez grozo eniga kristijana. Jap. 3 mos. 26, 32 jest bom vašo deželo pokončal inu vaší sovražniki bodo čez nó ostrmęli. luk. 9, 44 vsi pak so čez velikost božjo ostrmęli. prid. 1, 202 ostrmíte čez tó, vy nebęsa! 369 ogjñ je celu kamúe pocerál, čez kateru so vsi okuli stojęči ostrmęli. zavzeti se: Rog. 2, 68 čez tu zavzámejo se včenyki. 656 se je zavzěl ta cesar Augustus čez tega iz takimi dougmy obloženimu gospudu (sic!) spajne... gdu se na bđ zauzěl inu začúdil čez spajne, směh, petjě, ples, uriskajne inu drugu le táku tēh grejšnikov? Pohl. tschup. 15 slehrni so težave, inu take težave narajmali, čez katire se je cęla natura zauzęla inu sprestrašila Jap. mat. 7, 28 kadar je Jezus le tę besęde dokončal, so se tę mnóžice zavzęle čez negov vuk. mark. 1, 22 ony so se zavzęli čez negóv vúk. prid. 1, 220 vy se zavzámete čez le to krivico. 353 tolikajn čuda polnih stvary nam je pred očy postavil, de se ne moremo zadosť čez nę zavzęti. Škrb. 1, 300 oni se zavzemó čez trpléne Jezusovo več kakor čez gmejñ potop, več kakòr čez ogněni dčš, ktir je štir nečiste mesta požgal, več kakor čez vse štráfenge, s ktirimi je bil tepen Farao. 308 mi se zavzámemo čez hudobijo Judov. 361 čez kar se je pa nar bel zavzeti, je to:.. 2, 161 res bi ne najdil konca né hvale, čez

ktiro bi se mogli zavzeti. 229 to je bla zanikrnóst, čez ktiro se celo nebo zavzame. *Obično se govori:* čuditi se čemu, ili: nad čim; ostrmeti, zavzeti se nad čim. — gnusiti se: Dalm. 5 mos. 25 (16) kateri tu stury, čez tiga se gospodu tvojimu bogu gnusi kakor čez vse kir hudu delajo (βδέλυγμα κυρίου τῷ θεῷ σου πᾶς ποιῶν ταῦτα, πᾶς ποιῶν ἄδικον. *narod govori:* gnusi mi se kaj). — grimati se: Škrb. 1, 47 človek se čez to grima, srdi, toži. — groziti se, groza: Škrb. 1, 274 več krat se nam zdí de cel peku se čez nas grozí. groza: Jap. luk. 5, 9 groza je bila néga obšlá čez ta lov tih rib. prid. 2, 103 spovedník poln groze čez le ta odgovor gléda okuli sebe. List. cel. 147 groza je bila néga obšla čez vlak rib kateriga so oni sturili. — huditi, hudovati se, hud biti, huda, zoprna voľa; nevoľa, nevoľen; bine imeti: Škrb. 2, 196 prav de se čez režaleńe inu sturjeno krivico hudíš. Jap. joan. 7, 23 za kaj se čez mene hùdujete, de sim jest eniga celiga človeka ob saboti ozdravil? hud: Cruc. 4, 352 škof hud čez fajmoštra. Šerf pred. 1, 408 on je hydi čez drygoga; hude voľe: Trub. mark. 10 on pag hude vole postane čez to bésedo. Dalm. mark. 10 so hude vole postali čez Jakoba inu Joanesa. zoprna voľa: Škrb. 1, 194 od tod je peršla zóprna voľa čez navk Jezusov. nevoľa. Bas. kadar jest le to premišlujem, tok se znajdem užgan z eno pravično nevoló čez tebe nevoľen: Trub. mat. 20 so bily nevolni čez ta dva brata. mark. 10 Kristus je nevolan čez jogre ker so branili otrokom k nemu. Kreľ 2, 31b je pri tem sam čez svoje živľene ali stan nevoľan. Dalm. sal. prip. 28 kateri postavó zapusté, ty hvalijo te pregrešne, kateri jo pak hranijo, so nevoľni čez né. sir. 14 nevolen postane čez tu istu. mat. 20 so ony nevolni postali čez ta dva brata. Bas. 173 jest sim čez hudobne nevolen bil. 387 čovnarji so bili nevolni čez Jona. Kemp. 18 (I, 6, 1) postane tudi cilu lohka navolen čez tajstiga kateri se nemu zuper stavi. Tob. 114 niso čez božjo volo inu perpušeńe navolni se izkazali. Jap. mat. 20, 24 kadar so ty deset slišali, so nevolni postali čez ta dva brata (ήγχαλάτησαν περι τῶν δύο ἀδελφῶν, indignati sunt de duobus fratribus. stsl. mar.: negotovaše o oboju bratru, Luther: wurden sie unwillig über die zween brüder.) mark. 10, 41 so začeli nevolni postati čez Jakoba inu čez Joaneza. bine imeti: Šerf 1, 409 on je hydi čez drugoga no ma bine krez néga. — jeziti se, jeza, jezen; srditi se, srd, srdit; togotiti se, zlobiti se, zlobnost, zloben; razčemeriti: Cruc. 1a 73 nehajte se tulikajn jeziti čez tiga hu-

dobniga Kaina. 5, 284 katiri čez nega so se bily razjezili. Skriñ. sir. 28, 8 ne jezi se čez bližniga. prip. 28, 4 katëri postavo zapustë hvalijo hudobniga, katëri pak ño drže, se čez nega jeze. modr. 12, 27 so se čez rečy katëre so jih nadležvale jezili. izai. 54, 9 takú sim perseğël de se ne bóm čez tebe jezil. Traun psl. 36, 1 ne jezi se čez hudobne. 7 ne jezi se čez tega katerimu na negovi poti vse po sreči gre, čez človeka kateri krivico dela. Jap. 1 mos. 44, 18 ne jezi se čez tvojga hlapca. 2 mos. 4, 14 gospód se je čez Mojzesa ràzjezil. 16, 13 Mójzes se je čez ñe ràzjezil. 4 mos. 24, 20 Balak se je čez Balaama razjezil. 5 mos. 1, 37 le ta srd čez ludstvu nima čuden naprej priti, kër se je gospod za volo vas tudi čez mene razjezil. prid. 2, 44 taku se je sam bug čez grešnika ràzjezil. 46 ta prva stopiña të jeze je kadar se edèn čez orožje bližniga zjezy. Schrey 1 sam. 29, 4 filistejski vojvodi se čez nega jeze. 25 sam. 19, 42 za kaj se čez to jezyš? 1 sam. 17, 28 kadar to negovi stariši brat sliši de on z drugimi govory, se ràzjezy čez Davida. 2 sam. 12, 5 tedaj se David čez tiga možá grozno razjezy. Škrb. 1, 228 nič družiga ni kakòr pománkañe lubezni prot bogó, ako se čez stvari jeziš. 379 ne jezimo se čez tega neprevidniga gospodarja, jezimo se čez se. 2, 51 o oča vsmileni, jezi se čez me. 246 hočeš resnični pokórník biti, jëzi se sam čez se. jeza: Bas. 132 pomisli tih Judov šum, hrup, kričañe, srd inu jezo čez Jezusa. Traun psl. 73, 1 za kaj se je tvoja jeza čez ovce tvoje paše vnëla? Škriñ. sir. 28, 3 človek držy jezo čez človeka. pok. 3, 29 za tó se je tvoja jeza čez nas vnëla Škrb. 1, 176 za volo usake majhne krivice nosil je čez sojga zóprnika jëzo inu sovražtvo. 2, 52 vso jeza čez grešni folk bo doli položil. jezen: Jap. 1 mos. 30, 2 Jakob je čez to jezen bil. Škriñ. habak. 3, 8 si li čez rëke jezen, o gospód? Škrb. 2, 193 kolko čez bližniga jeznih src se znajde! — srditi, razsrditi se: Trub. psl. 37 čez te nevernike se ne srditi ... ne srdi se čez tiga katerimu nega huduba naprej po sreči gre. 80 koku dolgu se hočeš srdyti čez to molytov tujih ludy (έως πότε όργίζη έπί τήν προσευχήν του δούλου σου; Luther: wie lange willst du zürnen über dem gebet deines volks? stsl. psl. sin.: dokolë gnëvaeši sjë na molitva rabъ твоихъ;) 85 hočeš li se tedaj čez nas srditi do končañ? psl. 80 kaku dolgu se hočeš srditi čez tvojga folka molitov? 85 hočeš li se vekoma čez nas srditi? jez. 54 se ne čem čez tebe srditi. 66 inu se boš čez svoje sovražnike srdil. jer. 15 ti se silnu čez nas srdiš. Kast. 60 jest se čez srd srdym. 62 ne samu se srdy eden

čez družiga, ampak mu žuga. 63 se srdijo čez tu kateru ne čuti tvojga srda ni ga nej vrednu se srdyš čez nespametno živino, čez koňa, vola, psa, mačko, čez miši, krta, ja čez mravlinea, muho, komarja . . ti se srdyš čez nespametno živino. 70 kaj se srdyš čez eniga, kateri je tebi krivico sturil? Cruc. 5, 29 vy se srdite čez kuharco. Bas. 458 kateri se sam čez se srdy. Rog. 2, 492 kadar nebeškiga očeta čez nas se srditi občútimo. Vojska 68 inu se čez nega na srdi. Schrey 2 kralj. 24, 20 gospód se je čez Jeruzalem inu čez Juda srdil. Škrb. 1, 111 se čes to nisim srdil. 259 pravica božja, ktira se čez te srdi, bo prijazno iz nebés na te poglédala. 260 bog je potolážen, se več ne srdi čez grešnika. 2, 265 on se čez nas srdi. Trub. psl. 37 ne resrdi se čez te hudobne. Krej 2, 87b za to se je bog razsrdil čez nyh. Dalm. 1 mos. 30 Jakob se je silnu resrdil čez Rahelo. 41 se je Farao bil resrdil čez svoje hlapce 1 sam. 17 Eliab se je zlobnu resrdil čez Davida. 2 kralj. 23 se je bil čez Juda resrdil. psl. 37 ne resrdi se čez te hudobne. sal prip. 24 ne resrdi se čez te hude. jud. 11 naš bog se je resrdil čez naše grehe. 1 makab. 11 čez tu se je kralj silno resrdil. Cruc. 1a 4 bug se je bil pravičnu resrdil čez Sodomo. 1a 170 gospud se je bil silnu čez taistiga (hlapca) resrdil. 1a 172 na ohcet prez lepiga ženitniga gventa je bil prišál, čez kateriga močnu kralj se je bil resrdil. 1b 17 pišejo poeti de Achaeon je hodu špegat za to bogiño Diano, za volo tega močnu čez nega se je bila resrdila inu nega v eniga jelena preobrnila. 174 močnu se je bil čez taiste resrdil. 229 Jupiter močnu se je bil resrdil čez ludi za volo nyh grehov. 263 gvišnu bi se resrdil čez nega. 276 le ta nesrečni človek se je bil čez eniga pasterja resrdil. 4, 201 kralj Asverus močnu se je resrdil čez judovski folk. 343 Mars se je bil čez nega močnu resrdil 5, 23 pravica božja se čez nyh grehe močnu je resrdila. 429 Kristus se je bil resrdil čez le tu figavu drivu. Bas. 145 ti bè se čez nega resrdil. Rog 2, 345 po usi spodobnosti resrdil se je bil bog čez te grešne malikovávce . . spusti me de se resrdy moj srd čez taiste (dimitte me ut irascatur furor meus contra eos). Vojska 166 resrdi se sam čez sebe. Jap. 1 mos. 40, 2 Farao se je bil čez niju ràzsrdil. 4 mos. 12, 9 on se je čez niju ràzsrdil. 31, 4 Mójzes se je ràzsrdil čez poglavarje tē vojske, čez vikši tih rodóv inu stujne poglavarje. 5 mos. 4, 21 gospod se je čez mene ràzsrdil. sodn. 10, 7 tedaj se je gospód čez nē ràzsrdil. Skriñ. pridg. 5, 5 de ki bóg čez tvoje besede razrden ne bo vse dela tvojih rók razdjál. jer. žal. 5, 22 silnu si se čez nas ràzsrdil. na-

hum 1, 2 gospód se ràzsrdy čez svoje zupernike. Traun psl. 6 tá sveti móž se je bál de bi se bóg ne bil čez néga ràzsrdil. Škrb. 1, 344 bog se je čez to sila močno resrdil. 364 bog čez cágove ogledvávce resrden jih štráfa z naglo smrtjo. 2, 48 tak si se takó móčno čez nas rasrdil, de si cel svoje oči od nas odvnil? 52 mu je rékel oznanit de h kaznu se čez nih nič več ne bo rasrdil. Šerf. predg. 2, 11 Dioškor se je črez besede čeri tak razsrdil, kaj je nó Marcjani na martro prek dal. srd: Dalm. 1 mos. 27 dokler negov srd čez tebe miny. sir. 16 srd se je vužgal čez te kir ne verujo. 57 néga srd čez neverne prestanka nema. ester. 5 je on poln srda postal čez Mardohaja. job. 10 ti množiš tvoj srd čez me. jez. 10 taku bo moja nemilost inu moj srd čez nyh pregríšeñe konec imel. jer. 15 ogin se je v mojim srdi čez vas razvnel . . ne mudi tvojga srda čez né. 44 za tu se je tudi vnél moj srd inu zlobnost inu se je režgal čez judovska mesta inu čez gasé v Jeruzalemi. Kast. 60 moj srd je pravičen čez to grozovito divjáčno tega vstekliga srda inu jeze. Rog. 2, 636 en velik srd imam čez tebe inu čez tvoje dva prijatela. Jap. 2 mos. 32 zakaj se je tvoj srd vnél čez tvoje ludstvu? 5 mos. 31, 17 moj srd se bo ta čas čez tó istu vnél. rim. 1, 18 božji srd se razodeva iz nebes čez vso hudobijo inu krivico tih ludy. Skriñ. ozea 8, 5 moj srd se je čez né vnél. pok. 2, 4 vupa de bo srd božji čez to ludstvu en krat jeñal. Schrey 2 kral. 22, 17 moj srd se bo čez tó mestu vnél. srdit: Trub. psl. 74 zakaj si taku zlobnu srdit čez te ovce tuje paše (ὦς τί ὀργισθήν ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου; Luther: warum bist so grimmig zornig über die schafe deiner weide? stsl. psl. sin.: progněva sje črostě tvoě na ovčejě pažiti tvoejě; Trplan: za ka se tako grozno srdiš na ovce paše tvoje?) Krej 1, 89b kako dolgo se ne oč smilovati čez Jeruzalem inu čez mesta Judova, čez kattere si srdit bil tih sedemdeset lejt? Dalm. 1 mos. 40 Farao je bil srdit čez oba dva kramarja: čez višiga teh klučarjev inu čez višiga teh fištrov. 2 mos. 4 gospud je bil bridku srdit čez Mozesa. 16 Mozes bil je srdit čez né. 3 mos. 10 on je bil srdit čez Eleazara inu Hamara. 4 mos. 31 Mozes je bil srdit čez kapitane. 5 mos. 1 gospud je tudi čez me srdit bil za vašo volo. 32 on je srdit bil čez svoje synove inu hčere. 2 kral. 13 tedaj je ta mož božji srdit postal čez néga. 1 sam. 29 ty filisterski viudi pak so srditi čez néga postali. 2 sam. 3 na tu je bil Abner silnu srdit čez le te Ibozetove besede. job. 32 Elihu je bil čez Joba srdit . . on je tudi bil srdit čez negove try prijatele. 81 čez le te besede

je njegova žena bila srdita postala. psl. 74 zakaj si taku zlobnu srdit čez ovce tvoje paše? 78 je srdit postal čez svojo erbsčino. jez. 12 jest tebe, gospud, zahvalim de si bil srdit čez mene. 34 gospud je srdit čez vse ajde. 47 sim jest srdit bil čez moj folk. jer. 37 ty vjudi so srditi postali čez Jeremija, zahar. 1 jest sim silnu srdit čez te ofrtne ajde. Cruc. 4, 60 bi imeli srditi biti čez nega. Rog. 2, 349 hočete vy tega čez nas srditiga bogà utolažít? molite. Skriñ. iz. 34, 2 gospod je srdit čez vse naróde. zahar. 1, 12 kaku dólgu se ne bodeš ti vsmilil čez Jeruzalem inu judovske mesta, čez katere si bil srdít? 1, 15 čez bogate naróde sim jest silnu srdít. Škrb. 1, 34 iz srcam ktiro je blo čes nega srdito. 300 je nebeški oča srdit čez nega. togotiti se: Veriti 126 pa se togoté čez besedo božjo. zlobiti se: Dalm. 1 mos. 31 kaj sim jest krívega sturil de si se taku čez me rezlobil? 44 tvoj srd se ne rezlobi čez tvojiga hlapca. 2 mos. 31 za kaj bi se tvoj srd rezlobil čez tvoj folk. 4 mos. 12 gospud se je rezlobil čez nu. 24 na tu se je Balak v srdi rezlobil bil čez Bileama . . za tu se je gospodni srd rezlobil čez Izraela. 5 mos. 6 de se gospuda tvojga boga srd čez tebe ne rezloby. 11 de se za tu čez nas gospodni srd ne rezloby. 31 ob tu se bo moj srd razlobil čez ne. 1 hron. 14 tedaj se je gospodni srd razlobil čez vas. *tako i* 2 kralj. 13, 2 sam. 24, riht. 2, 3, 10. judit 6 potle se je Olofernes tudi rezlobil čez Ahiora. Pohl. tšchup. 27 moj ajfer, katir mene čez grešnike inu čez nazdušne se zlobiti stury, je li natirleh grenkoba moje môte? zlobnost: Dalm. 2 kralj. 22 za tu se bo moja zlobnost čez le ta mejsta vnela inu ne bo ogašena. ezek. 5 taku ima moja zlobnost čez te nehati. baruh 2 ah gospud, pusti od tvoje zlobnosti čez nas. zloben: Dalm. jez. 24 gospud je srdit čez vse ajde inu zloban čez vse nyh vojske. sir. 40 drugim folkam sim jest iz srca sovraž, čez ta tretji pak sim jest taku zloban kakòr sicer čez obeden. rasčemeriti se: Šerf 2, 11 čres toti govor rasčemerjen je dal Marcejan neno telo z železnimi kavlamí rasčesati. 2, 62 so ga črez toti govor razčemerjeni popadnili. — gori se držati = nem. sich über etwas aufhalten: Jap. mark 7, 2 kadar so vidili de so nekteri od njegovih jógrov z nečistimi rokami kruh jedli, so se čez to gori držali. *Narod govori*: jezim se, jezen sem, srdit sem, zloben sem, srdim se, zlobim se na koga. — jokati (se), jokañe; plakati se; solze liti, točiti: Dalm. jer. 28 jest se moram čez tebe Jaeser jokati. Stapl. luk. 19 kadar se je Jezus približaval k Jeruzalemu, videl je to mestu no se začne jokat čez ne. Cruc.

1a 7 bo persilen v tej nar vekši potrebi čez svojo revo se jokat. 1b 11 sam tvojo vejst inu srce premisli, taku boš zadosti hudiga vidil inu zamerkal inu uržoha nešil se tožit inu jokat čez tvoje grehe. 12 nar poprej jokajte se sami čez sebe, potle čez vaše otroke inu vže po tem jokajte se čez vašiga bližniga. 13 tu so moji grehi katere ne gledam, ne premišlujem inu se čez taiste ne jokam. 161 čez moje grehe se jokala. 2, 50 se čez naše grehe jokaš.. solze mene persilijo čez moje grehe se jokati. 141 čez katero nepokoršino milu se je jokal s. Efrem. 448 so se jokali čez nyh pregreho. 470 nikar več se ne jokaj, moj Silvijan, čez ta svejt. 518 bi se imel jokat čez svoje velike grehe. 553 čez pogoblejne tiga grešniga mejsta Jeruzalema milu se je jokal 2, 553 čez pogublejne tiga grešniga mesta Jerusalem milu je jokal. 4, 417 nimate se čez mene jokat, ampak čez vas. Bas. 97 jokajte se čez nega koker čez mrtviga. 114 uves Kristus je enu okù postal, kir se je tok rekoč na usih vudèh čez me jokal. 270 jokajte se čez reve katere bodo čez vas peršle. Rog. 2, 71 jókaj se en slejdni čez pregrèjho k Jezusu. Resn. 112 jokajte se čez nega kaker čez enega mrtvega. Jap. luk. 19, 41 kadar se je on perbližoval je on to mēstu poglèdal inu se je čez le tó zjokal. 23, 28 nikar se ne jokajte čez mēne, ampak jokajte se samè čez sebe inu čez vaše otroke. apokal. 18, 9 bodo čez ño jokali inu klagovali. prid. 2, 99 jokaj se z mano čez tó kar se v naših templih vsaki dan gody. Skriñ. sir. 22, 10 čez mrtviga se jókaj, za kaj negova svitloba je prešlá, inu čez norca se jókaj, za kaj ñemu je pameti zmañkalu. Čez mrtviga se malu jókaj, za kaj on je v počítèk prišal. iz. 16, 9 za to bóm jókal čez vinógrad Sabama kakor sim jokal čez Jaser. jer. 48, 32 kakor so čez Jacera jokali, bom tebe objokuval. Leon. 17 začne pridigovati evangeli, de so se povsod omečili inu jokali čez svojo hudobijo. Škrb. 1, 88 čez ktiro (neobčutlivost) je milo jokal s. Cyprijan. 326 jest sim čez moje grehe jokal 413 bi ne imel uržah jókati čez tolko žalostnih padcov. 491 kadar grešnik na zemli čez greh joka inu žaluje, ta krat v nebesih angeli praznik vsiga vesela imajo. 375 Jezus se je zjokal čez mesto Jeruzalem. Šerf. predg. 1, 347 dare je mesto poglèdal, se je jokal črez ñe. 350 za to pa se je jokal Jezus crez ñihovo pogybleñe. j o k a ñ e: Rog. 2, 227 jokajne čez to pregrejho teh Sodomitarijov inu čez to režálo božjo sturilu (pogrj. sturila) je Abrahama vrédniga de je nega g. bog taku počastil. Jap. djañ. ap. 8, 2 so enu veliku jokañe čez nega držali. plakati: Krej 1, 127b vy hčere jeruzalemske, ne plačíte

se čez me, temuč čez vas inu vaše otroke. 2, 131b kadar je prišal Jezus blizu Jeruzalema, je videl to mesto inu se je plakal čez ne. 132a za kaj se plače Kristus čez mesto Jeruzalem? 142 s krvavimi salzami (čitaj: slzami) plakati čez takove zapelivske hude strupovite jezike. Dalm. 3 mos. 10 naj se vaši bratje, vse izraelske hiše plačejo čez le tu sežgañe. luk. 19 kadar je on bil blizu tjakaj prišal, je gledal tu méstu inu se je čez ne plakal. luk. 23 nikar se ne plačite čez mene, temuč se plačite same čez sebe inu čez vaše otroke. Schön. 221 se je čez tu istu (mestu) plakal. Cruc. 2, 144 se spovej ta bolni, milu čez svoje grehe se plaka. 5, 239 kadar je bil ugleđal tu mestu, se je čez taistu plakal. Rog. 2, 209 plakal se je on milu čez svoje grehe. Šerf 1, 401 tak se mati cirkva žalosti no plaka čez dyhovno smrt no pogybleñe svojih otrok. solze liti, točiti: Cruc. 2, 491 ne boš ene solzè čez tvoje grehe prelila. Jap. prid. 1, 269 taku te zarotym zadnič skuzi le tē moje solze, katere morem čez nevarnost tvojga večniga pogubleña točiti. 2, 291 ti čez tolikajn grēhov nisi ene same solze stočil. *Narod govori*: jokam, plačem se, solze lijem, točim nad kim, ali pa za kim. — kesati se, kesañe, greva me, zgrevati se, grevanost, grevañe, grevinga: Skriñ. jer. 26, 13 gospód se bó kāsál čez húdu s katerim je vam žúgal. kesañe: Skriñ. pok. 1, 119 znañiña resničniga kasaña čez grēh so de... grevati, zgrevati se: Cruc. 2, 477 za kateriga volo človek se greva čez svoje grehe. 479 jest sim bil se greval čez moje velike grehe. 1b 27 zgrevajte se čez vaše grehe. 41 kadar my vidimo te štrafinge nam perpravlene, se prestrašimo inu čez naše grehe zgrevamo. 212 de bi se zgrevál čez svoje grehe. 2, 6 gđu bo taku nehvaležen, de se ne bo čez svoje grehe zgrevál? 435 so se bily čez nyh pregreho zgrevali. 4, 160 zgrevajmo se čez naše grehe 202 smo se čez naše grehe zgrevali. 5, 5 koku britku bo tebi, če zdaj se ne boš spokorila inu zgrevala čez tvoje grehe. 396 de bi se bila zgrevala čez le to nespodobno čast. Bas. 320 si zgrevat ne more čez svoje grehe. 331 zgrevej se čez tvoje grehe. Tob. 192 se iz srca čez taiste (grehe) zgrevajo. Vojska 106 čez to božje režaleñe se zgrivej. Traun psl. 4, 5 kar v vaših srcih mislite, čez to se v vaših hramih zgrevajte. grevanost: Šerf predg. 2, 289 so pravo grevanost čres svoje grehe naredili. grevañe: Leon. 115 grevañe čez grēhe inu pregrešēña obuditi. grevinga: Kast. 209 pokura je eno popravleñe katēru vlēče na grévingo čez te grēhe z resnično volo bogu zadosti sturiti. Cruc. 1a 202 grevingo čez grehe imeti. 2, 4 čez svoje grehe

prave grevinge ne bo imela. 461 povedaj nam v kakušni viži si ti vudobil le to s. grevingo inu sovražtvu čez tvoje grehe? 461 hoče čez svoje grehe grevingo imèti. 481 kateri so pravo grevingo čez svoje grehe imeli. 5, 135 obene grevinge čez le tu nimaš. Bas. 40 grešnik na bo mogel obuditi grevinge čez svoje grehe. Rog. 2, 68 začela je „praelyvat“ te solzè iz grévengè čez svoje grehe. 341 de nam sprosi eno pravo persrčno grevengo čez vse naše grehe. 350 Marija sprosi svojim hlapcam eno pravo grevengo čez grehe. Tob. 15 čez katere tudi more ta grevinga se obuditi. 148 grevingo čez tvoje grehe obudi. 176 popolnoma grevingo čez svoje grehe obuditi. Boln. 7 koku bodeš ti v enimu takimu stanu eno pravo znotrejšno žalost inu grevengo čez tvoje grehe obuditi mogu? Jap. prid. 1, 368 molitu s pravo grevingo čez svoje grehe. Škrb. 1, 127 ima čez soje grèhe pravo grévengo. 128 imam čez greh grévengo. 143 grévengo čez toje režaléne imamo. 408 ni božje lubezni ne grevengè čez greh. *Narod govori*: kesâm se čega, kesam se da (sem grešil); *riječì*: grevati, grevinga od *stvišnem*. hriuva *zasijala je među narod nemačkujúća cirkva*. — meščevati se, meščevanje, meščevavec; znositi se, fantiti se: Dalm. 2 tes. 1 inu se bo z gorečim plamenom masčoval nad témi kir boga ne znajo inu čez te kir niso pokorni timu evangeliju. Cruc. 1a 1 s taistim se „mazčevali“ čez svoje neprijatelne. 5 kadar bi zapovedal vetrovam, de bi se imeli mazčovati čez človeka, vse hribe inu gore v eni minuti bi okuli vrgli . . 9 bug en krat je bil zapovedal nebesom de se imajo mazčovati čez tiga hudobniga cesarja Anastazija, precej zagrmý, zabliska inu v néga treši. 2, 44 čez néga se hočejo mazčovati. 2, 177 za toraj se nej čez svoje savražnike mažčoval. 2, 176 kadar Jakob je bil vmrl, negovi bratje so se baly de bi Jozef se ne masčaval čez nyh kir so ga bily predali. 2, 560 kaj delate vy angelci nebeski de se ne masčovate čez te hudobne ludy? . . tudi tedaj se ne masčujete čez le te hudobne. 4, 86 boguvy čez katere gospud se je masčoval, so bily hudiči. 5, 629 bug se masčuje čez te žive. Bas. 341 de bi se mogel čez svojga očeta masčuvati. Skriñ. sir. 12, 7 nar viši se bo čez hudobne možtúval. 48, 8 kateri si krajle z ójlam mázal de bi se čez pregrèhe možtúvali. Jap. jozve 20, 9 kateri se žely čez to prelyto kry mašúvati. 2 tes. 1, 8 kateri se mašuje čez te kateri bogá ne poznajo. Škrb. 1, 141 mašval si se čez nas k' smo zaslužili, mašuj se tudi čez grešnika. 2, 47 le to je ena nar večih šib s ktiro se bog čez gréšnika možtuje. 1, 48 se bo začel čez greh mažtvati. 1, 150 čez sovražnika se mašvati.

meščavec, meščevavec: Dalm. 1 tes. 4 gospud je masčavec čez le tu vse. Jap. 1 tes. 4, 6 gospód je en mašvavèc čez vse le tó. prid. 1, 17 ravnu le tē rane, ravnu le ta kry kličejo na mašvañe čez ñega. Skriñ. nah. 1, 2 gospód je možtùvávèc čez svoje sovražnike. sir. 7 ogin inu črvje so masčovañe čez te neverne. jer. 11 naj vidim tvoje masčovañe čez ñe. Skriñ. modr. 5, 18 ñegóvi srd bo stvary z orožjam obdál k možtùvañu čez sovražnike. Škrb. 1, 121 mašvañe čes druge. 309 kri Jezusova vpije za mašvañe čez tega ktir si jo k nucu ne strí bel glasno kakor je vpila čez Kajna kri nedolžniga Abelna. znositi se: Jap. 4 mos. 16, 22 ti si nar močnejši bog čez vse kar diha inu živy, al se bo tvoj srd zavolo greha eniga samiga čez vse znosil. — izpokoriti se, pokora: Cruc. 2, 6 si dolžan čez svoje grehe se spokorit inu zgrevat. 4, 202 my smo se spokorili čez naše grehe. pokora: Cruc. 16, 97 veliko pokuro čez svoje grehe dela. 215 pokuro bom čez moje doprnesene grehe delala. 2, 103 Magdalena veliko pokuro je čez svoje grehe delala. Bas. 13 čez dopernesene grehe pokuro delej. 61 nesí ota čez tiste pokuro delat. 79 pak so čez svoje grehe pokuro sturili. 449 čes grehe pokuro delat. 445 je trideset lejt čez le te (grehe) pokoro delala. Rog. 2, 511 de bomo mogli pokuro sturiti čez naše pregréhe pred našo smrtjo. 584 malo nyh stury inu déla čez pregréjko eno pravo pokúro. Resn. 88 po dopernešenu prave pokore čez vse moje griehe. Tob. 65 niso pokuro čez svoje grehe sturili. Vojska 54 čez katere ti nisi zadosti pokure sturil. Boln. čez svoje grehe pravo pokuro delala. 105. jest sim perpravlen čez moje grehe pokuro sturiti. Jap. apokal. 16, 11 niso pokore sturili čez svoje déla (οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν). Skriñ. jer. 8, 6 nikógar ny de bi čez svoj gréh pokoro dělal. (οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὁ μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ). pok. 1, 94 nisim čez svoje grēhe pokóro dělal. 3, 85 aku krivičen čez svoje grēhe pokoro stury, bð gotovo živèl. Wolf. ezech. 18, 21 čez vse svoje sturjene grēhe pokoro stury. Rey 1, 80 čez naše grehe pokoro delati. Škrb 1, 57 strite pokoro čes gréh. 249 strmó čez dopernesene grehe pokóro. 433 boš delal čez gréh pokóro. 2, 206 nobeniga. ni de b' dělal čez gréh vrédno pokoro. Šerf pad 7 svoje grehe premišlavati, se jih spobolšati no kres ñe pokoro delati. predg. 1, 474 on je ty na toti zemli kres svoje grehe pokoro včínil. 2, 324 Maria Magdalena nas vyči čez naše grehe pokoro delati. 533 lystvo de včínilo pokoro kres svoje prehyde grehe. *Narod govori*: pokorim se, pokoro delam za kaj. —

posmiliti, smiliti, smilovati, vsmiliti se; posmilene, vsmilene: Šerf pred. 1, 448 bi se ne bi tydi ti kres tvojega ravenhlapca posmiliti mogel kak sem se ja krez te smilil? 2, 49 dobrotlivost božja se posmilila črez zapelani človečji par no črez ves človečji narod. 499 posmilte se črez me. Trub. psl. 72 on se bo smilil čez boziga inu potrebniga. mat. 9 syn Davidov, smili se čez naju. mat. 17 gospud, smili se čez mujga synu. Krej 1, 76²b sin Davidov, smili se čez me. 79²a so tudi imeli lepe obljube božje ako se budo čez te vboge smilili. Cruc. 2, 141 ah bogu stu tauzent krat smili se čez trdovratnost inu nepokoršino teh grešnih ludy! Bas. 102 syn Davidov, smili se čez me. 107 bog, smili se čez me. Leon. 92 smili se čez mene. Šerf predg. 1, 88 smili se črez me. 1, 448 gospod se je smilil črez hlapca. 2, 262 nebeški oča se je smilil čres človeka. 364 bog se naj smili črez dyše. Krej 1, 89b gospod Sabaot, kako dolgo se ne oč smilovati čez Jeruzalem inu čez mesta Judova? 2, 149a se je smiloval čez nega. Trub. psl. 103 koker en oča se vsmyli čez otroke taku se ta gospud vsmyli čez te kir se ga boje. Dalm. 2 mos. 33 čez koga se usmilim čez tiga se vsmilim. 5 mos. 7 némaš ž nymi zaveze delati ni se čez ne vsmiliti. 5 mos. 32 čez svojga hlapca se bo on vsmilil. 2 kraj. 13 gospud se je čez ne vsmilil. tob. 8 gospud vsmili se čez naju. psl. 72 on se bo vsmilil čez tiga vboziga. psl. 79 vsmili se skoraj čez nas. psl. 103 kakor se en oča čez otroke smili, taku se gospud vsmili čez te kateri se nega boje. psl. 109 nihče se ne vsmili čez negove svrote. prip. 14 dobru je timu kateri se čez revne vsmili... kateri se čez vboziga vsmili ta boga časty. miha 7 on se bo zupet čez nas vsmilil. Schön. 381 vsmili se čez vse vérne krsčenike. Cruc. 1a 11 nej bilu obeniga de bi se čez nega vsmilil. 17 vsmili se čez popotnike, bug tude se bode usmilil čez tebe kakor čez Lota. 59 jest se gluh delam inu se čez vas ne usmilim. 68 men'jo de bi le ta ne prosila svojga krajla de bi se čez ne ubogo inu potrebno žlahto vsmilil? 147 to bogo dušo pustimo trpeti lakoto inu žejo inu čez no se ne usmilimo. 150 ah bug vsmili se čez našo nepamet! 159 grozovitni levy so taisti kateri se ne usmilijo čez tiga nadlužniga inu revniga. 160 nepametna živina ena se vsmili čez to drugo kadar v potrebi vidi svojo gliho. 163 slišiš prošno tiga revniga inu se čez nega ne usmiliš. 1b 36 boš se čez nas vsmilila. 86 Kristus se čez no usmili. 139 bug nam pomagaj inu se čez nas vsmili! 173 so gvišnu menili de se bo čez to grešnico vsmilil. 2, 462 Jezus syn Davidov, vsmili se čez me. 4, 358 za

kaj se ne vsmilite čez vašiga krajla? 362 so psi se čez nega vsmilili. 479 ah bug se vsmili čez tebe. Bas. 42 o bog, usmili se čez me. 194. more lè mati pozabit na dete de bè se čez nega ne usmilila? 254 se je čez celu mejstu, ja čez celo deželo usmilil. Rog. 2, 52 bug se usmyli čez nas. 173 usmili se čez me. Kemp. 41 (I, 13, 7) boga na pomoč klicati de se on čez nas usmili. 94 (I, 24, 2) kateri se rajši čez druge usmili koker srdy Tob. 30 vsmili se čez nas. 47 vsmili se čez tvojga služabnika. 55 de se ti čez tvoje lubu kršanstvu milostvu vsmiliš. 62 se je vsmilil nebeski oča čez svejt. Resn. 26 de se ti čez me očes vsmiliti. Boln. 58 vsmilite se tudi čez vaše bolanc sosedu. 91 o kdu bode eniga taku nevsmileniga srca, de bi se čez te nar revniši duše na vsmilu? Jap. mat. 9, 27 vsmili se čez naju. rim. 9, 15 jest se bom vsmilil čez kateriga se vsmilim, inu temu bom milost skazal čez kateriga se bóm vsmilil. 18 on se tedaj vsmili čez kateriga se on hoče. Filip 2, 27 on je do smrti bolán bil, ali bóg se je čez nega vsmilil, inu ne lè samú čez nega, ampak tudi čez mene. prid. I, 33 vsmili se, o gospod, čez negovu zdihvanje. 2, 23 jest nimam čez tó veliku mjestu Ninive se vsmiliti. Skriñ. prip. 21, 10 ona se ne bó čez svojiga bližniga vsmilila. sir. 5, 6 on se bo vsmilil čez obilnust svojih grěhov. pok. 1, 13 usmili se čez me, gospód. pok. 3, 20 usmilil se bom čez tiga, čes kateriga se usmilim, inu usmilenje bom sturil timu čez kateriga se bom usmilil. 3, 36ti bóš ustal inu se bóš čez Sion usmilil, za kaj čas je de se čez nega usmiliš. Wolf baruh 6, 37 čez vidóvo se ne bódo vsmilili. Škrb. 1, 139 bog se je čez nega vsmilil. List. cel. 181 se nisi li tudi ti mogu vsmiliti čez tvojga zraven hlapca, kakor sim se tudi jest čez tebe vsmiliu? posmilenje, smilenje, usmilenje: Šerf. predg. 2, 150 ona je puna posmilenja čez nas. 2, 419 ona je puna smilenja čez nas. Rog. 2, 642 imej usmiljenje čez tvoj pregrešni folk. Jap. prid. 1, 318 če ste uni dan čez težo našiga stanú vsmilenje čutili. Skriñ. pok. 3, 41 tvoje usmilenje, gospód, čez cerku ne bo brez sadú. *Sve je to prema nemačkomu sich über jemand erbarmen, dobro slovenski je: smilovati, smiliti se komu, kako i zbiła u ugarskoj slovenštini dolazi: Küzm. rim. 9, 15 smilujem se komi se smilujem. — smejati, posmehovati se (to je po nem. lachen über etwas; dobro slov. je: smejati se komu, čemu):* Trub. psl. 52 se bodo čez nega smijali. Kast. cil. 208 en ajdovski philosophus se je smejal čez te hudobne ljudy. Skriñ. jer. 19, 8 kateri memo tiga istiga pojde bo ostrmel inu se smejal čez vse negovu rezdjanje. Škrb 1, 501 se sam čez

se smejaš. 1, 445 se čez to posmehuješ. Rey 1, 302 čez ta post se posmehujejo. *Nu kako u Slovenaca čez tako dolazi u Ceha i Poljaka nad:* češ. smiluj se nade mnou. pol.: smiluj się nad nami. — sramovati se: Škrb. 1, 251 de soje grehe spozná, se čez taiste sramuje, poniža inu žaluje. *Narod govori:* sramujem se čega ili za voľo čega. — strašiti, prestrašiti se, strah: Šerf predg. 1, 339 mož se je strašil črez toti govor. 2, 148 kda je to ona slišala, se je strašila čres toti govor. Jap. 1 mos. 42, 35 vsi so se čez tó prestrašili. 2 mos. 14, 10 čez to so se silnu prestrašili. 5 mos. 1, 21 ne bój se inu se čez nič ne prestraši. prid 1, 319 jes sim čez tó vùs prestraen. Škrb. 1, 187 ona se čez to prestráši. strah: Dalm. mat. 7 kadar je Jezus le te besede bil dokoňal, je ta folk en strah obšal čez ñegov uk. luk. 5 en strah je bil ñega obšal čez ta lov teh ryb. *Narod govori:* strašim se čega. Schön. 208 strah je bil ñega obšal čez ta lou teh rib. — veseliti, obveseliti se, veseľe, vesel, radovati se: Trub. psl. 25 ne pusti se mujim sovražnikom čez me se veselyti. 30 nesi dopustil tim mujim sovražnikom čez me se veselyti. 35 ne pusti tim kir so meni po krivici sovraž čez me se veselyti.. sodi ti meni po tuj pravici de se čez me nekar ne vesele. mat. 18 on se čez no obeseli več koker čez te devet inu devetdeset. Kreľ 1, 34b čez le to se Kristus veseli. 91b gdo se veseli čez grešnike inu grešnice ker se pokore kakor ty angeli? Dalm. 5 mos. 28 kakor se je poprej gospud čez vas veselil de je vam dobru sturil inu vas gmeral, taku se bo čez vas veselil de vas pomory. 30 gospud se bo vrnil de se čez te vesely h dobrimu kakor se je čez svoje očete veselil. psl. 35 ne pusti se tem čez me veseliti.. sodi mene po tvoji pravici, de se ony čez me ne bodo veselili. 38 de bi se le ony čez mene veselili. ezek. 24 ker si z rokami luskal inu z nogami topatal inu čez izraelsko deželo iz celiga srca taku špotlivu se veselil, za tu jest hočem mojo roko čez tebe vun stegniti. zefan. 3 on se bo čez tebe veselil. baruh 4 nihče se čez mene veseli. mat. 18 on se čez no (ovco) več obesely kakor čez te devet inu devetdeset katere neso zašle. Jap. mat. 18, 13 se čez ño več vesely kakor čez devet inu devetdeset katere niso zašlé. rim. 16, 19 jest se veselym čez vas. 1 kor. 13, 16 ona se čez krivico ne vesely, ampak se vesely čez rèsnico. 2 kor. 7, 13 v našim tróšti pak smo se še obilniši veselili čez Titovu veseľe. apokal. 18, 20 veseli se čez tó istu nebú. prid. 1, 50 nebeša se čez naše prebrneñe veseľe več kakòr čez devet inu devetdeset pravičnih. 2, 21 čez katèro se cele nebeša

inu zemla vesele. 23 čez le to bučo inu senco se je Jonaz silnu veselil. 231 čez negovo srečo se veseliti kakor čez tvojo lastno. Skriin. sir. 8, 8 ne veseli se čez smrt tvojiga sovražnika. 12 ti se ne boš veselil čez otroke Juda. mih. 7, 8 ne veseli se čez me. Traun psl. 34, 15 ony so se čez mene veselili. 34, 26 kateri se čez mojo nesrečo vesele. Red. 242 jest se čez vse le tu iz celiga srca razveselim. Škrb. 1, 163 ta krat se nebo čez te veselí, kadar tvoje gréhe razodévaš. 494 so se veselili čez to domači. 2, 115 čez eno novo znañe, čez grešno perjaznost ktiro je sturil se veseli kakor čez nar večí srečo. Šerf predg. 1, 39 se močno veselimo čres to. 152 ona (lybezen) se ne veseli čres krivičnost, temoč čres resnico. 176 nedužen človek se veseli čres svojo si spravleno gleštvo.. čres stvorjene reči no črez dobrote božje.. črez gor idočo sunce. 177 on se veseli čres srečo svojega bližnega. 323 jas se ne veselim črez nikaj kak črez dopadeñe božje. 2, 244 jas sem si na boga zmislil ino se črez to razveselil. 301 Marija vsa razveseljena čres toti glas gre časi svoje tetice obiskavat. vesele: Trub. mat. 13 on gre od veseļa kir je on čez taisti (šac) imel inu prodā vse. Dalm. luk. 15 taku bo veselē čez eniga grešnika kateri pokuro stury. Schön. 205 taku bo tudi veselē v nebesih nad enim grēšnikom, kateri pokuro sturi več kakor čez devēt inu devetdeset pravičnih i taku bo veselje pred božjim angeli čez eniga grēšnika kateri je pokuro sturil. Stapl. taku bo tudi vesele („veselei“) v nebi nad enim grēšnikom kateri pokuro stori več koker čez devejt no devedeset pravičnih. Rog. 2, 219 enu veselē inu sicer vehši je u nebesah čez pokuro eniga grēšnika kakor pa čez pravycā 99 pravičnih (gaudium est in coelo super uno peccatore..) Jap. mat 13, 44 nebešku krajļstvu je enako enimu v nyvi skritimu šacu kateriga je en človek našal inu škril, inu od veseļa čez tó gre inu predā vse kar imā inu kupi to isto nyvo. luk. 15, 10 takú vam povem bó vesele pred božjimi angeli čez eniga grēšnika kateri se spokory. Šerf pad 70 vekšo vesele bo v nebesah čres ednega grešnika ker pokoro dela kak črez devet no devetdeset pravičnih (luk. 15, 7.) predg. 1, 294 ravno tak bode pri angelih božjih čres grešnika ker pokoro dela vesele našalo.. Jezuš jim je rekel da je v nebesah črez grešnika ker pokoro dela vekšo vesele kak krez devet no devetdeset pravičnih ker pokore ne potrebyjejo več. 301 tak spobolšani grešnik boga ino je negovo lybeznivo dete, kres kero je v nebesah pri angelih veliko vesele. 2, 306 od veseļa čres to. razveseleñe: Šerf predg. 1, 461 bog nemi vtače razveseleñe črez ne-

govo potrplivost. vesel: Dalm. 5 mos. 12 imate veseli biti čez vse tu.. imaš vesel biti pred gospudom tvojim bugom čez vse le tu kar perneseš. Leon. 9 vesel čez to zasramovanje pride nazaj. Škrb. 1, 325 bodimo čez njih spreobrnene veseli. Šerf 2, 15 čez to je vsa vesela postala. radovali se: Šerf predg. 1, 409 on se radyje čez sirmaka. 2, 420 po pravici se veseli no raduje na dnešni den svet no splohna cirkva čez rojstvo matere svojega ženiha. — vzdihati, vzdihovati, vzdihniti, vzdihovanje: Dalm. jer. 48 za tu moram jest čez te ludy v Kirherezi vzdihati. 2 mos. 2 izraelski otroci so čez svoje delu vzdihovali. Bas. 168 ona je zdihvala čez to grozovitno inu špotljivo smrt tiga križa. 181. čez to more biti zdihuješ. 452. čez to drugo vejn de bo zdihval. 455, čez en sami greh bē ymel lejtū inu dan zdihvati. Rog 2, 220 začel je byl čez tu takū ostudnu žjulējne zdihat. 341 de bi on mogel pred svojo smrtjo s pohlevnim srcam zdihnit čez svoje grējhe. Jap. prid. 2, 137 opomiņa tē bogate de imajo.. jokati inu zdihovati čez tē nevarnosti s katerimi so obdani. Skrih. pok. 2, 15 nič več čez svoje spačenje ne zdihuje. 22 imā čez svoj nesrečen stan zdihovati. Škrb. 1, 409 za kaj zdihuješ tolko čez toje težave? 2, 119 zdihuje se čez kazne. 130 zdihuj poln žalosti čez to kar te peče na vēsti. 155 čez to je močno nekđaj zdihval s. Ant. de Pad. vzdihovanje: Jap. 2 mos. 6, 5 jest sim slišal zdihvane izraelskih otrók čez to silo s katero so jih Egypcarji doli trli. — žaliti, žalostiti, žalovati, žalost, žalovanje, žalosten: Rog. 2, 372 začel se je bil čez tu žalit inu milu jokati. žalostiti: Šerf pad. 15 sveti Auguštīn se žalosti čres toto zgybo. predg. 1, 285 za to se je žalostil David tak močno čres svoj greh da je molil no prosil: smili se kres me. 241 mi se moremo žalostiti črez nesrečo no nevolu našega bližnega.. Pavel se je tydi žalostil črez nesrečo Korintanov. 2, 46 to nas močno opomiņa na naše grehe no hydobnosti tydi včasī zmisliti, se črez ne žalostiti. žalovati: Dalm. sir. 22 čez eniga norca se ima žalovati de pameti nema.. čez eniga mrtviga se nema preveč žalovati. jer. 8 obeniga nej kir bi čez svoj grēh žaloval. nahum 3 Ninive je rezdjanu, gdu hoče čez nō žalovati? 2 kor. 12 bom moral čez nyh dosti žalovati? Bas. 157 čez nič družiga ni tolku žalval kulikor čez to nagost. 208 čez to iz srca žalujem. 315 de bē s tēm bel čez svoje grehe žalvala. Tob. 128 žaluje čez sojo pregreho. Jap. 3 mos. 10, 6 vaši bratje inu vsa izraelska hiša naj žalujejo čez to požiganē kateru je gospod poslal. 2 kor. 12, 21 ne bom čez njih veliko žaluval. prid. 1, 226 žalujte čez to strašno

sodbo, vy nebesa. Trauu. psl. 6 čez svoje grěhe žalovati. 31 David čez to isto (hudobijo) žaluje. 37 David noč inu dan čez svoje grěhe žaluje. Skriñ. sir. 22, 13 čez mrtviga se sedem dny žaluje, čez norca inu hudobnika pa vse nih žive dny. 41, 14 čez ludy se žaluje per nih truplu. 38, 17 de se ne bó čez tebe hudú govorilu, žaluj en dan britkú čez nega (mrliča). pok. 1, 79 če majn čez svoj nesrečni stan žalujejo, več so objokaña vředni. 100 kër moj nesrečen stan spoznám, čez tiga istiga žalujem. 101 žalujem čez svoje grěhe inu čez svojo nehvaležnost pruti tebi. 104 ti si meni móč dal čez svoj stan žalovati. 2, 100 daj de bómo čez naše grěhe inu prestópíke resničnu žaluvali. 3, 13 aku bi s cerkujo čez nęne mrtve otroke ne žalúval, bi med štěvilam tih istih bil čez ktere ona kakür mrtve jóka. 18 kdó bi čez taki nesrečen stan sedajniga kristjanstva ne žaluval? 44 za volo tiga so ony polni ponižnosti čez svoje inu svojih bratov grěhe žaluvali. 77 čez to žalujem. Škrb. 1, 83 bogá zgubiti inu čes to ne žalvati to bi b'lo kej čes kar bi se mogel zavzeti cel svet. 84 Marija inu Jozef sta čes zgubo Jezusovo srčno žalvála. 88 več krat ravno ta isti ktir čes smrt sojga perjátla žaluje, se smeja čes smrt soje lastne duše. 2, 252 hočte čez greh žalvati. žalost: Trub. psl. 35 kir čez sujo mater žalost nosi. Bas. 315 obudy čez tiste (grehe) eno veči žalost. Boln. 9 imaš ti eno pravo popounima znotrejšno grevingo inu žalost čez tvoje grehe. 94 žalost čez moje grehe imam. Jap. prid. 1, 226 ti zemla, rãzpóči se od žalosti čez to nedolžno kry. Skriñ. pok. 2, 94 daj moji duši žalost čez moje grehe. 3, 21 jest zdihujem inu to zdi-hovañe ima biti pričovañe moje notrajne žalosti čez grěhe. Škrb. 1, 287 de b' čez to žalost obudila. 506 hočes od mene žalost čez greh. 2, 124 nobene žalosti nima čez svoje pregrehe. 230 je bla žalost čez greh resnična. 245 ako čez greh srčno žalost nimaš . . Ktiri so imeli resnično žalost čez gréh . . za volo pomankáña prave žalosti čez sturjene pregrěhe. 246 kterim se maje srcé od kesaña inu žalosti čez to kar so grěšili. 254 zadobi meni inu mojim poslušavcam žalosti polno srcé čez naše pregrěhe. Šerf. pad. 45 on ma velko žalost no bolečino znotrah kres vse svoje grehote. predg. 1, 400 tako žalost je imel prerok Jeremiaš črez jeruzalemsko mesto. 2, 8 jas se bojím či ne bi komi med nami dnešno vesele se kalilo no z žalostjoj čres v starim leti doprinešene grehe motilo. 2, 227 obrnite se k meni skoz žalost črez vaše grehe. žalovañe: Dalm. 5 mos. 34 so dokončani bily ty dnevi tiga plakaña inu žalovaña čez Mozesa. Skriñ. pok. 3, 116 moj duh v meni od žalovaña čez

moje grêhe omagûje. Pohl. tschup. 27 moj ajîr katir mene čez grešnike inu čez nazdušne se zlobiti stury, je li natirleh grenkoba moje môte, ali je žalost inu žaluvanje čez zašpotovanje tega nar vikšega postavneka? žalosten: Dalm. mark. 10 on je žalosten postal čez le to besedo. Jap. mark. 10, 22 on pak je čez tē besede žalosten postal. Skriñ. sir. 26, 25 čez dvoje sim v srci žalosten. pok. 3, 6 on čez svoje inu drugih grêhe žalosten prosi bogá za preobrneñe hudobnih kristjanov. Škrb. 1, 146 vzame konc en psiček, se najdejo ljudje ktiri so čes to do sovz žalostni bli. Šerf predg. 1, 162 Magdalena je vsa ponižana no žalostna kres svoje grehe k Jezušu stopila. 398 cirkva je čres dyhovno smrt no zgybo svojih otrok močno žalostna. 466 zdaj je oča, ves žalosten čez zgybo svojega lyblenoga deteta, k Jezušu svoj pribeg vzel. — zadvojiti, dvoj, cagovati (desperare): Šerf pad. 85 zdvojiti bi mogel jas čres vnogost no velkost mojih grehov ino čres moje neštetlive zamydenosti, predg. 2, 101 od dvojov čres svojo zebano živlensko vižo (= nem. von zweifeln über seine erwählte lebensweise) 2, 263 zadvojiti bi jas mogel črez vnožino no velkost mojih grehov ino črez moje neštetlive zamydenosti. Jap. prid. 2, 287 kadar si ti od žalosti premagan začel čez rejšino cagovati inu sam sebi smrt prositi. — *Amo se mogu smjestiti ovi primjeri, prem da se prema* grč. ἐπί mogu i drukčije tumačiti: glavo ili z glavo majati, stresati: Skriñ. sir. 13, 8 on bo čez tebe z glavo majál. Traun psl. 43, 15 ludstva majéjo čez nas z glavami. Trub. psl. 44 ti sturiš de smo koker ene basne vmej ajdi, de vsi žlaht ludy glavo čez nas stresajo. sir. 13 glavo stresa čez te. jer. klag. 2 stresajo z glavo čez jeruzalemsko hčer. Skriñ. jer. žal. 2, 15 s svojo glavó strésajo čez hčer Jeruzalem. — z rokami ploskati: Dalm. zefan. 2 kateri mimu gre, ta čez ne žvižga inu čez ne z rokami vkup ploska. Skriñ. jer. žal. 2, 15 z rokámi čez tē plóskajo po póti memu gredóci ἐξόρησαν ἐπὶ σε χαῖρες plauserunt super te). — ukati: Trub. psl. 41 ti imaš meni enu dopadene de ta muj sovražnik ne bo čez me vukal. psl. 108 čez to filistejsko deželo jest hočo vukati. Dalm. psl. 41 moj sovražnik ne bo čez me vukal. 108 jest hočem čez Filisterje vukati. sir. 31 vukajte čez glavo teh ajdov. jer. 50 vukajte čez nó (Babel). 51 bodo vukali čez Babel. baruh 4 so ony čez tvoj padec vukali. Skriñ. jer. 51, 48 vukalu bó čez Bábilon nebú inu zemla inu vse kar je na nih. — žvižgati: Dalm. 2 hron je ne dal v reskropleñe inu opusceñe de čez ne žvižgajo. jer. 50 bodo žviž-

gali čez vse nyh štrajfinge. jer. klag. 2 kateri mimo gredó, luskajo z rokami, žvižgajo čez tebe. miha 6 bodo čez ne žvižgali. zefan. 2 kateri mimu gre, ta čez ne žvižga. Skriñ. jer. 50, 13 vsa bó v pušavo prebrñena, sledñi skuzi Bábilon pójde bó ostrmel inu bo čez vse ñegove rane žvižgal (sibilabit super universis plagis eius). *Tako i:* pohujšati se čez kaj. Jap. prid. 1, 179 kaj za eni plęsi se vidijo, čez katere se nedolžne duše pohujšajo. 2, 18 kateri so se čez le to neskončno dobroto pohujšali. — oslepéti: Krej 2, 76 s. evangelium gori gre inu sviti, ter da bi se rimske sove inu nedopirji imeli čez ne oslepiti (= ñem. und sollten darüber die r. e. u. f. erblinden). *Neki navedenih primjera mogu se i drukčije tumačiti.*

u kajkavštini:

fantiti se: Gašp. 3, 59 Abigail je potišala srditega Davida da se ni fantil čez ne tovaruša Nabala. — sredit: Zagr. 1, 225 dojde te. ves tih i krotek i milostiven sùdit, à nè sredit kot čes druge grešnike.

Akuzativ uz črez znači 9) ono na što se djelatnost proteže. Dolazi mjesto o drugih slovenskih jezika posve prema ñemačkomu über (lat. de ali crkveno i super grč. περί). Čita se najčešće uz glagole declarandi i sentiendi i uz supstantive većinom sličnoga ovim glagolom značenja. Da se i ovdje koješta može i drukčije tumačiti, umijeva se samo sobom. a) uz glagole: djati: Rog. 2, 572 le ta, kir spreudárjal je te Mojzesave beséde, čez te djál je:.. dozdevati, zdeti se: Rog. 2, 11 čez tu kaj se vam dozdevá? 192 čez tu sèdaj kaj se vam zdy? — glas gre: Dalm. 1 mos. 37 hlapčič je ñyh očetu pravil, kadar je kaj en hud glas čez ne (ñegove brate) šal. — govoriti, pogovoriti, pogovarjati: Krej 1, 110^a mi tukaje ne vprašamo inu ne govorimo pri večerij Kristusovi od pozemelskih telesnih stvari, tamuč od nebeskih čez naturo Kristusovih rečy. 2, 39b sveti Gregor v ñegovi pridigi čez Kristúsove besede govori:.. Cruc. 1b 44 čez katere besede s. Augustinus taku govory. Bas. 358 čez le to jest s teboj toku govorim. Rog. 2, 17 kateri čez tu, kar sturil je bil ta štimani inu vučeni Lukarini, govory:.. 158 kakor čez to hvalo govory Cornelius. 256 kaker čez ta perkazen Augustinus govory. 498a stupim h temu kar čez tu govore ty modri. itd. Bolu. 56 strašne so tiste besede kadire Jezus Kristus čez takšne nevsmilene

kristjane govory. Traun psl. 68, 13 kateri v sodiši sede čez mene govore inu per vini čez mene pesmi pojéjo. Jap. prid. 2, 106 napuh ali ofert, čez katero bom danàs govóril, je ta nar stariši pregreha na svejti. Škriñ. mih. 3, 5 tó govory gospod čez preroke. pok. 3, 125 kakor govory s Gregor čez take. Škrb. 1, 108 čes ktero pergodbo vučeni Philo takó govori: . . 201 dve velike škode ktere iz reztreseña pridejo, ktire odvrniti si človk ne da nigdar zadosti muje. Čez to bom dones govóril. 259 čez te beséde takó govóri s. Aug. 492 čez to govóriti razdelím pridigo tako: . . Bas. 328 čez le tu se jest s tabo pogovorim. 206 čez katere se toku sam (s) seboj pogovarjej. Škrb. 1, 202 kir se je s sojim očétam v molitvi čez naše odrešéne pogovarjal. — izpraševati, izprašati, prašati, vprašati: Bas. 4 skušej se nikolku čez to izprašovati. 153 začni sam sebe izprašvati čez tvojo potrpežljivost. 251 čez ta nauk se začni sprašvati. Leon. 13 ih je napelal de je vsak posebej eno čednost skuz teden dopolnoval, se čez nó sprašoval. 95 vsaki teden bom izbral eno čednost de jo bom dopernašal, se o poldne čez nó izprašoval, inu nar bel navadno se bom sprašoval čez mir tiga srca. 129 čez kar se bom vsaki dan sprašoval. Skriñ. sir. 23, 34 le tá bo v zbiralíše perpelána inu se bo čez nje otroke izprašovalu. modr. 6, 42 kateri bo čez vaše dela izprašoval. Tob. 13 svojo vejst dobro izprašati čez deset zapovdi božje. Jap. prid. 2, 273 vy mórete čez to vašo vejst dobru sprašati. Bas. 259 je čez to vprašal angele inu preroke. 319 čez to jest tebe uprašam. Rog. 2, 233 temu (Solonu Krez) začel je bil iz ene puste hvale svoje šace, blagú inu bogástvu kázat tar čez tu uprašat, ali je bil en šréčneši znájtí na zemle. 58 čez le tu uprašajo eni iz teologov. 609 čez tu kadàr bi jest uprašan bil, za odgovor dal bi: . . Pohl. tschup. 35 mi čez en tok šegetaven punkt te vesty na prašamo. Škrb. 1, 156 kar ne moreš odvrniti pusti kakor je, čes tó ne boš uprašan ne sojen. — izpustiti se v un = nem. sich auslassen: Jap. prid. 2, 137 na zadne se on na eno strašno vižo čez bogastvu vùn spusty. — iztegnoti se = nem. sich ausbreiten über etwas: Rog. 2, 178 čez le tu dalej stegne se Richardus. — meniti: Rog. 2, 149 čez kateru mejnil bi eden: iz tako žaubo mazali so se ty mašniki. — misliti, pomisliti, premišlevati: Dalm. sir. modr. 4 ne zastopijo kaj gospud čez nega misli. Skriñ. iz. 19, 12 naj pokážejo kaj je gospód vojskinih trum čez Egypt mislil. Škrb. 1, 166 čez to resnico bomo dones na tanko mislili. Bas. 22 čez te perglihe pomisli. Kast. 292 le taku premisli čez vse tvoje živeñe

inu boš spoznal inu zastopil kakú si deleč od prave popolnomasti. 308 se premišluje čez čudne ričy inu čez nenucene. Bas. 237 en celi dan bom čez to premišloval. premišlavati: Šerf 2, 81 za to je pa Job nevolival, kda je čres svoje dneve premišlaval: ja mam prazne mesece. 2, 233 krez Jezušov vnebohod čemo mi dnes več premišlavati. — modrovati: Jap prid. 1, 110 imaš eno posebno srbečico od vsega govoriti, čez vse se modruvati. Škrb. 2, 81 ne smemo čez to nič modrovati. — odgovoriti se, odgovarjati se = nem. sich verantworten über etwas: Jap. djañ. ap. 25, 16 ne prejme odloga se čez tožbo odgovoriti. 26, 2 jest se srečniga držim, de se bóm jest danès pred tako čez vse le tó kar me Judje tóžijo, odgovoriti mogel. Traun psl. 42 David se pred obénim človeškim sodníkam čez krivícniga Savla ny odgovárjati mogel. — opomniti (opomeniti): Leon. 53 čez to pergodbo bi znali mi dosti opomniti. — pisati, spisati: Krel 1, 38 za to je s. Bernard čez le te besede pisal: . . Cruc. 1b 147 čez katere besede s. Hieronymus taku piše: Rog. 2, 264 pisal je čez besede tega Davida: angelis suis etc. Škrb. 1, 53 pogledjte kaj piše čes to s. Paul. Kuga 8 kadàr sem ji moje bukvice, čez vbi-jáne te živine spisane, podelil (ne li čez = proti?). — posveto-vati se: Skriñ. sir. 37, 14 s temi se čez vse te rečy ne posvétuj. — povedati, izpovedovati se: Dalm. djañ. ap. 21 (21) nym je povedanu čez tebe de ti vučíš. . . Bas. 490 se nema čez svoje skrupelne (scruplne) spovedvati. — poslušati: Bas. 194 čez to poslušej kar pravi s. Paul (*to bi se moglo umijeti i ovako: poslušaj kar čez to pravi s. Pavel*). — praviti: Rog. 2, 10 su-sebnu pak dopade meni tu kar čez današni s. evangelium Petrus Cellensis, Guilielmus parvus i mvoj s. Antonius Paduanus pravjo. 33 kaj pravite čez tu? 266 Hugo čez Davidovo tožbo pravi: mundus est mare. 296 poslušajmo tu kar pravi čez tu ta Joannes de la Haye. 494 čez tu sedáj kaj pravite, kristjani? Škrb. 2, 146 čez ktire besede pravi s. Chrysostomus: . . — pregledati, razgledati (se): Bas. 327 pregledejmo se čez to u s. pismu. 484 prejden čez le tu tvojo vejst rezgledaš. 126 rezgledaj se čez ta uk. — prepirati se: Škrb. 2, 81 se podstopijo čez nar visokejše virne resnice se prepirat. — prerokovati: Dalm. 2 hron. 18 le ta ništer dobriga čez me ne prerokuje, temuč le hudu. jer. 25 kar je Jeremias prerokoval čez vse folke. Skriñ. jer. 25, 13 inu bóm izpolnil vse kar kóli je Jeremija prerokúval čez vse te ludstva. mih. 2, 6 čez te se ne bó prerokúvalu. — reči:

Rog. 2, 132 čez tu sedaj spodobnu smem inu zamórem z Davidam reči: et nunc . . . — sklenoti: Cruc. 1a 170 kadar on le tu misli, šliši en strašan glas z nebes inu de je tam vse čes nega sklenenu. Bas. 269 čez tu sam per sebi taku skleni. — soditi: Dalm. djañ. ap. 25 (9) hočeš li gori v Jeruzalem pojti inu tamkaj se čez le tu pred mano pustiti soditi? 1 kor. 6 ne vejste li de bomo čez angele sodili, kuliku več čez potelesnu blagu? Kast. 166 ne vidiš de ti sam čez sebe sodiš? Bas. 334 de be sam svetli cesar čez le to pravdo sodil. 360 gledej de sam čez se ne sodiš. Jap. sod. 19, 30 sodíte čez tó inu skleníte vkupaj kaj je sturiti. djañ. ap. 25, 9 hočeš ti v Jeruzalem gori jiti inu tam čez le tē rečy pred mano sojen biti? 25, 20 hoče tam čez le to sojen biti. apokal. 19, 2 kateri je sódil čez to veliko kurbo. Škrb. 1, 251 tok' se tudi čez tega ne more nič soditi, ktir ne rezodéne soje vestí. 252 čez to obeden ne more soditi kar ne ve. 265 Farizeji so grešno sodili inu opravlali čez Jezusovo zadržáne. — vreči naprej = nem. vorwerfen: Bas. 449 boš šlišal odgovor na tistu kar bē ti tegnil meni čez ta današni rezgovor naprej vrēči. — *tako može biti i: besedo videti*: Dalm. amos 1 le tu so te besede katere je Amos vidil (= govoril) čez Izraela. miha 1 le tu je gospodná beseda, katero je on vidil čez Samarijo inu čez Jeruzalem. — *tako valda i*: losati, los ili baje ili nagod metati, vreči, prema nem. losen, das los werfen über (*ili* um = za) etwas: Trub. mat. 27 čez mujo sukno so ta los vrgli (Lut. über mein jemand haben sie das loos geworfen). Dalm. 3 mos. 16 ima loz vrečji čez ta dva kozla. 1 sam. 14 vrzite loz čez me inu čez mojga synu Jonatana. obad. ptuji so čez Jeruzalem los metali. mat. 27 inu so čez moje sukno loz vrgli, a joan. 19 losali. djañ. ap. 1 ony so los vrgli čez nu. Jap. djañ. ap. 1, 26 ony so losali čez ne. Skriñ. joel. 3, 3 čez moje ludstvu so losali (*a* Dalm. za moj folk losali). nahum 3, 10 čez nē imenitne ludy se je lósalu (*a* Dalm. za tiga istiga žlahtnike so loz metali). List. cel. 207 oni so losali čez nih. 357 oni so za oblačilu losali inu čez moje sukno so oni baje metali, a 391 z a moje sukno so baje metali. (ev. mar. o matizme moi metaše ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἐβαλον κληρὸν). Šerf. 2, 162 razdelili so si moje oblačila no čez moje sykno nagod vrgli.

b) *uz supstantive kao*: butora = prorokovanje: Dalm. nahum; Le tu je butora čez Ninive. zahar. 9. Le tu je butora čez to deželo Hadrach inu čez Damašk, htimu tudi čez Hemat, čez Tyr

inu Cidon tudi — izkušnava: Škrb. 1, 512 meni se zdi de se ravno le te skušnave čez viro taisti nevarni hudiči. — izlaga: Trub. kat. bug, pravi sveti Cyprian v ti izlagi čez očanaš, nej je en poslušavec te štyme. — izloženie (auslegung): Krej 2, 32a ony tudi imajo božjo besedo, ali jo falšajo inu s farbo zamazujo, pravi razum obračajo v lažy ino drugačje izložene čez no delajo. — izpoved: Bas. 314 sturiti eno pravo generalspovid čez use toje grehe. — izpraševanje: Leon. 109 o poldanskim sprašovanu čez notrajni mir v srci bom pogledal, al se mi je kaj pretrgala ta sveta čednost. — manenga (= meinung): Jap. prid. 1, 111 Imaš eno posebno srbečico, tvojo slabo manengo čez vsako reč vse križim povedati. — misel, premišlevanje: Dalm. jer. 29 jest dobru vejn kaj jest za misli čez vas imam. 49 poslušajte negove misli katere on ima čez te kir v Temani prebivajo, suzana: polna hudih misli čez Suzano. Rog. 2, 181 čez tu sedaj kaj za ene misli vas na obhajajo? Vojska 241 misli katere imamo ali sturmo čez naše grehe. Jap. prid. 1, 65 nam pride dosti krat čez te besede le tá misel v glavo:.. Škrb. 117 če smem moja misel čez to povedati. Jap. prid. 1, 54 čez le to hočem jest danas enu premišluvanje z vami držati. 2, 18 čez le to vam hočem jest trojnu premišluvanje držati. Škrb. 1, 286 al striš kdej čez to kakšno premišluvanje? — modrovanje: Krej 2, 64b tu nej disputirana inu modrovanja čez božjo besedo. — nauk: Rog. 2, 628 čez katěru ta spomneni s. oča da nam en lep nauk. Tob. 147 navuk čez andohti tiga tedna. 195 kratki navuk čez te dvanajst regelce, Jap. prid. 2, 37 zez le tó vam mórem en potrební navk dati. 121 morem ta navuk čez ta današni evangelium za en drugi čas perhraniti. — obsojenje, pravda, sentencija, urtel: Jap. djañ. ap. 25, 11 so za obsojene čez naš tišali. prid. 1, 306 vy vejste to obsojenje al urtel, katěru je bóg čez naše prve stariše izrekal. 2, 149 zadnu obsojenje, katěru bó on na ta strašni sodni dan čez te ferdamane izrekal, bo samu na pomankahi te almožne gruntanu. Dalm. 2 kraj. 25 ony so pak krajla popadli inu so ga gori pelali h babelskimu krajlu v Riblat, inu ony so eno pravdo čez nega rekli. Krej 1, 51b takove mnogatere sentencije inu štimaña so tudi zdaj čez božjo besedo. 2, 184b čez katere je strašna sentencija rečena. 186a tadaž hoče bog grozovito sentencijo ali obsojenje reč čez vse zanikrne inu neverne ludy... kakovo sentencijo je rekal ta kral čez le tiga človeka? 2, 127a kakov glas ima ta urtel čez Kristusa? 133b vže je bil urtel čez nega rečen.

Bas. 61 premisli te sodbe abšët al urtel, kateri ima pasti čez eno h pogubleno obsojeno dušo. — pesem, petje: Wolf ezech. 28, 11 začni žalostno pejssem čez tyrskiga krajla. 32, 2 pój žalostno pejssem čez Faraona. Skriñ. mih. 2, 4 inu bo (žalostno) pejtje lepú pejlu čez vas. — pravda: Trub. psl. 119 (85) kadaj hočeš pravdo držati čez te kir mene preganejo? — predgovor: Trub. psalt.: predgovor čez ta psalter. Dalm. u gmajn predgovoru: gmajn predgovor čez vso sveto biblijo. 1, 265 predgovor čez Jobove bukve 279 predgovor čez psalter. 316. predgovor čez Salamonove bukve, itd. — premišlavanje: Šerf. pad 7 človek more tydi v totom svetem postnem časi čez dryge svete reči pobožne premišlavanja delati. 92 s tem sklenemo dnes naše postne premišlavanja čres pad no zdig človeka. predg. 2, 130 mi si dnes čemo premišlavanje čez negovo pobožno no krepotno življenje narediti. — prepiranje: Jap. rim 14, 1. tiga slabiga v veri pak gori vzamite brez prepiranja čez misli. — prerokovanje: Dalm. ezech. 7 tu prerokovanje čez vse nyh spravišče ne pujde nazaj — rajtinga: Bas. 362 gospodar dela rajtingo čez to kar nemo enu lejtu uvèn inu noter gre. Škrb. 1, 186 pokaže mu dnarje, ktire ima noter jemati inu čes taiste tanko rajtingo pelati. — register: Dalm. register čez vso biblijo. — sklep: Leon. 133 čez ta čudež je zadni sklep od rimskiga zbiralka sturjen bil 2 dan velki srpana 1795. Skriñ. iz. 19, 17 inu zemla Juda bo v Egyptu za trepet: sledni kateri se bó na nó spomnil, se bó bál zavolo sklepa gospóda vojsknih trûm, kateriga je on čez nó sturil. jer. 18, 7 naglu sklep sturym čez ludstvu inu čez krajlestvu, de bi to istu izruval, ràzdjal inu končal. 49, 20 poslušajte sklep gospóda, kateriga je čez Edom sturil. Škrb. 1, 481 sama čez se sklene sklep preklestva. 2, 209 sklep ktirga bo sodnik čez te sturil bo vselej ostal. — s o d b a: Dalm. psl. 119 kadaj hočeš sodbo držati čez moje preganavce? salm. pred. 8 kadar se hitru ena sodba ne stury čez huda dela, skuzi tu človečka srca polna postanejo hudu sturiti. jer. 39 i 52 ta je eno sodbo čez nega rekal. ozea 2 recite sodbo čez vašo mater. Cruc. 1b 13 en krat je bilu veliku minihov vukupaj prišlu de bi sodbo sturili čez eniga miniha. Res. 83 negove sodbe so resnične, katire je on zreku čez to veliko kurbo. Vojska 164 kriva sodba, katero čez našiga bližniga strmo. 165 nagiba čez en tak faler eno sodbo storiti. Cruc. 2, 556 zreče to ojstro sodbo čez Kristusa. Kemp. 227 (III, 14, 3) ta globočina tvojh sodba čez me je uso prazno čast inu pohvalenje k nič strila.

Jap. 2 petr. 2, 11 angeli ne delajo sodbo te kletve edèn čez drugiga. prid. 1, 4 sodba katèro je Nabuhodonozor držal čez Sedecija. 17 perhranim za danes tjedèn to sodbo katèra bo čez gręšnika stekla. Traun psl. 119, 84 kàdaj bóš čez moje pregańávce sodbo držal? Skriń. sir. 8, 17 nikár sodbe čez sodníka ne delaj. modr. 6, 6 čez te kateri podlóžne imajo bó nar ojstréjši sodba. 12, 10 si po malim čez nę božjo sodbo izpelùval. jer 39, 5 ta čez nęga sodbo pełe. ozea 6, 5 sodba čez tebe se bo kakòr luč svetila. 5, 15 ter boš v jeznim svarjenji čez tebe sodbo izpelal. 25, 11 čez Moaba bom sodbo sturil. dan. 4, 21 je to razlagańe sodbe nar višiga katèra je čez krajla mojiga gospoda sklénena. Rey 76 ojstra bo ta sodba katiro bo ta božji sodnik čez te hudobne inu gręšnike izreku. Škrb. 1, 299 je sodbo smrti čez nęga izrekel. 2, 89 sodba čez nęga je žé sklénena. — spomin: Kemp. 197 (III, 6, 4) ta stari sovražnik se na uso vižo pomuje troje poželeńe nazaj držati. . . od nucniga spomina čez grehe. — svèt, posvetovańe, posvetovališče: Dalm. jer. 49 poslušajte gospodni svit kateri on čez Edom ima (quod inquit de Edom). djań. ap. 15, 7 je bilú čez tó enu veliku posvetùvańe držanu. Rog. 2, 545 poklican je bil Niklauš ù tu mestu Nicaea h temu posvejtuvališu čez tega poredniga Arija. — vera: Resn. 189 na tu obudijo eno trdno živo vero čez te ali huni artikel, čez to ali drugo skrivnost te vere. — voļa: Dalm. ezs. 5 pošli k nam tiga krajla volo čez le tu. — vprašaje: Bas. 493 čez le tu je enu uprašaje. Rog. 2, 29 kir spreudarjal je Joanes da Sylveira, taku čez tu obúdil je enu uprašajne. 315 čez tu sturil je enu uprašajne. 610 čez le tu ustáne enu uprašajne. 646 sturè čez tu enu uprašajne.

U kajkarštini.

samo uz: šentencija: Zagr. 1, 207 prez vsake milosti dà čes nęga smrtnu šentenciju. 233 kojega sudec postavil je vu temnicu i šentenciju smrti čez nęga dal. 424 poslušaj čes nih moju šentenciju. 5b 9 bude čez vas šentenciju daval. 11 kada ga budeš videla i čula strašnu šenteńciju vekovečne smrti i muk peklenskeh čez te davati. 52 ne bi li šentenciju oštre smrti čez nęga dal?

Rijetko znači akuzativ uz čez ono, glede čega ili ozirom na što se što kaže; opet prema nem. über i lat. super. n. pr. Dalm. mat. 25 (21) ti si bil čez malu zvejst. Jap. čez malu si bil zvęst (ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, super pauca fuisti fidelis; a stsl. cod. mar. o malè

bê včrnr̃, nem. Esz: du warst über weniges treu. *Moglo bi se možda još što kazati ali ovo što je rečeno glavno je.*

B. s genetivom.

U staroj slovenštini dolazi uz črēs̃, črēz̃ i genetiv (Miklošič synt. 577). Isto biva i u ugarskoj slovenštini između Mure i Rabe ali u obliku mađarštini prilagođenu čeres, čerez značēci vrijeme za koje dok traje što biva: Trpl. psl. 22, 3 o moj boug! kričim čeres dneva i ne odgovoriš, i čeres nouči, ali nega mi vtišaňa. 78, 14 i vodo je vu dne z oblákom i čerez noči s svetlim ognóm. Nagfl. 81 krumpiše čeres zime držijo v pivnicaj. 196 na sprotolejtje čeres zíme spajouče stvaré se prebūdijo . . čeres leta se od topline siľe i lejtešni sád dozori. 149 čeres leta je listje zeléno. 197 mejsec čeres nouči je mesto sunca. Gön. 107 čeres nouči vsaki človek spi. 23 zima je nenásladen tál leta i vse zaprávi ka se čeres leta (sommer) priprávi. 49 Juliške mati je jáko rada mejla cvejtje i dosta-ga je pouvala vu svojem püngradi. Cejlo leto se je mantrála ž nim: že ráno sprotolejtje so se ji črstvo vršenili jácintje, tulipánje; čeres leta (während des sommers) so ji pa lepou cveli klinci, zorjanke, sunčevnice i drugo nídno cvejtje.

II. čres kao prislov.

znači 1) *od jedne na drugu stranu pa tako dolazi: vse čez, čez in čez kao nem. über und über te znači: na svoj površini, sasma, preko i preko: Cruc. 4, 72 de bi vse čez gorelu, vas ne bo zapustil. 5, 163 mestu Troja je čez inu čez gorelu. Bas. 424 domišlej si u sredi zemle eno globoko jamo napovňeno z gosto tēmo, obdano čez inu čez s črnim plemenam tiga ogná. Rog. 2, 151 zagledal je bil en grm katéri od vsih platy čez inu čez je goril. Kug 16 ta mlada živina, katera od takih starišov pride, ny podobna, kadar se vse čez premisli, ne očetam ne materam. Škrb. 1, 395 zvižanu je čez inu čez zadosti, de sama kat. vira je prava. Red. 24 katera (dežela Kanaan) je obilnost vseh dobreh rečy čez inu čez imela. 136 moje čez inu čez velike nevednoste. List cel. 317 pogledajte na pole, za kaj vse je že čez inu čez belu k žetvi (joan. 4, 35). 327 čez inu čez si ti v grehlih rojen. 348 je čez inu čez čist.*

2) *znači prijelaz na drugu stranu, dolazi uz glagole krethe, ali sve na nemačku, n. pr. uz iti (grem, šel) prema nem. über*

gehen, hin-, herüber gehen a) = teči preko čega = überfließen u *pravom i prenesenom smislu*, abundare, redundare: Dalm. jer. 5 jest morju pesik h bregu postavlam de mora vselej notri ostati inu ne more čez poiti inu aku lih nega valuvi divjajo, taku vsaj ne mogo čez poiti. prip. sal. 3 taku bodo tvoji skedni napolneni inu tvoje preše od mošta čez šle. joel 3 preša je polna inu preša čez gre. sir. 24 Tigris ob pomladi čez gre. Cruc. 5, 37 neste uni vrčy iz Kaná Galileá, kateri so bily taku polni de je čez vinu šlu. b) = preči hin — herüber gehen, kommen transire: Trub. luk. 16 čez le tu vse je mej nami inu vami en velik vtrjen mlamol, de ty kir hote od tod k vom čez poiti ne mogo inu tudi od unod semkaj perstopiti. Dalm. 1 mos. 32 je ne vpreg prepelal čez vodo, de je čez prišlu kar je on imel. jozve 4 ta folk je hitil inu je šal čez. Kadar je pak vže vus folk bil čez prišel, je ta skriña gospodña tudi čez šla: . . gospud vaš bug je pustil posehniti tiga Jordana vodó pred vami dokler ste čez prišli. job. 19 on je moj pot zagradil de ne morem čez poiti. jez. 51 perpogni se de čez gremo. Skriñ. iz. 51, 23 vlezí se de čez gremo. Inu si se na tla vlegel inu si čez gredóćim kakòr za pòt bil. Traun psl. 143, 14 kamnata ograja ny podrta, obédèn čez ne gre. Škrb. 1, 28 prérók se prvi krat h bajaranu bliža inu vidi de je lohko čes priti . . je šal čes. 363 hribe ima (oblubljena dežela) táke de ni mogóće čez priti. s *dodanim*: semo: Dalm. 1 sam. 26 le tu je ta krajlevi špejs, naj gre en mladenič sem čez po nega. Jap. luk. 16, 26 kateri hočejo od tod k vam jiti, ne mórejo, inu tudi ne od ondód le sèm k nam priti. s *dodanim*: tja, tje, tjakaj: Dalm. 4 mos. 32 de bi tje čez ne šli. 5 mos. 27 kadar tje čez prideš. 4 mos. 34 ti némaš tje čez poiti. jozve 4 pojdite tja čez pred skriño. 1 sam. 14 pojdí naj greva tje čez h kampsču le tih Filišterjev koteru je le tam čez. Kadar tjakaj čez prideva. 1 sam. 26 David je šal tja čez na úno stran. 2 sam. 19 ti imaš z mano tja čez poiti . . 2 kraľ. 2 kadar sta tja čez prišla. riht. 3 neso nikomer tja čez pustili poiti. 19 hočemo tjakaj čez v Gibeo poiti. Rog. 2, 571 hočem pòit kè čez. 572 praveš de pojdeš kè čez. Ravn. pov. 121 en krat je Anžik zvéčer k sosédu tje čez šel ging er zum nachbar hinüber. tako: čez gredóć darüber hingehend: Jap. luk. 11, 44 gorje vam kir ste kakor pokopališa katere se ne vidijo inu za katere ti čez gredóći ludje ne vejdó. — teči: čez tekóć überfließend superfluens: Jap. luk. 6, 38 dajte inu se vam bo dalu: eno dobro natlačeno inu potreseno čez tekóćo mero vam

bodo v vaše krilu dali. List. celj. 138 čez tekočo mero vam bodo v vaše naročje dali. Kuga 129 čez tekoči bajerji. — tekati: Dalm. jez. 52 položi tvoj hrbat na tla inu kakor eno gaso de se bo čez tekalu. — stopiti: Rog. 2, 572 treba je stopit od tega inu sicer kè (= tje) čez na to drugo plat.. treba je stopit kè čez od posvejtiga h nebeškimu. — gnati: Dalm. 1 makab. 5 je farje k vodi postavil inu je nym zapovedal da bi iméli ves folk tja čez gnati. — pre- prinesti: Dalm. jozve 4 vzdignite gori iz Jordana dvanajst kamenov od tiga mejsta.. inu teiste (s) sabo čez pernesite.. so je (s) sabo tja čez prenesli. — pełati, pre-pełati: Trub. mat. 9 tukaj on stopi v ta čoln inu se spet sem čez prepela. 14 so se pred nim ke čez pelali. 16 kadar se nega jogri čez prepelajo. Dalm. mat. 8 je rekal tja čez na uno stran se pe-lati. 2 sam. 19 so kraljevo družino čez prepelali.. folk je bil krajla čez prepelal. mat. 9 na tu je v en čoln stopil inu se je zupet sem čez prepelal. mark. 4 prepelajmo se tja čez. Stapl. joan. 6 h teistemu času se je pelol Jezus čez to galilejsku morje. Jap. mat. 9, 1 on je stopil v en čolnič, se je čez prepelal. 14, 22 zdajci je Jezus permóral svoje jógre v čolnič stopiti inu pred nim se kje čez prepelati. 14, 34 kadar so se čez prepelali, so prišli v deželo Genezar. Wolf ezech. 47, 13 móž me čez pele po vodi do čelēnov. List. celj. 173 Jezus je v en čounič stopiu, se je čez prepelau. — pihati: Dalm. sir. 43 ker je voda, tu on čez piha. — tako uz moléti i víseti: moleti: Gol. 37 čebelnak more zavol dežja al snéga pokrit biti z eno strmo streho, katira bode od sprdej eno malo pa ne preveč čez molela. — viseti: Dalm. 2 mos. 26 tiga istiga imaš pustiti čez doli visiti. — *glagol kretne može i ne-izrečen biti, kad ga je lasno dodati*, uz moči, pomagati: moči: Leon. 60 je bilo treba napraviti dva mosta čez vodo Serehio, de so lože čez mogli (hoditi). — pomagati: Dalm. sir. 13 kadar en bogat nej prou sturil, taku je nyh veliku, kir mu čez pomagajo.

Pusti germanizmi jesu: čez dati = über geben, čez pustiti = über lassen, čez oštati = übrig bleiben i čez biti = übrig sein; čez jemati überhand nehmen. čez dati = über geben, hin-, los-, preis-geben, značēci: *dati što komu ili čemu u oblast i na voļu.* a) *objekat je bog ili čelade x) komu se što daje, ne kazuje se:* Trub. mat. 13 kadar vas čez dade, toku poprej ne skrbite. mt. 15 ti viši fary so bily nega iz nyda čez dali. Jap. rim. 8, 32 lastnimu synu ny zanešel, ampak je nega za nas vse čez dal. Wolf dan. 3, 34 ne daj nas za vselej čez. β) *onaj ili ono komu ili čemu se*

što pridaje, kazuje se dativom, a to je *xx*) bog, hudič, čelade: *bog ili što se mjesto nega uzima*: Kemp. 450 (IV, 8, 2) na znajo sami sebe popolnoma zatajiti inu se bogu čez dati. 483 (IV, 15, 3) koker hitru se boš s celiga srea bogu čez dal. 451 (IV, 9, 1) gospuđ, v perprošini mojga srea jest sam sebe dones tebi izročim inu čez dam za enga večniga hlapca. Rog. 2, 72 ù tèm dāl se je čèz g. bogú popólnama. 150 jest sim se mojmu bogu uže zdavnaj k enimu ofru dobriga duhá dal čez inu ofral. Bas. 376 se je čez dal Kristusu Vojška 64 jest se vsiga čez dam timu kateri je za me na tebi umrl. Tob. 167 čez dej sam sebe nĕmu. Jap. 2 kor. 8, 5 ony so se samy sebe prvič gospódu, potle nam čez dali. Traun psl. 9, 14 tebi se ta vbogi čez da. Škrb. 1, 10 kdor se bógo popolnoma čez ne da, ta se mu neč ne da. 1, 18 nar veči potreba za človeka je bogú se čes dati. 1, 23 nič več nočem odlašati, se tebi (bogu) čes dati. — hudič: Cruc. 1a 200 vzemiva mydva kar nam(a) sliši, inu pustimo hudičam kar bug im je čez dal. 2, 544 g. bug vas bo hudičom čez dal. 5, 233 bug bo naše duše zapustil inu hudičom yh čez dal. — *čelade kako god izrečeno*: Trub. mat. 5 de tebe ta zoprnik timu rihtarju čez ne da inu ta rihtar tebe potle čes da timu hlapcu. mat. 11 vse ričy so meni čez dane od mojga očeta. mrk. 10 ga bodo čez dali tim ajdom. Cruc. 2, 466 ne bo tebe rihtarju čez dala. 487 ti bi se prez vsiga konca jokāl, kadar bi tebe tvoja gospojska rabelnu čez dala. 5, 449 rihtnim hlapcom yh čez dadò. Jap. mat. 5, 25 de sodnik tebe čez ne da služabniku. 18, 34 negov gospod ga je trinogam čez dal. 27, 26 tedaj je on nim Baraba izpustil, Jezusa pak je gajžlaniga čez dal (*naime* nim = Judom) de bi bil križan. mark. 15, 11 so Jezusa rihtarju čez dali. joan. 18, 30 aku bi le ta (Jezus) ne bil en hudodelnik, taku bi ga my ne bily tebi čez dali. 18, 35 vikši tih farjov so tebe meni čez dali. djañ. ap. 25, 11 taku me (Pavla) ne more obedèn nim (= Judom) čez dati. 27, 1 (Pavel) ima stujnimu poglavarju cesarske trume čez dan biti. prip. 1, 214 Jezus je svojim sovražnikom čez dan. Traun psl. 38, 9 ti si mene timu nevumnimu k zasramovañu čez dal, 118, 121 ne daj me tèm čez kateri mene lažnivu oprávlajo. List. cel. 89 aku bi ne biu hudodelnik bi ga mi ne bili tebi čez dali. 90 tvoj narod inu vikši farji so tebe meni čez dali. 223 ga je čez dau štirim četirstvam soldatov. Škrb. 1, 395 on (Eleazarus) bo bričam čez dan. Rey 1, 219 ubijajna krivi so katiri resbojniku inu tatje na ulovijo inu gosposki

čes ne dajo. — *β)* stvar obično umna: jeza: Jap. prid. 2, 50 kateri ny v stani se taku segreči de bi se svoji jezi čez dal. — jezik: Skriñ. sir. 28, 27 kateri bogá zapuste, bodo nemu (tacemu jeziku) čez dani. — lubezen: Vojska 215 še nisim se tvoj lubezni popolnoma čez dal. Rey 1, 160 do smrti moreš se ti sam sebe ves lubezni božji čez dati. Škrb. 1, 368 se lastni lubezni popólnama čez dadó. — martra: Resn. 179 Kristus je zavolo našeh griehov tej martri čez dan bil. Jap. prid. 1, 208 ker ga posvejtna nemogoče svoje modróst tem nar grozovitnišim martram čez da. Škrb. 2, 101 ji je ljubleno dete tolko martram inu trpleñu čez dati. — nesramnost: Jap. ezez. 4, 19 kakor otrpnjeni so se same nesramnosti čez dali. — nestanovitnost Skriñ. sir. 23, 1 ne daj me ñih nestanovitnosti čez. — nezmasnost: Škrb. 1, 244 kdor se ne da čez požrešni nezmasnosti, ta bo žegnan. — odločene: Bol. 40 dej se v tvoji boleznì celiga čez temu odločejnu inu voli božje. — skrb: Škrb. 1, 398 so se popolnoma ñih skrbì čez dali. — služba: Vojska 223 de bi my potler mogli se popolnoma nemu inu ñegovi službi čez dati. — vola: Trub. luk. 23 Jezusa je čez dal ñih voli. Bas. 161 dopadlu mo bode, če se boš popólnema čez dal ñega sveti voli. Kemp. 223 (III, 13, 1) za tu se ti bojiš enga drugiga voli se popolnoma čez dati. Boln. 31 se ñegovi božji voli coliga čez dej Jap. luk. 23, 25 Jezusa je pak ñih vóli čez dal. Traun psl. 40, 4 nega ne bó vóli ñegovih sovražnikov čez dal. Skriñ. sir. 23, 4 ne daj me ñih vóli čez. List.-cel. 380 Jezusa pak je on ñih voli čez dau. — *mjesto dativa dolazi akusativ s prijedlogom*: Trub. mat. 10 oni vas bodo čez dajali na te rotavže. Cruc. 4, 476 sam se v roke svojih sovražnikov čez da. Kemp. 453 (IV, 9, 3) jest se čez dam v tvoje roke. Vojska 242 me usiga v tvoje s. roke čez dam. Boln. 34 ako bodeš ti per vsemu se v negovo božjo volo inu odločejne čez dau, taku zažihram jest tebe de bode bog tebe ž negovo božjo gnado potrdi. 69 opomeni tudi nega, de se on ima celiga v to volo božjo čez dati. 72 rajši se čez dej v to volo božjo. — *b) objekat je stvar tjelesna ili umna, ostalo može sve tako biti kako je kazano pod a)* blago: Trub. mat. 25 je poklical suje hlapce inu je nym čez dal suje blagu. Cruc. 4, 350 kateri vse blagu je bil čez synu dal. — cent: Trub. mat. 25 ti si meni pet centov čez dal. — dežela: Jap. jozve 2, 9 jest vejñ de je gospód deželo vam čez dal. — duša: Cruc. 1a, 191 ne čuđim se de s. Dominicus je bil svojo dušo čez dal ta krat kadar le te besede je molil. 203 Hugo kardinal se čuđi de Kristus poprej

glavu dole perpogne inu potle duš, čez da dokler per teh drugeh bolnikoh drugači vidimo, de poprej dušo čez dadò. Tob. 177 naše duše so ne perporočene, ne čez dane. — gospodarstvo: Rey 33 katerimu je on gospodarstvu ciele zemle čez dau. — oblast: Dalm. luk. 4 ona (oblast) je meni čez dana. Jap. apok. 17, 13 nih oblast bodo zverini čez dali. — pisañe, pismo: Bas 3 eniga oče, de bè mo vednu v hiši gori stregel, temo drugimo čez da to pisañe. Jap. djañ. ap. 15, 30 kadar so bily mnóžico vkup poklicali, so pismu čez dali — služba: Jap. 2 kor. 5, 18 je nam to službo tē sprave čez dal. — srce: Bas. 216 zdaj jest tebi moje srce čez dam. Kemp. 478 (IV, 13, 3) jest bogu moje srce do konca čez dam. — telo: Škrb. 2, 6 si sklenila devica ostati, tak' si se z Jezusom zaróčila, ti su mu dala čez telo inu dušo. — zelišće: Traun ps. 77, 46 on je nih zeliša gosencam inu nih delu kobilcam čez dal. — čez dati je i nem. übergeben = erbrechen: Skriñ prip. 25, 16 aku si međ našal, jej ga kolikur je tebi treba, de ki ne boš presit tiga istiga čez dal.

Čez pustiti = nem. überlassen. *komu ili čemu se tko ili što prepusta može biti svašta.* čelade n. pr. izpovednik: Škrb. 1, 482 ti se morejo spovdnikom čez pustiti. — *čelade izrečeno pronimom:* meni: Cruc. 5, 597 pusti meni čez tvoje mašovajne. Kemp. 230 (III, 15, 2) se ima meni use čez pustiti. — *vam:* Jap. prid. 1, 20 le tó vam bom k vašimu premišlvanu čez pustil. — *samemu sebi:* Traun ps. 1, 2 ga samimu sebi čez pusty. — *druzemu:* Jap. prid. 1, 308 de bi mogli kàdaj le tó opravilu enimu drugimu popolnama čez pustiti. — *duh hudi:* Rey 31 bo tebe čez pustiu temu hudimu duhu. — *stvar tjelesna i umna:* hudo ba: Jap. prid. 2, 30 nesrečni človek se vsej hudobi svojga srcá čez pusty. — *morje:* Jap. djañ. ap. 27, 40 kadar so bily mačke gori vzdignili, so se morju čez pustili — *nagneñe:* Jap. prid. 2, 97 kir je zdaj tvoje telu živinskimu nagneñu čez pustil. — *pozeleñe:* Škrb. 2, 47 ti si nas našimu poželeñu čez pustil 1, 446 na zadne jih bog popolnama čez pusti nih grešnimu poželeñu. — *priložnost:* Rey 1, 201 katiri svoje otroke nevarnim perložnostam čes pustijo. — *skrb:* Leon 4 oče je mladēnča skrbi svojga stariga očeta čez pustil. — *slast:* Škrb. 2, 17 jez se bom nečistim slastam čez pustil. — *toča, ogeñ:* Traun ps. 77, 48 on je nih živino toči inu nih lastfno ognu čez puste. — *trdovratnost:* Škrb. 1, 450 bog jih trdovratnosti nih srcá čez pusti. — *veter:* Jap. djañ. ap. 27, 15 kadar barka ny mogla zupèr vetru jiti, smo jo my vetróvam čez pustili.

Čez bití = nem. übrig sein: Dalm. 1 hron. 24 Rehabievih otruk je bilu veliku čez. 2 makab. 7 je vzel tiga mlajšiga synu pred se, kateri je še čez bil, inu ga je opominal.

Čez ostati, ostajati = nem. über bleiben (übrig bleiben). Trub. mat. 14 so vzdignili kar je čez ostalu od kosov. Dalm. 1 mos. 14 sodomski inu gomorski krajl sta bila pobijena, ty pak kateri so čez ostali, so na gore béžali. 2 mos. 10. kobilice bodo snedle kar je vam čez ostalu. 2 mos. 14 kar hočete kuhati, tu kuhaite, kar pak čez ostane, tu pustite de bo shranenu do jutra.. taku je gospud Egypterje v sredo morja zvrnil de so te vode zupet skup prišle inu so pokrile kula inu jezdice inu vso Faraonovo vojsko katera je za nymi v murje šla, de nej od nyh eden nikar čez ostal. 2 mos. 16 slejdnj je byl tulikajn pobral kulikor je mogel jésti. Inu Mozes je djál k nym: nihče ne pusti od tiga kaj čez ostati do jutra. 9 mos. 10 Mozes je govuril z Aaronom inu z Eleacarom inu z Itamarom, kateri so bily čez ostali. 3 mos. 14 kar pak čez ostane oļa v negovi roki, tu ima na tiga očišćeniga glavo djati. 3 mos. 26 tém kir od vas čez ostanejo hočem jest enu cagavu sree sturiti.. kateri pak od vas čez ostanejo, ty imajo v svojim pregríšeñu sahniti. 5 mos. 3 le sam Og, krajl v Bazani, je bil čez ostal od rizov. jozve 10 kadar so boj nad nymi dokoñali inu ñe cilu pobili, kar je od nyh čez ostalu, tu je v trdna mesta prišlu. 25 am. 9 jeli je gdu še čez ostal od Savlove hiše? 25 am. 14. hočejo vgasiti mojo i-kro katera je še ostala, de bi mojmu možu obenu ime inu ništer drugu čez ne ostalu na zemli. 1 kraļ. 15 tedaj je Asa vzel vse srebru inu zlatu, kateru je bilu čez ostalu v šaci hiše tiga gospuda. 2 kraļ. 4 on je pred ñe polužil de so jédli inu je še čez ostalu. 2 kraļ. 10 Jehu je vse te druge pobil, kateri so še bily čez ostali od Ahabove hiše v Jezreeli. Cruc. 2, 263 kaj bi vy sturili inu rekli vašimu hlapcu kadar bi ñemu denarje dali inu zapovedali de ima za vašo mizo špiže kupit, on pak bi šal na plac ter bi začel za taiste denarje kvartat, inu kar bi ñemu denarju čez ostalu, bi šal inu svoj' ľubi semejn kupil inu s taisto vasoval? 5, 417 ne vtrpimo tim vbозim dati, nej dadò ty bogati, premožni, katerim čez ostaja, nikar my katirem več krat permanka. Bas. 456 če je timo toku de po spovidi inu po opravljeni naloženi pokori še ena štrafinga čez ostane, za kaj tedej spovedniki majhene inu lohke pokore nakladajo? Kemp. 169 (II, 12, 12) trpljenje tedaj tebi čez ostane, aku želiš Jezusa lubiti.. Gol. 83 kar ñemu čez potrebo čez ostane. Jap. 1

kor. 7, 29 čas je kratik, kar čez ostane je, de tudi ty kateri žene imajo ravnú takú bódo kakòr de bi jih ne imeli. prid. 2, 145 obilnost tiga stanu je, kadar enimu čez tò kar nuca tudi še kaj čez ostaja. 2, 147 ti bogati so dolžny kar jim od živeža po nih stanu čez ostaja, tim vbogim dati. Skriñ. modr. 13, 13 kar lesá čez ostáne, zvestú izrezúje. Wolf. ezech. 48, 21 kar pak čez ostane, bo poglavarjovu. Škrb. 1, 81 nam nič družiga čez ne ostane kakor de.. 1. 379 kar nam še od živleña čez ostane, bo tudi kmalo prešlo. 1, 452 človek, če po zadoblenimu spoznañu resnice tako grešiš, ti za svoje grehe noben dar čez ne ostane. 2, 70 cajt nima od posvetnih opravkov tako popolnoma požrt biti, de b' cel nič bogú čez ne ostálo. List. cel. 320 poberite te kosce katiri so čez ostali (joan. 6, 12).

Čez jemati: Trub. mat 24 kir ta krivina bode čez jemala (Dalm. silnu rasla), bode ta lubezan v nih dosti omrzovala.

Kašto dolazi čez mjesto nad: Rey 1, 287 on vzame ta kroh, pouzdiguje svoje oči pruti nebese, čez žegen dela. Dalm 2 mos. 25 kerubima imata svoje peruti sprostirati ozgoraj čez. 4 mos. 4 imajo čez razprostréti eno karmezinovo odejo.

Kao nem. gegenüber vis a vis: Dalm. 5 mos. 11 kir na ravnim puli prebivajo pruti Gilgali čez. 5 mos. 24 proti Jerihu čez.

Složeno s drugim riječima dolazi čez većinom samo ponachiñeno prema ñemačkomu:

čezdajañe = übergabe, übergeben = erbrechen: Jap. prid. 1, 283 one obude per bogu prvič enu nagneñe k čezdajañu, zadnič pak jih on popolnoma iz sebe vrže (*ta je riječ inače iz urada ušla u narod te znači predaju posjeda drugomu (sinu si), odatle i čezdajánsko pismo übergabsvertrag*).

čeznaturalski = übernátürlich: Bas. 511 gnada ga resvitly z eno čeznaturalsko lučjo.

čeznaturen = übernátürlich: Resn. 205 zadobi čeznaturene dare. Skriñ. pok. 2, 24 veliku dobrih inn lepìh, natúrniñ inu čeznatúrniñ, telesniñ inu duhovniñ daróv, sim nad sebój vidil. Rey 1, 13 gnada božja je en znotrejni čeznaturni dar 2, 91 koliku sort je ta česnaturna grevinga? ta česnaturna grevinga je dvojna. 2, 97 prou opravljena grevinga uselej grešnika opraviča, kir to česnaturno lubezn božjo u' sebi zadrži. Škrb. 2, 4 čeznatúrna popolnomast. 2, 234 kolko jih je ktirim posebne, móčne, čeznatúrne gnade bog odpové? Rey 1, 13 gnada božija je en znotrejni čeznaturni dar. Veriti 11 hudo poželeñe brani po le tih naukih živeti,

če obilna gnada božja v' njih srca ne ulije čeznaturaiga veselja do svetih naukov Jezusovih. 15 vesele imeti do čeznaturnih dobrot.

čezstojni: Schön 148 inu je čezstujniga poglavnika ali kapitana poklical.

Izvori primjerima.

a) slovenski:

Bas. Conciones digestae per P. B. Bassar. 1734

Bol. Dobru opomineine na bounike 1787.

Cruc. Sacrum promptuarium ab Joanne Bapt. a Santa Cruce
5 sv. 1691—1707.

Cvet. Cvetje slov. naroda. Janežić 1852.

Dalm. Biblia Dalmatinova. 1584. Dalm. mol. „karszanske“ lepe
molitve slovenski tolmačene skuzi J. Dalmatina 1584.

Gol. Antona Janšaja podvučenje za vse čebelarje. prest. od J.
„Golitschnika“ 1792.

Jap. Biblia sacra translata per. G. Japel 4 sv. 1784—1796. —
Jap. prid. Pridige za vse nedele skuzi lejtu, spisal J. Japel,
2 sv. 1794.

Kast. Nebeški cyl.. skuzi „Mattia Castelza“ 1684

Kemp. Tomaža Kempenzarja bukve. 1745.

Krel. Postila 1578.

Kuga: Bukve od kug.. od Wolstajna (poslovenio J. I. Fanton
de Brunn) 1792.

Leon. Kratko popisane živleña zveličaniga očeta Leonarda od
Porto Mauritio 1798.

List. cel. Listi inu evangeli. Cele 1822

Man. Ta srečna inu nesrečna večnost od P. J. Mana. 1796. (2. izd.)

Pohl. opr. M. Schönberga popravek tega človeka, prestavel Novus
(= M. Pohl) 1781. Pohl. tschup. J. N. Tschupicka pri-
dege. 2 sv. 1785.

Rav. zgod. Zgodbe sv. pisma prest. Ravnikar 2 sv. 1815—16;
— Rav. ber. Berilo za male šole 1834. Rav. pov. Male
povesti 1816.

Redesk. Kratka viža k bogu se povzdigniti od M. Redeskina 1789.

Res. Christsanske resnice (Gutsmann) 1770.

Rey. Kršanskiga navuka izlagaine prest. od A. Reya 2 sv. 1801.

Rog. Palmarium empyreum, conciones a. p. Rogerio. 2 sv. 1743

Schön. Evangelia inu listuvi. izd. Schönleben 1672.

Schrey. biblia sacra, pomočnik Japelu.

Stapl. Stapleton isto što Miklošič tako cituje (sada izdano u pro-
gramu realke ljubljanske 1887).

Šerf. pad. Pad no zdig človeka napravil A. Šerf. 1832. Šer
predg. Predge zložil A. Šerf 2 sv. 1835.

- Škrb. Nedélske pridige k'jih je dal natisnit p. Paškal „Škerblinz“ (čitaj Škrbinec) 1814 2 sv.
 Škriñ. Biblia sacra. libri sapientiales per. Jos. „Schkriner“ 1795.
 (Japelu pom.) Škriñ. pok. Molitu grešnika per vsakimu iz sedem psalmov od pokore. 1804.
 Tob. Zvesti tovarš, Tobiove bukve- pobulšane 1767.
 Traun. svetu pismu: bukve tih psalmov per Antonium Traun (Traven) 1798.
 Trub. Ta celi novi testament druguč dukan skuzi Primoza Truberia 1582. Trub. kat. Ta celi katehismus.. ani psalmi inu .. pejsni od Truberia S. Krellia itd. 1584.
 Ver. Razlagañe Jezusovih naukov na gori. Fr. Veriti 1827.
 Vojska. Sveta vojska po p. L. Scupuli iz laškiga (Paglovec) 1804.
 Wolf. biblia sacra. pomoćnik Japelu.

b) *kajkavski*:

- Fuč. historie. Štefan Fuček 1735
 Gašp. Cvet sveteh. Gašparoti 4 sv. 1752—1761.
 Habd. ad. prvi otca našega Adama greh, po J. Habeliču 1674.
 Habd. mar. zrcalo mariansko 1662.
 Hižna knjižica 1797.
 Horv. Kratka prodećta po J. H(orvatu). 1 - 4 1796 1803.
 Kotor. Protocolum Kotoribiense, od g. 1724 dalje. ruk. ak. bibl.,
 Kov. Kemp Tomaša Kempša.. kniže četiri znovič štampati vu-
 činene 1760 (Kovačić).
 Kraj mal. Molitvene knyisicze vszem Christusevem vérnem szlo-
 venzkoga jezika pristoyne i hassnovite z-dopuscsenyem gornyeh
 drugócs obilnéh pizsane i stampane vu Posone na MDDXV
 leto. — Kraj. ista kniža malko ispravljena i s drugim sadr-
 žajem u prvom dijelu. 1657.
 Krist. nač. Način.. zadovolnomu biti.. po Ignaciu Kristian. 1826.
 Krist. blag. Blagoréčja. 2 sv. 1830.
 Kron. Kronika vsega sveta vekov do 1762.
 Lalangue. Joannis b. Lalangue.. vraćta ladañska. Varaždin 1776.
 Lovr. Rodbinstvo, igrokaz, Lovrenčić, 1822.
 Matak. Sermones morales Campadelli.. pér B. „Mattakovich“
 2 sv. 1770.
 Matij. Raztolnaćene evangeliumov.. po J. E. „Matthievits“ 4 sv.
 1796 - 1799.
 Mikl diog. Diogeneš. 1822 izdao Mikloušić.
 Mil. Dvoj dušni kinč.. po patru „Bolthisaru Millovczu“ 1661.
 Mit mor. Navuk od morvev.. hraneña. Mitterpacher 1823.
 Mul. iv. Prodećta. Mulih Ivan 1782.
 Mul. jur. ap. Posel apoštolski trudom p Juraja Mulich 1742.
 Mul jur. škol. škola Kristuševa 1744 Mul. jur, fer.
 pobožnost k s Ferencu Ksaveriju 1739.
 Nar. prip. Moje prip. iz Var. okolice 1860.

Petr. Sveti evangeliomi. . Petra Petretiča 1651.

Reš. Pet kamenov preče Davidove po Juraju „Reessu“ (Rešu) 1764.

Šim. Feniks pokore. Šimunić 1697. Šim. mar. Služba marialska 1697.

Švag. Opus selectum concionum. . authore F Fortunato „Svageľ“ 1761. 2 sv.

Venc. od. duh. Venceslava Ivana Paul nauk od . . ovac i . . duhana. 1771.

Vračan. Razlagañe sv. evangeliumov . po J. Vračan 1823. 2 sv. Vram. Kronika. Ant. Vramec 1578 (Ljubljana)

Vran. rob. Mlajši Robinzon . po A. Vraniču 1796 2 sv.

Zagr. Pabulum spirituale . . a Stephano Zagradiensi. 5 sv. 1715 do 1734.

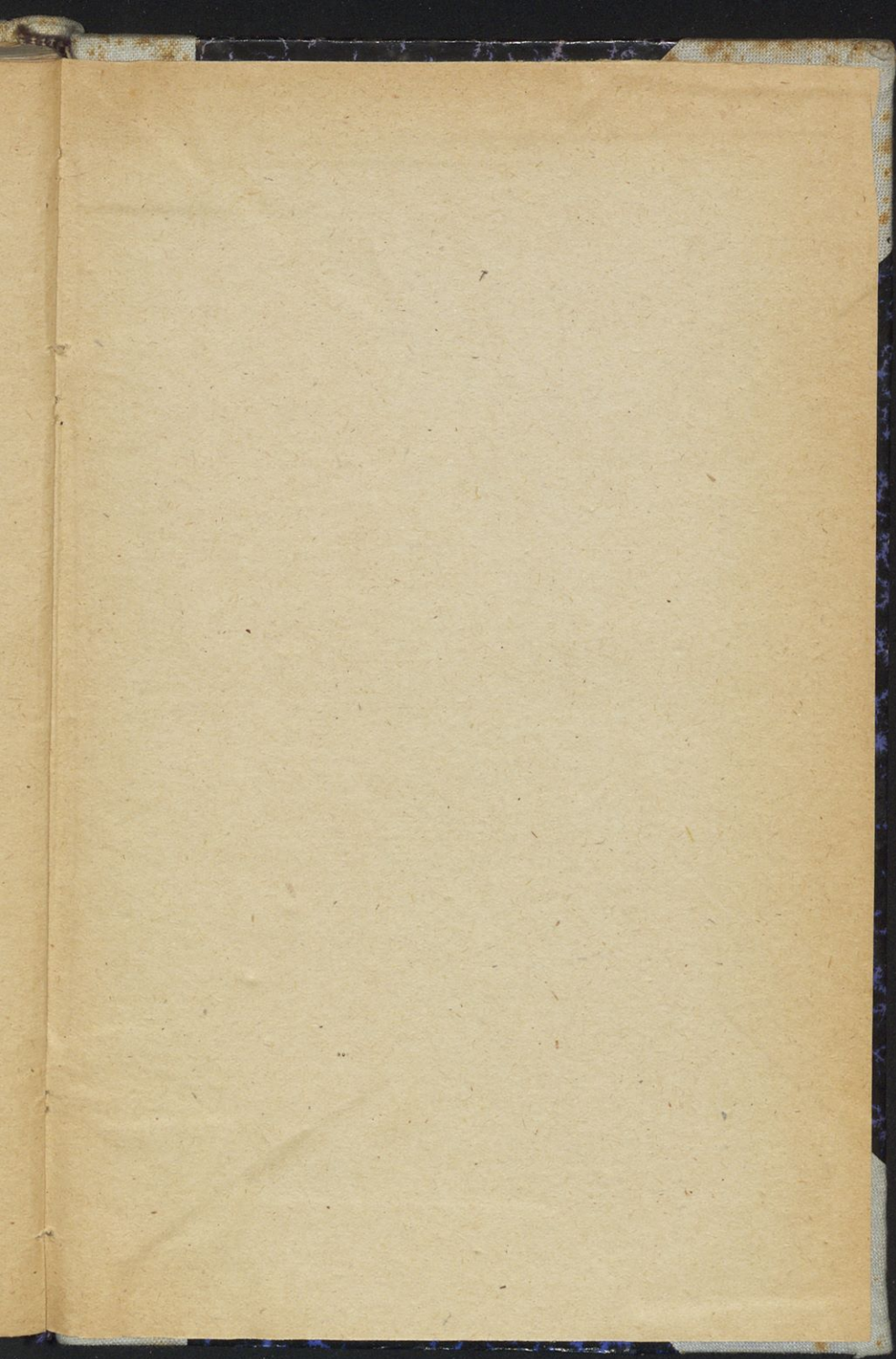
c) ugarsko slovenski:

Gön. Növe ABC . . spravlene po Gönczy Pál. Budim 1871.

Nagfl. Návod za flisaña vu govorejñi . . spravljen po „Nagy Lászlóni“. Budim 1870.

Tr pl. Knige žoltárske slovenčene po Terplán Šándori. Köszeg 1848.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

GS

I 782 406

202109364

COBISS o